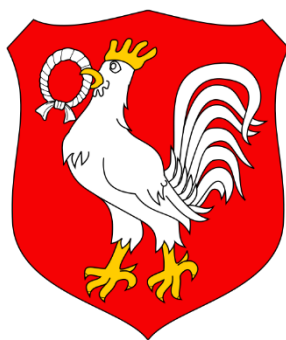

Załącznik Nr 1
do uchwały nr XVII/165/2016
Rady Gminy Kurów
z dnia 29 grudnia 2016 r.

**Strategia i Program
Rozwoju
Gminy Kurów
/do roku 2020/
/z perspektywą 2030/**

/PROJEKT/

Kurów, grudzień 2016 r.

Spis treści

WSTĘP	4
PODSTAWA PRAWNA	4
PRZESŁANKI PRZYGOTOWANIA STRATEGII	4
METODYKA PRACY	5
STRUKTURA STRATEGII I PROGRAMU	5
ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO RZĘDU	7
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – EKONOMICZNEJ GMINY KURÓW	9
1. INFORMACJA OGÓLNA	9
<i>Podział administracyjny</i>	<i>9</i>
<i>Wykaz obrębów geodezyjnych</i>	<i>13</i>
<i>Parafie rzymsko – katolickie</i>	<i>13</i>
<i>Granice gminy</i>	<i>14</i>
<i>Powierzchnia, liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia</i>	<i>14</i>
<i>Funkcja gminy</i>	<i>14</i>
2. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	17
<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego</i>	<i>17</i>
<i>Studium uwarunkowań i kierunków o plany zagospodarowania przestrzennego gminy</i>	<i>19</i>
3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	27
<i>Położenie geograficzne</i>	<i>27</i>
<i>Budowa geologiczna, rzeźba terenu, przyroda.</i>	<i>27</i>
4. SIEĆ OSADNICZA I ŚRODOWISKO KULTUROWE	42
<i>Sieć osadnicza</i>	<i>42</i>
<i>Środowisko kulturowe</i>	<i>44</i>
<i>Zabytki kultury</i>	<i>55</i>
<i>Miejsca pamięci narodowej związane z pochówkiem osób</i>	<i>55</i>
<i>Miejsca pamięci narodowej nie związane z pochówkiem osób</i>	<i>64</i>
5. SFERA SPOŁECZNA	65
<i>Demografia</i>	<i>65</i>
<i>Rynek pracy i wykształcenie</i>	<i>75</i>
<i>Oświata i wychowanie</i>	<i>76</i>
<i>Ochrona zdrowia</i>	<i>81</i>
<i>Pomoc społeczna</i>	<i>82</i>
<i>Kultura</i>	<i>85</i>
<i>Warunki mieszkaniowe</i>	<i>89</i>
<i>Usługi handlowe i gastronomiczne</i>	<i>90</i>
<i>Usługi pocztowe</i>	<i>91</i>
<i>Usługi bankowe</i>	<i>91</i>
<i>Sport, rekreacja, turystyka i wypoczynek</i>	<i>91</i>
6. SFERA GOSPODARCZA	95
<i>Przemysł i usługi</i>	<i>95</i>
<i>Rolnictwo</i>	<i>100</i>
<i>Melioracja</i>	<i>106</i>
<i>Łowiectwo</i>	<i>111</i>
7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	113
<i>Drogi</i>	<i>113</i>
<i>Kolej</i>	<i>123</i>
<i>Komunikacja Zbiorowa</i>	<i>123</i>
<i>Elektroenergetyka i oświetlenie drogowe</i>	<i>124</i>

<i>Gazyfikacja</i>	125
<i>Telekomunikacja</i>	126
<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	127
<i>Oczyszczalnie ścieków</i>	130
<i>Kanalizacja sanitarna</i>	133
<i>Utylizacja odpadów stałych</i>	135
8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWOŻAROWA	140
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	140
<i>Ochrona przeciwpożarowa</i>	140
9. DOCHODY BUDŻETU ORAZ ŚRODKI POZYSKANE Z ZEWNĄTRZ	143
<i>Dochody budżetu</i>	143
<i>Środki finansowe uzyskane z zewnątrz</i>	143
10. MIENIE KOMUNALNE.....	144
<i>Wykaz mienia komunalnego według sołectw gminy i sposób jego zagospodarowania</i> ..	144
11. ORGANY GMINY I GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE.....	153
<i>Organy Gminy</i>	153
<i>Gminne jednostki organizacyjne</i>	153
12. WSPÓŁPRACA Z GMINAMI W KRAJU I ZAGRANICĄ	155
<i>Współpraca z gminami w kraju</i>	155
<i>Współpraca zagraniczna</i>	158
13. PROJEKTY REALIZOWANE Z UDZIAŁEM DOTACJI UE ORAZ BUDŻETU PAŃSTWA W LATACH 2008-2014.....	159
II. ANALIZA POTENCJAŁÓW I PROBLEMÓW GMINY KURÓW	159
1. MOCNE STRONY	164
2. SŁABE STRONY	164
3. SZANSE ROZWOJU	166
4. ZAGROŻENIA ROZWOJU	166
III. STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW	169
WIZJA I MISJA /CEL GENERALNY/ STRATEGII I PROGRAMU ROZWOJU GMINY	169
SCHEMAT STRATEGII I PROGRAMU ROZWOJU GMINY.....	170
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE.....	170
KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	171
IV. WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY.....	183
1. ZADANIA INWESTYCYJNE.....	183
2. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ /PROJEKTÓW/ INWESTYCYJNYCH.....	183
<i>Zestawienie i harmonogram zadań inwestycyjnych priorytetowych /do roku 2020/</i>	183
<i>Zestawienie i harmonogram zadań inwestycyjnych pozostałych /do roku 2020/</i>	185
3. PROGNOZA FINANSOWA DO ROKU 2020	187
V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII I PROGRAMU ROZWOJU GMINY	191
SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW	193
SPIS TABEL	194

Wstęp

Podstawa prawna.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. /Dz. U. Nr 78 poz. 483/ samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych /art. 163/. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina, która wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek /art. 164/.

Natomiast według ustawy o samorządzie gminnym /Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591/ do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym nie zastrzeżone na rzecz innych podmiotów /art. 6/.

Strategie i programy rozwoju swoje umocowanie prawne mają w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju /Dz. U. tekst jednolity z 2014 r., poz. 1649/.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych /Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm./ uchwały budżetowe określają limity wydatków na roczne i wieloletnie programy inwestycyjne.

Sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko czyli przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt strategii i programu rozwoju gminy, na podstawie art. 46 pkt. 1 i 3 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko /tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm./

Przesłanki przygotowania strategii

Uchwałą Nr XXVI/197/2008 z dnia 28 grudnia 2008 r. Rada Gminy Kurów przyjęła Strategię Rozwoju Gminy Kurów na lata 2008 - 2015. Zakończenie okresu czasowego, na który została przyjęta oraz znaczna dezaktualizacja jej zapisów zarówno w części diagnostycznej jak i strategicznej, a ponadto nowa perspektywa finansowa programowania środków z funduszy UE do 2020 r. spowodowały konieczność opracowania aktualnej Strategii i Programu Rozwoju Gminy Kurów do roku 2020 z perspektywą 2030 r.

Podstawę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiła analiza stopnia realizacji celów i zadań strategicznych poprzedniej strategii oraz ich aktualności. Cele strategiczne /obszary priorytetowe/ tam określone to:

- poprawa jakości życia mieszkańców,
- zrównoważony i trwały rozwój gminy.

Zostały one w pewnym stopniu zrealizowane. Natomiast przewartościowaniu i częściowej dezaktualizacji uległy cele operacyjne */szczegóławiające cele strategiczne/*, kierunki działania */realizujące cele strategiczne poprzez cele operacyjne/* i zadania inwestycyjne */projekty/* celem realizacji przyjętej wizji rozwoju gminy. Cele strategiczne nie straciły w dalszym ciągu swej aktualności.

Horyzont czasowy strategii i programu jest do roku 2020 z perspektywą 2030. Rok 2020 jest końcem bieżącego okresu programowania środków UE, przy wsparciu których finansowane będą kluczowe inwestycje gminne. Zarządzanie strategiczne jest procesem ciągłym. Natomiast część zadań określonych w strategii realizowana będzie w czasie dłuższym. Zasadne jest zatem przedłużenie perspektywy czasowej tego dokumentu do 2030 r.

Metodyka pracy

W ramach pracy nad strategią i programem przeprowadzono konsultacje społeczne we wszystkich sołectwach gminy podczas zebrań jakie odbyły się w 2015 r. Oczekiwania określone w wyniku tych konsultacji zostały po szczegółowych uzgodnieniach z pracownikami merytorycznymi Urzędu Gminy Kurów oraz podmiotami reprezentującymi różne środowiska i instytucjami wprowadzone do strategii. Doprowadziły one do identyfikacji problemów i kierunków rozwojowych gminy, a w konsekwencji określenia celów i zadań strategii i programu.

Struktura strategii i programu

W strategii i programie wykorzystano dane zawarte w dokumentach: urzędu gminy, jednostek organizacyjnych gminy, instytucji, organizacji i firm funkcjonujących na terenie gminy oraz wojewódzkiego urzędu statystycznego.

Po opracowaniu strategii i programu przez Wójta przy udziale pracowników urzędu gminy i kierowników jednostek organizacyjnych gminy dokument ten poddano konsultacjom i uzgodnieniom z radami i sołtysami wszystkich sołectw gminy oraz w poszczególnych komisjach rady gminy.

Zebrane uwagi i propozycje zostały uwzględnione w jej ostatecznej wersji, którą przedstawiono radzie gminy celem jej przyjęcia w formie uchwały.

Strategia i program nie jest dokumentem zamkniętym i będzie ulegać modyfikacjom wynikającym z konieczności dostosowania jej ustaleń do zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych.

Strategia i Program Rozwoju Gminy Kurów do 2020 r. z perspektywą do 2030 r. składa się z trzech głównych części:

- Diagnozy
- Strategii
- Monitoringu i ewaluacji

Pierwsza część ma charakter **analityczno - diagnostyczny** i obejmuje analizę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy.

Druga część ma charakter **strategiczny**. Określona została w niej **wizja rozwoju gminy** stanowiąca jej idealny obraz w przyszłości, poprzez wyznaczenie **misji** /*celu generalnego*/. Z nich powinny wynikać **cele strategiczne** /*obszary priorytetowe*/ mające w perspektywie kilku lat dynamizować rozwój gminy. Priorytety te zostały wyznaczone w oparciu o analizę mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju w okresie do roku 2020 z perspektywą do 2030.

Celami strategicznymi rozwoju Gminy Kurów są:

- dalsza poprawa jakości życia mieszkańców
- dalszy trwały i zrównoważony rozwój gminy

Tworzą one **misję gminy** „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców poprzez dalszy zrównoważony rozwój gminy”. Misja ta określona przez dwa cele strategiczne realizowana będzie poprzez cele operacyjne.

Cel strategiczny „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” realizowany będzie przez następujące **cele operacyjne**:

- Podniesienie poziomu wychowania i oświaty
- Upowszechnianie i rozwój kultury
- Dostępność usług medycznych i świadczeń pomocy społecznej
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz systemu ochrony przeciwpożarowej i innych zdarzeń losowych

Cel strategiczny – „*Dalszy trwały i zrównoważony rozwój gminy*” realizowany będzie przez następujące **cele operacyjne**:

- Rozwój przedsiębiorczości i pozyskiwanie inwestorów oraz promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu
- Ochrona środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
- Poprawa dostępności komunikacyjnej /e-komunikacja, drogi/
- Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji
- Rozwój współpracy z gminami w kraju i zagranicą.

Wieloletni program inwestycyjny stanowi integralną część strategii i programu rozwoju i wraz z jego harmonogramem realizacji oraz źródłami finansowania stanowi instrument ich wdrażania. Wskazuje konkretne **zadania (projekty)**, które będą realizowane w określonym horyzoncie czasowym wraz z kosztami ich realizacji. Zadania te wynikają z przyjętych celów strategicznych oraz celów operacyjnych. Wieloletni program inwestycyjny zawiera zadania, które będą realizowane w czasie pierwszych 5 lat obowiązywania strategii oraz wskazuje zadania realizowane w dłuższym okresie czasu. W miarę realizacji zadań wieloletni program inwestycyjny będzie podlegał dezaktualizacji.

Trzecia część określa system monitorowania i ewaluacji programu i strategii.

Strategia i Program rozwoju Gminy Kurów jest więc programem strategicznym rozwoju społeczno - gospodarczego gminy, który wyznacza kierunki rozwoju gminy w krótko, średnio i długoterminowej perspektywie.

Zgodność strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Zapisy strategii i programu rozwoju gminy są **spójne** ze strategicznymi kierunkami wyznaczonymi w dokumentach strategicznych wyższego rzędu:

- Strategią Rozwoju Kraju 2020
- Długookresową Strategią Rozwoju Kraju 2030
- Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 z perspektywą do 2030 r.
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020
- Regionalną Strategią Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 r.
- Strategią Rozwoju Powiatu Puławskiego do 2020 r. z perspektywą do 2030 r.

-
- Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2022 Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień”
 - Programem Ochrony Środowiska Powiatu Puławskiego
 - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kurów
 - Miejscowym Planem Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Kurów – Centrum
 - Miejscowym Planem Ogólnym Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kurów

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – EKONOMICZNEJ GMINY KURÓW

1. INFORMACJA OGÓLNA

Podział administracyjny

Gmina Kurów położona jest w Powiecie Puławskim – Województwie Lubelskim. Według podziału administracyjnego kraju, który został wprowadzony z dniem 1 stycznia 1999 r. w Polsce funkcjonuje 16 województw:

- Dolnośląskie	- Wrocław,
- Kujawsko – Pomorskie	- Bydgoszcz - siedziba wojewody,
Toruń - sejmik województwa,
- Łódzkie	- Łódź,
- Lubelskie	- Lublin,
- Lubuskie	- Zielona Góra - sejmik województwa,
Gorzów - siedziba wojewody,
- Małopolskie	- Kraków,
- Mazowieckie	- Warszawa,
- Opolskie	- Opole,
- Podkarpackie	- Rzeszów,
- Podlaskie	- Białystok,
- Pomorskie	- Gdańsk,
- Śląskie	- Katowice,
- Świętokrzyskie	- Kielce,
- Warmińsko - Mazurskie	- Olsztyn,
- Wielkopolskie	- Poznań,
- Zachodniopomorskie	- Szczecin.

Województwo Lubelskie /obszar ponad 25 tys. km² (8% powierzchni Polski), 2 mln 15 tys. mieszkańców (5,8% ludności Polski)/ podzielone jest na 24 powiaty /20 - powiatów ziemskich, 4 – powiaty grodzkie/ oraz 213 gmin /21 gmin miejskich, 25 gmin miejsko-wiejskich i 167 gmin wiejskich/.

Na terenie województwa znajduje się 46 miast, 3326 wsi i 715 innych miejscowości podstawowych.

POWIATY ZIEMSKIE:

- Bialski;
- Biłgorajski;
- Chełmski;
- Hrubieszowski;
- Janowski;
- Krasnostawski;
- Kraśnicki;
- Lubartowski;
- Lubelski;
- Łęczyński;
- Łukowski;
- Opolski;
- Parczewski;
- Puławski;

POWIATY GRODZKIE

- Radzyński;
- Rycki;
- Świdnicki;
- Tomaszowski;
- Włodawski;
- Zamojski.
- Miasto Biała Podlaska
- Miasto Chełm
- Miasto Lublin\
- Miasto Zamość

Powiat Puławski obejmuje 11 gmin:

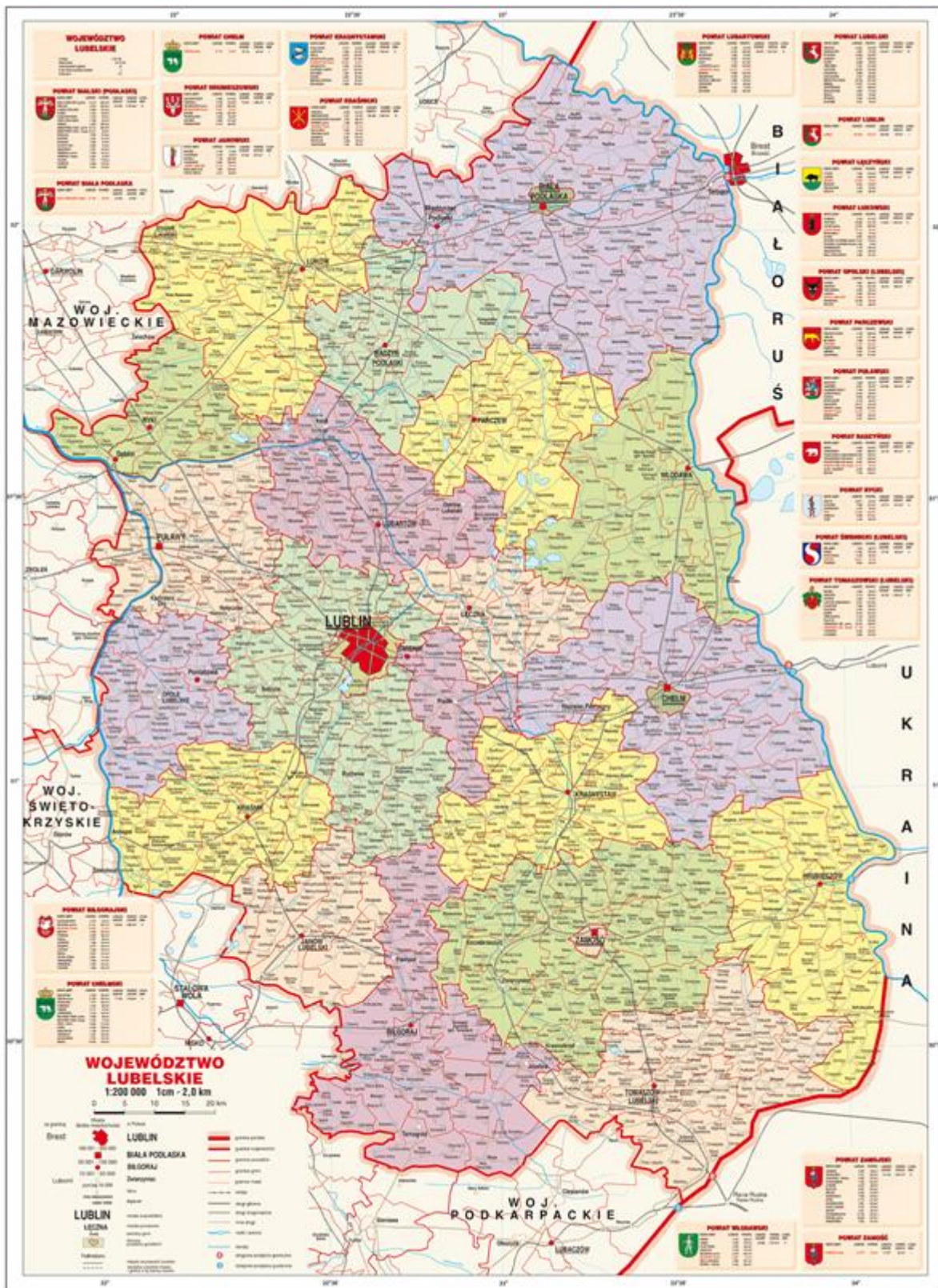
- Miasto Puławy (gmina miejska)	- Kurów (gmina wiejska)
- Nałęczów (gmina miejsko – wiejska)	- Markuszów (gmina wiejska)
- Kazimierz Dolny (gmina miejsko – wiejska)	- Puławy (gmina wiejska)
- Baranów (gmina wiejska)	- Wąwolnica (gmina wiejska)
- Janowiec (gmina wiejska)	- Żyrzyn (gmina wiejska)
- Końskowola (gmina wiejska)	

Gmina Kurów składa się z 17 sołectw:

- Barłogi;	- Łąkoć;	- Płonki;
- Bronisławka;	- Klementowice;	- Posiołek;
- Brzozowa Gać;	- Kłoda;	- Szumów – Wygoda;
- Buchałowice;	- Kurów;	- Wólka Nowodworska;
- Choszczów;	- Marianka;	- Zastawie.
- Dęba;	- Olesin;	

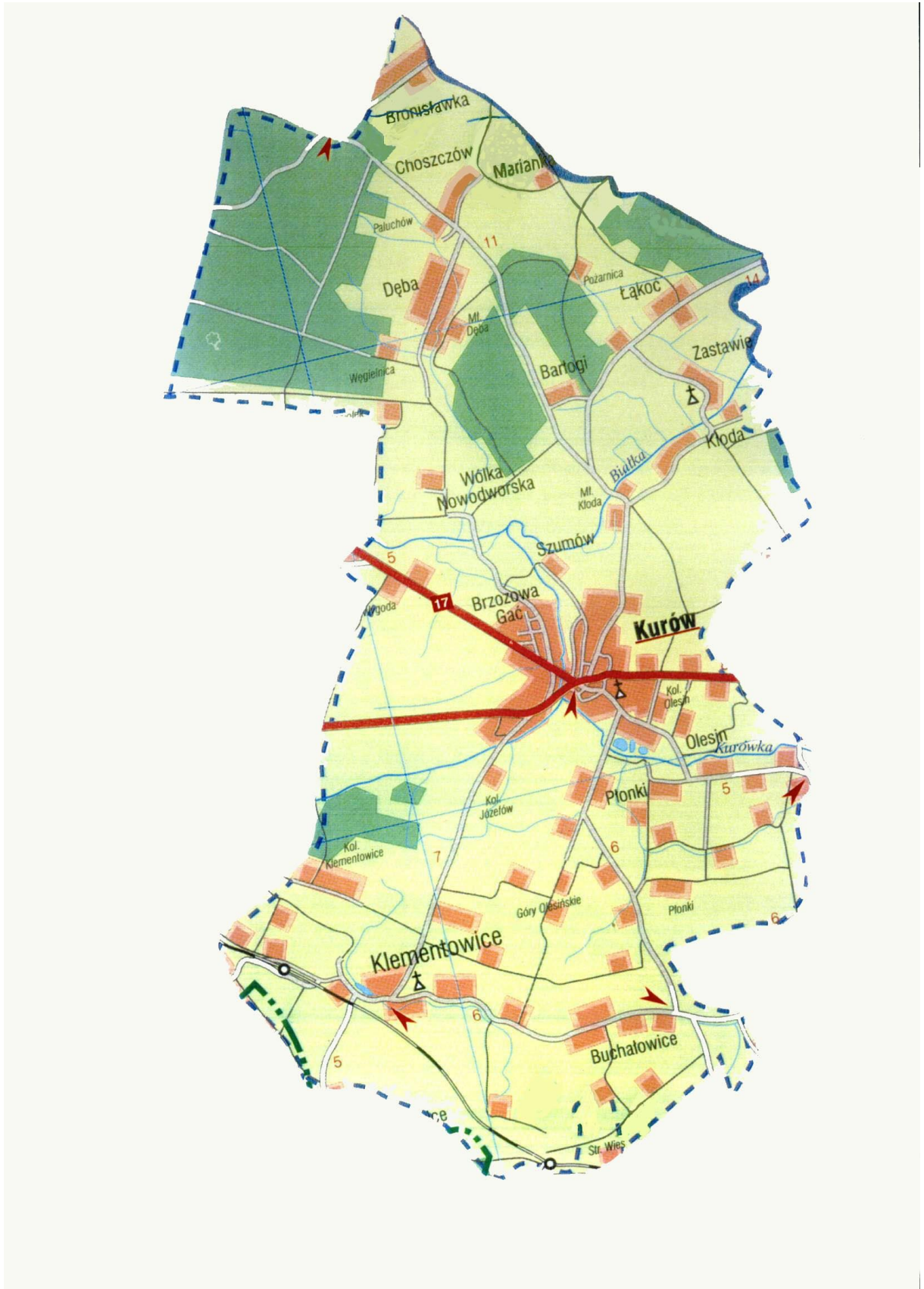

Mapa Administracyjna Województwa Lubelskiego

MAPA GMINY KURÓW

Wykaz obrębów geodezyjnych

Granice sołectw w pełni pokrywają się z granicami **obrębów geodezyjnych** na obszarze gminy Kurów.

**WYKAZ OBRĘBÓW EWIDENCYJNYCH
GMINA KURÓW**

L.p.	Nazwa obrębu ewidencyjnego	Identyfikator obrębu ewidencyjnego	Ilość działek ewidencyjnych w obrębie ewidencyjnym	Powierzchnia działek
1.	BARŁOGI	436130018	895	385,8206
2.	BRONISŁAWKA	436130027	315	254,1908
3.	BRZozowa Gać	436130036	709	372,7982
4.	BUCHAŁOWICE	436130045	392	500,6649
5.	CHOSZCZÓW	436130054	704	401,8471
6.	DĘBA	436130063	1367	1605,1288
7.	KŁODA	436130072	959	414,1555
8.	KLEMENTOWICE	436130081	2297	1858,0336
9.	KURÓW	436130090	2723	1132,9936
10.	ŁĄKOĆ	436130101	744	579,5664
11.	MARIANKA	436130119	109	89,7500
12.	OLESIN	436130128	276	179,2971
13.	PŁONKI	436130137	966	1053,1247
14.	POSIOLEK	436130146	58	45,6100
15.	SZUMÓW	436130155	770	419,2594
16.	WÓLKA NOWODWORSKA	436130164	637	532,0730
17.	ZASTAWIE	436130173	474	284,4702
Razem				10 108, 7839

Parafie rzymsko – katolickie

W granicach administracyjnych gm. Kurów funkcjonują /w całości bądź części/ cztery parafie rzymsko-katolickie:

- **Parafia Rzymsko-Katolicka w Kurowie** obejmuje swoim zasięgiem Kurów, Płonki, Olesin, Brzozową Gać, Szumów, Wygodę, Wólkę Nowodworską, część Łąkoci od strony Glinnika gm. Abramów;
- **Parafia Rzymsko-Katolicka w Klementowicach** obejmuje swoim zasięgiem Klementowice, Buchałowice oraz Stok, Las Stocki – gm. Końskowola

- **Parafia Rzymsko-Katolicka w Dębie** obejmuje swoim zasięgiem Dębę, Choszczów, Posiołek, Mariankę i Bronisławę oraz Wolicę gm. Abramów
- **Parafia Rzymsko-Katolicka w Markuszowie** obejmuje swoim zasięgiem Barłogi, Zastawie, Kłodę i znaczną część Łąkoci.

Granice gminy

Gmina Kurów graniczy:

- od wschodu z gm. Markuszów;
- od północy z gm. Żyrzyn oraz gm. Abramów – Powiat Lubartowski;
- od zachodu z gm. Końskowola;
- od południa z gm. Wąwolnica i Nałęczów

Gmina Kurów rozciąga się w kierunku północ – południe na długości 17 km.

Natomiast w kierunku wschód – zachód:

- w północnej jej części na długości 9,5 km;
- w środkowej jej części na długości 6 km;
- w południowej jej części na długości 8,5 km.

Powierzchnia, liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia

Powierzchnia gminy - 101 km², tj. 10.130 ha. Na 11 gmin powiatu puławskiego gmina zajmuje 3 miejsce pod względem powierzchni (11% powierzchni powiatu za gminą Puławy /17%/, gminą Żyrzyn /14%/ a przed gm. Końskowola /10,5 %/, gm. Baranów /9%/, gm. Kazimierz Dolny i Janowiec po /8%/, gm. Nałęczów i Wąwolnica po /7%/, miasto Puławy /5%/ i gm. Markuszów /4%/). Natomiast na 213 gmin w województwie lubelskim zajmuje 134 miejsce a na 2489 gmin w kraju zajmuje 1377 miejsce pod względem powierzchni.

Liczba mieszkańców - 7 806

Gęstość zaludnienia - 77 osób na 1 km²

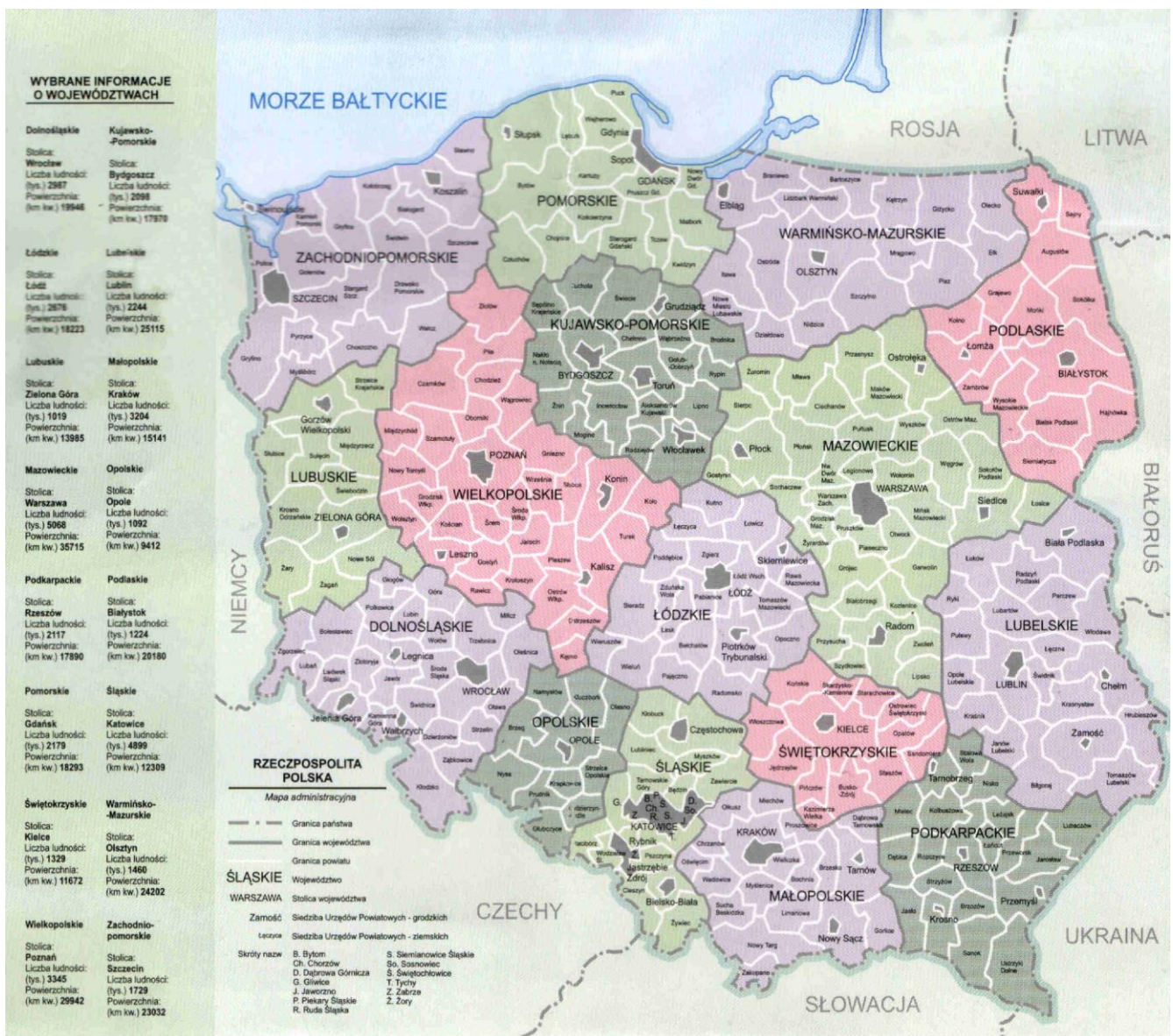
Funkcja gminy

Dominującym rodzajem wytwórczości jest */wynikające z uwarunkowań przyrodniczych w południowej i środkowej części gminy oraz istniejącej kultury rolnej w całej gminie/* - rolnictwo zarówno o charakterze tradycyjnym jak i specjalistycznym. Na południu gminy */Klementowice, Płonki, Buchalowice, Olesin/* są to głównie wynikające z wielowiekowej tradycji uprawy warzywnicze, kwaciarskie, sadownicze i szkółkarskie, a na północy gminy

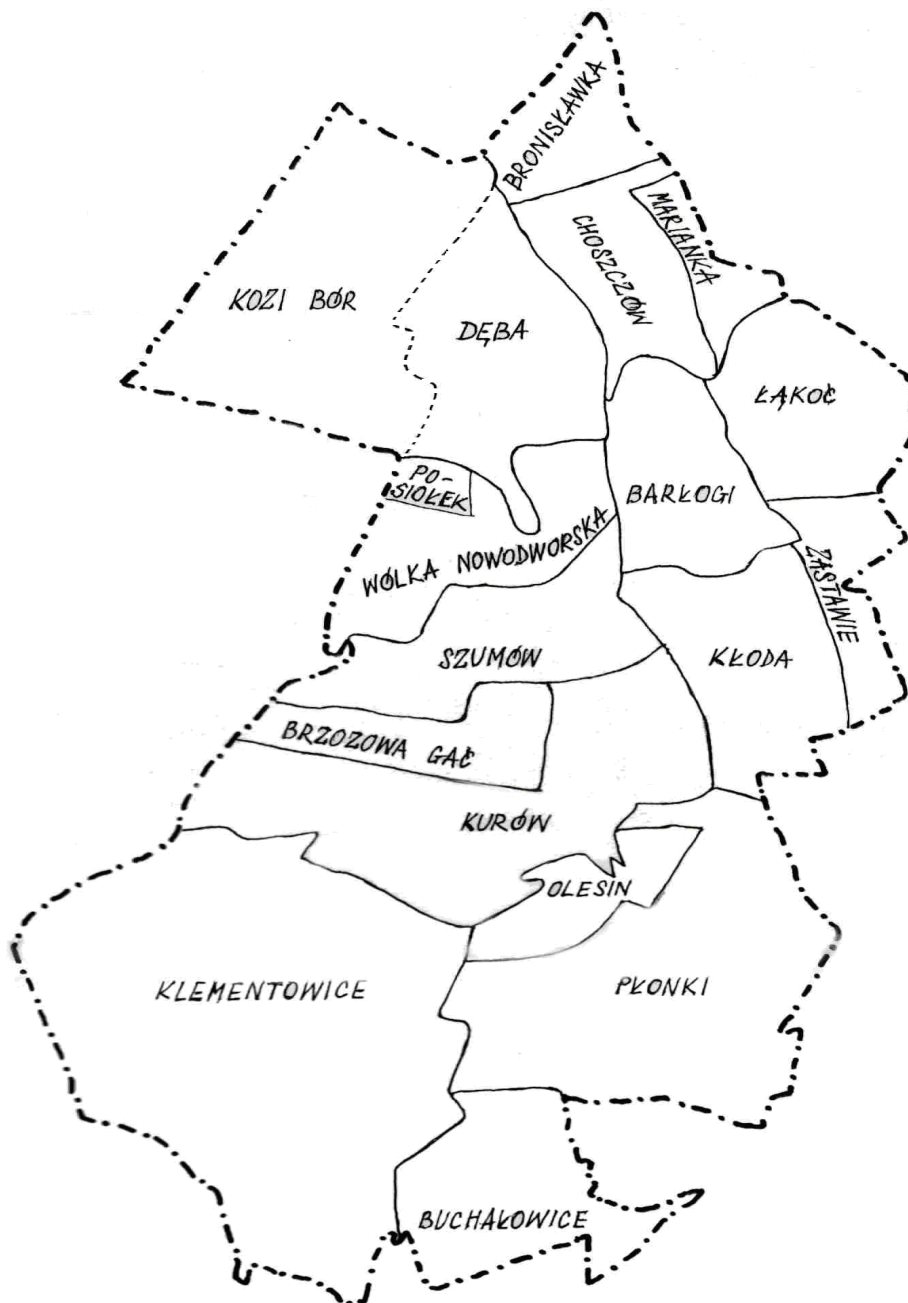
uprawy roślin przemysłowych /*tytoń, kozłek lekarski*/. Natomiast specyficznym rytem kulturowym Kurowa jest dominujący od kilkuset lat rodzaj wytwórczości, jakim jest garbarstwo i futrzarstwo. Kurów jest w kraju centrum futrzarstwa, a głównie wyrobu kozuchów. Do branży futrzarskiej należy tu cały szereg większych i mniejszych firm, które w oparciu o wielowiekową tradycję i posiadaną fachową wiedzę ludzi skutecznie funkcjonują na tym specyficznym rynku, a po te wyroby przyjeżdżają klienci z Polski i zagranicy.

MAPA ADMINISTRACYJNA – RZECZPOSPOLITA POLSKA

MAPA GMINY KURÓW – Z PODZIAŁEM NA SOŁECTWA

2. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego **Województwa Lubelskiego** zatwierdzony Uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29.12. 2015 r. nakłada konieczność uwzględniania przez wszystkie gminy województwa kierunków rozwoju przestrzennego w nim określonych.

Zgodnie z tym planem intensyfikacja powiązań funkcjonalnych w zakresie gospodarczym, społecznym, naukowym i kulturowym oraz transportowych między lubelskim ośrodkiem metropolitalnym, a innymi ogniwami krajowej metropolii sieciowej zapewni przyspieszenie procesów rozwojowych i modernizacji regionu oraz zwiększenie stopnia integracji funkcjonalnej z pozostałą częścią kraju.

Lubelski Obszar Metropolitalny (LOM) tworzy w województwie lubelskim największą koncentrację procesów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Centralną strukturą LOM jest aglomeracja, której rdzeniem jest zespół miast: Lublin i Świdnik. Występuje tu największa koncentracja i rozwój kapitału społecznego, innowacyjnego i komunikacyjnego. Aglomeracja sukcesywnie rozszerzać się będzie o gminy podmiejskie. Struktura wewnętrzna LOM ulegnie przekształceniu w kierunku wzmocnienia ośrodków satelitarnych (Lubartów, Łęczna, Piaski, Bychawa, Bełżyce, Kurów) miasta metropolitalnego w układzie heksagonalnym. Sprzyjać to będzie bogatszej ofercie lokalizacyjnej podnoszącej szanse rozwoju różnych form przedsiębiorczości i efektywności działań w centrum, jak i na peryferiach obszaru metropolitalnego.

LOM jest jednocześnie obszarem koncentracji szczególnych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów wynikających z intensywnej urbanizacji charakterystycznej dla obszarów wokół dużych miast. Istotnym jego elementem będzie zielony pierścień (*Green Belt*) obejmujący tereny otwarte i ekologicznie aktywne (lasy, doliny rzeczne), który kanalizować będzie rozwój urbanizacji powstrzymując żywiołowe rozlewanie się zabudowy w obszarach podmiejskich. Funkcjami komplementarnymi pierścienia będą: ochrona i zwiększanie bazy terenów rekreacyjnych wokół miast oraz stabilizacja i rozwój gospodarki rolnej na tych terenach (zachowanie strefy żywicielskiej miasta).

W ramach kształtowania policentrycznej sieci miast plan rekomenduje przywracanie lub nadawanie praw miejskich miejscowościom, w szczególności takim jak: Bełżec, Janów Podlaski, Kodeń, Kurów, Piszczac, Sławatycze, Werbkowice.

W ramach przeciwdziałania uciążliwościom akustycznym generowanym przez ruch komunikacyjny plan wskazuje na nie lokalizowanie funkcji wrażliwych na uciążliwości hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych Nr 12 i 17 w Kurowie oraz linii kolejowej w Klementowicach.

W zakresie rozwoju infrastruktury drogowej w głównych korytarzach transportowych osie podstawowych powiązań wyznaczają relacje główne: Gdańsk – Warszawa – Kurów – Lublin – Lwów – Odessa /Bukareszt/ Via intermare/ oraz uzupełniające: Piotrków Trybunalski – Radom – Puławy – Kurów – Lublin – Chełm – Dorohusk – Kijów.

W zakresie rozwoju infrastruktury kolejowej plan wskazuje na utworzenie szybkiego połączenia kolejowego Lwów – Zamość – Lublin – Warszawa.

Dla integracji regionalnych sieci energetycznych z krajowymi zasadnicze znaczenie posiadać będzie budowa linii elektroenergetycznej 400 KV w powiązaniu z planowaną budową elektrowni w gminie Puławy i elektrownią w okolicach Łęcznej w relacjach: Kozienice – Puławy – Kurów – Lublin – Chełm – Jarosław, rozbudowę stacji elektroenergetycznej 110/15 KV Klementowice, oraz budowa gazociągu magistralnego: Hermanowice – Jarosław – Rozwadów – Klementowice – Końskowola – Wronów.

W ramach rozwoju gospodarki rybackiej plan uznaje za niezbędne utrzymanie w użytkowaniu istniejących obiektów stawowych w gminie /Olesin, Szumów, Klementowice/ oraz dalszy rozwój przetwórstwa produktów rybołówstwa.

Plan zalicza gminę Kurów do terenów o znaczącej koncentracji zakładów zajmujących się przeróbką drewna.

Ze względu na kierunki napływu turystów, natężenie i rodzaj ruchu turystycznego plan wskazuje rozwój infrastruktury turystycznej i służącej ochronie walorów turystycznych w strefach turystycznych, do których zaliczył również gminę Kurów w zakresie turystyki wypoczynkowej. Natomiast w zakresie turystyki kwalifikowanej: wodnej – szlak kajakowy na rzece Kurówka, konnej – szlaki konne i rowerowej – szlak rowerowy przebiegające między innymi przez teren gminy Kurów.

Docelowy układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych na obszarze województwa lubelskiego przebiegających przez gminę Kurów to wg planu w układzie międzynarodowym następujące drogi krajowe:

- S-12 Kurów – Lublin – Piaski – Dorohusk – granica państwa,

- S-17 Kurów – Lublin – Piaski – Zamość – Hrebenne – granica państwa.

Natomiast w układzie krajowym - droga krajowa - S-12 Puławy – Kurów.

W układzie regionalnym:

– Nr 1514 L droga powiatowa Nr 1516 L Michów – Kurów.

W ramach przeciwdziałania skutkom suszy w zakresie przebudowy systemu melioracji szczegółowych w kierunku zwiększenia funkcji nawadniających jako priorytetowe plan uznaje realizację systemów nawodnień między innymi w gminie Kurów.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego wprowadza pojęcie obszary funkcjonalne traktując je jako zwarte obszary przestrzenne składające się z funkcjonalnie powiązanych terenów charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Gmina Kurów zgodnie z tym planem wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym – tj. wiejskiego obszaru funkcjonalnego oraz w skład obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym – tj. obszaru funkcjonalnego Powiśle i obszaru funkcjonalnego rozwoju gospodarki żywnościowej /roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej/.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego zamieszcza również wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w tym częściowo realizowane na terenie gminy Kurów – autostrada w kierunku Warszawy i Puław, modernizacja linii kolejowej Nr 7/C28 na odcinku Warszawa – Dęblin – Puławy – Klementowice – Lublin /dostosowanie do prędkości 141-160 km/h, rozbudowa krajowej sieci przesyłu gazu DN 700 Rozwadów – Klementowice – Końskowola – Wronów.

Studium uwarunkowań i kierunków oraz plany zagospodarowania przestrzennego gminy.

Realizując postanowienia ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym Rada Gminy Kurów uchwałą z dnia 23.06.2003 r. uchwaliła **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kurów**, zmienione uchwałą Nr X/53/2007 z dn. 26 czerwca 2007r. i uchwałą Nr XVI/130/2012 r. z dn. 30.05.2012 r.

Studium uwzględnia uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia oraz zagospodarowania terenów;
- występowania terenów i obiektów chronionych;

- stanu i warunków funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- analizy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy;
- zadań związanych z realizacją ponadlokalnych celów publicznych.

Studium określa kierunki racjonalnego rozwoju gminy poprzez wyodrębnienie:

- obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- wartości zasobów środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń dotyczących tych zasobów i określenie polityki w stosunku do obszarów zagrożonych;
- obszarów szczególnie wartościowych z punktu widzenia potrzeb gospodarki rolnej;
- obszarów zabudowanych oraz przeznaczonych pod zabudowę z określeniem terenów wymagających zabiegów rehabilitacyjnych oraz oferty terenów korzystnych dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej;
- kierunków rozwoju układu komunikacyjnego wewnętrznego i zewnętrznego;
- zasad i kierunków przekształceń systemów infrastruktury technicznej;

Obszary studium:

- Obszar rolniczo – osadniczy /Bronisławka, Choszczów, Marianka/;
- Obszar chronionego krajobrazu /Dęba, Barłogi, Łąkoć, Zastawie/;
- Obszar rolniczo – osadniczy /Wólka Nowodworska, Posiołek, Wygoda/
- Obszar rolniczo – osadniczy /Kłoda/;
- Obszar osadniczo – usługowy /Kurów, Brzozowa Gać, Szumów, Olesin/;
- Obszar osadniczo – rolniczy /Płonki/;
- Obszar osadniczo – rolniczo – krajobrazowy /Klementowice/;
- Obszar rolniczo – osadniczo – krajobrazowy /Buchałowice/;
- Obszar rolniczo – osadniczy Klementowice.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego. Jego celem jest określenie polityki zagospodarowania przestrzennego gminy szczegółowo określonej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy. Plany te są aktami prawa miejscowego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone przez radę gminy są podstawowymi dokumentami planistycznymi ustalającymi przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu. Od zapisów tych planów, na które składa się część opisowa i rysunek planu, zależy w jakich granicach osoba dysponująca tytułem prawnym do terenu może ten teren wykorzystać. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustala się w zależności od potrzeb, przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, linie rozgraniczające ulice, place

oraz drogi, tereny przeznaczone dla realizacji celów publicznych oraz linie rozgraniczające te tereny, granice i zasady zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej, lokalne warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym również linie zabudowy i gabaryty obiektów a także maksymalne lub minimalne wskaźniki intensywności zabudowy, zasady i warunki podziału terenów na działki budowlane. Szczególne warunki zagospodarowania terenów, w tym zakaz zabudowy, wynikający z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego, zasobów wodnych i zdrowia ludzi, prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody, oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych, granice obszarów działalności inwestycyjnej. W planach zagospodarowania przestrzennego określone są także enklawy, które mogą być przeznaczone na budownictwo mieszkaniowe, usługi i przemysł.

Na atrakcyjność inwestycyjną gminy ma wpływ: chłonność rynku lokalnego, jakość rynku pracy, klimat społeczny, infrastruktura techniczna, infrastruktura otoczenia biznesu, dostępność komunikacyjna i możliwości rekreacyjne.

Obecnie w Gminie Kurów obowiązują:

- Uchwała Rady Gminy Kurów z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie zatwierdzenia **miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Kurów** ze zmianami:
- Uchwała Nr XXIII/167/2008 z dnia 28 października 2008 r. Rady Gminy Kurów w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kurów w miejscowości Płonki w obrębie działki o numerze ewidencyjnym 571.
- Uchwała Nr XXIII/168/2008 z dnia 28 października 2008 r. Rady Gminy Kurów w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kurów w zakresie terenów urbanizowanych.
- Uchwała Nr XXIII/170/2008 z dnia 28 października 2008 r. Rady Gminy Kurów w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kurów terenów leśnych i zalesień.
- Uchwała Nr XXV/187/2008 Rady Gminy Kurów z dnia 25 listopada 2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kurów.
- Uchwała Nr XII/103/2016 Rady Gminy Kurów z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Kurów - etap I.

- Uchwała Rady Gminy Kurów z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie zatwierdzenia **miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Kurów – Centrum** ze zmianami:
- Uchwała Nr XXIII/169/2008 z dnia 28 października 2008 r. Rady Gminy Kurów w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Kurów-Centrum.
- Uchwała Nr XXXIII/285/2014 Rady Gminy Kurów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kurów – Centrum”- etap I.
- Uchwała Nr VII/53/2015 Rady Gminy Kurów z dnia 13 sierpnia 2015 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kurów – Centrum”- etap II.

GMINA KURÓW – PODZIAŁ NA OBSZARY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

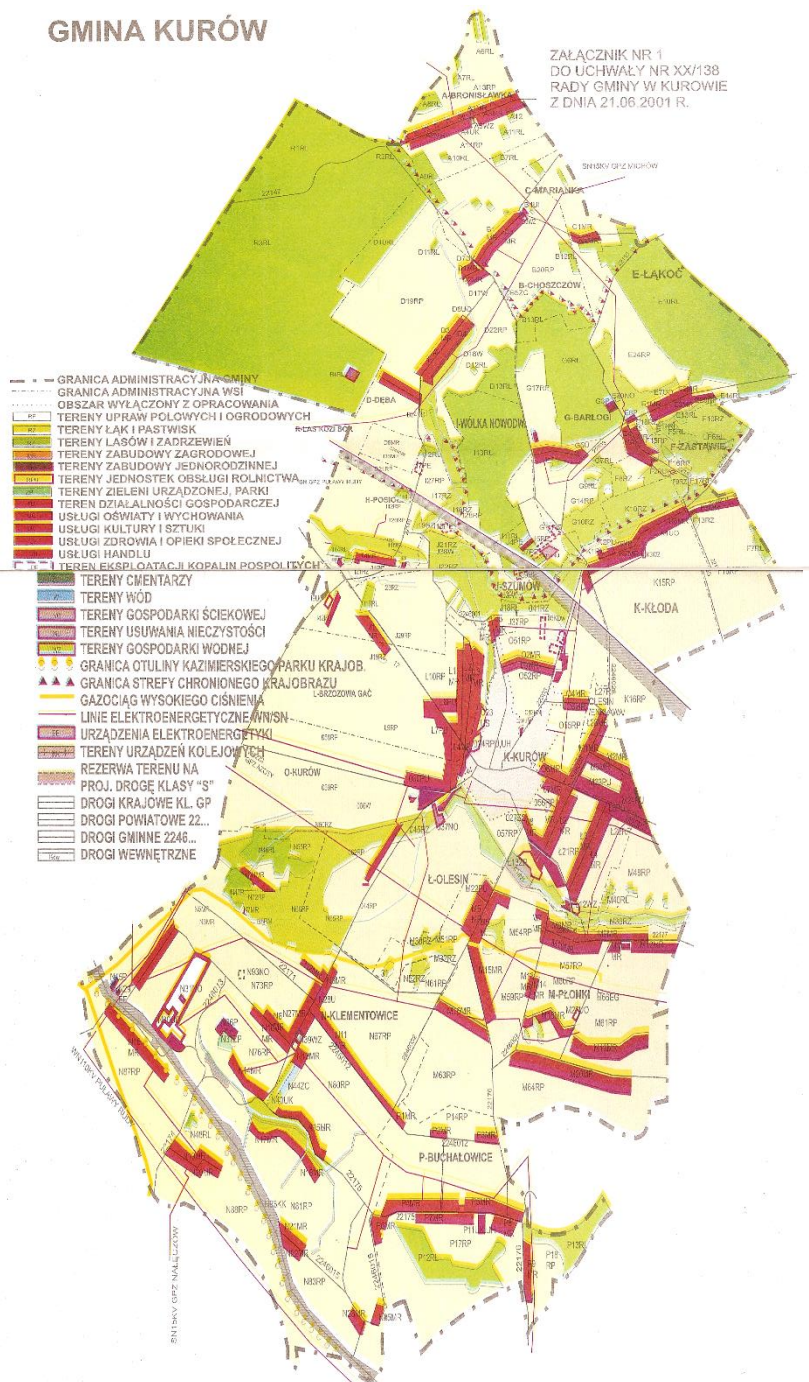

**MEJSCOWY PLAN OGÓLNY ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY KURÓW**

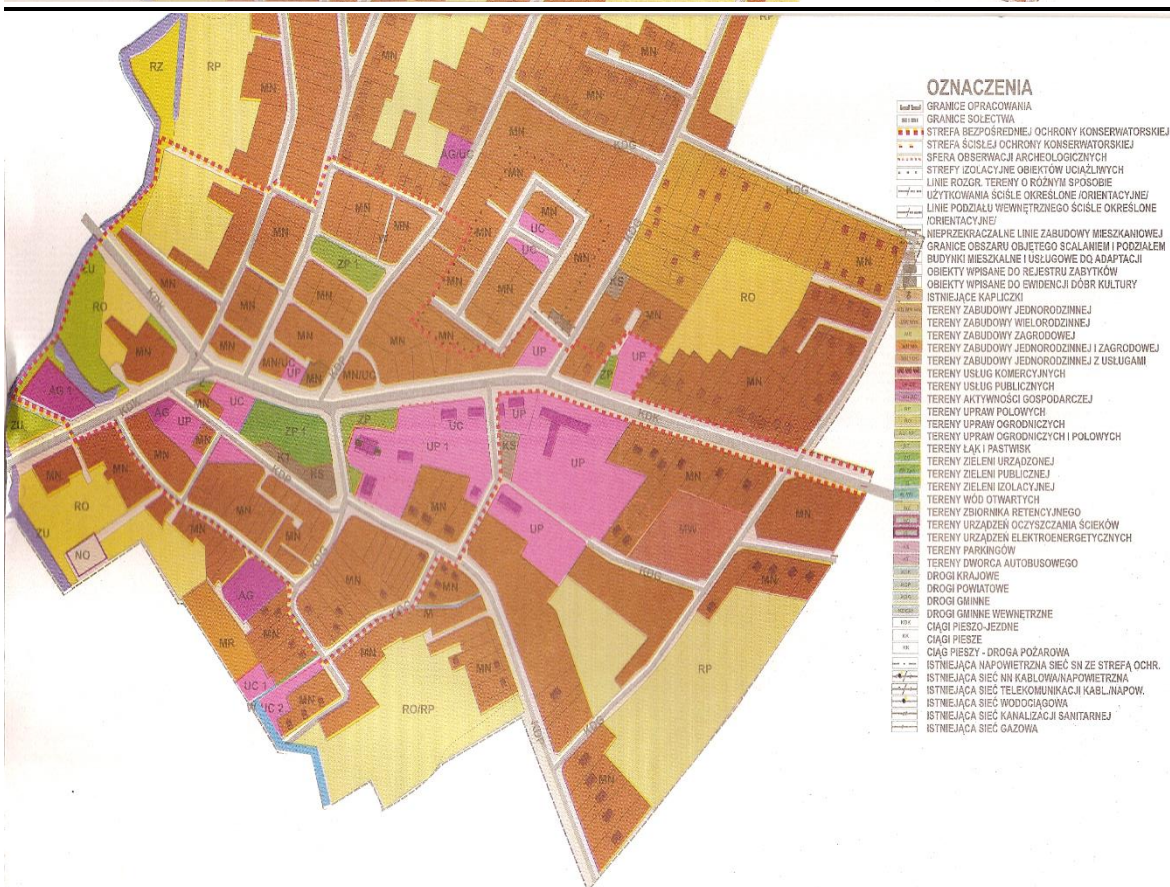
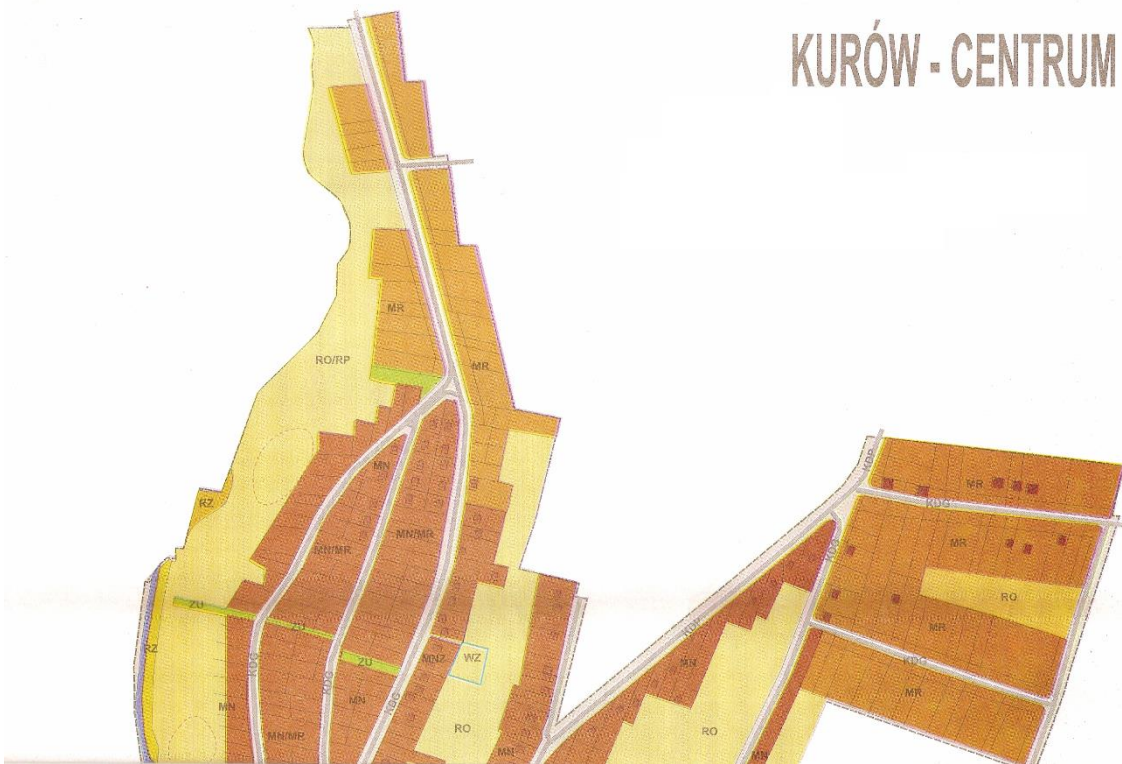
GMINA KURÓW

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XX/138
RADY GMINY W KURÓWIE
Z DNIA 21.06.2001 R.

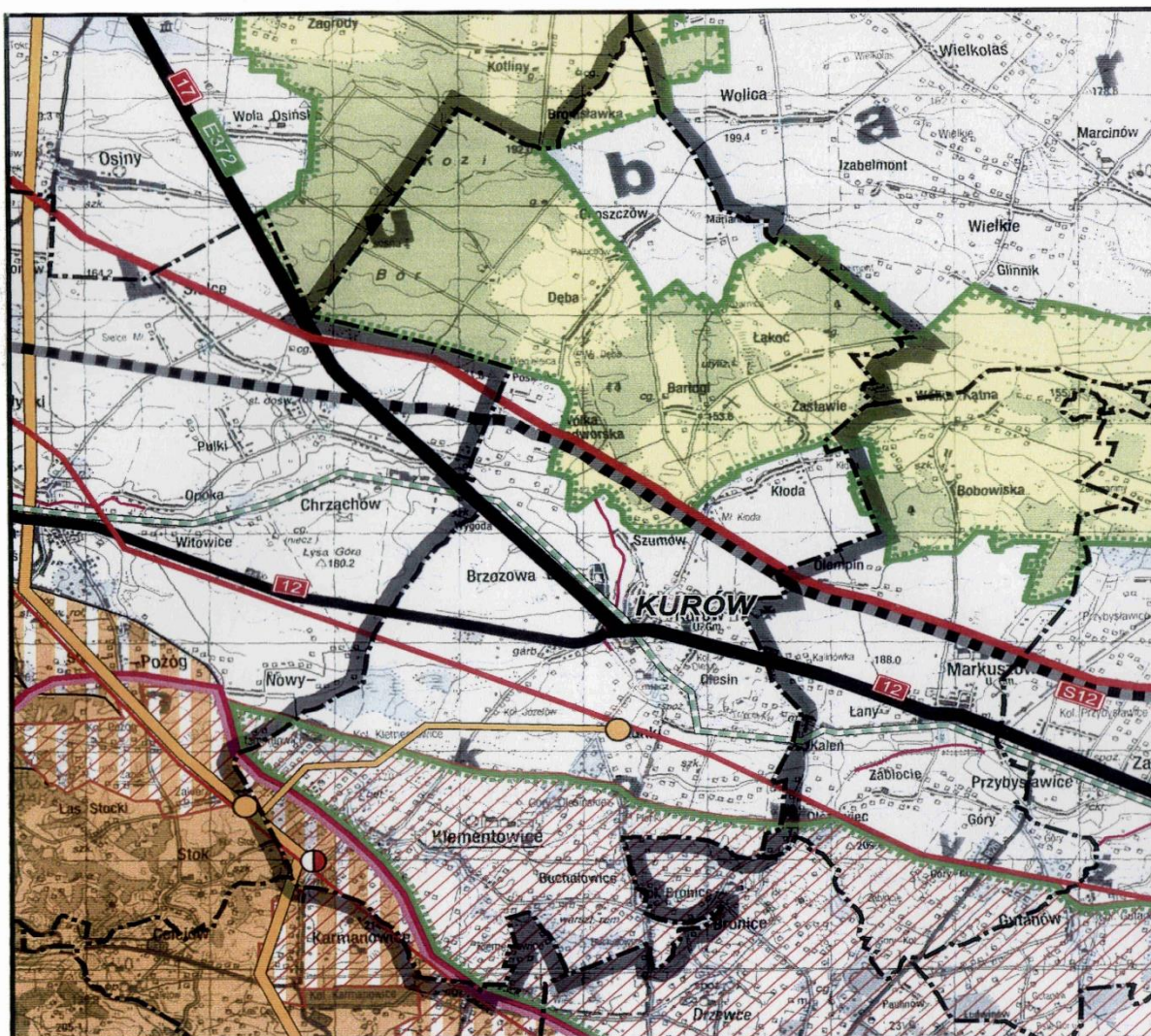

KURÓW - CENTRUM

GMINA KURÓW

	granica gminy		droga krajowa
	park krajobrazowy - strefa najwyższej atrakcyjności turystycznej		obwodnica drogi krajowej
	otulina parku krajobrazowego - strefa wysokich walorów przyrodniczych		linia elektroenergetyczna 400 kV
	Obszar Chronionego Krajobrazu "Kości Bór"		linia elektroenergetyczna 220 kV
	park agroekologiczny		linia elektroenergetyczna 110 kV
	strefa zrównoważonego rozwoju turystyki		stacja 110/SN do rozbudowy
	strefa "C" ochrony uzdrowiskowej		gazociąg magistralny
	zdegradowane odcinki dolin rzecznych wskazane do rewaloryzacji biologicznej		sieć gazowa wysokiego ciśnienia
	droga ekspresowa		stacja redukcyjna gazu

3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Położenie geograficzne

Gmina Kurów leży w środkowo – zachodniej części województwa lubelskiego na pograniczu dwóch krain fizjograficznych Wyżyny Lubelskiej, reprezentowanej na omawianym terenie przez Płaskowyż Nałęczowski oraz Równinę Lubartowską.

Płaskowyż Nałęczowski występujący w południowej części gminy, to najdalej ku północnemu – zachodowi wysunięta część Wyżyny Lubelskiej. Tworzy ona silnie pofałdowane ukształtowanie terenu z dużą ilością wąwozów lessowych w Klementowicach, Buchałowicach i Płonkach. Fragment południowej części gminy wchodzi w skład Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, Wąwolnickiego Parku Agroekologicznego oraz objęta jest Strefą Ochrony Uzdrowiskowej Uzdrowiska Nałęczów.

Równinę Lubartowską obejmującą północną część gminy stanowi lekko falista, częściowo zalesiona nizina morenowa rozcięta dolinami rzecznyymi rzeki Kurówki i jej dopływów: Bielkowej /Białki/ – Syroczanki, strugi wodnej Zagłówka /dopływ spod Dęby, koło Wólki Nowodworskiej/ i strugi wodnej Piotr k. Bronisławki. Doliny rzeczne są szerokie i podmokłe. Zaznacza się tu stosunkowo duży udział gleb, wytworzonych z piasków gliniastych. Fragment północnej części gminy wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” – gdzie występują użytki ekologiczne „Torfowisko Wysokie” i „Zabagniony Łęg”.

W północnej, nizinnej części gminy maksymalna wyniosłość terenowa, znajdująca się na południe od Bronisławki ma rzędność 200m n.p.m., zaś najniższe tereny położone w dolinie Kurówki w rejonie Wygody i Wólki Nowodworskiej – 140,8 m n.p.m. W wyżynnej części południowej największe wartości rzędnych występujące w rejonie Kolonii Klementowice dochodzą do 220m n.p.m., pograniczu Płonek i Buchałowic 228,4m n.p.m. oraz najwyższy punkt w gminie na pograniczu Klementowic, Łopatek i Kol. Drzewce 228,7m n.p.m. Natomiast najniższe na południe od Kurowa – 151,9m n.p.m.

Budowa geologiczna, rzeźba terenu, przyroda.

Na powierzchni terenu gminy nie widać wyraźnej krawędzi oddzielającej krainy fizjograficzne. Natomiast granica taka zaznacza się dość wyraźnie w budowie geologicznej.

W południowej części gminy występują na powierzchni utwory lessowe powstałe w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Posiadają one dość znaczną, dochodzącą do 15 m miąższość. W części środkowej gminy utwory lessowe ustępują miejsca utworom zwałowym, a ich miąższość waha się od 1,2 do 0,5 m. Od lessów różnią się większą zawartością frakcji piasku. Ma to miejsce w pasie około 300 m po obu brzegach rzeki Kurówki. Cała północna część gminy to obszar występowania na powierzchni glin i piasków zwałowych z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Na terenie wsi Wólka Nowodworska, Posiołek, Dęba, Choszczów, Marianka i Bronisławka występują w przewodzie gliny odgórnie lekko spiaszczone. Natomiast na terenie wsi: Kłoda Szumów, Łakoć, Barłogi i Zastawie występują w przewodzie piaski zwałowe o miąższości 1,5 - 4 m, a także płytkie o miąższości 0,6 - 1,5 m. W dolinie rzeki Kurówki i niektórych jej dopływów jak Bielkowa /Białka/ – Syrocanka, występują na powierzchni utwory aluwialne wykształcone w postaci mad.

W najniższych partiach dolin wymienionych rzek na utworach aluwialnych, wytworzyły się torfy. Najbardziej zwarty i dość duży kompleks torfów występuje w dolinie rzeki Bielkowa /Białka/ – Syrocanka na terenie wsi Zastawie, Szumów i Wólka Nowodworska, gdzie w obszarze ostatniego sołectwa występuje użytek ekologiczny „Zabagniony Łęg”. Południową część gminy /Klementowice, Buchałowice, Płonki/ stanowi wyniosłość zbudowana z utworów lessowych o średniej wysokości bezwzględnej 180 m. Teren ten rozcięty jest dość gęstą siecią wąwozów i suchych dolin wciętych na głębokość 15-25 m i szerokości dna wąwozów 3-10 m. Stoki wąwozów są strome. Gleby w południowej części gminy są bardzo podatne na erozję. Naturalne procesy erozyjne są tu często przyspieszone przez niewłaściwą działalność gospodarczą człowieka (nieprawidłowa uprawa, zły dobór roślin, niszczenie szaty roślinnej). Widać to w rejonie Klementowic, gdzie procesy erozyjne są dynamiczniejsze niż w innych częściach Wyżyny Lubelskiej. W gminie Kurów na ogólną powierzchnię 101 km², powierzchnia zagrożona erozją : słabą 24,5 km², średnią 22,9 km² oraz silną 3,2 km². Stopień odporności gleb jest bardziej zróżnicowany. Najbardziej odporne na zanieczyszczenia przemysłowe i degradację chemiczną są gleby lessowe południowej części gminy, a najslabiej gleby piaszczyste północnej części gminy. Natomiast erozja wodna zagraża glebom pyłowym, głównie lessowym mocno pofałdowanej południowej części gminy Kurów. Konieczne jest więc podjęcie działań zapobiegającym procesom erozyjnym.

W centralnej części gminy umiejscowiona jest dolina rzeki Kurówki wcięta na głębokość 10-15 m. Rzeźba terenu stopniowo przechodzi z falistej do niskofalistej w środkowej i północnej części gminy.

Znaczenie lokalne posiadają złoża kruszywa naturalnego z przewagą piasków o frakcjach drobnych oraz złoża surowców ilastych. Powierzchnia eksploatacyjna tych kopalni jest przyczyną znacznych zmian oraz degradacji i dewastacji powierzchni ziemi w tych miejscach. Wyeksploatowane piaskownie i żwirownie w większości kwalifikują się po rekultywacji do zalesienia lub nawodnienia.

Na gruntach Kurowa, Szumowa, Wólki Nowodworskiej i Kłody eksploatowanych jest kilka odkrywek kruszywa budowlanego. Na części eksploatacja jest zakończona. Natomiast na terenie Klementowic znajdują się udokumentowane złoża surowców ilastych.

Obszary prawnie chronione gminy:

- **parki krajobrazowe** – obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe utworzone celem zachowania i upowszechniania tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. Wokół parków tworzone są otuliny zabezpieczające ich przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Taka Otulina Kazimierskiego Parku Krajobrazowego utworzonego rozporządzeniem wojewody lubelskiego z 1979 r. obejmuje południowo-zachodni fragment gminy o pow. 350 ha w Klementowicach (na południe od linii kolejowej Puławy- Klementowice- Lublin). Teren ten jest objęty ograniczeniami dotyczącymi gospodarki.
- **obszary chronionego krajobrazu** – obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, a ich zagospodarowanie powinno zapewniać stan względnej równowagi ekologicznej. Taki Obszar Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” został utworzony Rozporządzeniem Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 11, poz. 166) zmienionym Rozporządzeniem Nr 41 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 65, poz. 1226). Aktualnie opis granic Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” oraz ustalenia dotyczące ochrony ekosystemów i zakazy obowiązujące na tym terenie określa uchwała Nr XII/184/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 listopada 2015 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór” (Dz. Urz. Woj. Lub. 2015 r., poz. 5157). Obszar obejmuje teren o powierzchni 12 820,09 ha, w tym na terenie Gminy Kurów - 3421,74 ha. „Kozi Bór” to las mieszany, częściowo położony na obszarach bagiennych.

Ponad 40% jego powierzchni stanowią bory mieszane i świeże z występującymi w drzewostanie sosną, dębem, ale także bory bagienne, świetliste dąbrowy, zbiorowiska grądowe, olsy i łągi. OCK „Kozi Bór” został utworzony w celu ochrony krajobrazowej mozaiki lasów i łąk oraz dla zachowania powiązań przestrzennych między terenami o wysokiej aktywności biologicznej. W gminie Kurów OCK obejmuje większość terenów na północ od rzeki Białka (Bielkowa- Syrocanka). Teren ten jest objęty ograniczeniami dotyczącymi gospodarki. Las stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Puławy /Leśnictwo Wola Osińska, gm. Żyrzyn/.

- **użytki ekologiczne** – ochroną tą objęte zostały śródleśne bagna, oczka wodne, torfowiska i podmokłe łąki. Przyczyniają się one do wzbogacenia różnorodności biologicznej w lasach a polegają na pozostawieniu ich w stanie naturalnym i zabezpieczeniu przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub przekształceniem. Użytek ekologiczny „Torfowisko Wysokie” występuje w oddziałach: 122, 132c, 132, 151g, 152 g, 152, 164b, 164 Leśnictwa Wola Osińska – OCK „Kozi Bór” i ma powierzchnię 8,05 ha. Zbudowany jest z torfowców i płonnika. Wokół torfowiska występuje wąski pas boru wilgotnego. Torfowisko jest dobrze uwodnione. Uznane zostało za użytek ekologiczny Rozporządzeniem Nr 11 Wojewody Lubelskiego z dnia 20 lutego 2004 r.
- **pomniki przyrody** są to:
 - dąb szypułkowy – 600 cm obwodu droga gminna do Kolonii Klementowice
 - dąb szypułkowy – 420 cm obwodu posesja Łąkoć nr 38,
 - dąb szypułkowy – 300 cm obwodu Kłoda przy Domu Ludowym,
 - dąb szypułkowy – 670 cm obwodu, posesja Barłogi nr 1,

Natomiast około 100 lip 150-300 cm obwodu Aleja Lipowa Olesin chroniona jest jako część założenia ogrodowego Olesin.

Obszary mogące stać się prawnie chronionymi:

- **użytek ekologiczny „Zabagniony Łęg”** o powierzchni ok. 25 ha położony na północny wschód od Wólki Nowodworskiej w pobliżu Lasu Kurowskiego. Wzdłuż ciek w wodnego „Zagłówka” /*dopływ spod Dęby*/ znajduje się wąski pas łągi a w jego sąsiedztwie ols porzeczkowy otoczony wilgotnymi łąkami. W części południowej od wschodu w kontakcie z grądem. Znajdują się tam stanowiska roślin

chronionych oraz miejsca gniazdowania ptaków i ostoja /siedliska, łągowiska/ rzadkich i chronionych gatunków zwierząt – ssaków, gadów i płazów.

- **użytek ekologiczny „Torfowisko Niskie”** w Lesie Klementowickim na północ od wsi Klementowice dwa torfowiska niskie o pow. 0,20 ha i 0,40 ha porośnięte trawami, roślinami i krzewami. Teren dobrze uwodniony, ostoja ptaków i zwierząt.
- **szuwary i ols** we wsi Buchałowice obejmuje kompleks o pow. ok. 1 ha położony u wylotu wąwozu, zasilany wodami nim spływającymi. Na niewielkiej powierzchni występuje szereg zespołów szuwarów.
- **stanowisko dokumentacyjne** – odkryta ściana lessu wysokości ok. 10 m koło wsi Olesin i Płonki. U podstawy ściany widoczna warstwa rudawca.

W gminie na jej ogólnej powierzchni 101 km² (10.130 ha) **lasy** zajmują pow. 1856 ha. Lesistość wynosi więc 18%. W województwie lubelskim lasy zajmują pow. 550 tys. ha co stanowi ok. 22% obszaru województwa i sytuuje je na 10 miejscu w kraju, gdzie lasy zajmują 28,5% pow. Natomiast w powiecie stanowią 23,5% jego pow. W województwie lubelskim do Skarbu Państwa należy 60% pow. lasów, a w kraju 80%. Pozostałe stanowią własność prywatną. Na gruntach wsi: Wólka Nowodworska, Barłogi, Łakoć, Choszczów, występują mniejsze kompleksy leśne mieszane: w Barłogach o pow. 140,70 ha, Wólce Nowodworskiej 172,91 ha /Las Kurowski łącznie 313,61 ha/, Choszczowie 35,45 ha. Lasy te stanowią po części własność prywatną i Skarbu Państwa /zarząd Nadleśnictwo Puławy – Leśnictwo Wola Osińska gm. Żyrzyn/. Również w południowej części gminy, na gruntach wsi Buchałowice i Klementowice występują kompleksy leśne mieszane, stanowiące własność prywatną (Las w Buchałowicach o pow. 34,67 ha. Las w Klementowicach o pow. 116,95ha).

Bory występują głównie na glebach uboższych i porastają gatunkami iglastymi najczęściej sosną.

Bory mieszane występują w kilku kompleksach na północ od doliny Bielkowej /Białki/- Syroczanki. Drzewostany pochodzą z nasadzeń 20-50 letnich – głównie sosna z domieszką dębów, w warstwie krzewów: leszczyna, kruszyna, grab.

Bór wilgotny – drzewostan sosnowy z domieszką brzozy omszonej w warstwie krzewów kruszyna.

Część zbiorowisk w borach mieszanych to spinetyzowane /przekształcone/ grądy, które są dominującym zbiorowiskiem leśnym na terenie gm. Kurów /drzewostan zbudowany z grabu z domieszką sosny i dębu oraz lipy/. W warstwie krzewów: leszczyna, kalina

i kruszyna/. W południowej części gminy w pobliżu wsi Klementowice i Buchałowice występuje w niewielkich fragmentach grąd typowy. Formy regeneracyjne tego grodu zarastają wąwozy lessowe. W lasach prywatnych siedliska grądowe są obsadzone sosną.

Łęgi zachowały się tylko na wschód od Wólki Nowodworskiej – występuje tam użytek ekologiczny – „Zabagniony Łęg” i na północ od Klementowic. Drzewostan składa się z olszy czarnej, a w podszycie: czeremcha kalina koralowa i porzeczką czarna.

Ponadto nad Kurówką i Białą /Bielkową/ - Syroczańką spotyka się nieduże fragmenty regeneracyjne z drzewostanem olszowym w podszycie z bzem czarnym.

Ols porzeczkowy znajduje się pomiędzy Kłodą, a Kurowem tzw. „torfy”. Podszyt złożony jest tam z kruszyny, kaliny, czarnej i czerwonej porzeczką.

Geomorfologicznie lasy w gm. Kurów występują głównie na równinach i w dolinach rzek. Drzewostany są zróżnicowane z dominacją mieszanych /iglaste, liściaste/. Wśród drzew iglastych gatunkiem dominującym są sosny, a z liściastych dęby. Niewielka odporność drzewostanów wynika z dużego udziału w degradacji – sosny.

Na terenie Obszaru Chronionego „Kozi Bór” funkcjonuje szkółka leśna specjalizująca się w hodowli sadzonek drzew i krzewów leśnych oraz ozdobnych.

W oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa prowadzona jest prawidłowa gospodarka leśna.

Celem zalesiania użytków rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa jest powiększenie obszarów leśnych, wzmocnienie ich ekologicznej stabilności i zmniejszenie rozdrobnienia oraz tworzenie korytarzy ekologicznych.

Określone wyżej priorytety zalesiania powinny mieć wpływ na kształtowanie granicy polno-leśnej przyjmowanej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego gminy.

Grunty pod zadrzewieniem w gm. Kurów /z wyłączeniem lasów/ stanowią pow. 94 ha.

W planie zagospodarowania przestrzennego gm. Kurów na dolesienia przewidziana jest pow. 61,88 ha, w tym w poszczególnych sołectwach: Bronisławka 14,0 ha, Choszczów 12,81 ha, Marianka 8,84 ha, Dęba 2,10 ha, Łąkoć 1,00 ha, Wólka Nowodworska 18,46 ha, Szumów 0,83 ha, Klementowice 2,24 ha, Buchałowice 1,60 ha – Razem 61,88 ha.

Natomiast na gruntach Olesina znajduje się park o pow. 6,62 ha wchodzący w skład zespołu pałacowo – parkowego.

Pogranicze dwóch krain fizjograficznych dzielące gminę na dwie części poprzez niemal równoleżnikowo położoną szeroką dolinę Kurówki zaznacza się również

w **hydrosferze**. Południowa część gminy leżąca na Płaskowyżu Nałęczowskim charakteryzuje prawie zupełny brak powierzchniowych zjawisk wodnych poza jedynym lewostronnym dopływem rzeki Kurówki- Struga Kurów-Garbówka oraz wodami epizodycznymi /wody roztopowe po śniegu i deszczu/. Natomiast północna część gminy leżąca na Równinie Lubartowskiej ma odmienne stosunki wodne. Istotnym elementem powierzchniowych zjawisk wodnych jest tam płynąca ze wschodu ku zachodowi rzeka Kurówka z jej prawostronnym głównym dopływem Białka /Bielkowa/ Syrocanka.

Wypływająca z terenu wsi Piotrowice Wielkie gm. Garbów na wysokości 197 m n.p.m. Kurówka – prawostronny bezpośredni dopływ Wisły, do której uchodzi w okolicach Puław na wysokości 117 m n.p.m. ma przeciętny spadek cieku 1,61‰, posiada łączną powierzchnię zlewni 395,4 km² i długość 50 km, przepływa przez Płonki, Olesin, Kurów, Szumów i Wólkę Nowodworską.

Głównymi jej dopływami są: *Białka /Bielkowa/* - Syrocanka długość 18 km, łączna powierzchnia zlewni 148,5 km², wypływa z Woli Przybysławskiej gm. Garbów, przepływa przez Zastawie, Kłodę, Barłogi i Szumów gdzie wpada do Kurówki i struga wodna *Zagłówka /dopływ spod Dęby/* koło Wólki Nowodworskiej, długość 3 km, wypływa z lasu „Kozi Bór”, przepływa przez Dębę, a następnie między „Lasem Kurowskim”, a Wólką Nowodworską. W Wólce Nowodworskiej wpada do Kurówki – dopływy prawostronne.

Natomiast dopływ lewostronny – Struga Kurów - Garbówka długości 6 km, powierzchnia zlewni 30,9 km², przepływa przez Klementowice i Kurów, gdzie wpada do Kurówki.

Ponadto dopływy położone poza gminą Kurów - Strumień Olszowiecki gm. Markuszów, powierzchnia zlewni 21,5 km² i Dopływ Spod Gutanowa gm. Garbów.

Spadki podłużne poszczególnych dopływów są różne. Większe dla krótkich dopływów lewostronnych spadających z krawędzi Płaskowyżu Nałęczowskiego. Bardzo małe dla rzek odwadniających na terenie gm. Kurów – Równinę Lubartowską Białka /Bielkowa/ Syrocanka i struga wodna Zagłówka Koło Wólki Nowodworskiej. Kurówka wymaga stałej systematycznej konserwacji /odmulania/, gdyż wszystkie rzeki spływające ze stromej krawędzi Płaskowyżu Nałęczowskiego niosą duże ilości rumowiska. Dolina rzeki Kurówki jest względnie szeroka /miejscami kilkaset metrów/ w stosunku do ilości płynącej nią wody i ma charakter pradoliny. W kilku miejscach zwęża się jednak do szerokości 40-80 m nabierając charakteru przełomowego.

O stopniu zanieczyszczenia wód Kurówki decydują zanieczyszczenia punktowe: ścieki deszczowe, awarie, zanieczyszczenia obszarowe: erozja wodna powierzchniowa i spływy powierzchniowe, ich źródła to rolnictwo /nawożenie, środki ochrony roślin/, gospodarstwa nie podłączone do kanalizacji i ścieki transportowe /z pasa drogowego dróg krajowych nr 12 i 17, dróg powiatowych i gminnych oraz parkingów i ciągów pieszych/. Wody wyżej wymienionych rzek uległy znacznej poprawie jakościowej. Świadczą o tym występujące tam ryby i raki. Przy małej wodności rzek /Kurówka z dopływami/ i stosunkowo małym spadku, wody płynące mają mniejszą zdolność do samooczyszczania się. Jest to jednoznaczne z małą ich odpornością na czynniki degradujące.

Rozporządzeniem Nr 284 Wojewody Lubelskiego z 21 listopada 2001 r. został ustanowiony na rzece Kurówce obwód rybacki. Jest to szczególne korzystanie z jej wód dla celów rybackich.

Zagrożenia powodziami na terenie gminy Kurów związane są z przyborem wód wyżej wymienionych rzek.

W obrębie zlewni rzeki Kurówki istnieje kilka kompleksów stawów rybnych, z których największe to w Garbowie i Markuszowie /pobierają one znaczne ilości wody z Kurówki/ oraz kompleks stawów w Olesinie o pow. 11,34 ha. Stanowią one własność gminy, natomiast dzierżawi je Koło Wędkarskie w Kurowie, działające w ramach stowarzyszenia Polski Związek Wędkarski Okręg w Lublinie.

Podobnie jak w budowie geologicznej tak i w przypadku wód gruntowych istnieje ścisła współzależność z rzeźbą terenu. Wody gruntowe zalegają najgłębiej na obszarach o największych wysokościach terenu, a więc w południowej części gminy. Tam zwierciadło wód znajduje się na głębokości 12 – 15 m, a sporadycznie na głębokości 20 m. W części środkowej gminy i w dolinie Kurówki wody gruntowe występują na głębokości 0,5 – 4m. W części północnej gminy wody gruntowe występują na głębokości od 1 – 6 m. Wody zanieczyszczone są głównie związkami azotu i metali. Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat widoczny jest spadek poziomu wód gruntowych co prowadzi do zmniejszenia się terenów podmokłych i obniżania lustra wody w studniach kopanych.

Na terenie województwa lubelskiego **wody podziemne** związane są z trzema piętrami wodonośnymi: czwartorzędowymi, górnokredowymi i trzeciorzędowymi. Dominują wody kredowe stanowiące 74% zasobów wody, czwartorzędowe stanowią 16% zasobów, a trzeciorzędowe 9% zasobów.

Gmina Kurów należy do regionu hydrogeologicznego lubelsko – podlaskiego. Utwory kredowe o miąższości kilkuset metrów przykryte są pokrywą osadów czwartorzędowych. Strop kredy w okolicach 1 km na zachód od Kurowa wznosi się na wysokość ok. 130 – 150 m p.p.g. Czwartorząd reprezentowany jest tu przez osady plejstocenu o miąższości od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wykształcony jest głównie z utworów lessopodobnych oraz utworów piaszczystych i glin. Utwory kredy zalegają pod kilkunastometrową warstwą utworów gliniastych i piaszczystych.

Występujący tu profil geologiczny:

Czwartorząd: 0,0 – 0,5 m gleba ciemnoszara pylasta,

0,5 – 4,0 m glina piaszczysta,

4,0 – 8,0 m piasek,

8,0 – 9,0 m glina zwałowa z otoczkami czwartorzędowymi,

Kreda: 9,0 – 11 m zwietrzelina margli,

11 – 17 m margle,

17 – 30 m margle szare, twarde z przewarstwieniami wapienia,

Poziom wodonośny kredowy występuje tu w szczelinach i spękaniach wapieni i margli górnokredowych. Głównym poziomem użytkowym są utwory kredowe. Poziom wodonośny kredowy występuje w spękanych marglach, wapieniach, gezach, opokach i piaskowcach. Są to skały lite, więc wody podziemne mają charakter szczelinowy. Szczeliny są głównie pochodzenia tektonicznego, a grubość strefy spękań wynosi od 40 – 100 m. Zasilanie poziomu wodonośnego kredowego odbywa się wielokierunkowo, poprzez infiltrację opadów atmosferycznych, liczne i rozległe okna hydrogeologiczne z poziomu wodonośnego czwartorzędowego, a także przez połączenie w dolinach rzecznych z wodami powierzchniowymi.

Wody podziemne należą do zasobów odnawialnych. Stanowią one głównie źródło zaopatrzenia ludności w wodę socjalno – bytową oraz przemysł w wodę socjalną i produkcyjną. Charakteryzują się one dobrą jakością, przy stosunkowo wysokiej twardości i podwyższonej zawartości związków żelaza. Stąd też potrzeba uzdatniania ujmowanej przez studnie wiercone wody w tym zakresie przed jej skierowaniem do rozbioru. Cechuje je także niska mineralizacja ogólna. Są to wody infiltracyjne, lekko zasadowe z niewielką ilością chlorków i siarczanów. Do poprawy jakości tej wody przyczynia się montowanie w stacjach uzdatniania wody urządzeń uzdatniających /odżelaziaczy, odmanganiaczy/. Na terenie gminy występują wody podziemne wysokiej jakości. Dobra jakość wód podziemnych, czerpanych

dla celów komunalnych świadczy o braku istotnych zagrożeń dla tych wód, jak również o dobrej izolacji podłoża. Jednak istniejący związek hydrauliczny pomiędzy wodami czwartorzędowymi, a wodami kredowymi /*warstwowo – szczelinowy*/ przypomina o dużej wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenia, niezależnie od tego, iż ich jakość nie budzi zastrzeżeń.

Gmina Kurów posiada pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych ze studni - ujęć wody zlokalizowanych w – Olesinie, Klementowicach, Choszczowie, Bronisławce.

Zestawienie ujęć wód podziemnych dla potrzeb wodociągów zbiorowych w gm. Kurów

Lp.	Nazwa wodociągu	Zatw. wydajność eksploat. (m ³ /h)	Depresja (m)	Głębokość studni	Zwierciadło wody ustalone	Średni współcz. filtracji (m/s)	Profil studni	Indeks wg Rehse	Md.	Pobory wody wg pozwolenia wodno - prawnego	Opis lokalizacji ujęcia Strefa ochrony bezpośredniej
			R (m)		nawiercone (m p.p.t.)						
1.	Kurów /Olesin/ St. nr 1	150	1	60	17	0,0004 61	0,0-0,4 gleba 0,4-19 less 19-31 wapień (siwak) 31-60 margiel tw.	0,3	4,5	Q h max=56,90 m ³ /h Q d śr- 975,20 m ³ /h Q r = 338994 m ³ /rok	Ujęcie zlokalizowane na skraju Kurowa /Olesin/ Strefa Ochrony bezpośredniej wygradzona zgodnie z obowiązującymi przepisami
	58		18,6		19						
2.	Klementowice St. nr 1	54	9,1	68	34,6	0,0001102	0,0-0,5 gleba 0,5-14 less 14-39 glina 39-41 glina pyl. 41-42 piasek pyl. 42-44 geza miękka 44-68 geza szara	0,3 0,5 0,5 0,2	3 1,5 1 0,2	Q h max=20,90 m ³ /h Q d śr- 468,70 m ³ /h Q r = 162915,00 m ³ /rok	Ujęcie zlokalizowane na działce sąsiadującej ze Szkołą Podstawową. Strefa ochrony bezpośredniej wygradzona zgodnie z obowiązującymi przepisami.
	St. nr 2	50	3,0		93						

STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW

DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ 2030

3.	Choszczów St. nr 1 St. nr 2	21,7	1,2 30,2	92	31,6 71	0,0000711	0,0-2 piasek dr. 2-7 glina 7-31 glina z głązami 31-36,7 glina piaszcz. 36,7-47,8 glina z nielicz. głązikami 47,8-61 mułki 61-65 ił pyl. 65-68 ił ziel. 68-71 ił 71-92 margiel	0,5 0,5	1,5 9,2	Q h max=5,8 m ³ /h Q d śr- 100,90 m ³ /h Q r = 35085,00 m ³ /rok	Ujęcie znajduje się na skraju wsi. Posiada wygradzoną strefę ochrony bezpośredniej.
4.	Bronisławka St. nr 1	14	29 246	90	32 66	0,0000077	0,0-0,4 gleba 0,4-2,2 glina piaszcz. 2,2-14 glina szara 14-18 glina zwałowa z otocz. 18-27 glina z dużą il. otoczków 27-29 piasek dr. 29-30 pył 30-32 pył i mułek 32-36 pył z otocz. 36-41 piasek śr. 41-50 piasek dr. 50-60 pył 60-63 ił 63-64 piaskowiec glaukonitowy 64-66 ił piasz. 66-78 piasek z otocz. 78-85 piasek pyl. 85-90 margiel	0,5 0,5 0,02 0,17 0,2 0,4 0,4	5 2 0,18 0,32 0,2 0,8 1,6	Q h max=2,40 m ³ /h Q d śr- 65,20 m ³ /h Q r = 22678,00 m ³ /rok	Ujęcie zlokalizowane w centrum wsi Bronisławka na południe od linii zabudowy zagrodowej. Posiada wygradzoną strefę ochrony bezpośredniej.
5.	Kurów II (Kłoda-Ląkoć) St. nr 1	18	3,5 131	30	5,16 22	0,0001216	0,0-0,4 gleba 0,4-6,2 piasek śr. 6,2-7,8 pył 7,8-10 glina 10-20 zwietrzelnina margli 20-22 zwietrzelnina ilasta 22-30 margle	0,1 0,3 0,5	0,22 0,48 1,1	Q h max=20,90 m ³ /h Q d śr- 468,70 m ³ /h Q r = 162915,00 m ³ /rok	Ujęcie zlokalizowane w Kurowie przy OS „Sch” (d. P-t Skupu Ziemiaków). Posiada wygradzoną strefę ochrony bezpośredniej. nieczynne

Najbardziej korzystne warunki do rozpoczęcia prac zmierzających do systematycznego wykorzystywania energii wód geotermalnych w województwie lubelskim znajdują się w północnej części rowu lubelskiego. Na terenie tej części rowu znajduje się powiat puławski z gm. Kurów. Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego z 2006 r. określa gminę Kurów obok innych gmin powiatu puławskiego jako mającą najbardziej korzystne warunki do wykorzystania energii geotermalnej.

Studnie kopane na terenie gminy czerpią wodę z przewarstwień piaszczystych, glin piaszczystych i lessów - odczuwają okresowo lub stale niedobór wody. W gminie studnie publiczne /jest ich 4/ występują tylko w Kurowie /przy ul. Blich, Kowalska, Nowy Rynek i I Armii WP/. Studnie w większości nie są eksploatowane w sposób ciągły. Stanowią awaryjne źródło wody na terenach gdzie mieszkańcy korzystają z sieci wodociągowej, sprzyja to korozji urządzeń wodociagowych studni i rzutuje na jakość wody. Woda z tych studni nie nadaje się do picia. Zły stan wód powierzchniowych, szczątkowa kanalizacja sanitarna, dzikie wysypiska śmieci, chemizacja produkcji rolnej – to główne przyczyny zanieczyszczenia wód studziennych /*ujmowanych studniami kopanymi*/ . Wody podziemne są dobrej jakości, podlegają jednak degradacji ilościowej.

Flora na terenie gminy występuje w różnej postaci:

Łąki i pastwiska ok. 10 % pow. gm. występują szerokim pasem nad Bielkową /Białką/ - Syrocanką na gruntach wsi Zastawie, Kłoda, Barłogi, Szumów oraz na znacznie mniejszej powierzchni wzdłuż Kurówki na gruntach Płonek, Olesina i Kurowa oraz jej południowego dopływu Strugi Kurów /Garbówki/ na gruntach Kurowa i Klementowic.

Zbiorowiska naturalne – w gminie to niektóre fragmenty lasów np. boru mieszanego w „Kozim Borze”, grądu koło Buchałowic i łągu koło Wólki Nowodworskiej i Klementowic. Nie przekraczają one 5 % powierzchni gm. Kurów.

Zbiorowiska półnaturalne – do których można zaliczać roślinność wodną i szuwarową, łąki, pastwiska oraz pozostałe lasy pokrywające około 25 % powierzchni gm. Kurów.

Pozostałą powierzchnię zajmują zbiorowiska synantropijne, w tym segetalne do 60 % i ruderalne około 10 %. Świadczy to o silnym przekształceniu roślinności.

Natomiast **Fauna** – jej występowanie, a głównie gatunków cennych uzależnione jest od charakteru środowiska naturalnego.

Występowanie rzadkich i nielicznych gatunków ptaków wskazuje, że największe walory przyrodnicze w gminie występują na podmokłych łąkach pod Szumowem oraz na

obszarze „Zabagnionego Łęgu” koło Wólki Nowodworskiej, stawów w Olesinie, „Kozim Borze”, „Torfowisku Niskim” w Lesie Klementowickim oraz pozostałych lasach

Główne zagrożenia dla różnorodności biologicznej:

- postępująca urbanizacja,
- procesy eutrofizacji, odwodnienia, zakwaszenia gleb, skażenia związkami chemicznymi, działanie człowieka prowadzące do zmian cech naturalnych siedlisk, biotopów, ekosystemów oraz zmiany walorów przyrodniczych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- negatywna presja człowieka na gatunki postrzegane jako konfliktowe,
- nadmierna eksploatacja wybranych gatunków dziko żyjących,
- postępujące przenikanie gatunków obcych co powoduje wypadanie gatunków rodzimych, słabszych konkurencyjnie,
- genetyczne modyfikowanie gatunków i ich uwalnianie do środowiska.

Zagrożenia biosfery, poza czynnikami naturalnymi */szkodniki i choroby/* to głównie zmiana stosunków wodnych */melioracje odwadniające/* presja rekreacyjna, zła pielęgnacja lasów i wyręby drzew, zwłaszcza w lasach prywatnych.

Największym zagrożeniem krajobrazu jest ewentualne rozpraszanie zabudowy oraz wprowadzanie nowych form zabudowy, kolizyjnych z lokalną tradycją budowlaną.

Wszystkie czynniki zagrażające środowisku naturalnemu gminy oraz powodujące jego degradację związane są z działalnością człowieka. Drastyczne zubożenie niegdyś rozwiniętej flory i fauny, zarówno pod względem składu gatunkowego, jak i liczebności, jest przede wszystkim efektem pierwotnych wylesień w celu pozyskania gruntów ornych.

Do najważniejszych zanieczyszczeń **powietrza** należą: pyły */popioły, sadza, stałe związki organiczne, azbest, pestycydy/*, gazy */tlenki siarki, azotu i węgla, węglowodory, ozon, radon, fluor/*, zanieczyszczenia biologiczne */mikroorganizmy wraz z produktami ich metabolizmu oraz makroorganizmy np. grzyby/*. Natomiast głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego i zanieczyszczenia komunikacyjne.

Stężenie zanieczyszczeń w powietrzu */immisja/* uwarunkowana jest wielkością emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz parametrami ich wprowadzania i rozprzestrzeniania się w atmosferze po ich wylocie ze źródła emisji.

Na jakość powietrza w gminie mają wpływ droga krajowa: nr 12 relacji Puławy – Kurów – Lublin i droga ekspresowa S17 Warszawa – Kurów – Lublin. W sezonie grzewczym powietrze

zanieczyszczone jest emisją związków chemicznych pochodzących ze spalania kopaliny stałych /węgiel/ jak tlenek węgla, dwutlenek węgla, siarka i pyły. Jakość powietrza w gminie nie odbiega od norm określonych przepisami. Przekroczenia dopuszczalnych norm zanieczyszczenia powietrza mogą być ograniczone do bardzo małych powierzchni w pobliżu przebiegu drogi krajowej nr 12 i ekspresowej S17 oraz wysypiska i zakładów produkcyjnych: /Zakład Utylizacji Bacutil w Zastawiu/. Zminimalizowane zostało negatywne oddziaływanie Zakładów Azotowych w Puławach na obszar całej gminy. Taki stan rzeczy jest efektem wieloletniego wdrażania programów ochrony środowiska, w tym dotychczas uciążliwym zakładzie przemysłowym. Ewentualne zanieczyszczenia mogą docierać na teren gminy z kierunków dominujących wiatrów połud. – zach. Na obszarze gminy występuje ogólna tendencja do poprawy stanu higieny atmosfery.

Klimat akustyczny w gminie kształtuje głównie komunikacja drogowa – droga krajowa: nr 12 relacji Puławy – Kurów – Lublin i ekspresowa S17 relacji Kurów – Lublin – ruch tranzytowy pojazdów ciężarowych i osobowych na ul. Głowackiego w Kurowie oraz komunikacja kolejowa szlak E-20 relacji Lublin – Klementowice – Puławy. Natomiast w znacznie mniejszym stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny o niewielkim zasięgu oddziaływania na środowisko.

Droga ekspresowa spełnia dla ośrodka gminnego – Kurowa, ale również dla Brzozowej Gaci i Olesina rolę obwodnicy. Jej szkodliwe oddziaływanie przeniosło się jednak na: część Kłody, Wólkę Nowodworską i Posiołek. Mimo przewidywalnej aktywizacji gospodarczej przy węzłach wyżej wymienionej trasy występuje wiele oddziaływań negatywnych i potrzeba będzie dużo czasu aby mieszkańcy sąsiadujący z trasą szybkiego ruchu przystosowali się do nowej sytuacji. Hałas spowodowany ruchem pociągów przez Klementowice nie przekracza dopuszczalnych norm. Natomiast hałas emitowany do środowiska przez zakłady przemysłowe wykazuje tendencję malejącą.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego w postaci fal elektromagnetycznych są urządzenia stacji elektromagnetycznych, służących do przesyłania energii elektrycznej oraz urządzenia instalacji radiokomunikacyjnych służących do przekazu informacji. Największe oddziaływanie środowiskowe na terenie gminy pochodzi od stacji dla potrzeb telefonii komórkowej zlokalizowanych w Kurowie na terenie byłych zakładów futrzarskich i byłej piekarni oraz w Olesinie, a ponadto od linii napowietrznych wysokiego napięcia przebiegających przez północną i południową część gminy.

W gminie podobnie jak w powiecie i województwie najbardziej podatną na degradację jest hydrosfera, szata roślinna i gleby. Woda jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania, ale jest to również związane z dużymi możliwościami regeneracji po wyeliminowaniu źródła degradacji.

4. SIEĆ OSADNICZA I ŚRODOWISKO KULTUROWE

Sieć osadnicza

Obecną sieć osadniczą gminy tworzy siedemnaście sołectw: Kurów, Klementowice, Płonki, Brzozowa Gać, Olesin, Kłoda, Buchałowice, Choszczów, Dęba, Łąkoć, Szumów, Bronisławka, Wygoda, Barłogi, Wólka Nowodworska, Zastawie, Marianka, Posiołek. Siedzibą gminy jest położony w centrum Kurów – osada, która ma układ urbanistyczny charakterystyczny dla miasteczka z wyraźnie zaznaczonym centrum, siecią ulic i peryferiami. Dwanaście miejscowości /Brzozowa Gać, Wólka Nowodworska, Kłoda, Zastawie, Barłogi, Szumów, Posiołek, Dęba, Choszczów, Łąkoć, Marianka i Bronisławka/ usytuowane są w północnej, a cztery /Olesin, Płonki, Klementowice i Buchałowice/ w południowej części gminy.

Sieć osadnicza związana jest ściśle z układem wód otwartych. Najwięcej jednostek położonych jest w dolinie Kurówki /Płonki, Olesin, Kurów, Brzozowa Gać, Szumów./ W dolinie Białki /Zastawie, Kłoda, Łąkoć i Barłogi./ Natomiast w dolinach strug wodnych /Bronisławka, Marianka, Choszczów, Dęba, Posiołek, Wólka Nowodworska./ Klementowice ciągną się po obu stronach Garbówki /Strugi Kurów/. Buchałowice leżą na wododziale między tym ciekim, a Strugą Olszowiecką. Ten układ przestrzenny potwierdza znaczenie jakie w powstawaniu sieci osadniczej miał dostęp do wody.

Osadnictwo w gminie wykazuje pewne zróżnicowanie pod względem układu przestrzennego, co związane jest z warunkami topograficznymi, gruntowo - wodnymi oraz społeczno - gospodarczą genezą jego powstania. W gminie najczęściej występującym typem wsi jest ulicówka o zabudowie rozciągniętej w zwartych rzędach po obu stronach drogi i o nieregularnym układzie dróg bocznych oraz niwowym układzie pól /Choszczów, Kłoda, Łąkoć, Barłogi, Szumów, Zastawie/. Sporadycznie zdarzają się długie rzędówki o regularnej, rozmieszczonej po jednej stronie drogi, zabudowie z łańcuchowym układem pól uprawnych /Dęba, Bronisławka/. Chociaż obecnie trwa zabudowa drugiej strony. Z innych typów należy wymienić łańcuchówkę z luźniejszym od ulicówki i rzędówki układem zabudowy oraz łańcuchowym układem pól /Płonki, Wólka Nowodworska/. Taki charakter uzyskały Płonki po przeprowadzonym tam

scaleniu gruntów zakończonym 31 stycznia 1938 r., choć obecnie w zabudowie tej wsi dominują elementy wielodrożnicy. Pierwotnie miały charakter rzędówki z drogą zabudowaną z jednej strony biegnącą nad Kurówką. Pozostałością tej drogi są dwie figury oraz pojedyncze budynki mieszkalne usytuowane na łąkach nad rzeką. Wielodrożnice */Brzozowa Gać, Olesin, Klementowice, Buchałowice, Płonki/* to osady z charakterystycznym nieregularnym układem zabudowy, komunikacji i pól. Obecny charakter zabudowy wsi Buchałowice, która wcześniej miała charakter ulicówki został ukształtowany scaleniem, które zakończyło się 12 listopada 1932 r. Klementowice taki charakter uzyskały po przeprowadzonym tam scaleniu gruntów zakończonym 27 października 1949 r. Poprzednio była to wieś o charakterze ulicówki usytuowana wzdłuż drogi Klementowice – Buchałowice - Drzewce. Natomiast scalenie gruntów rolnych Brzozowej Gaci, kiedy zmieniono ukształtowanie pól z kierunku zachodniego na południowy zostało zakończone 10 grudnia 1969 r. Dnia 21 kwietnia 1980 r. zakończył się pierwszy etap scalania gruntów rolnych Kurowa obejmujący pola uprawne po obu stronach drogi Kurów – Puławy, którym zmieniono ukształtowanie pól w kierunku południowym. Natomiast drugi etap scalania gruntów rolnych Kurowa oraz Szumowa zakończył się 21 października 1982 r. Poprzedni układ pól Kurowa ukierunkowany w stronę Końskowoli został ukształtowany dokumentem lokacyjnym miasta Kurowa wydanym przez Piotra Kurowskiego 6 stycznia 1442 r. Mniejsze wsie jak Posiołek i Marianka, mają pod względem układu przestrzennego charakter ulicowych przysiółków. Układ pól jak również niejednokrotnie zabudowy w wielu miejscowościach gminy za wyjątkiem Łākoci, Bronisławki, Marianki, Olesina został znacznie zmieniony carskimi ukazami uwłaszczeniowymi z 1864 r.

Wszystko to składa się na całość krajobrazu, z którego wynikają dzieje tej okolicy i jej czas obecny. Krajobraz pierwotny powstał w sposób naturalny bez udziału cywilizacji i nie występuje na obszarze objętym opracowaniem. Natomiast krajobraz naturalny posiada główne elementy krajobrazu pierwotnego z udziałem zmian wprowadzonych przez cywilizację. */W omawianym obszarze dotyczy to użytku ekologicznego "Torfowisko Wysokie" oddz. Leśny 152 i 153 Obszaru Chronionego Krajobrazu "Kozi Bór" oraz użytku ekologicznego "Zabagniony Łęg" nad strugą wodną „Zagłówka” k. Wólki Nowodworskiej w "Lesie Kurowskim" i użytku ekologicznego "Torfowisko Niskie" w "Lesie Klementowskim"/*. Dominującym typem krajobrazu na terenie gminy jest krajobraz kulturowy ze znacznymi zmianami wprowadzonymi przez cywilizację człowieka. W nim wyróżnia się krajobraz kulturowy harmonijny */krajobraz rolniczy/*, krajobraz kulturowy zdewastowany */znaczne zmiany w naturalnym ukształtowaniu terenu oraz we florze i faunie/*, krajobraz sztuczny */diametralne zmiany w ww. czynnikach/*.

Środowisko kulturowe

Po zjednoczeniu państwa polskiego z dzielnicą Małopolska /Księstwa Krakowskie i Sandomierskie/ wykształtowały się: województwo krakowskie oraz bardzo rozległe województwo sandomierskie z ziemią lubelską, na obszarze której znajdowała się obecna Gmina Kurów. Sieć osadnicza na tym terenie nie była zbyt dobrze rozwinięta z uwagi na pustoszenie tego pogranicza przez najazdy tatarskie, litewskie i ruskie. Stabilizację wprowadziło tu dopiero zjednoczenie ziem polskich.

Klementowice pojawiają się w dokumentach z 1330 r. Miały one należeć do dziedziców, którzy byli również właścicielami niedalekiej Bochochnicy. Dobra te nabył w 1399 r. Klemens z Kurowa parafia Wiśnicz pod Bochnią herbu Szreniawa kasztelan żarnowski i sądecki. Natomiast **Choszczów** notowany jest w 1359 r., a **Brzozowa Gać, Płonki i Buchalowice** w 1380 r. W 1418 r. biskup krakowski Wojciech Jastrzębiec erygował parafię Klementowice. /W jej skład wchodziły: Stok, Brzozowa Gać, Wola Płońska. Dwie pierwsze wsie jako świeżo powstałe nie należały do innych parafii, natomiast Wola Płońska funkcjonowała dotychczas w parafii Garbów/. Z dokumentów kościelnych wynika, że **Kłoda** w 1430 r. należała do parafii Markuszowice. W 1462 r. w Płońskiej Woli odbyły się „roki kasztelańskie” /w dawnym prawie polskim sesja wyjazdowa sądu kasztelańskiego poza stałą jego siedzibą w Lublinie/. Klemens zmarł około 1405 r. Jego starszy syn Mikołaj był kanclerzem koronnym, a w latach 1402-1411 arcybiskupem gnieźnieńskim i wspierał politykę króla Władysława Jagiełły, dążącą do zdecydowanej rozprawy z krzyżakami. Mikołaj sfinansował chorągiew na wojnę z krzyżakami. Młodszy syn Klemensa Piotr kasztelan i starosta lubelski herbu Szreniawa występujący początkowo w dokumentach jako Piotr /Miles/ Rycerz z Kurowa, związany z dworem królewskim królów Władysława Jagiełły, Władysława Warneńczyka i Kazimierza Jagiellończyka, używał już od połowy XV w. nazwiska Kurowski. W XIV- XV w. Piotr Kurowski posiadał na terenie obecnego Olesina siedzibę, o czym wzmiankuje w połowie XV w. Jan Długosz wymieniając w Kurowie, „*praedium militare*” Kurowskich, wykorzystujące walory obronne miejsca oblanego wodami rzeki i jej dopływów. Siedziba mogła mieć kształt typowego *fortalitium*, wieży obronnej, bądź mieszkalno obronnej zbudowanej z kamienia wapiennego z murem obwodowym otoczonym fosą oraz wjazdem od strony północnej i w środku z zabudową drewnianą. Nazywane było ono przez miejscową ludność „*zamkiem*”.

Czasy panowania w Polsce dynastii Jagiellońskiej to dla Lubelszczyzny intensywny rozwój osadnictwa, a głównie ośrodków wymiany handlowej czyli miast. Sprzyjała temu

sytuacja, iż znalazła się ona w centrum potężnego państwa polsko-litewskiego na ważnych szlakach handlowych. Inicjatorem lokacji Kurowa był Piotr Kurowski, kierując się względami natury ambicjonalnej i prestiżowej, spodziewanymi dochodami, dogodnym położeniem nad rzeką oraz w pobliżu przebiegającego szlaku handlowego do Małopolski i na Mazowsze, dążeniem do ustanowienia centralnego ośrodka swoich dóbr i bliską lokalizacją jego rezydencji, dla której miasto miało stanowić zaplecze gospodarcze. Dnia 6 stycznia 1442 r. Piotr Kurowski */wywodzący się z małopolskiej rodziny możnowładczej należącej w pierwszej połowie XV w. do najbogatszych i najbardziej wpływowych w Polsce/* nadał dokument lokacyjny miasta Kurowa na prawie magdeburskim. */Prawo to miało ogromny wpływ na codzienne życie średniowiecznej Europy, w tym również Polski. Nie traciło aktualności przez kilka wieków ponieważ opierało się na powszechnie akceptowanym prawie rzymskim i kanonicznym. Magdeburg położony w Saksonii miał w sposób właściwy i wyczerpujący spisane swoje statuty. Był więc wzorem organizacyjno – prawnym dla miast przyjmujących to prawo/*. Mieszkańcy zostali zwolnieni spod sądownictwa królewskiego i poddani sądom dziedzica, który sprawował je przez wójta. Nieznany jest przywilej lokacyjny zawierający zgodę króla na założenie miasta Kurowa, lecz taki dokument był wydany. Wzmianka o nim jest w dokumencie lokacyjnym. Czasem pomiędzy królewskim zezwoleniem na lokację, a dokumentem lokacyjnym dziedzica – fundatora miasta upływało kilka, a nawet kilkanaście lat. Mogło to być za panowania Władysława Jagiełły */zm.1434 r./* lub Władysława Warneńczyka */zm. 1444 r./*. Piotr dziedzic Kurowa był związany z dworem królowej Zofii Holszańskiej żony Jagiełły i matki Władysława. Dokument ten określał status prawny i gospodarczy miasta oraz prawa i obowiązki jego mieszkańców – mieszczan i został wystawiony na prośbę: mieszczan, rady, wójta i pisarza miejskiego. Świadczy to o tym, że miasto było w trakcie organizacji. W połowie XV w. było zabudowane, a powstało na terenie wcześniej niezabudowanym w pobliżu siedziby mieszkalno obronnej Kurowskich. Wójt pełnił funkcje policyjne, oraz sądowe w sprawach cywilnych i karnych według surowego prawa magdeburskiego. W sądzie, któremu wójt przewodniczył brali udział ławnicy wybrani spośród mieszczan. Pełnił on również funkcje wojskowe- */osobistą służbę konną podczas wypraw wojennych oraz dowodzenie obroną miasta/* oraz administracyjne */zarządzał miastem/*. Władzę tą sprawował w imieniu dziedzica i pobierał za to część czynszów od mieszczan oraz część pieniężnych kar sądowych. Posiadał też na uposażeniu nieruchomości. Cechą charakterystyczną tak lokowanych miast była regularna zabudowa z rynkiem w centrum i wychodzącymi od niego ulicami przecinającymi się pod kątem prostym. */Najprawdopodobniej po pożarze z 1553 r. wytyczono „Nowy Rynek”. Świadczy to o rozwoju urbanistycznym Kurowa. Nazwa ta występuje w księgach miejskich*

1704 r./. Nowo lokowanemu miastu nadał Piotr Kurowski nazwę – Kurów oraz herb białego kura ze złotymi szponami i dziobem umieszczony na czerwonym polu. Ustanowił targi w każdy czwartek. Zezwolił na budowę ratusza na rynku oraz ław rzemieślniczych, kramów kupieckich i wagi. Mieszczanie otrzymali grunty uprawne ciągnące się w stronę Końskowoli. Osadnicy dostali 20 lat zwolnienia z podatków. Była to rekompensata za przesiedlenie się do Kurowa. Ponadto mieszczanie na wyprawy wojenne mieli dostarczać czterokonny wóz z wyposażeniem. Zakończenie procesu lokacji nastąpiło około 1452 r., kiedy to Piotr Kurowski uposażył probostwo, co pozwoliło na utworzenie parafii, */objęła ona początkowo swym zasięgiem Kurów, a od 1470 r. Brzozową Gać, Płonki i Wolicę należące poprzednio do parafii Klementowice/*.

GRANICĘ Utworzonego w 1474 roku województwa lubelskiego

- LEGENDA**
- Granice utworzonego w 1474 roku województwa lubelskiego
 - - - Granice ziem
 - Obszar woj. lubelskiego w 1474 r.
 - Tereny, które około 1550 roku przeszły do woj. sandomierskiego
 - Tereny włączone do woj. lubelskiego w 1576 roku
 - Miasta, które otrzymały prawa miejskie w XIV wieku
 - Miasta, które otrzymały prawa miejskie w XV wieku
 - Inne miejscowości

Powstanie województwa lubelskiego

Zanim powstało województwo lubelskie na terenach między Wisłą a Bugiem istniało szereg organizmów państwowych m. in. Księstwo Czerwieńskie, Księstwo Chełmskie, Księstwo Bełskie czy też ziemie lubelska, urzędowska i lukowska przynależne do województwa sandomierskiego. Województwo lubelskie utworzył w 1474 roku Kazimierz Jagiellończyk. Było to jedyne województwo w Koronie, które powstało nie mając bazy we wcześniej istniejących księstwach dzielnicowych. Graniczyło ono od zachodu z woj. sandomierskim a od wschodu z ziemią chełmską województwa ruskiego i woj. bełkim. Pierwszym wojewodą lubelskim został Dobiesław Kmita z Wiśnicza, przedstawiciel jednego z najzamożniejszych rodów magnackich z Małopolski. W następnym wieku doszło do kilku zmian terytorialnych województwa lubelskiego. Około 1550 roku do województwa sandomierskiego przeszło kilka wsi w widłach Wisły i Wieprza (m.in. Gołab, Skoki i Nieciecza). Kolejna zmiana miała miejsce w 1567 roku. Do woj. lubelskiego włączone zostały tereny Soli i Biłgoraja, dotychczas należące do woj. ruskiego. W 1520 roku powstało kolejne nowe województwo – podlaskie. W jego skład weszły obszary północnej części terenów między Wisłą a Bugiem. Później, w 1566 roku, wyodrębniło się z niego województwo brzeskie. Natomiast nie jest znana dokładnie data przyłączenia ziemi chełmskiej do woj. ruskiego. Zakłada się, że stało się to gdzieś pod koniec XV lub na początku XVI wieku. Ziemia chełmska była jednak bardzo samodzielna i miała największe uprawnienia spośród wszystkich terenów między Wisłą a Bugiem.

W 1453 r. przy parafii funkcjonowała dobrze zorganizowana szkoła parafialna.

Po śmierci Piotra Kurowskiego w 1463 r. wygasła na nim męska linia rodziny Kurowskich. Kolejnymi na ponad 200 lat właścicielami dóbr Kurowa zostali Zbąscy, którzy dołączyli dodatkowy element do herbu Kurowa – nałęcz umieszczony w dziobie kura.

W latach 1456-1465 funkcjonował Powiat Kurowski „Districtus Curoviensis” i sąd ziemski. Po jego likwidacji na sejmie w Nowym Korczynie, Kurów został włączony do powiatu lubelskiego do którego należał aż do rozbiorów Polski. Natomiast w 1474 r. król Kazimierz Jagiellończyk utworzył województwo lubelskie wydzielając go z części województwa sandomierskiego.

Dokumenty kościelne potwierdzają, że około 1510 r. **Dęba** należała do parafii Końskowola. Natomiast w 1564 r. w parafii Kurów odnotowano wieś Paluchów, */obecnie część Dęby/*.

W spisie poborowych województwa lubelskiego z 1563 r. występują **Barłogi**. */Jednak osadnictwo na tym terenie było znacznie starsze o czym świadczą wzmianki dotyczące sąsiedniego Choszczowa/*.

Najstarsza pieczęć miejska Kurowa pochodząca z 1557 r. znajduje się w Muzeum Czapskich w Krakowie. Widoczny jest na niej wizerunek kura z nałęczem w dziobie z napisem „*Sygitillum Consules Civitas Curum – 1557 r.*”

Dwóm rodom Kurowskim i Zbąskim miasto zawdzięcza rozwój gospodarczy. Kwitło rzemiosło i handel. W 1563 r. szewcy uzyskali od Zbąskich oddzielny przywilej. Szewstwo stało się wiodącym rzemiosłem w Kurowie. W 1580 r. miasto zamieszkiwało 121 rzemieślników.

W XVI w. Żydzi tworzyli w Kurowie znaczną kolonię. Ostatni z rodu Zbąskich – Bogusław Jan przywilejem z 1668 r. zrównał Żydów w prawach z ludnością wyznania rzymskokatolickiego. W XVII w. Żydzi byli już dobrze zorganizowani zamieszkując w południowej części miasta w okolicach stawu miejskiego, gdzie funkcjonowała synagoga.

W przeciągu XVII w. Zbąscy wybudowali poza zabudową miejską murowany mieszkalno-obronny zamek w miejscu poprzedniego drewnianego otoczonego murem z kamienia wapieniowego. O znaczeniu tego ośrodka świadczy fakt, że za czasów Jana Zbąskiego */1595-1648/* podkomorzego lubelskiego podejmowano tu Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego z czterystuosobową drużyną rycerską w jego przejeździe przez Polskę.

W księgach parafii Końskowola z 1603 r. odnotowano folwark Nowodwór, pierwotną nazwę **Wólki Nowodworskiej**. Natomiast pierwsza wzmianka o **Szumowie** pochodzi z 1629 r., a Podborzu, */który obecnie wchodzi w jego skład/* z 1649 r. Pozostała część obecnego

Szumowa, - **Wygoda** została wydzielona ze wsi Chrzążów podczas uwłaszczenia w 1866 r. Pierwotna nazwa **Zastawia** występuje w opisie granic posiadłości królewskiej Kąty z 1661 r.

W 1673 r. syn włościanina, który uzyskał szlachectwo Adam Kotowski dziedzic Klementowic na swój koszt wystawił regiment na wyprawę chocimską, a w 1683 r. poczet huzarski na odsiecz wiedeńską. Około 1684 r. zbudował w Klementowicach modrzewiowy kościół, projektu architekta królewskiego słynnego Holendra Tylmana z Gameren. Na jego fundamentach stoi obecny kościół zbudowany w stylu neogotyckim. W tym kościele znajdują się zlecone przez Kotowskiego, projektu Tylmana z Gameren, a wykonawstwa warszawskiego snycerza Wilhelma Barsza: ołtarze główny i boczne, ambona, cyborium i chrzcielnica.

W wyprawie wiedeńskiej króla Jana III Sobieskiego przeciw Turkom w 1683 r. brał udział ostatni ze Zbąskich – Bogusław Jan, chorąży i podkomorzy lubelski, który zmarł w 1683 r. z odniesionych tam ran. Wcześniej jednak dnia 3 grudnia 1668 r. dokonał odnowienia dokumentu lokacyjnego miasta Kurowa. Dokument ten sporządzony na pergaminie z czarno-białym rysunkiem graficznym przedstawia godło Polski białego orła, herb Zbąskich – nałęcz, herb miasta Kurowa – białego kura z nałęczem w dziobie. Do tego aktu dołączona jest metalowa puszką z pieczęcią miejską. Dokument ten był przechowywany w Kurowie jeszcze w 1799 r. Obecnie znajduje się na Litwie w Wilnie. Wdowa po nim Anna ze Stanisławskich Zbąska jest autorką dziejów swoich trzech małżeństw. W 1685 r., kiedy zajmowała się zarządem dóbr kurowskich napisała utwór pod tytułem „Transakcja albo spisanie całego życia jednej sieroty przez żalosne treny od tejże samej pisane roku 1685 po stracie dwóch mężów w wojnach z Turkami”. Tak powstał najdawniejszy romans, pierwszy w Polsce kobiecy pamiętnik. Bardzo osobisty, intymny, pełen zwierzeń, ukazujący liczne przykłady ówczesnej kultury obyczajowej. Była ona pierwszą polską pisarką.

W 1700 r. klucz kurowski /*Kurów, Klementowice*/ nabył Stanisław Szczuka /*1654-1710*/, referendarz koronny, marszałek sejmu, podkanclerzy litewski i starosta lubelski. Po jego śmierci majątek przejęła jego żona Konstancja Maria, a następnie ich córka Wiktoria, która poślubiła Jana Stanisława Kąckiego. Jedyłą ich córką była Marianna. Poślubiła ona w 1741 r. Eustachego Potockiego. Panna młoda wniosła w posagu między innymi Kurów i Klementowice. Mieli oni córkę Cecylię oraz synów: Kajetana, Ignacego Romana, Jerzego Michała, Stanisława Kostkę, Seweryna Franciszka, Jana i Ubalda Karola. W ten sposób dobra Szczuków i Kąckich zostały włączone do majątku Potockich, który stał się jednym z największych w Rzeczypospolitej. W 1772 r. Eustachy Potocki przekazał te dobra synowi Ignacemu Potockiemu. W 1773 r. poślubił on Elżbietę Lubomirską, córkę marszałka koronnego

Stanisława Lubomirskiego i Izabeli z Czartoryskich. W latach 1768-1773 powstał dla nich na południowy wschód od Kurowa klasycystyczny pałac. Stanisław Kostka Potocki młodszy brat Ignacego, żonaty z księżną Aleksandrą Lubomirską, siostrą Elżbiety założył w 1776 r. w pobliżu Kurowa zespół rezydencjalno - krajobrazowy nazwany przez niego „Olesinem” na cześć żony Aleksandry i syna Aleksandra. Położony był on na zachód od budynku pałacu. Olesin Potockich był wybitnym dziełem sztuki ogrodowej i z rozmachem pomyślanym sentymentalno - romantycznym zespołem rezydencjalnym. Zachwycał się nim podobnie jak Klementowicami odwiedzający Ignacego Potockiego poeta Julian Ursyn Niemcewicz co upamiętnił w swoich utworach. Natomiast Zygmunt Vogel na akwarelach zilustrował ogród olesiński. Obszar ten został w 1793 r. wyłączony z dóbr kurowskich najpewniej wskutek podupadania tego majątku. Z czasem powstać zaczęła najpierw jako topograficzna nazwa własna, a następnie urzędowa „**Olesin**” dając nazwę rozlokowanej w pobliżu zespołu pałacowo – parkowego osadzie. Ignacy Potocki /1750-1809/ był marszałkiem wielkim litewskim, politykiem, pisarzem, twórcą nowatorskiej myśli politycznej, współtwórcą Konstytucji 3 Maja 1791 r., reformatorem oświaty, członkiem Komisji Edukacji Narodowej, przewodniczącym Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych, przywódcą Stronnictwa Patriotycznego na Sejmie Wielkim Czteroletnim. Uczestniczył w przygotowaniach powstania kościuszkowskiego 1794 r. Był też członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, współautorem publikacji „O ustanowieniu i upadku Konstytucji 3 Maja 1791 r.” Pochowany w Wilanowie. Jego brat Stanisław Kostka Potocki /1752-1821/ był również politykiem, pisarzem, publicystą, kolekcjonerem i mecenasem sztuki, reformatorem oświaty, działaczem Stronnictwa Patriotycznego na Sejmie Wielkim Czteroletnim /1788-1792/, współzałożycielem i członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Pochowany w Wilanowie. Ich przyjaciel, proboszcz kurowski ks. Grzegorz Piramowicz /1735-1801/ był Ormianinem pochodzącym ze Lwowa, jezuitą, pedagogiem, działaczem oświatowym, pisarzem, sekretarzem Komisji Edukacji Narodowej /1773-1774/ i współtwórcą jej ustaw, sekretarzem Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych, członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, autorem podręczników dla uczniów i opracowań metodycznych dla nauczycieli. W 1783 r. ks. Grzegorz Piramowicz uruchomił funkcjonowanie szkoły elementarnej przy parafii w Kurowie. Pochowany w podziemiach kościoła w Kurowie. Z upływem lat coraz większe znaczenie miała w tej szkole nauka rzemiosła, a w 1837 r. utworzono przy niej szkołę rzemieślniczo - niedzielną z przeznaczeniem dla uczniów rzemiosła tzw. *terminatorów*.

Położenie Kurowa sprawiało, że był często areną ważnych wydarzeń historycznych XVII i XVIII w. Powstanie kozackie i „potop szwedzki” oraz związane z tym przemarsze wojsk i epidemie spowodowały w Kurowie znaczne zmniejszenie liczby ludności. Podczas wojny północnej /1702-1721 r./ przez Kurów przemieszczały się wojska rosyjskie i szwedzkie. Tak było również podczas wojny polsko-rosyjskiej /1792 r/. Po bitwie pod Dubienką, /22 lipca 1792 r./ w Kurowie /24 lipca 1792 r./ zatrzymali się ze swoimi wojskami ks. J. Poniatowski i gen. T. Kościuszko. Tu otrzymali informację o zdradzie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i przejściu do „Targowicy”. Podczas insurekcji kościuszkowskiej /w maju 1794 r./ w Kurowie zatrzymał się korpus gen. Zajączka. W 1809 r. przez Kurów przemieszczały się wojska Księstwa Warszawskiego podczas wojny z Austriakami. Natomiast w 1812 r. wojska Napoleona w marszu na Moskwę.

W 1799 r. pożar strawił znaczną część zabudowań w Kurowie.

Na początku XIX w. dominującym rzemiosłem w Kurowie nadal było szewstwo. W tym czasie obserwujemy jednak dynamiczny rozwój kuśnierstwa.

W 1806 r. zrujnowany i zadłużony majątek Kurów został poddany przez zaborcę austriackiego licytacji. Nabył go Antoni Kuczyński. Następnie dobra te odziedziczyła Barbara Moraczewska. Po śmierci Barbary z Moraczewskich Zbyszewskiej i jej męża właścicielem majątku w latach 1855-1865 była rodzina Iżyckich. Natomiast Klementowice nabył Jan Kochanowski jako wiano dla córki, która poślubiła Leona Dembowskiego właściciela Bronic i Pożoga. Był on działaczem politycznym i niepodległościowym czasów powstania listopadowego 1830/31 r. Miał pasję hodowli kwiatów oraz uprawy owoców i warzyw. Tradycje ogrodnicze są żywe do dziś w Klementowicach oraz Buchałowicach i Płonkach. Jego syn Edward Dembowski zwany "czerwonym kasztelanem" znany był z działalności rewolucyjnej. W 1858 r. pochłonięty życiem politycznym sprzedał majątek Hermanowskiemu.

W latach 1820-1836 wytyczono i budowano drogi Lublin – Warszawa i Lublin - Radom, gdzie Kurów stanowił ich istotny punkt i ważną stację pocztową. Zlikwidowane więc zostały dawne szlaki handlowe z Lublina na Mazowsze do Warszawy i do Małopolski.

Mapa topograficzna Królestwa Polskiego opracowana przez Kwatermistrzostwo Generalne Wojska Polskiego w latach 1822-1831, a wykończona przez Rosyjski Korpus Topografów w latach 1832-1843 przedstawia układ obecnego osadnictwa gminy za wyjątkiem: Łąkoci, Bronisławki, Posiołka, Marianki i Olesina. Osady te w tym czasie nie istniały. W dokumentach z wizytacji parafii Kurów z 1803 r. wymieniana jest **Łąkoć**. Zapisy te prawdopodobnie dotyczyły dworu Łąkoć. W dokumentach uwłaszczeniowych carskich

z 1864 r. wieś nie występuje. Jej powstanie podobnie jak wsi **Marianka** datowane jest na późniejsze lata XIX w. **Posiołek** powstał po uwłaszczeniu carskim włościan według tabeli nadawczej gruntów 25 września 1869 r. Natomiast dla pozostałych miejscowości tabel nadawczych nie sporządzono, a więc w czasie uwłaszczenia w 1864 r. nie funkcjonowały. Pierwsza wzmianka o **Bronisławce** pochodzi z mapy powiatu nowoaleksandryjskiego /puławskiego/ z 1870 r., a następna informuje, że wieś została włączona do parafii Kurów jako nowopowstała dnia 3 września 1876 r.

W okresie powstania listopadowego w Kurowie dnia 3 marca 1831 r. doszło do zwycięskiej bitwy wojsk polskich gen. Józefa Dwernickiego nad korpusem wojsk rosyjskich. Miejsce to upamiętnia figura przy ul. Lubelskiej /powstała przed 1788 r./ Przy niej zostało pochowanych, poległych w tej bitwie 14 polskich ułanów. W czasie powstania styczniowego pod Kurowem dnia 24 stycznia 1863 r. powstańcy dokonali zasadzki na carski konwój pocztowy. Po zwycięskiej potyczce zarekwirowali przewożone przesyłki w tym czterdzieści osiem tysięcy rubli. Dnia 2 marca 1864 r. na mocy uwłaszczeniowych ukazów carskich własność gruntów przeszła na mieszczan i włościan, a miasta i wsie uzyskały statusy niezależne od dotychczasowych dziedziców. W tym czasie właścicielem okrojonego uwłaszczeniami majątku kurowskiego została rodzina Baczyńskich /1865-1918/. Natomiast kolaborujący z władzami carskimi przeciwko powstańcom Ludwik Klemensowski- syn Jana, który również za współpracę z caratem przejął skonfiskowany Czartoryskim Celejów – nabył Klementowice na licytacji po Hermanowskich. Dnia 19 marca 1870 r. miasto Kurów w ramach restrykcji za udział jego mieszkańców w powstaniu styczniowym zostało przekształcone w osadę gminną.

W 1877 r. przez Klementowice przeprowadzono linię kolei nadwiślańskiej.

Podczas I wojny światowej Kurów i inne osady nie uległy wielkim zniszczeniom. Początkowo znajdowały się pod okupacją rosyjską. W dniach 31 lipiec – 3 sierpień 1915 r. przez teren gminy w kierunku północno-zachodnim przesuwał się front działań wojennych. Cofające się rosyjskie pułki z korpusu Grenadierów były ścigane przez 217, 218, 219 pułk piechoty niemieckiej śląskiego Korpusu Landwehry oraz 62 i 2 dywizję austriacką. Pozostałością tego tragicznego epizodu historycznego jest cmentarz wojenny w Olesinie, na którym są pochowani głównie żołnierze niemieccy, ale prawdopodobnie również austriaccy i rosyjscy, oraz samotna mogiła żołnierzy Leopolda Jarosika i Henryka Zetnika na skraju Lasu Klementowskiego od strony Pożoga. Do odzyskania niepodległości Kurów znajdował się pod okupacją austriacką. Po przejściu frontu werbowano ochotników do Legionów

J. Piłsudskiego. Działała również w konspiracji Polska Organizacja Wojskowa /POW/. W styczniu i lutym 1918 r. odbyły się w Kurowie manifestacje przeciwko okupantowi austriackiemu. Dnia 14 lutego 1918 r. podczas manifestacji w Kurowie od kul austriackiego żandarma zginął Stanisław Dybalski członek POW. W listopadzie 1918 r. Kurów został opanowany przez grupę POW, na czele której stał Jan Kamiński. Rozpoczął się proces unifikacji i odbudowy niepodległego państwa. W latach 1918 – 1933 dobra ziemskie kurowskie, w tym Olesin były własnością Marii Konstancji Orssetti. W latach 1918 -1925 były zarządzane przez Władysława Jaruzelskiego, ojca urodzonego dnia 6 lipca 1923 r. w majątku Kurów w Olesinie późniejszego Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej /PRL/ Wojciecha Jaruzelskiego. Jego metryka chrztu znajduje się w archiwum parafialnym w Kurowie. Ojciec prezydenta był synem powstańca z 1863 r. Jako oficer kawalerii wziął udział w wojnie polsko - bolszewickiej 1920 r. Po uzyskaniu dyplomu wyższej szkoły rolniczej został administratorem majątku Kurów. W 1925 r. Jaruzelscy wyprowadzili się do Trzecian nad Bugiem.

W 1929 r. nastąpił hipoteczny podział majątku Klementowice. W 1936 r. Bank Rolny z racji prowadzonej reformy rolnej przejął większość dóbr ziemskich Klementowic. Utworzono filię Instytutu Rolnego w Puławach. Administrator majątku Skrzycki wykupił pozostałą część majątku Klementowice będącą własnością spadkobierców Józefa Klemensowskiego.

W 1938 r. do Klementowic z Ireny k. Dęblina gdzie powiększono tereny lotniska wojskowego przeniesiono średnią szkołę rolniczą.

Początek II wojny światowej to dramatyczny okres w historii Kurowa. Dnia 8 i 10 września 1939 r. nastąpiło tragiczne w skutkach bombardowanie Kurowa i Brzozowej Gaci przez lotnictwo niemieckie. Były ofiary wśród ludności cywilnej i wojska. Spaleniu uległa zabudowa centrum Kurowa. W dniach 3 – 10 września 1939 r. w pałacu w Olesinie stacjonował sztab Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej pod dowództwem płk. Stefana Roweckiego późniejszego Komendanta Głównego AK. W tym czasie w „Kozim Borze” rozmieszczono oddziały odwodowe wyżej wymienionej brygady, a jej jednostki bojowe broniły odcinka frontu na Wiśle. Dnia 5 września 1939 r. do Olesina przybył gen. Tadeusz Piskor dowódca „Armii Lublin” celem uzgodnienia współdziałania między jednostkami. Natomiast w nocy z 8/9 września 1939 r. przez Kurów wycofywał się sztab i oddziały 36 Dywizji Piechoty Rezerwowej pod dowództwem płk. Bolesława Andrzeja Ostrowskiego. Dywizja została rozbita w rejonie Skarżysko - Kamienna – Szydłowiec. Również w nocy z 8/9 września 1939 r. w gajówce „Kozim Bór” zatrzymał się sztab „Armii Prusy” z gen. Stefanem Dąb Biernackim, by nad ranem

opuścić to miejsce i przenieść się do dworu w Snopkowie pod Lublinem. Od 12 września 1939 r. przez kilka dni w Barłogach stacjonował sztab 39 Dywizji Piechoty gen. Bruno Olbrychta.

Dnia 15 września od strony Klementowic do Kurowa wkroczyły wojska niemieckie, rozpoczęła się okupacja. Niemcy stosowali wobec ludności pracę przymusową, wywóz na roboty do Rzeszy, zesłania do obozów koncentracyjnych, konfiskatę majątku, egzekucje i pacyfikacje. Represje te dotknęły również mieszkańców gminy Kurów. W dniu 2 listopada 1942 r. Niemcy dokonali w Łąkoci publicznej egzekucji oraz pacyfikacji wsi. Ponownie pacyfikacja Łąkoci miała miejsce 14 czerwca 1944 r. Zginęli mieszkańcy, wieś zrabowano oraz spalono jej zabudowę. Podobnie było w Barłogach w dniach 9 lipca 1943 r. i 12 czerwca 1944 r. Pomimo okupacji i represji na terenie gminy Kurów bardzo aktywnie działał ruch oporu. Utworzono podziemne struktury AK i BCH, które prowadziły działalność sabotażową i dywersyjną. Akcję ich scalania prowadzono od początku 1943 r. do końca okupacji. Do 1943 r. przynależność do obydwu organizacji była powszechna. W dniu 8 kwietnia 1942 r. do obozu zagłady w Sobiborze niemiecki okupant wywiózł Żydów mieszkających w Kurowie. To tragiczne wydarzenie zamknęło kilkunastoletni okres wielokulturowości Kurowa. W dniu 6 marca 1944 r. w Kurowie hitlerowscy okupanci dokonali publicznej egzekucji więźniów zamku lubelskiego – żołnierzy AK i BCH. Była to jedna z największych egzekucji na Lubelszczyźnie. Pod koniec okupacji rozpoczęła się walka między prosowiecko ukierunkowaną AL, a podziemiem niepodległościowym reprezentowanym przez AK i BCH. W dniu 4 maja 1944 r. w Owczarni gmina Józefów n. Wisłą oddział AL „Cienia” podstępnie wymordował 18 żołnierzy z oddziału por. Mieczysława Zielińskiego wydzielonego z oddziału AK „Hektora” por. Jana Zdzisława Targosińskiego. W dniu 22 lipca 1944 r. niemieckie lotnictwo zbombardowało Kurów i Klementowice. Były ofiary wśród mieszkańców oraz zniszczenia w zabudowie. Natomiast oddziały AK i BCH w Kurowie i Klementowicach rozpoczęły akcję „Burza”- przejęcia miejscowości przed wkroczeniem Armii Czerwonej.

Po wyzwoleniu z okupacji niemieckiej rozpoczęła się okupacja sowiecka. Do łagrów w głąb Związku Sowieckiego wywieziono zaangażowanych w działalność AK i BCH mieszkańców gminy. Wielu z nich poddano represjom w kraju. W walce z oddziałami UB i NKWD zginęli w dniach 15 lutego 1946 r. w Buchałowicach, 10 sierpnia 1946 r. w „Kozim Borze” oraz w Kurowie żołnierze AK-WIN.

Ostatni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie Ryszard Kaczorowski był rodzinnie związany z Kurowem. Jego ojciec Waław Kaczorowski urodził się w Kurowie.

Ryszard Kaczorowski objął urząd Prezydenta RP na Uchodźstwie w Londynie dnia 19 lipca 1989r. Jednocześnie w tej samej dacie w Warszawie. Zgromadzenie Narodowe */połączony Sejm i Senat/* wybrało na Prezydenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej */PRL/* Wojciecha Jaruzelskiego.

Zabytki kultury

Zabytki wpisane na podstawie decyzji do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości. Ochronie podlega forma architektoniczna, funkcja obiektu, utrzymanie otoczenia obiektu zgodnie z historycznym zagospodarowaniem.

1. Zabytki nieruchome – wpisane do rejestru zabytków nieruchomych:

Miejscowość:	Obiekt:	Nr w rejestrze zabytków:
Klementowice	Kościół parafialny pw. św. Klemensa i Małgorzaty oraz dzwonnica, w granicach ogrodzenia kościelnego	A/931
Kurów	Kościół parafialny pw. Narodzenia NMP i św. Michała Archanioła z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, mur z bramkami, drzewostan w obrębie cmentarza kościelnego, plebania i budynek dawnej szkoły Grzegorza Piramowicza (ul. I Armii WP)	A/409
Kurów. ul. Blich	Cmentarz żydowski, w granicach działki	A/1030
Olesin	Zespół pałacowo-parkowy: pałac, park z fragmentami małej architektury i głazami, układ wodny z groblami, ukształtowanie terenu, drzewostan, czterorzędowa aleja dojazdowa	A/789
Olesin	Cmentarz z I wojny światowej, w granicach ogrodzenia	A/1013

Na terenie Gminy Kurów brak jest stanowisk archeologicznych, objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków.

2. Zabytki nieruchome – nie wpisane do rejestru zabytków (włączone do **wojewódzkiej ewidencji zabytków** na podstawie posiadanych przez urząd opracowań w postaci kart ewidencyjnych architektury i budownictwa, kart ewidencyjnych cmentarzy, ewidencji parków, kart ewidencyjnych „Miejsc Pamięci Narodowej”):

Miejscowość:	Obiekt:	Uwagi:
Klementowice	Zespół stacji kolejowej	Elementy zespołu: dworzec, bagażownia, ładownia, piwnice (4ob.): zespół na działce nr 1057/29
Klementowice. nr 20	Budynek przedszkola gminnego i biblioteki gminnej	działka nr 484/4
Klementowice	Cegielnia z wyposażeniem	Zespół budynków i budowli: piec Hoffmana z przyległym budynkiem administracyjnym, wiatami i kominem, budynek do formowania cegły, suszarnia cegły, budynek socjalny i magazyn
Klementowice. nr 310	Wiatrak holender drewniany. ob. młyn elektryczny	
Klementowice	Park (dworski)	
Klementowice	Cmentarz przy kościele parafialnym pw. św. Klemensa i św. Małgorzaty	cmentarz kościelny
Klementowice	Cmentarz rzymskokatolicki	
Kurów. ul. Lubelska	Muzeum parafialne	dawna kuchnia plebańska
Kurów	Stary cmentarz żydowski	
Kurów	Cmentarz przykościelny	
Kurów	Cmentarz parafialny	
Kurów	Pomnik upamiętniający walkę partyzantów GL (AL) pod Grabiną 31.03.1944 r.	na cmentarzu parafialnym
Kurów	Pomnik poświęcony pamięci więźniów Zamku Lubelskiego rozstrzelanych 6.03.1944 r.	Na Rynku, przy trakcie Lublin - Warszawa
Kurów	Kapliczka upamiętniająca bitwę z 3.03.1831 r.	przy drodze Lublin - Warszawa
Kurów	Głaz pamiątkowy poświęcony Ignacemu Potockiemu	skwer przy Rynku
Olesin	Kapliczka (kaplica) na cmentarzu z I wojny światowej	wg karty ewidencyjnej obiekt położony w miejscowości Kurów:cmentarz w rejestrze zab.

3. Zabytki nieruchome archeologiczne – tj. stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków (włączone do **wojewódzkiej ewidencji zabytków** na podstawie ewidencji AZP):

np.	Miejscowość*	gmina	Obszar AZP	Nr stan.na obszarze	Nr stan. w miejsc.	Dodatkowe informacje
1	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	108	20	
2	Barłogi	Kurów	73-78	37	4	
3	Barłogi	Kurów	73-78	38	5	
4	Barłogi	Kurów	74-78	52	1	
5	Barłogi	Kurów	74-78	53	2	
6	Barłogi	Kurów	74-78	54	3	
7	Bronisławka	Kurów	73-78	1	2	
8	Bronisławka	Kurów	73-78	2	3	
9	Bronisławka	Kurów	73-78	3	4	
10	Bronisławka	Kurów	73-78	4	5	
11	Bronisławka	Kurów	72-78	12	1	
12	Brzozowa Gać	Kurów	74-78	12	1	
13	Choszczów	Kurów	73-78	5	1	
14	Choszczów	Kurów	73-78	6	2	
15	Choszczów	Kurów	73-78	7	3	
16	Choszczów	Kurów	73-78	8	4	
17	Choszczów	Kurów	73-78	9	5	
18	Choszczów	Kurów	73-78	10	6	
19	Choszczów	Kurów	73-78	11	7	
20	Choszczów	Kurów	73-78	12	8	
21	Choszczów	Kurów	73-78	13	9	
22	Choszczów	Kurów	73-78	14	10	
23	Choszczów	Kurów	73-78	15	11	
24	Choszczów	Kurów	73-78	16	12	
25	Choszczów	Kurów	73-78	17	13	
26	Choszczów	Kurów	73-78	18	14	
27	Choszczów	Kurów	73-78	19	15	
28	Choszczów	Kurów	73-78	20	16	
29	Choszczów	Kurów	73-78	23	19	
30	Choszczów	Kurów	73-78	24	20	
31	Dęba	Kurów	73-78	28	1	
32	Dęba	Kurów	73-78	29	2	

33	Dęba	Kurów	73-78	30	3	
34	Dęba	Kurów	73-78	31	4	
35	Dęba	Kurów	73-78	32	5	
36	Dęba	Kurów	73-78	33	6	
37	Dęba	Kurów	73-78	34	7	
38	Dęba	Kurów	73-78	35	8	
39	Dęba	Kurów	73-78	36	9	
40	Drzewce Kopanina	Kurów	75-77	138	1	
41	Drzewce Kopanina	Kurów	75-77	139	2	
42	Drzewce Kopanina	Kurów	75-77	140	3	
43	Józefów	Kurów	75-77	83	1	
44	Józefów	Kurów	75-77	84	2	
45	Józefów	Kurów	75-77	128	3	
46	Karmanowice	Kurów	75-77	38	18	
47	Klementowice	Kurów	75-77	1	1	
48	Klementowice	Kurów	75-77	2	2	
49	Klementowice	Kurów	75-77	3	3	
50	Klementowice	Kurów	75-77	4	4	
51	Klementowice	Kurów	75-77	5	5	
52	Klementowice	Kurów	75-77	6	6	
53	Klementowice	Kurów	75-77	7	7	
54	Klementowice	Kurów	75-77	8	8	
55	Klementowice	Kurów	75-77	9	9	
56	Klementowice	Kurów	75-77	10	10	
57	Klementowice	Kurów	75-77	11	11	
58	Klementowice	Kurów	75-77	12	12	
59	Klementowice	Kurów	75-77	13	13	
60	Klementowice	Kurów	75-77	14	14	
61	Klementowice	Kurów	75-77	15	15	
62	Klementowice	Kurów	75-77	16	16	
63	Klementowice	Kurów	75-77	17	17	
64	Klementowice	Kurów	75-77	18	18	
65	Klementowice	Kurów	75-77	19	19	
66	Klementowice	Kurów	75-77	20	20	

67	Klementowice	Kurów	75-77	21	21	
68	Klementowice	Kurów	75-77	22	22	
69	Klementowice	Kurów	75-77	23	23	
70	Klementowice	Kurów	75-77	24	24	
71	Klementowice	Kurów	75-77	25	25	
72	Klementowice	Kurów	75-77	26	26	
73	Klementowice	Kurów	75-77	61	3	
74	Klementowice	Kurów	75-77	85	27	
75	Klementowice	Kurów	75-77	86	28	
76	Klementowice	Kurów	75-77	87	29	
77	Klementowice	Kurów	75-77	88	30	
78	Klementowice	Kurów	75-77	95	31	
79	Klementowice	Kurów	75-77	96	32	
80	Klementowice	Kurów	75-77	97	33	
81	Klementowice	Kurów	75-77	98	34	
82	Klementowice	Kurów	75-77	99	35	
83	Klementowice	Kurów	75-77	100	36	
84	Klementowice	Kurów	75-77	101	37	
85	Klementowice	Kurów	75-77	102	38	
86	Klementowice	Kurów	75-77	103	39	
87	Klementowice	Kurów	75-77	104	40	
88	Klementowice	Kurów	75-77	114	41	
89	Klementowice	Kurów	75-77	115	42	
90	Klementowice	Kurów	75-77	116	43	
91	Klementowice	Kurów	75-77	117	44	
92	Klementowice	Kurów	75-77	146	45	
93	Klementowice	Kurów	75-77	147	46	
94	Kłoda	Kurów	74-78	42	1	
95	Kłoda	Kurów	74-78	43	2	
96	Kolonia Bronica	Kurów	75-78	5	1	
97	Kolonia Buchałowice	Kurów	75-77	133	1	
98	Kolonia Buchałowice	Kurów	75-77	134	2	
99	Kolonia Buchałowice	Kurów	75-77	135	3	
100	Kolonia Buchałowice	Kurów	75-77	136	4	

101	Kolonia Buchałowice	Kurów	75-77	137	5	
102	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	59	1	
103	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	60	2	
104	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	63	5	
105	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	64	6	
106	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	65	7	
107	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	66	8	
108	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	67	9	
109	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	81	10	
110	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	82	11	
111	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	89	12	
112	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	90	13	
113	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	91	14	
114	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	92	15	
115	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	93	16	
116	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	105	17	
117	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	106	18	
118	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	107	19	
119	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	108	20	
120	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	118	21	
121	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	119	22	
122	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	120	23	
123	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	129	24	
124	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	130	25	
125	Kolonia Klementowice	Kurów	75-77	141	26	
126	Krupa	Kurów	74-78	37	2	
127	Krupa	Kurów	74-78	38	3	
128	Krupa	Kurów	74-78	39	4	
129	Krupa	Kurów	74-78	40	5	
130	Krupa	Kurów	74-78	41	6	
131	Kurów	Kurów	74-77	9	19	
132	Kurów	Kurów	74-77	10	20	
133	Kurów	Kurów	74-77	11	21	
134	Kurów	Kurów	74-77	12	22	

135	Kurów	Kurów	74-77	13	23
136	Kurów	Kurów	74-77	14	24
137	Kurów	Kurów	74-77	15	25
138	Kurów	Kurów	74-77	16	26
139	Kurów	Kurów	74-77	17	27
140	Kurów	Kurów	74-78	1	1
141	Kurów	Kurów	74-78	4	2
142	Kurów	Kurów	74-78	5	3
143	Kurów	Kurów	74-78	6	4
144	Kurów	Kurów	74-78	7	5
145	Kurów	Kurów	74-78	8	6
146	Kurów	Kurów	74-78	9	7
147	Kurów	Kurów	74-78	10	8
148	Kurów	Kurów	74-78	11	9
149	Kurów	Kurów	74-78	19	10
150	Kurów	Kurów	74-78	20	11
151	Kurów	Kurów	74-78	21	12
152	Kurów	Kurów	74-78	22	13
153	Kurów	Kurów	74-78	23	14
154	Kurów	Kurów	74-78	24	15
155	Kurów	Kurów	74-78	25	16
156	Kurów	Kurów	74-78	26	17
157	Kurów	Kurów	74-78	31	18
158	Kurów	Kurów	74-78	60	28
159	Kurów	Kurów	74-78	65	29
160	Kurów (dawniej Krupa)	Kurów	74-78	27	1
161	Łąkoć	Kurów	73-78	42	1
162	Łąkoć	Kurów	73-78	43	2
163	Łąkoć	Kurów	73-78	44	3
164	Łąkoć	Kurów	73-78	45	4
165	Łąkoć	Kurów	73-78	46	5
166	Łąkoć	Kurów	73-78	47	6
167	Łąkoć	Kurów	73-78	48	7
168	Łąkoć	Kurów	73-78	49	8
169	Łopatki	Kurów	76-77	196	12

170	Marianka	Kurów	73-78	25	1	
171	Marianka	Kurów	73-78	26	2	
172	Marianka	Kurów	73-78	27	3	
173	Markuszów	Kurów	74-78	49	1	
174	Markuszów	Kurów	74-78	50	2	
175	Markuszów „Michałówka”	Kurów	75-78	12	3	
176	Michałki	Kurów	74-78	45	2	
177	Nowy Dwór	Kurów	74-77	36	1	
178	Płaski	Kurów	75-78	19	4	
179	Płonki	Kurów	75-78	2	1	
180	Płonki	Kurów	75-78	11	2	
181	Płonki	Kurów	75-78	17	3	
182	Płonki	Kurów	75-77	94	1	
183	Płonki	Kurów	75-77	131	2	
184	Płonki	Kurów	75-77	132	3	
185	Podbórz (obecnie Szumów)	Kurów	74-78	36	1	
186	Podbórz (obecnie Szumów)	Kurów	74-78	36	1	
187	Szumów	Kurów	74-78	13	1	
188	Szumów	Kurów	74-78	14	1a	
189	Szumów	Kurów	74-78	15	2	
190	Szumów	Kurów	74-78	16	3	
191	Szumów	Kurów	74-78	17	3a	
192	Szumów	Kurów	74-78	18	4	
193	Szumów	Kurów	74-78	28	5	
194	Szumów	Kurów	74-78	30	7	
195	Szumów	Kurów	74-78	66	8	
196	Wólka Nowodworska	Kurów	74-78	32	1	
197	Wólka Nowodworska	Kurów	74-78	33	2	
198	Wólka Nowodworska	Kurów	74-78	34	3	
199	Wólka Nowodworska	Kurów	74-78	35	4	
200	Wólka Nowodworska	Kurów	74-78	67	5	
201	Wygoda	Kurów	74-77	40	1	
202	Wygoda	Kurów	74-77	41	2	
203	Zastawie	Kurów	73-78	39	1	
204	Zastawie	Kurów	73-78	40	2	
205	Zastawie	Kurów	73-78	41	3	

Miejsca pamięci narodowej związane z pochówkiem osób:

- Tablice nagrobkowe na elewacji zewnętrznej kościoła w Kurowie poświęcona ks. G. Piramowiczowi oraz jego matce Annie;
- Tablica nagrobkowa na elewacji zewnętrznej kościoła w Kurowie poświęcona pamięci chorążego z Powstania Kościuszkowskiego Stanisława Boleszczyc Jankowskiego;
- Figura murowana sprzed 1788 r., przy której pochowano 14 ułanów poległych podczas bitwy z wojskami rosyjskimi w dniu 3 marca 1831 r./Powstanie Listopadowe/ - położona w Kurowie przy ul. Lubelskiej;
- Mogiła powstańca z 1863 r. – Jana Zdzitowieckiego położona na cmentarzu parafialnym w Kurowie;
- Pomnik na mogile Antoniego Dybalskiego, poległego w 1918 r., usytuowany na cmentarzu w Kurowie;
- Pomnik na mogile osób częściowo nieznanymi, które zginęły podczas bombardowania Kurowa w 1939 r., położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie;
- Pomnik na mogile 4 żołnierzy Wojska Polskiego poległych podczas bombardowania Kurowa w 1939 r., położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie /Kaprala podchor. 27 Pułku Kawalerii Emila Brudno, ułana 27 Pułku Kawalerii Michała Kipiec, ułana 27 Pułku Kawalerii Mariana Rozbilickiego i ułana 27 Pułku Kawalerii Waleriana Woronkowicza/;
- Pomnik na mogile żołnierza Wojska Polskiego, który zmarł na skutek ran odniesionych podczas bombardowania Kurowa w 1939 r. /podchor. Józefa Barana z 27 Pułku Kawalerii/ położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie.
- Pomnik na mogile Bolesława Kozaka ps. Kawka Komendanta Gminnego BCh w Kurowie zamordowanego przez Niemców 18.03.1943 r. w Bronisławie , położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie.
- Pomnik na mogile zbiorowej żołnierzy GL i AL poległych w 31.03.1944 r. w Grabinie gm. Garbów, położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie;
- Pomnik na mogile zbiorowej żołnierzy AK zamordowanych dnia 4 maja 1944 r. przez oddział AL w Owczarni gm. Józefów położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie /Józefa Zuchniarza ps. „Sęp”, Mariana Mazurkiewicza ps. „Świda” i Romana Piechowicza ps. „Sprytny”/;
- Pomniki na mogiłach żołnierzy AK – Ignacego Mazurkiewicza, Tadeusza Wierzbickiego, Mariana Burdzickiego, Michała Stępniewskiego, Gustawa

Chmurzyńskiego i Edmunda Kotyzy pomordowanych przez niemieckich i rodzimych oprawców, położone na cmentarzu parafialnym w Kurowie.

- Pomnik na mogile żołnierzy AK – WIN por. Mieczysława Mazurkiewicz ps. „Nicpoń” z Kurowa, Henryka Piotra Arenta ps. „Kostek” z Kurowa, Mariana Wajsa ps. „Bej” z Puław, por. Michała Dudzińca ps. „Mito” pomordowanych 15 – II - 1946 r. w Buchałowicach przez oddziały UB i KBW, położony na cmentarzu parafialnym w Kurowie;
- Mogiła 3 żołnierzy AK-WIN z Oddziału „SZATANA” Kazimierza Woźniaka: Bronisław Banucha ps. „Broniek” z Trzcianca gm. Michów, Jan Kozak z Płonek gm. Kurów, Józef Pacek z Rudna gm. Michów zamordowanych 10 sierpnia 1946 roku w Kozim Borze przez oddział UB – KBW, położona na cmentarzu parafialnym w Kurowie;
- Cmentarz położony w Olesinie z I wojny światowej żołnierzy austriackich, niemieckich i rosyjskich (z 1915 r.);
- Pomnik na mogile Henryka Zetnika i Leopolda Jarosika legionistów J. Piłsudskiego z I wojny światowej na skraju lasu k. Klementowic od strony Pożoga
- Pomnik na mogile kapitana artylerii Wojsk Polskich /1789-1855/ na cmentarzu w Klementowicach
- Pomnik na mogile żołnierza AK Franciszka Walaska ps. „Zawiślak” na cmentarzu w Klementowicach

Miejsca pamięci narodowej nie związane z pochówkiem osób:

- Obelisk z kamienia z ziemią katyńską oraz płaskorzeźba Matki Bożej Katyńskiej upamiętniająca poległych i pomordowanych w Rosji. Usytuowana w zespole kościelnym w Kurowie;
- Obelisk z kamienia z płaskorzeźbą ks. Jerzego Popiełuszki – zespół kościelny w Kurowie;
- Obelisk z kamienia upamiętniający płk. Stefana Rodaka ps. „Rola” i ppłk. Zygmunta Kozaka ps. „Walter” – żołnierzy BCh. Usytuowany w zespole kościelnym w Kurowie;
- Upamiętnienia na kamieniach oraz Dęby Pamięci por. Władysława Kołodzieja, por. Józefa Grada i por. Józefa Jaźwierskiego przy zespole kościelnym w Kurowie żołnierzy Wojska Polskiego – jeńców pomordowanych przez funkcjonariuszy NKWD Rosji Sowieckiej w Katyniu i Starobielsku;

-
- Pomnik – głaz pamiątkowy ku czci Ignacego Potockiego – współtwórcy Konstytucji 3 Maja 1791 r. ufundowany w 1991 r., położony na skwerze w Kurowie;
 - Tablica poświęcona pamięci Powstańców Powstania Styczniowego 1863 r. na figurze z 1916 r. na Nowym Rynku w Kurowie ufundowana w 1998 r.;
 - Tablica na zewnętrznej elewacji kościoła w Kurowie poświęcona pamięci poległych żołnierzy w walce o niepodległość oraz wojnie polsko – bolszewickiej w latach 1918 – 1920 r., ufundowana w 1930 r.;
 - Pomnik 10 więźniów Zamku Lubelskiego żołnierzy AK i BCh powieszonych na Starym Rynku w Kurowie 6 marca 1944 r. przez hitlerowskiego okupanta, ufundowany w 1964 r.;
 - Pomnik 33 więźniów Zamku Lubelskiego rozstrzelanych 6 marca 1944 r. przez hitlerowskiego okupanta w Kurowie na skarpie przy ul. Puławskiej ufundowany w 1990 r.;
 - Pomnik pamięci poległych w walce z hitlerowskim okupantem mieszkańców Łąkoci w latach 1939-44 usytuowany w Łąkoci, modernizowany w 2006 r. i 2016 r.
 - Pomnik mieszkańców i partyzantów BCh poległych w obronie wsi Barłogi przed pacyfikacją przez wojska hitlerowskie dn. 9 lipca 1943 r. i 14 czerwca 1944 r. w Barłogach zmodernizowany w 2006 r.
 - Upamiętnienie żołnierza BCh Juliana Chabrosa ps. „Sęk” tablica na elewacji Domu Ludowego w Buchałowicach;
 - Pomnik poświęcony pamięci powieszonych i rozstrzelanych dn. 6.03.1944 r. w Kurowie usytuowany w Lesie Kurowskim celem upamiętnienia ich czasowego pochówku. Obecnie prawdopodobnie spoczywa tam jedna ofiara;
 - Upamiętnienie żołnierza BCh Tadeusza Jeżyny ps. „Oksza”, „Pirat” – tablica na elewacji budynku Zespołu Szkół Agrobiznesu.

Na terenie gminy działa Koło Gminne Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych.

5. SFERA SPOŁECZNA

Demografia

Liczba ludności w Polsce wynosi 38,611 mln mieszkańców. W sferze demograficznej dotyka nas poważny problem starzenia się populacji, a prognozy demograficzne nie napawają optymizmem.

Prognozy demograficzne dla powiatu puławskiego

Wyszczególnienie	2015 r.	2020 r.	2025 r.	2030 r.
Liczba ludności powiat puławski ogółem	112 716	110 218	107 220	103 550
Liczba ludności powiat puławski (bez miasta Puławy)	53 284	50 999	48 522	45 674
Liczba ludności miasto Puławy	47 984	45 627	43 387	41 256

Na przestrzeni ostatnich 30 lat sytuacja demograficzna gminy charakteryzuje się stabilnością z tendencją zniżkową w zakresie liczby mieszkańców -5% . Nie odnosi się to jednak równomiernie do wszystkich sołectw w gminie. W Kurowie występuje wzrost liczby ludności o $10,00\%$, w Brzozowej Gaci o $2,6\%$, Płonkach o $1,5\%$. Spadek liczby ludności dotyczy sołectw: Posiołek o 67% , Wygody i Szumowa o $4,4\%$, Wólki Nowodworskiej o 34% , Marianki o 34% , Dęby o 31% , Zastawia o 16% , Łąkoci o $18,5\%$, Bronisławki o 20% , Kłody o 18% , Buchałowic o 20% , Choszczowa o 11% , Klementowic o 12% , Olesina o 2% , Barłogów o 13% . Z analizy demograficznej wynika, że rejonem w którym w ciągu ostatnich 30 lat powiększyła się liczba ludności jest Kurów i miejscowości w jego otoczeniu: Brzozowa Gać i Szumów. Stabilizację oraz nieznaczny spadek zaludnienia wykazują: Płonki, Olesin, Klementowice. Pozostałe miejscowości wyludniają się i równocześnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Ośrodek gminny Kurów rozwinął się w oparciu o dawny szlak handlowy wiodący z Lublina na Mazowsze i do Małopolski. Położenie Kurowa u zbiegu tras komunikacyjnych oraz z uwagi na wykształcone przestrzennie obszary zurbanizowane lokujące się przy ośrodku gminnym – ośrodki wspomagające /Brzozowa Gać, Olesin, Szumów/ - skupiające łącznie z Kurowem ok. 50% mieszkańców gminy, mogą w przyszłości pretendować do przekształcenia w ośrodek miejski. Liczba ludności gminy na dzień 1 I 2008 r. wynosiła 8079 osób, a na dzień 1 stycznia 2016 – 7806 */w tym osób pełnoletnich 6377/*. Na 11 gmin Powiatu Puławskiego gm. Kurów zajmowała 5 miejsce ($6,93\%$ ludności powiatu) za m. Puławy, gm. Puławy, m. Nałęczów, gm. Końskowola a przed gm. Kazimierz Dolny, gm. Żyrzyn, gm. Wąwolnica, gm. Baranów, gm. Janowiec i gm. Markuszów, natomiast na 213 gmin województwa lubelskiego Gmina zajmowała 57 miejsce ($0,37\%$ ludności województwa) a w kraju na 2489 gmin 1083 miejsce pod względem liczby ludności ($0,02\%$ ludności Polski).

Gęstość zaludnienia w gminie w 2014 r. – 77 osób/km². Natomiast w powiecie puławskim 124 osoby/km², woj. lubelskim 85 osób/km², kraju 123 osoby/1km².

Wskaźnik przyrostu naturalnego (*różnica między urodzeniami, a zgonami*) wynosi w 2015 r. /- 42/. Podobnie saldo migracji miało wynik ujemny. Na 100 mężczyzn przypadało 104 kobiety. Największe skupiska ludności, to miejscowości:

Kurów – 2764 mieszkańców
 Klementowice – 1320 mieszkańców;
 Płonki – 830 mieszkańców;
 Brzozowa Gać – 563 mieszkańców;

Liczba urodzonych i zgonów w n/w latach:

r. 1988 - 118 - 93	r. 2008 - 76 - 106
r. 1990 - 119 - 102	r. 2009 - 104 - 91
r. 1995 - 73 - 103	r. 2010 - 100 - 92
r. 1997 - 99 - 94	r. 2011 - 88 - 92
r. 1998 - 83 - 113	r. 2012 - 88 - 90
r. 1999 - 79 - 102	r. 2013 - 83 - 108
r. 2000 - 68 - 98	r. 2014 - 69 - 87
r. 2001 - 94 - 116	r. 2015 - 59 - 101
r. 2002 - 70 - 78	
r. 2003 - 72 - 106	
r. 2004 - 68 - 113	
r. 2005 - 82 - 86	
r. 2006 - 74 - 97	
r. 2007 - 65 - 96	

Dane wg stanu na dzień 1 I 2015 r.

Struktura wiekowa:

1. do 18 lat – 1429 osób
2. 18 – 60 lat – 4631 osób
3. powyżej 60 lat – 1746 osób

 Łącznie: 7806 osób

Liczba mieszkańców w gminie wg sołectw.

NAZWA MIEJSCOWOŚCI	STAN 1986 r.	STAN 1.01.2008	STAN 1.01.2016 r.	PRZYROST UBYTEK (do roku 1986)	%
KURÓW	2518	2804	2764	+ 246	+ 10,0
KLEMENTOWICE	1497	1405	1320	- 177	- 12,0
PŁONKI	818	809	830	+ 12	+1,5
BRZOZOWA GAĆ	549	576	563	+14	+ 2,6
OLESIN	345	340	338	- 7	- 2,0
KŁODA	360	314	295	- 65	-18,0
BUCHAŁOWICE	318	280	255	- 63	-20,0
CHOSZCZÓW	301	278	269	- 32	-11,0
DĘBA	311	245	215	- 96	- 31,0
ŁAKOĆ	254	215	207	- 47	- 18,5
BRONISŁAWKA	227	197	181	- 46	-20,0
SZUMÓW I WYGODA	181	196	173	- 8	- 4,4
BARŁOGI	148	139	129	-19	- 13,0
ZASTAWIE	140	114	117	- 23	- 16,0
WÓLKA NOWODWORSKA	170	120	113	- 57	-34,0
MARIANKA	35	26	23	- 12	- 34,0
POSIOŁEK	42	21	14	- 28	- 67,0
RAZEM	8212	8079	7806	- 406	- 5,0

Struktura wieku ludności gminy.

MIEJSCOWOŚĆ	Osób 1.01.2008	%	Do lat 18 osób	%	18-60 lat	%	Pow. 60 lat	%
KURÓW	2804	35	578	21	1800	64	426	15
KLEMENTOWICE	1405	17,5	301	21,4	835	59,4	269	19,2
PŁONKI	809	10	197	24,35	471	58,22	141	17,43
BRZOZOWA GAĆ	576	7,1	103	17,9	379	65,8	94	16,3
OLE SIN	340	4,2	73	21,5	199	58,5	68	20
KŁODA	314	3,9	74	23,6	176	56,1	64	20,3
BUCHAŁOWICE	280	3,5	60	21,4	157	56,1	63	22,5
CHOSZCZÓW	278	3,4	64	23	149	53,6	65	23,4
DĘBA	245	3	48	19,6	147	60	50	20,4
ŁĄKOĆ	215	3	51	23,7	122	56,7	42	19,6
BRONISŁAWKA	197	2,4	46	23,4	107	54,3	44	22,3
SZUMÓW I WYGODA	196	2,4	48	24,5	102	52	46	23,5
BARŁOGI	139	1,7	28	20	89	64	22	16
ZASTAWIE	114	1,4	27	23,7	65	57	22	19,3
WÓLKA NOWODWORSKA	120	1,5	36	30	61	51	23	19
MARIANKA	26	0,3	7	26,9	13	50	6	23,1
POSIOŁEK	21	0,3	1	4,8	13	62	7	33,2
RAZEM GM. KURÓW	8079	100	1742	21,56	4885	60,47	1452	17,97

Struktura wieku ludności gminy.

MIEJSCOWOŚĆ	Osób 1.01.2016	%	Do lat 18 osób	%	18-60 lat	%	Pow. 60 lat	%
KURÓW	2764	35,4	503	18,2	1660	60,1	601	21,7
KLEMENTOWICE	1320	16,9	219	16,6	776	58,8	325	24,6
PŁONKI	830	10,6	173	20,8	476	57,3	181	21,9
BRZOZOWA GAĆ	563	7,2	88	15,6	368	65,4	107	19,0
OLE SIN	338	4,3	64	18,9	201	59,5	73	21,6
KŁODA	295	3,8	58	19,6	161	54,6	76	25,8
BUCHAŁOWICE	255	3,3	52	20,4	141	55,3	62	24,3
CHOSZCZÓW	269	3,4	73	27,1	139	51,7	57	21,2
DĘBA	215	2,8	33	15,3	125	58,1	57	26,6
ŁĄKOĆ	207	2,7	40	19,3	123	59,4	44	21,3
BRONISŁAWKA	181	2,3	31	17,1	110	60,8	40	22,1
SZUMÓW I WYGODA	173	2,2	31	17,9	102	59,0	40	23,1
BARŁOGI	129	1,7	22	17,0	82	63,6	25	19,4
ZASTAWIE	117	1,5	18	15,4	76	65,0	23	19,6
WÓLKA NOWODWORSKA	113	1,4	21	18,6	68	60,2	24	21,2
MARIANKA	23	0,3	3	13,0	16	70,0	4	17,0
POSIOŁEK	14	0,2		0	7	50,0	7	50,0
RAZEM GM. KURÓW	7806	100	1429	18,3	4631	59,3	1746	22,4

Mieszkańcy Gminy Kurów z wyszczególnieniem na miejscowości.

Miejscowość	Ulica	2008 r.			2016 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Barłogi		16	12	28	69	60	129
Bronisławka		24	22	46	94	87	181
Brzozowa Gać		41	62	103	277	286	563
Buchałowice		30	30	60	132	123	255
Choszczów		26	38	64	125	144	269
Dęba		22	26	48	102	113	215
Klementowice		144	157	301	682	638	1320
Kłoda		39	35	74	149	146	295
Kurów					1448	1316	2764
Kurów	35 lecia PRL	18	23	41	95	94	189
Kurów	Blich	19	16	35	78	66	144
Kurów	Ciasna	4	4	8	20	14	34
Kurów	Fabryczna	16	12	28	55	41	96
Kurów	Głęboka	4	7	11	31	29	60
Kurów	Głowackiego	30	33	63	169	165	332
Kurów	Graniczna	4	7	11	32	32	64
Kurów	I Armii WP	24	27	51	146	118	264
Kurów	Kilińskiego	3	3	6	21	17	38
Kurów	Kościuski	28	27	55	121	121	242
Kurów	Kowalska	15	20	35	107	88	195
Kurów	Krótką	2	5	7	6	9	15
Kurów	Krzywa	2	6	8	9	11	20
Kurów	Kwiatowa				1	2	3
Kurów	Lubelska	23	33	56	132	131	263
Kurów	Nadrzeczna	10	3	13	53	37	90
Kurów	Nowa	13	15	28	63	58	121
Kurów	Nowy Rynek	3	2	5	13	11	24
Kurów	Ogródowa	9	9	18	43	42	85
Kurów	Partyzantów	1	3	4	11	14	25
Kurów	Polna	8	6	14	26	20	46
Kurów	Poprzeczna	3	5	8	12	13	25
Kurów	Puławska	10	13	23	58	53	111
Kurów	Sadowa	1	0	1	4	1	5
Kurów	Warszawska	5	5	10	21	21	42
Kurów	Słoneczna				12	10	22
Kurów	Wiśniowa	1	2	3	16	19	35
Kurów	Zielona	8	7	15	38	37	75
Kurów	Żabia	10	11	21	55	42	97
Łąkoć		26	25	51	105	102	207
Marianka		2	5	7	9	14	23
Olesin		174	166	340	170	168	338
Płonki		415	394	809	424	406	830
Posiołek		9	12	21	5	9	14
Szumów		67	75	142	52	65	117
Wólka Nowodworska		63	57	120	64	49	113
Wygoda		29	25	54	30	26	56
Zastawie		61	53	114	56	61	117
Razem		4129	3950	8079	3993	3813	7806

Łącznie dla Kurowa – 2 804
2764

Mieszkańcy do 18 lat.

Miejscowość	Ulica	2008 r.			2016 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Barłogi		16	12	28	13	9	22
Bronisławka		24	22	46	16	15	31
Brzozowa Gać		41	62	103	28	60	88
Buchałowice		30	30	60	21	31	52
Choszczów		26	38	64	27	46	73
Dęba		22	26	48	20	13	33
Klementowice		144	157	301	111	108	219
Kłoda		39	35	74	29	29	58
Kurów	35 lecia PRL	18	23	41	12	11	23
Kurów	Blich	19	16	35	17	13	30
Kurów	Ciasna	4	4	8	5	2	7
Kurów	Fabryczna	16	12	28	8	5	13
Kurów	Głębocka	4	7	11	7	8	15
Kurów	Głowackiego	30	33	63	28	40	68
Kurów	Graniczna	4	7	11	8	9	17
Kurów	I Armii WP	24	27	51	20	19	39
Kurów	Kilińskiego	3	3	6	3	5	8
Kurów	Kościuszki	28	27	55	17	16	33
Kurów	Kowalska	15	20	35	19	22	41
Kurów	Krótką	2	5	7	0	2	2
Kurów	Krzywa	2	6	8	1	3	4
Kurów	Kwiatowa					1	1
Kurów	Lubelska	23	33	56	23	31	54
Kurów	Nadrzeczna	10	3	13	11	9	20
Kurów	Nowa	13	15	28	11	8	19
Kurów	Nowy Rynek	3	2	5	1	2	3
Kurów	Ogrodowa	9	9	18	9	12	21
Kurów	Partyzantów	1	3	4	3	4	7
Kurów	Polna	8	6	14	3	2	5
Kurów	Poprzeczna	3	5	8	3	2	5
Kurów	Puławska	10	13	23	6	10	16
Kurów	Sadowa	1	0	1			
Kurów	Słoneczna				6	3	9
Kurów	Warszawska	5	5	10	5	4	9
Kurów	Wiśniowa	1	2	3	4	4	8
Kurów	Zielona	8	7	15	8	6	14
Kurów	Żabia	10	11	21	7	5	12
Łąkoć		26	25	51	18	22	40
Marianka		2	5	7	0	3	3
Olesin		35	38	73	31	33	64
Płonki		106	91	197	86	87	173
Posiołek		0	1	1			
Szumów		10	25	35	4	12	16

Wólka Nowodworska	15	21	36	13	8	21
Wygoda	7	6	13	9	6	15
Zastawie	10	17	27	4	14	18
Razem	827	915	1742	675	754	1429

Mieszkańcy gminy 18 – 60 lat.

Miejscowość	Ulica	2008 r.			2016 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Barłogi		44	49	93	39	43	82
Bronisławka		54	60	114	52	58	110
Brzozowa Gać		205	196	401	186	182	368
Buchałowice		82	87	169	73	68	141
Choszczów		72	83	155	61	78	139
Dęba		66	88	154	51	74	125
Klementowice		452	431	883	374	402	776
Kłoda		89	97	186	74	87	161
Kurów	35 lecia PRL	73	81	154	43	54	97
Kurów	Blich	49	50	99	43	40	83
Kurów	Ciasna	11	10	21	11	10	21
Kurów	Fabryczna	36	33	69	34	28	62
Kurów	Głębocka	17	15	32	20	19	39
Kurów	Głowackiego	113	107	220	91	93	184
Kurów	Graniczna	18	19	37	16	17	33
Kurów	I Armii WP	106	93	199	92	81	173
Kurów	Kilińskiego	12	12	24	15	10	25
Kurów	Kościuszki	79	88	167	78	78	156
Kurów	Kowalska	63	52	115	62	52	114
Kurów	Krótką	10	12	22	5	5	10
Kurów	Krzywa	7	5	12	6	5	11
Kurów	Kwiatowa				1	1	2
Kurów	Lubelska	97	85	182	72	72	144
Kurów	Nadrzeczna	34	31	65	30	17	47
Kurów	Nowa	43	49	92	36	40	76
Kurów	Nowy Rynek	9	6	15	8	7	15
Kurów	Orodowa	26	27	53	25	25	50
Kurów	Partyzantów	5	7	12	19	16	35
Kurów	Polna	15	16	31	19	16	35
Kurów	Poprzeczna	7	7	14	8	9	17
Kurów	Puławska	34	36	70	43	37	80
Kurów	Sadowa	3	1	4	3	0	3
Kurów	Słoneczna				6	7	13
Kurów	Warszawska	13	15	28	15	12	27
Kurów	Wiśniowa	10	14	24	11	13	24
Kurów	Zielona	23	23	46	21	25	46

Kurów	Żabia	36	38	74	32	28	60
Łąkoć		68	62	130	63	60	123
Marianka		5	8	13	6	10	16
Olesin		110	105	215	97	104	201
Płonki		231	259	490	234	242	476
Posiołek		3	10	13	0	7	7
Szumów		40	41	81	29	39	68
Wólka Nowodworska		31	32	63	35	33	68
Wygoda		16	15	31	17	17	34
Zastawie		34	33	67	38	38	76
Razem		2551	2589	5139	2281	2350	4631

Mieszkańcy gminy powyżej 60 lat.

Miejscowość	Ulica	2008 r.			2016 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Barłogi		12	6	18	17	8	25
Bronisławka		22	15	37	26	14	40
Brzozowa Gać		42	30	72	63	44	107
Buchałowice		32	19	51	38	24	62
Choszczów		37	22	59	37	20	57
Dęba		25	18	43	31	26	57
Klementowice		137	84	221	197	128	325
Kłoda		35	19	54	46	30	76
Kurów	35 lecia PRL	12	7	19	40	29	69
Kurów	Blich	10	2	12	18	13	31
Kurów	Ciasna	2	0	2	4	2	6
Kurów	Fabryczna	7	6	13	13	8	21
Kurów	Głęboka	2	0	2	4	2	6
Kurów	Głowackiego	34	18	52	50	32	82
Kurów	Graniczna	5	1	6	8	6	14
Kurów	I Armii WP	20	17	37	34	18	52
Kurów	Kilińskiego	4	2	6	3	2	5
Kurów	Kościuszki	22	16	38	26	27	53
Kurów	Kowalska	17	10	27	26	14	40
Kurów	Krótką	0	0	0	1	2	3
Kurów	Krzywa	1	2	3	2	3	5
Kurów	Lubelska	17	11	28	37	28	65
Kurów	Nadrzeczną	9	4	13	12	11	23
Kurów	Nowa	10	3	13	16	10	26
Kurów	Nowy Rynek	5	3	8	4	2	6
Kurów	Ogrodowa	5	3	8	9	5	14
Kurów	Partyzantów	4	2	6	2	3	5
Kurów	Polna	1	1	2	4	2	6
Kurów	Poprzeczną	1	1	2	1	2	3
Kurów	Puławska	11	5	16	9	6	15

Kurów	Sadowa	0	0	0	1	1	2
Kurów	Warszawska	2	3	5	1	5	6
Kurów	Wiśniowa	0	0	0	1	2	3
Kurów	Zielona	5	4	9	9	6	15
Kurów	Żabia	12	6	18	16	9	25
Łąkoć		18	16	34	24	20	44
Marianka		2	4	6	3	1	4
Olesin		29	23	52	42	31	73
Płonki		78	44	122	104	77	181
Posiołek		5	2	7	5	2	7
Szumów		17	9	26	19	14	33
Wólka Nowodworska		17	4	21	16	8	24
Wygoda		6	4	10	4	3	7
Zastawie		17	3	20	14	9	23
Razem		749	449	1198	1037	709	1746

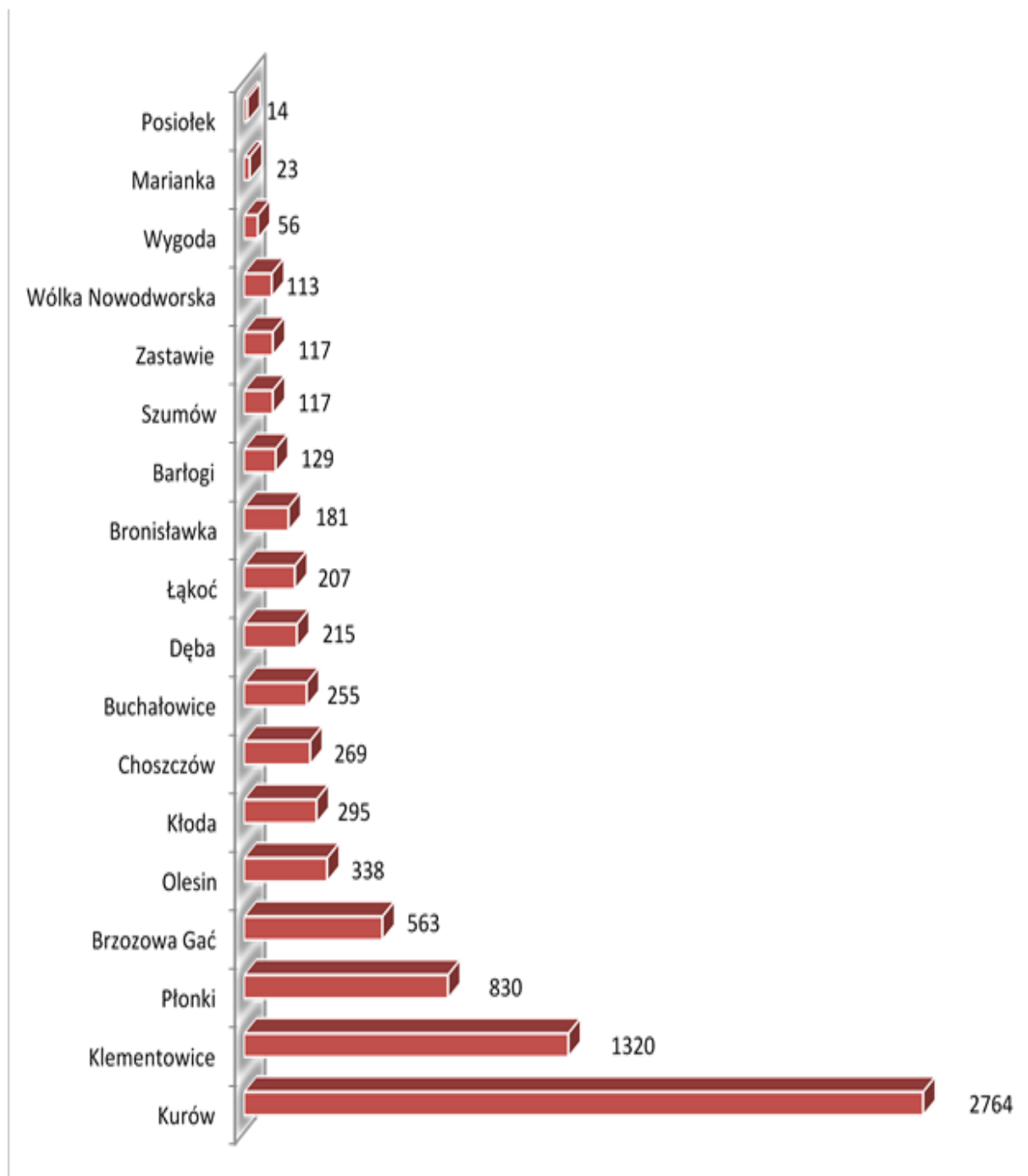
Liczba ludności zamieszkującej 1 km² w gminach wraz z prognozą na lata 2015, 2020, 2025.

Gmina Miasto Puławy							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
972 osoby	968 osób	991 osób	986 osób	980 osób	975 osób	967 osób	959 osób
Gmina Puławy							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
70 osób	71 osób	72 osoby	73 osoby	73 osoby	74 osoby	78 osób	81 osób
Gmina Kazimierz Dolny							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
96 osób	95 osób	97 osób	96 osób	96 osób	95 osób	94 osoby	93 osoby
Gmina Janowiec							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
46 osób	47 osób	47 osób	47 osób	47 osób	46 osób	46 osób	46 osób
Gmina Końskowola							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
101 osób	101 osób	101 osób	101 osób	100 osób	99 osób	98 osób	98 osób
Gmina Żyrzyn							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
51 osób	51 osób	51 osób	51 osób	51 osób	50 osób	50 osób	49 osób
Gmina Kurów							
2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2015r.	2020r.	2025r.
77 osób	78 osób	77 osób	78 osób	78 osób	78 osób	79 osób	79 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

*Liczba mieszkańców zamieszkujących poszczególne miejscowości gminy Kurów
/Stan na 1.01.2016 r./*

Liczba osób zamieszkujących powiaty województwa lubelskiego w 2013 r.

<i>Miejsce</i>	<i>Powiat</i>	<i>Liczba mieszkańców</i>
1	<i>Powiat m. Lublin</i>	343 598
2	<i>Powiat lubelski</i>	149 481
3	<i>Powiat Puławski</i>	116 206
4	<i>Powiat bialski</i>	113 336
5	<i>Powiat lukowski</i>	109 325
6	<i>Powiat zamojski</i>	109 198
7	<i>Powiat biłgorajski</i>	103 366
8	<i>Powiat kraśnicki</i>	98 749
9	<i>Powiat lubartowski</i>	90 065
10	<i>Powiat tomaszowski</i>	86 936
11	<i>Powiat chełmski</i>	79 573
12	<i>Powiat świdnicki</i>	72 960
13	<i>Powiat hrubieszowski</i>	67 157
14	<i>Powiat krasnostawski</i>	66 559
15	<i>Powiat m. Chełm</i>	65 481
16	<i>Powiat m. Zamość</i>	65 255
17	<i>Powiat opolski</i>	61 803
18	<i>Powiat radzyński</i>	60 870
19	<i>Powiat rycki</i>	58 080
20	<i>Powiat m. Biała Podlaska</i>	57 658
21	<i>Powiat łęczycki</i>	57 587
22	<i>Powiat janowski</i>	47 296
23	<i>Powiat włodawski</i>	39 567
24	<i>Powiat parczewski</i>	36 044

Rynek pracy i wykształcenie

Rynek pracy

Podstawowym źródłem dochodu dla mieszkańców gminy jest praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Ponadto źródłem zarobkowania jest zatrudnienie w zakładach produkcyjnych, usługowych i instytucjach funkcjonujących na terenie gminy oraz poza jej obszarem. Znaczna liczba osób pracuje w Puławach, Lublinie, Warszawie i jej okolicach oraz za granicą. Natomiast część osób prowadzi działalność produkcyjną i usługową na własny rachunek.

W ostatnim okresie podobnie jak w kraju (9,8 %), województwie (11,7 %), powiecie (9,0 %), w gm. Kurów maleje stopa bezrobocia. Związane jest to w ostatnich latach z dużą ilością wyjazdów zarobkowych za granicę. Na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła ona 8,5 %. W dalszym ciągu jednak, porównanie z analogicznym okresem 2014 roku ukazuje długofalową tendencję spadku bezrobocia - wówczas liczba osób bezrobotnych wynosiła 445, a stopa bezrobocia 8,86 %. W 2015 r. zarejestrowanych było 366 osób bezrobotnych, w tym:

- 170 osób to bezrobotne kobiety;
- 196 osób to bezrobotni mężczyźni.

Negatywnym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie dotyczące głównie osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi. W gminie Kurów stanowi ono ponad 50% osób bezrobotnych. Ponadto długotrwałe bezrobocie dotyczy 201 osób.

Wykształcenie

Wykształcenie ludności jest w dużym stopniu wskaźnikiem wpływającym na rozwój gminy oraz sytuację osobistą ludzi. Liczba osób z wykształceniem: podstawowym i nieukończonym i bez wykształcenia 362 osoby /132 mężczyzn i 230 kobiet/, podstawowym ukończonym 2506 osób /1179 mężczyzn i 1327 kobiet/, zasadniczym zawodowym 1635 /1004 mężczyzn i 631 kobiet/, średnim zawodowym 1341 osób 649 mężczyzn i 692 kobiet/, średnim ogólnokształcącym 368 osób /122 mężczyzn i 246 kobiet/, średnie razem 1709 osób /771 mężczyzn i 938 kobiet/, policealne 183 osoby /41 mężczyzn i 142 kobiety/ i wyższe 450 osób /167 mężczyzn i 283 kobiety/.

Istnienie dużego zasobu wykwalifikowanej kadry obok innych koniecznych warunków może być czynnikiem wpływającym na przyciągnięcie potencjalnych inwestorów.

Oświata i wychowanie

Na obszarze województwa lubelskiego w roku szkolnym 2007/2008 funkcjonowało ok. 1110 szkół podstawowych, do których uczęszczało ok. 140 tys. uczniów oraz ok. 420 gimnazjów, do których uczęszczało ok. 90 tys. uczniów. Zatrudnionych tam było ponad 13 tys. nauczycieli. Natomiast w roku szkolnym 2014/2015 funkcjonowało 977 szkół podstawowych, do których uczęszczało 128 027 uczniów, uczyło ich ok. 10 467 nauczycieli, 479 gimnazjów, do których uczęszczało 64 303 uczniów, uczyło ich ok. 5 625 nauczycieli, 527 przedszkoli do których uczęszczało 44 074 dzieci, uczyło ich ok. 3 378 nauczycieli

W powiecie puławskim ilość placówek oświatowych była następująca:

Rodzaj szkoły	Rok szkolny 2007/2008	Rok szkolny 2014/2015
Przedszkola	25	28
Szkoły podstawowe	53	42
Gimnazja	23	29
Licea ogólnokształcące publiczne	12	16
Zasadnicze szkoły zawodowe	8	7
Średnie techniczne szkoły zawodowe	27	9
Szkoły policealne	6	7

Natomiast na terenie gminy działają obecnie następujące placówki oświatowe:

- Gminne Przedszkole Publiczne nr 1 im. Czesława Janczarskiego w Kurowie;
- Gminne Przedszkole Publiczne nr 2 w Klementowicach; */wchodzące w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Klementowicach/;*
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Grzegorza Piramowicza w Kurowie;
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Rzepeckiego w Klementowicach */wchodząca w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Klementowicach/;*
- Publiczne Gimnazjum im. Ignacego Potockiego w Kurowie;
- Zespół Szkół Agrobiznesu im. Macieja Rataja w Klementowicach */W jego skład wchodzi gimnazjum niepubliczne /3-letni cykl nauczania/, liceum ogólnokształcące /3 lata/, technikum agrobiznesu i turystyki wiejskiej/, zasadnicza szkoła zawodowa rolniczo – ogrodnicza /3 lata/, szkoła policealna dla dorosłych, liceum ogólnokształcące dla dorosłych/.*

Organem prowadzącym dla przedszkoli, szkół podstawowych i publicznego gimnazjum jest gmina. Natomiast dla niepublicznego gimnazjum i zespołu szkół – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Wspólna Szansa” z siedzibą w Klementowicach. Przy zespole szkół w Klementowicach funkcjonuje internat dla uczniów zamiejscowych szkoły. Działalność artystyczną od 13 lat prowadzi Młodzieżowy Zespół Tańca Ludowego.

W ramach gimnazjum w Kurowie funkcjonuje trzyosobowy zespół administracyjny zajmujący się obsługą księgową jednostek oświatowych. Subwencja oświatowa dla gminy określona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i przekazywana przez Ministerstwo

Finansów jest ustalana na ucznia. Liczba uczniów w gminie uczęszczających do szkoły w roku szkolnym 2008 wynosiła 617. Natomiast w roku szkolnym 2014/2015 – 590, zaś do przedszkoli uczęszcza 248 dzieci. Liczba oddziałów 43. Uczniowie na 1 etat nauczycielski 8,99. Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć tendencje spadkową w liczbie uczniów uczęszczających do szkół na naszym terenie. Dowożonych do szkół w roku szkolnym 2007/2008 było – 267 osoby, w tym Szkoła Podstawowa w Klementowicach wraz z oddziałem zerowym przedszkola – 46 uczniów, Publiczne Gimnazjum nr 1 w Kurowie 118 uczniów (północna część gminy – 68 dzieci, południowa -50 dzieci), Szkoła Podstawowa w Kurowie – 103 uczniów. Natomiast w roku szkolnym 2014/2015 dowożonych do szkół było 280 uczniów *gimnazjum Kurów- 88, Szkoła Podstawowa Kurów – 146, Szkoła Podstawowa Klementowice – 14, Przedszkole \Klementowice – 3, Przedszkole Kurów – 29/*. Dowożenie realizuje przewoźnik prywatny na podstawie umowy.

Gminne Przedszkole Publiczne nr 1 im. Czesława Janczarskiego w Kurowie posiadało 5 oddziałów, do których w roku szkolnym 2008/2009 uczęszcza 125 dzieci w wieku 3-6 lat. Opiekę nad nimi sprawował dyrektor i 7 nauczycieli oraz 9 osób personelu pomocniczego. Obecnie przedszkole posiada 8 oddziałów, do których uczęszcza 209 dzieci w wieku 3-6 lat. Opiekę nad nimi sprawuje dyrektor oraz 16 nauczycieli 14,09 etatu i 12 osób personelu pomocniczego. Przedszkole mieści się w budynku oddanym do użytku w 1979 r. W 2014 roku dokonano rozbudowy i termomodernizacji budynku. Wybudowane zostały dwie sale dla dzieci połączone łącznikiem z budynkiem głównym. W 2015 roku wykonano schody wejściowe z podjazdem dla niepełnosprawnych i nową bramkę wiz a wiz wejścia głównego. Placówka realizuje roczne plany rozwoju będące składnikiem perspektywicznego 5-letniego planu rozwoju przedszkola na okres kadencji dyrektora. Główne ich założenia to podnoszenie efektów dydaktyczno-wychowawczych placówki oraz współpraca w tym względzie z organami przedszkola, radą pedagogiczną i radą rodziców pod kontrolą kuratorium oświaty oraz gminy.

Gminne Przedszkole Publiczne nr 2 w Klementowicach./wchodzi w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Klementowicach/ posiadało 2 oddziały, do których w roku szkolnym 2008/2009 uczęszczało 38 dzieci w wieku 3-6 lat. Opiekę nad nimi sprawował dyrektor i 3 nauczycieli. Przedszkole użytkowało budynek drewniany z 1937 r., w którym mieściła się poprzednio Szkoła Podstawowa w Klementowicach. Wymaga on znacznych nakładów remontowych, z uwagi na stan techniczny. Dlatego w roku szkolnym 2011/2012 ze względów technicznych został wyłączony z użytkowania. Natomiast dzieci wychowania przedszkolnego zostały przeniesione do budynku szkoły.

W roku szkolnym 2015/2016 przedszkole posiada 2 oddziały, do których uczęszcza 33 dzieci. Placówka realizuje roczne plany rozwoju będące składnikami perspektywicznego 5-letniego planu rozwoju przedszkola na okres kadencji dyrektora. Główne ich założenia to podnoszenie efektów dydaktyczno-wychowawczych placówki oraz współpraca w tym względzie z organami przedszkola: radą pedagogiczną i rada rodziców pod kontrolą kuratorium oświaty oraz gminy.

Gmina Kurów wydaje 8% budżetu rocznego na przedszkola. Stanowi to najwyższy wskaźnik w woj. lubelskim w gminach wiejskich w tego typu wydatkach.

Szkoła Podstawowa im. Ks. Grzegorza Piramowicza w Kurowie (6-letni cykl nauczania). W roku szkolnym 2008/2009 r. funkcjonowało 16 oddziałów, do których uczęszczało 373 uczniów w Szkole Podstawowej w Kurowie oraz 6 oddziałów w trzech szkołach filialnych po dwa w każdej w Płonkach, Dębnie, Kłodzie. Szkoła filialna w Łąkoci nie prowadziła zajęć. Szkoły filialne zlikwidowano w 2011 r. przy czym szkoły filialne w Łąkoci oraz Płonkach w czasie likwidacji nie funkcjonowały. Natomiast do szkół filialnych w Kłodzie uczęszczało tylko 9 uczniów, a w Dębnie tylko 6 uczniów.

W Szkole Podstawowej w Kurowie opiekę nad uczniami sprawował dyrektor, zastępca, 40 nauczycieli, w tym nauczyciele w szkołach filialnych: Płonki – 2 nauczycieli, Kłoda – 2 nauczycieli. Ponadto 18 osób personelu pomocniczego.

W roku szkolnym 2015/2016 funkcjonuje 18 oddziałów, do których uczęszcza 347 uczniów. Opiekę nad nimi sprawuje: dyrektor, zastępca, 40 nauczycieli oraz 15 osób personelu pomocniczego. Liczba uczniów na etat nauczycielski 9,432. Liczba uczniów na oddział 19,278.

Obecnie realizowane są roczne plany rozwoju szkoły będące składnikami perspektywicznego 5-letniego planu rozwoju szkoły na okres kadencji dyrektora. Główne ich założenia to podnoszenie efektów dydaktyczno – wychowawczych oraz współpraca w tym celu z organami szkoły: radą pedagogiczną, radą rodziców i samorządem uczniowskim pod kontrolą kuratorium oświaty i gminy.

Konieczna jest termomodernizacja budynku szkoły, modernizacja otoczenia przed budynkiem szkoły, wymiana sztucznej nawierzchni boiska wielofunkcyjnego i sztuczna nawierzchnia na boisku piłki nożnej.

Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Rzepeckiego w Klementowicach (6-letni cykl nauczania). */wchodzi w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Klementowicach/*. W roku szkolnym 2008/2009 funkcjonowało 6 oddziałów, do których uczęszczało 82 uczniów.

Opiekę nad nimi sprawował dyrektor i 13 nauczycieli oraz 5 osoby personelu pomocniczego. Szkoła funkcjonuje w budynku oddanym do użytku w 1965 r. Wymaga ona robót remontowych oraz modernizacji jego otoczenia, a głównie pokrycie boiska do piłki nożnej sztuczną nawierzchnią i wymiana nawierzchni na wjeździe do szkoły i parkingu..

W roku szkolnym 2012/2013 dokonano jego rozbudowy o powierzchni 70 m² z uwagi na realizację w tym budynku również wychowania przedszkolnego. W roku szkolnym 2015/2016 funkcjonuje 6 oddziałów, do których uczęszcza 79 uczniów w szkole oraz 39 dzieci w przedszkolu. Opiekę nad nimi sprawuje dyrektor, dyrektor, 18 nauczycieli i 11 osób personelu pomocniczego.

Szkoła realizuje roczne plany rozwoju szkoły będące składnikami perspektywicznego 5-letniego planu rozwoju szkoły na okres kadencji dyrektora. Główne ich założenia to podnoszenie efektów dydaktyczno – wychowawczych oraz współpraca w tym celu z organami szkoły: radą pedagogiczną, radą rodziców i samorządem uczniowskim pod kontrolą kuratorium oświaty i gminy.

Gimnazjum im. Ignacego Potockiego w Kurowie (3-letni cykl nauczania). W roku szkolnym 2007/2008 funkcjonowało 12 oddziałów, do których uczęszczało 254 uczniów. Opiekę nad nimi sprawował dyrektor, zastępca dyrektora, 17 nauczycieli pełnoetatowych, 4 nauczycieli niepełnoetatowych, pedagog, 3 wychowawców świetlicy oraz 1 bibliotekarz. W roku szkolnym 2015/2016 funkcjonuje 8 oddziałów, do których uczęszcza 164 uczniów. Opiekę nad nimi sprawuje dyrektor, 23 nauczycieli pełnoetatowych, 24 nauczycieli niepełnoetatowych, pedagog, 3,5 etatu jako wychowawcy świetlicy, 1 bibliotekarz oraz 6 osób personelu pomocniczego. Liczba uczniów na etat 7,093. Liczba uczniów na oddział 20,508. Siedzibą gimnazjum jest budynek oraz hala sportowa oddane do użytku w 2003 r. Gimnazjum realizuje roczne plany rozwoju szkoły będące składnikami perspektywicznego 5-letniego planu rozwoju szkoły na okres kadencji dyrektora. Główne ich założenia to podnoszenie efektów dydaktyczno – wychowawczych oraz współpraca w tym celu z organami szkoły: radą pedagogiczną, radą rodziców i samorządem uczniowskim pod kontrolą kuratorium oświaty oraz gminy.

Grunty i budynki, w których funkcjonują placówki oświatowe stanowią własność gminy Kurów, przekazane w trwałą zarząd tym jednostkom.

Niezbędny jest stały wzrost dostępności jakości kształcenia i wychowania. Towarzyszyć temu powinno podnoszenie standardów wyposażenia szkół i przedszkoli i poprawa warunków lokalowych w oświacie.

Ochrona zdrowia

Stan zdrowotny ludności określany jest między innymi przez średnie trwanie życia mieszkańców oraz główne przyczyny umieralności. Średnie trwanie życia ludności w kraju wynosi w przypadku mężczyzn 73,0 lat, (w województwie lubelskim 73,2 lat) i w przypadku kobiet 81,6 lat (w województwie lubelskim 82,2 lat). Największe zagrożenie dla zdrowia i życia ludności kraju i województwa od lat stanowią choroby układu krążenia i nowotwory. Choroby układu krążenia stanowiły w strukturze zgonów ponad 50%. Trzecią co do wielkości grupę zagrożeń zdrowia i życia mieszkańców regionu stanowią wypadki i urazy. Na obszarze województwa lubelskiego funkcjonują 34 szpitale należące do III, II i I poziomu referencyjnego wyposażone w 10,964 tys. łóżek. W Lublinie skupionych jest 32,8% ogółu łóżek szpitalnych. W województwie sieć placówek podstawowej opieki zdrowotnej tworzy 267 przychodni oraz 261 ośrodków zdrowia w gminach wiejskich.

Sieć placówek ochrony zdrowia powiatu puławskiego jest następująca:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Puławach obejmuje opieką w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej ok. 60 tys. osób, natomiast w zakresie opieki specjalistycznej i leczenia stacjonarnego 123 tys. osób z powiatu puławskiego a łącznie z powiatami sąsiednimi 250 tys. osób.

W jego skład wchodzi:

- 20 oddziałowy szpital posiadający II poziom referencji, liczący 445 łóżek;
- Przychodnia Specjalistyczno – Konsultacyjna Przyszpitalna
- Przychodnia Specjalistyczna
- Przychodnie Rejonowe – 4,

2. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej;
3. Prywatne gabinety i praktyki lekarskie.
4. Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – 7 (Żyrzyn, Markuszów, Baranów, Janowiec, Nałęczów, Końskowola i Kurów), których organami założycielskimi są gminy.

Na terenie gminy Kurów funkcjonuje od 1.01.2000 r. /posiadający osobowość prawną/ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kurowie powstały na bazie funkcjonujących dotychczas Gminnego Ośrodka Zdrowia w Kurowie i Wiejskiego Ośrodka Zdrowia w Klementowicach. Organem opiniodawczym jest Rada Społeczna SP ZOZ Kurów.

SP ZOZ Kurów funkcjonuje na nieruchomościach (grunty i budynki) będących własnością gminy Kurów, a przekazane umową w dzierżawę. Podobnie jak mienie ruchome

(sprzęt i urządzenia) będące własnością gminy Kurów a przekazane SP ZOZ Kurów do bezpłatnego używania. W latach 2009-2010 dokonano przy udziale dotacji unijnych generalnej modernizacji budynków w Kurowie i Klementowicach oraz wyposażono w sprzęt informatyczny i medyczny.

SP ZOZ Kurów obejmowało opieką w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej 9002 osób /z gm. Kurów oraz gmin sąsiednich - w tym w Klementowicach 1887/. Obecnie obejmuje w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej 7560 pacjentów (z gminy Kurów i gmin sąsiednich).

Opiekę zdrowotną zapewnia mieszkańcom województwa 5,2 tys. lekarzy, 1,1 stomatologów i 12,4 tys pielęgniarek. W SP ZOZ Kurów pracuje 8 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, 2 stomatologów, 10 pielęgniarek i 11 osób personelu administracyjnego. Realizowana reforma służby zdrowia wprowadziła zasadnicze zmiany w jej strukturze organizacyjnej, jakości i dostępności usług medycznych. Zmiana sposobu finansowania leczenia, powstanie regionalnych kas chorych jako płatnika kontraktującego usługi zdrowotne. /Regionalna Kasa Chorych w Lublinie, a obecnie Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia/, zniesienie rejonizacji usług medycznych, zabezpieczenie świadczeń zdrowotnych w miejscu zamieszkania i wprowadzenie zasady wolnego wyboru świadczeniodawcy tych usług to podstawowe założenia reformy.

Obok placówek służby zdrowia w powiecie funkcjonuje 48 aptek /w kraju 12.438/. Natomiast w gminie Kurów świadczy usługi 3 apteki (2 w Kurowie i 1 w Klementowicach).

Pomoc społeczna

Niski poziom dochodów ludności powodował, że ponad 17% mieszkańców województwa korzystało z różnych form pomocy społecznej. Obecnie z pomocy takiej korzysta 9,7% mieszkańców. W gm. Kurów pomoc zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie. Z różnych form pomocy społecznej w gminie Kurów korzystało 5% mieszkańców, a obecnie korzysta również 5% mieszkańców (łącznie z dożywianiem uczniów). Praca Ośrodka polega na przyznawaniu i wypłacaniu różnego rodzaju zasiłków oraz szeroko rozumianej pomocy socjalnej. Ośrodek realizuje zadania zlecone przez administrację państwową i zadania własne gminy.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy świadczenie pomocy w formie:

- **zasiłku stałego**, który przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 604 zł miesięcznie;
- 2) w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

W 2007 roku z tej formy pomocy skorzystało 30 osób (248 świadczeń), a w 2015 r. 48 osób (248 świadczeń),

- **zasiłku okresowego**, przyznawanego osobom i rodzinom, jeżeli ich dochód (osoby lub rodziny) nie przekracza kwoty kryterium dochodowego. Jest przyznawany w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie, niepełnosprawność, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Z tej formy pomocy w 2007 roku skorzystało 101 osób (385 świadczeń), a w 2015 r. 65 osób /231 świadczeń/.
- **zasiłku celowego** – przyznawanych w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży, kosztów pogrzebu, zdarzenia losowego, strat poniesionych w wyniku klęski żywiołowej. W roku 2007 objęto tą formą pomocy 141 rodzin przyznając 223 zasiłków, a w 2015 r. 105 osób /150 Świadczeń/
- **pomoc w formie dożywiania**, które realizowane jest ze środków rezerwy celowej i własnych gminy. Przyznaje się je dzieciom, gdy dochód rodziny nie przekracza 150% kryterium dochodowego. W 2007 r. z bezpłatnych posiłków skorzystało 234 uczniów. (wydano 29 474 posiłki). W 2015 r. 181 uczniów, a wydano 26 582 posiłki.

Od 2009 r. gmina i Ośrodek Pomocy Społecznej przy pomocy Stowarzyszenia Ochotnicza Straż Pożarna w Kurowie współpracowali z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej /2009 i 2010 r./, a obecnie z Bankiem Żywności w Lublinie, który w ramach programu PEAD przekazuje żywność dla najbardziej potrzebujących mieszkańców.

Żywność przekazana z Banku Żywności w poszczególnych latach

	Liczba rodzin objętych pomocą	Tonaż żywności	Wartość otrzymanej żywności
2009	170	23 tony	52 000,00 zł
2010	197	24 tony	45 000,00 zł
2012	198	38 ton	53 000,00 zł
2013	241	42 tony	130 000,00 zł
2014	250	36 ton	95 000,00 zł
2015	540	39 ton	120 000,00 zł
Razem	1596	202	495 000,00 zł

Do innych zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez OPS należą:

- kierowanie do domów pomocy społecznej;
- przyznawanie pomocy rzeczowej;
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnej odzieży;
- świadczenie usług opiekuńczych /OPS w Kurowie zatrudnia opiekunki na umowę zlecenie;
- praca socjalna, czyli: wspieranie, poradnictwo, pomoc w załatwianiu bieżących spraw;
- współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Przyjęta została **Strategia rozwiązywania problemów społecznych**, jak również **Program wspierania rodziny**. Ogółem pomocą społeczną w gminie objęta jest następująca liczba gospodarstw domowych i osób:

Liczba gospodarstw domowych i osób

	Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2008	214	772
2009	241	788
2010	225	708
2011	242	753
2012	207	666
2013	238	751
2014	234	746
2015	194	609

Na terenie gminy Kurów działa Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „**Otwarty Krąg**” powstałe w 2004 r. Celem jego jest zrzeszanie osób chorych i niepełnosprawnych oraz reprezentowanie ich interesów. Korzysta ono z lokali w urzędzie gminy i GOK. Siedzibą

tej organizacji jest lokal znajdujący się na placu urzędu gminy. Ponadto funkcjonuje Koło Emerytów i Rencistów w Kurowie.

Na szczeblu powiatu funkcjonuje **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)** w Puławach. Instytucja ta zajmuje się zadaniami własnymi powiatu i zleconymi przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej w powiecie.

Profilaktyka alkoholowa

Profilaktyką alkoholową w gminie zajmuje się **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która pracuje w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowywany co roku przez komisję i zatwierdzany przez radę gminy. Komisja zajmuje się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii, przemocą w rodzinie oraz promowaniem zdrowego stylu życia. Działa w oparciu o środki finansowe pochodzące z opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych. Jej siedziba to lokal „Przystanek” w budynku komunalnym w Kurowie przy ulicy Kilińskiego 2B.

Spełnia on wiele funkcji. Jest tu między innymi: punkt informacyjno – konsultacyjny „Pierwszy kontakt” dla osób z problemem alkoholowym, pracuje terapeuta z Puławskiego Centrum Trzeźwości udzielając informacji o chorobie alkoholowej, prowadząc konsultacje w sprawie przemocy w rodzinie, diagnozując i kierując pacjentów do placówek leczniczych, funkcjonuje „Grupa wsparcia” dla kobiet z rodzin w których występuje problem alkoholowy, działa również grupa rozwoju duchowego Al. – Anon dla osób, które mają bliskich uzależnionych.

Ponadto funkcjonuje tu świetlica pobytu dziennego dla dzieci i młodzieży pod kierunkiem opiekunki. W swej działalności komisja współpracuje z różnymi instytucjami, organizując akcje i imprezy w gminie, wypoczynek dla dzieci i młodzieży jak również kontrolując punkty sprzedaży detalicznej i gastronomicznej alkoholu.

Kultura

Obsługa instytucjonalna mieszkańców gminy w zakresie kultury jest realizowana przez Gminny Ośrodek Kultury w Kurowie oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Kurowie. Ponadto mają oni możliwość korzystania z Puławskiego Ośrodka Kultury „Dom Chemika” oraz Młodzieżowego Domu Kultury w Puławach, świadczących usługi kulturalne dla mieszkańców powiatu puławskiego, podobnie jak Miejska Biblioteka Publiczna w Puławach

i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Puławach (sprawująca zgodnie z ustawą nadzór merytoryczny nad bibliotekami w powiecie). Na szczeblu województwa funkcjonuje Wojewódzki Dom Kultury w Lublinie, który sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością placówek kulturalnych oraz koordynuje działalność społecznych ruchów kulturalnych w tym Kurowskiego Towarzystwa Regionalnego.

Na obszarze województwa lubelskiego działa:

- 48 muzeów wraz z oddziałami (w powiecie puławskim – 8; w Puławach, Nałęczowie, Kazimierzu, Janowcu i Kurowie);
- 740 bibliotek i ich filii (w powiecie puławskim – 15);
- 31 kin (w powiecie puławskim – 4; Puławy, Kazimierz, Nałęczów, Kurów).

Głównym ośrodkiem kulturalnym gminy jest:

Gminny Ośrodek Kultury w Kurowie.

Dysponuje salą widowiskową na 180 miejsc. Odbywają się tam również projekcje filmów miejscowego kina. W GOK działa:

- zespół teatralny skupiający młodzież szkół podstawowych i średnich;
- grupa recytatorska, składająca się z młodzieży szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych;

Ponadto GOK organizuje:

- wystawy malarstwa i rzeźby rodzimych jak i obcych artystów amatorów;
- wystawy okolicznościowe z okazji świąt i rocznic państwowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych i środowiskowych.

prowadzi:

- współpracę z amatorskim ruchem artystycznym z innych placówek prezentując ich dorobek w miejscowym środowisku oraz współdziałając na zasadzie wymiany zespołów amatorskich.

zapewnia:

- oprawę artystyczną i plastyczną oraz zajmuje się stroną techniczną uroczystości i akademii z okazji świąt narodowych oraz uroczystości gminnych i środowiskowych.

W stałym kalendarzu imprez GOK uwzględniana jest organizacja rocznic: Powstania Styczniowego 1863, mordu Katyńskiego 1940 r., uchwalenia Konstytucji 3 Maja 1791 r., Bitwy Warszawskiej 1920 r. i Święta Wojska Polskiego, wybuchu II Wojny Światowej i bombardowania Kurowa, Święta Niepodległości – 11 listopada. Ponadto dożynek gminnych i 50 – lecia pożycia małżeńskiego.

organizuje:

- dyskoteki dla dzieci i młodzieży;
- projekcje filmów;
- spotkania, odczyty, prelekcje.

Na terenie gm. Kurów odbywają się imprezy o charakterze cyklicznym:

- od 1993 r. Przegląd Piosenki Ekologicznej /kwiecień/;
- od 1998 r. Przegląd Poezji Religijnej /czerwiec/;
- Od 1991 Rajd Gwiazdzisty Szlakiem Twórców Konstytucji 3 Maja 1791 r. /maj/.
- od 2002 r. impreza teatralna „Przedszkolak na dużej scenie”
- od 2004 r. Przegląd Piosenki Patriotycznej i Niepodległościowej „Ojczyście Śpiewanie” /listopad/;
- od 2004 r. Konkurs recytatorski „Ojczyzna słowem malowana”;
- od 2007 r. Konkurs recytatorski poezji i prozy o tematyce wiejskiej /maj/.

W strukturach GOK funkcjonuje również od 1 XII 2014 r. Punkt Informacji Turystycznej oraz Muzeum im. Ks. Grzegorza Piramowicza w budynku dawnej szkoły parafialnej i wikariatu, użyczonym przez parafię w Kurowie i odbudowanym przy udziale dotacji UE. W muzeum zgromadzonych jest ok. 30 eksponatów dotyczących życia i działalności Ks. Grzegorza Piramowicza oraz wielowiekowych tradycyjnych rzemiosł kurowskich kuśnierstwa i szewstwa. Na poddaszu budynku wikariatu mają swoje siedziby Gminna Orkiestra Dęta i Chór Gminy Kurów. Natomiast w budynku GOK w miejscu po przeniesionej bibliotece funkcjonuje świetlica dla dzieci i młodzieży oraz seniorów. GOK, Biblioteka i Strażnica OSP Kurów znajdują się w jednym budynku stanowiącym wraz z gruntem własność gminy. Wymaga on termomodernizacji. Ponadto ośrodkami gdzie skupia się życie kulturalne w gminie poza Kurowem są remizy strażackie /Płonki, Kłoda, Klementowice, Kol. Klementowice/ oraz świetlice wiejskie /Buchałowice, Klementowice, Kłoda, Brzozowa Gać, Wólka Nowodworska, Barłogi, Łąkoć, Bronisławka/. Wyżej wymienione budynki wymagają remontów.

GOK zatrudnia 4 pracowników.

Spółeczny ruch kulturalny w Kurowie skupia się wokół stowarzyszenia zarejestrowanego pod nazwą: **Kurowskie Towarzystwo Regionalne** powstałe w 1984r. Zajmuje się ono pielęgnowaniem i popularyzacją tradycji Kurowa i okolic, upamiętnianiem miejsc pamięci narodowej oraz działalnością historyczno - wydawniczą, której przykładem są wydawane „Zeszyty Kurowskie” /ukazało się XXVI numerów/, Nasz Czas, O Nas

oraz monografie i opracowania dotyczące Kurowa i gminy, gazeta jednodniowa „Kurowiak”, Dokument lokacyjny miasta Kurowa z 1442 r., „Kurów dwudziestolecia międzywojennego w fotografii Gustawa Sadurskiego”, Przywilej Stanisława Zbąskiego dla rzemiosła Kurowskiego z 1549 r., Ks. Grzegorza Piramowicza i jego epoka”, Materiały źródłowe do dziejów Kurowa, „Raport o gminie Kurów”, „Właściciele Kurowa i jego dóbr ziemskich”, „Program Ochrony Środowiska Gminy Kurów”, Prehistoria Gminy Kurów, Dziedzictwo Kulturowe Gminy Kurów. Przykładem popierania działalności społeczno – kulturalnej w gminie jest funkcjonowanie w ramach KTR liczącej ponad 100 lat – Orkiestry Dętej w Kurowie oraz Chóru Żeńsko - Męskiego.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kurowie posiada 13 764 woluminów. Dysponuje czytelnią prasy i książek na 25 miejsc. Biblioteka organizuje wspólnie z GOK: wystawy, spotkania, odczyty, prelekcje. W bibliotece w Kurowie zarejestrowanych jest 1 005 czytelników (w tym 315 dzieci do lat 15). W bibliotece w Kurowie w ciągu ostatniego roku wypożyczono 14 572 książek. Biblioteka prenumeruje 14 tytułów czasopism. Biblioteka zatrudnia 2 pracowników. Obsługę księgową GOK i Gminnej Biblioteki Publicznej w Kurowie sprawuje 1 pracownik. Biblioteka w Kurowie wyposażona jest w 4 komputery z dostępem do Internetu, z których mogą bezpłatnie korzystać mieszkańcy gminy. Biblioteka od 2014 r. funkcjonuje w budynku dawnej szkoły parafialnej i wikariatu użyczonemu gminie przez Parafię Rzymisko - katolicką w Kurowie. Budynek został odbudowany staraniem gminy przy udziale dotacji UE.

Czytelnictwo w gminie 2008-2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Księgozbiór	13972	13541	13011	12817	13001	12980	13364	13820
Czytelnicy	1145	1163	1138	1068	1023	1000	1045	1005
Wypożyczenia	15384	15765	15101	14385	15672	14026	14933	14572
Odsetek czytelników wśród mieszkańców	14,2	14,8	14,3	13,7	13,1	12,8	13,4	12,9
Wypożyczenia na 1 czytelnika	13,44	13,56	13,27	13,47	15,32	14,03	14,29	14,50
Wypożyczenia na 1 mieszkańca	1,91	2,01	1,9	1,84	1,99	1,79	1,91	1,87

Warunki mieszkaniowe

Ludność województwa lubelskiego zamieszkuje w ponad 751 tys. mieszkań, przy czym 45% stanowią mieszkania w miastach. Powierzchnia użytkowa mieszkań w miastach jest mniejsza niż na wsi. Jedno mieszkanie w województwie jest zamieszkane przeciętnie przez 3 osoby. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu w województwie wynosi 3,8. Natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w województwie wynosi 76,5 m², w kraju 73,1 m². Natomiast przeciętna pow. użytkowa mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca wynosi w województwie 26,6 m², a w kraju 26,3 m². W gminie na jedno mieszkanie przypada średnio 3,1 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 90 m², co na 1 mieszkańca daje 29 m². Wszystkie wyżej wymienione dane są wyższe od średnich wojewódzkich na obszarach wiejskich.

Na terenie gm. Kurów występuje głównie zabudowa zagrodowa. Związane to jest z charakterem zarobkowania przez znaczną większość mieszkańców. Zabudowa jednorodzinna dominuje w Kurowie i miejscowościach położonych w jego sąsiedztwie.

Mieszkania – 2455, w tym zamieszkane 2211.

Izby mieszkalne - 9766.

Gospodarstw domowych - 2 560.

Na rodzinę w gminie przypada 4 izby mieszkalne.

TABELA: Zestawienie zbiorcze warunków mieszkaniowych dla gminy Kurów

<i>Lp.</i>	<i>MIEJSCOWOŚĆ</i>	<i>LICZBA MIESZKAŃ OGÓŁEM</i>	<i>LICZBA MIESZKAŃ ZAMIESZKANYCH</i>	<i>LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH</i>
1.	BARŁOGI	37	35	41
2.	BRONISŁAWKA	49	44	58
3.	BRZozowa GAĆ	180	164	190
4.	BUCHAŁOWICE	87	78	103
5.	CHOSZCZÓW	67	65	93
6.	DĘBA	73	68	68
7.	KLEMENTOWICE	426	390	444
8.	KŁODA	94	81	84

9.	KURÓW	880	786	917
10.	ŁĄKOĆ	56	52	69
11.	MARIANKA	7	7	11
12.	OLESIN	78	74	89
13.	PŁONKI	263	237	246
14.	POSIOŁEK	11	10	13
15.	SZUMÓW	66	56	63
16.	WÓLKA NOWODWORSKA	35	33	40
17.	ZASTAWIE	33	31	31
	OGÓŁEM	2442	2211	2560

Niepokojącym jest stan techniczny zasobów mieszkaniowych w gminie. Zasoby o stopniu zużycia przekraczającym 30 % wymagają przeprowadzenia remontów, a niekiedy kwalifikują się do wymiany. Przeważająca część mieszkań pochodzi z okresu powojennego. Od dłuższego czasu notowany jest stały spadek liczby mieszkań oddawanych do użytku. Realizują je wyłącznie osoby indywidualne. Głównym powodem zmniejszania zakresu realizacji budownictwa mieszkaniowego jest zubożenie ludności. W skali całego województwa mieszkania komunalne stanowią 4% ogółu wszystkich mieszkań, natomiast w kraju 14%. Gmina Kurów jest właścicielem 7 lokali mieszkalnych w 5 budynkach komunalnych i 1 lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym, którego jest współwłaścicielem.

Usługi handlowe i gastronomiczne. Przeobrażenia społeczno-gospodarcze przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych spowodowały, że handel detaliczny i hurtowy oraz gastronomia zorganizowany przez jednostki państwowe i spółdzielcze obecnie obsługiwany jest przez podmioty prywatne.

Według stanu na dzień 1.01.2008 r. na terenie gminy funkcjonowały 33 sklepy spożywcze, w tym 1 wielkopowierzchniowy /pow. powyżej 400 m²/. Obecnie sklepów spożywczo-przemysłowych jest 18. Wszystkie sklepy mają pozwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5 promila tj. piwa. Natomiast 13 z nich ma pozwolenie na sprzedaż alkoholi również powyżej 4,5 promila tj. oprócz piwa również wina i wódki.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje jedna restauracja „Bali” w Płonkach, która ma pozwolenie na sprzedaż piwa i wódki oraz 5 barów /jeden w Klementowicach ma pozwolenie na sprzedaż piwa, wina i wódki, pozostałe w Kurowie (1), Olesinie (2) i Płonkach (1) mają pozwolenie na sprzedaż piwa i wódki oraz jeden bar w Olesinie „Wędzarnia” nie prowadzi sprzedaży alkoholu/. W Płonkach przy drodze krajowej 12/17 funkcjonują dwa motele przy restauracji „Bali” i przy stacji paliw.

W gminie, a szczególnie w Kurowie jest bardzo dobrze rozwinięta sieć sklepów z artykułami spożywczo – przemysłowymi. Ponadto w czwartki i soboty na „Starym Rynku” w Kurowie funkcjonuje targowisko z płodami rolnymi oraz artykułami przemysłowymi

Usługi pocztowe. Na terenie gminy w 2008 r. usługi pocztowe świadczył Urząd Pocztowy w Kurowie korzystający na podstawie umowy najmu z pomieszczeń w budynku komunalnym oraz agencja pocztowa w Klementowicach. Do 1999 r. funkcjonowały: Urzędy Pocztowe w Barłogach i Klementowicach. Zostały zlikwidowane ze względów ekonomicznych. Ponadto sołectwo Buchałowice objęte jest działaniem Urzędu Pocztowego w Nałęczowie.

Obecnie usługi pocztowe na terenie gminy po likwidacji agencji pocztowej w Klementowicach świadczy Urząd Pocztowy w Kurowie oraz InPost w punktach w Kurowie i Klementowicach.

Usługi bankowe. W 2008 r. usługi bankowe świadczył Bank Spółdzielczy w Kurowie, funkcjonujący w budynku stanowiącym jego własność przy ul. Lubelskiej oraz Filia Banku Spółdzielczego w Klementowicach również funkcjonująca w budynku stanowiącym jego własność. Bank Spółdzielczy w Kurowie obsługiwał pod względem finansowym Urząd Gminy Kurów. Ponadto w budynku prywatnym w Kurowie przy ul. Lubelskiej funkcjonowała agencja banku PKO BP w Puławach. Obecnie usługi bankowe świadczy Bank Spółdzielczy w Kurowie oraz jego filia w Klementowicach, który w dalszym ciągu obsługuje pod względem finansowym jednostki organizacyjne gminy za wyjątkiem SP ZOZ w Kurowie. Ponadto w Kurowie funkcjonuje od 2009 r. Filia Banku Spółdzielczego w Nałęczowie.

Sport, rekreacja, turystyka i wypoczynek. Na terenie gm. Kurów działa założony w 1953 r. jednosekcyjny Klub Sportowy „GARBARNIA Kurów” mający charakter stowarzyszenia. W ramach klubu funkcjonuje sekcja piłki nożnej prowadząca drużyny juniorów występujących w rozgrywkach juniorów oraz drużynę seniorów biorącą udział

w rozgrywkach o mistrzostwo klasy „A” grupy II Lubelskiego Związku Piłki Nożnej w sezonie 2015/2016. Klub Sportowy Garbarnia Kurów korzysta z budynku klubowego stanowiącego własność gm. Kurów oraz dwóch boisk sportowych, usytuowanych na działkach o ogólnej pow. 3,88 ha, również będących własnością gminy, przekazanych klubowi w dzierżawę. Przy boisku głównym usytuowana jest trybuna z trzystoma siedziskami dla kibiców. Boiska sportowe z nawierzchnią trawiastą zostały przebudowane, a trybuna rozbudowana w latach 2008-2010.

Od 2011 r. funkcjonuje klub tenisa stołowego „Topspin”, który uczestniczy w rozgrywkach IV ligi tenisa stołowego prowadzonych przez Polski Związek Tenisa Stołowego.

Ponadto funkcjonują szkolne kluby sportowe:

- „Kadet” zrzeszający uczniów szkoły podstawowej w Klementowicach, który ma duże osiągnięcia w ping – pongu stołowym;
- „Relaks” skupiający uczniów gimnazjum w Kurowie, który ma osiągnięcia w kolarstwie;
- SKS zrzeszający uczniów szkoły podstawowej w Kurowie, który ma znaczne osiągnięcia w biegach, siatkówce i koszykówce;
- Klementovia zrzeszający uczniów Zespołu Szkół Agrobiznesu w Klementowicach.

Przy Zespole Placówek Oświatowych w Klementowicach i w Zespole Szkół Agrobiznesu w Klementowicach funkcjonują boiska trawiaste do piłki nożnej. Podobnie jak przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Kurowie. Obok tych boisk znajduje się skocznia oraz bieżnia lekkoatletyczna oraz ogrodzone wysokim płotem siatkowym boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią wykonane w 2005 r. Wymaga ono generalnej przebudowy.

Miejscem wypoczynku mieszkańców są stawy w Olesinie o pow.11,34 ha, gdzie znajduje się niestrzeżone kąpielisko oraz położony w sąsiedztwie stawów park o pow. 6,62 ha. Właścicielem parku i stawów jest gmina, a dzierżawcą Koło Wędkarskie w Kurowie powstałe w 1981 r., działające w ramach stowarzyszenia Polski Związek Wędkarski Okręg Lublin Koło Wędkarskie w Kurowie liczy 185 członków. Niewiele atrakcji może zaoferować gmina dla rozwoju turystyki. Brak tu atrakcyjnych, typowo turystycznych walorów środowiska oraz obiektów zabytkowych. Chociaż pewne wartości poznawcze posiadają niektóre obiekty pochodzenia naturalnego, /osobliwości flory i fauny/. Nie stanowi to jednak bazy, która pozwoliłaby na rozwinięcie tej dziedziny jako istotnej działalności w gminie. Pewną szansą dla gospodarstw rolnych mogłaby się stać agroturystyka szczególnie w północnej i południowej

części gminy. Naturalne nie zdegradowane środowisko, ciekawy układ rzeźby terenu, lasy objęte obszarem chronionego krajobrazu powinny być zachętą do różnych form dłuższego aktywnego wypoczynku, a więc zwolenników wycieczek pieszych, rowerowych, a nawet konnych w bliskim kontakcie z naturą.

Pod względem walorów naturalnych gmina należy do obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych. Posiada więc dobre warunki do uprawiania **turystyki weekendowej**, mając wiele urokliwych zakątków na wycieczki piesze, rowerowe, konne oraz spływy kajakowe po Kurówce w bliskim kontakcie z naturą i z dala od wpływów cywilizacji. Gmina przyciąga specyfiką środowiska naturalnego, dogodnym położeniem, siecią połączeń komunikacyjnych oraz bliskim sąsiedztwem z atrakcyjnym trójkątem turystycznym Puławy – Kazimierz Dolny – Nałęczów i rozbudowaną infrastrukturą techniczną. Turyści poszukujący atrakcyjnego wypoczynku znajdą na terenie gminy coś dla siebie. Są tu wspaniałe miejsca dla wędkarzy, grzybiarzy, turystów pieszych, rowerowych oraz do jazdy konnej.

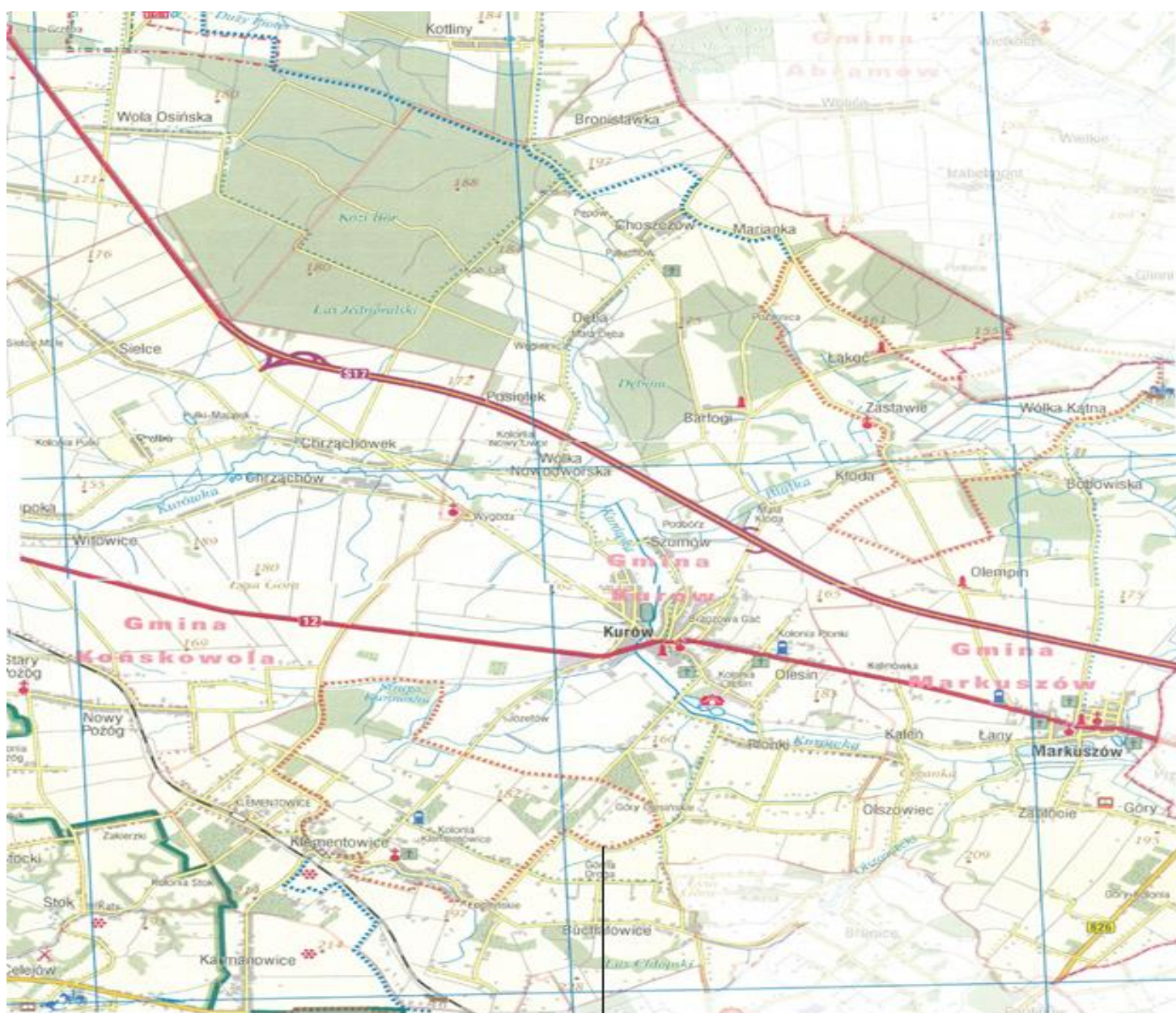
Nowe możliwości rozwoju aktywności gospodarczej stwarza wzrost zainteresowania agroturystyką.

Poznanie atrakcyjnych terenów gminy umożliwiają piesze, konne i rowerowe szlaki turystyczne prowadzące przez najatrakcyjniejsze miejsca gminy. Od 2012 r. turyści mogą korzystać ze szlaku rowerowego utworzonego na terenie gminy w wyniku realizacji projektu pn. „Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego”. Celem utworzenia tej trasy rowerowej jest pokazanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych gminy oraz umożliwienie dotarcia do nich zainteresowanych chcącym aktywnie spędzić czas. Oznakowane szlaki rowerowe na terenie gminy mają łączną długość 37,5 km i wyznaczone są od otuliny Kazimierskiego Parku Krajobrazowego w Klementowicach gdzie łączą się ze szlakami spoza gminy. Trasa przez teren gminy przebiega szlakiem lessowych wąwozów przez Klementowice – Buchałowice – Płonki – Olesin – Kurów i dalej Obszarem Chronionego Krajobrazu „Kozi Bór”, Szumów – Wólkę Nowodworską – Dębę – Choszczów- osadę „Kozi Bór”. Funkcjonują również dwa szlaki łącznikowe Płonki – Kaleń – Markuszów długości 2,5 km oraz Kurów /Nowy Rynek/ - Kłoda – Bobowiska gm. Markuszów długości 7 km. Na szlakach są usytuowane i udostępnione turystom trzy stylowe, zadaszone, drewniane wiaty wyposażone w stoły i dwie ławy oraz miejsce na grill, stojaki na rowery. Szlaki rowerowe gminy wchodzi w skład międzynarodowego Szlaku Bursztynowego Greenways biegnącego z południowej części Europy na Hel. Przebieg szlaku „Kraina Rowerowa przy Bursztynowym Szlaku Greenways”

na Lubelszczyźnie przez gminy: Baranów, Dęblin, Janowiec, Kamionka, Końskowola, Markuszów, miasto Puławy, gminę Puławy, Ryki, Wąwolnicę, Wojciechów, Żyrzyn i Kurów został określony na wydanej mapie turystycznej. Zaś w lokalnych paszportach przygotowanych dla turystów są wymienione walory dziedzictwa kulturowego, pomniki przyrody oraz obszary objęte ochroną, ale również imprezy i wydarzenia, które warto zobaczyć. Warto więc odwiedzić gminę i wszystko to zobaczyć.

Mapa szlaków rowerowych i konnych

szlak konny

6. SFERA GOSPODARCZA

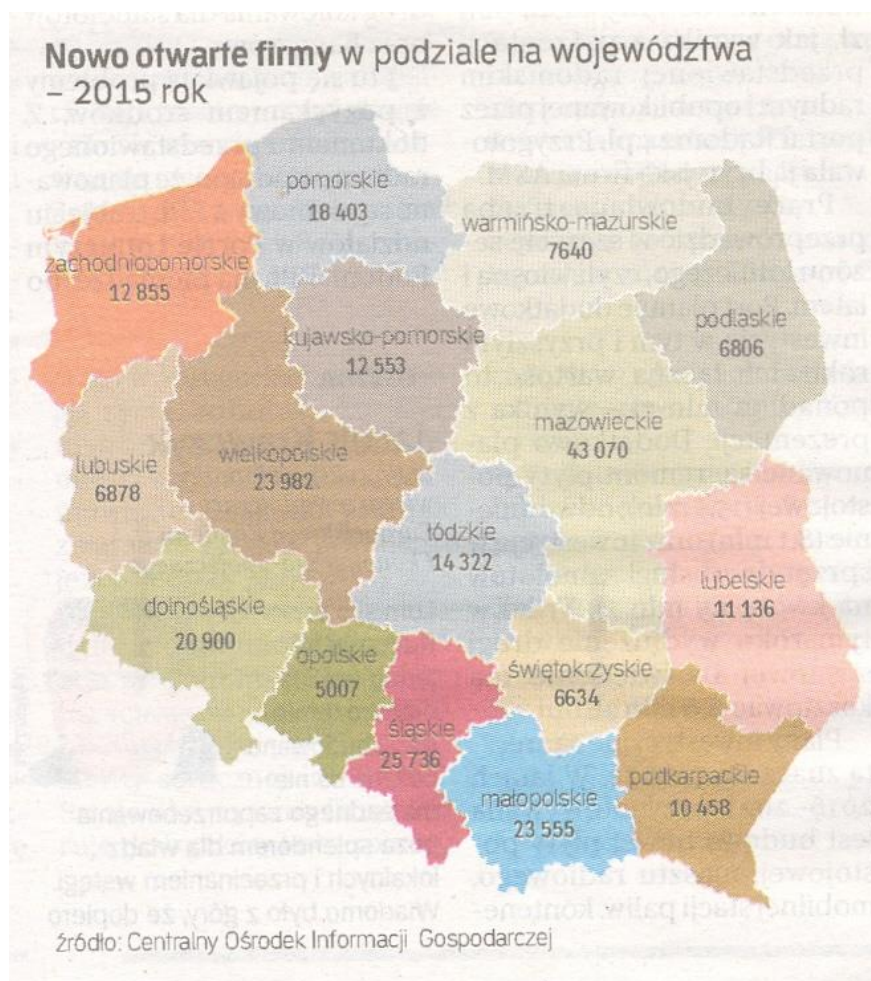
Przemysł i usługi

Głównym ośrodkiem administracyjnym i przemysłowo – usługowym jest Kurów, gdzie zlokalizowana jest większość usług publicznych i handlowych. Ponadto dużym ośrodkiem są Klementowice, Płonki, Brzozowa Gać i Olesin. Gmina Kurów oferuje atrakcyjne tereny przeznaczone pod działalność produkcyjną i usługową położone poza terenem zabudowanym w pobliżu dróg krajowych i powiatowych.

W gminie w 2008 r. było zarejestrowanych 383 podmiotów prowadzących działalność produkcyjną i usługową./Ilość podmiotów na 1000 mieszkańców – 47/. Natomiast w 2016 r. jest zarejestrowanych w skali kraju 2.511.857 podmiotów gospodarczych.

Podmioty gospodarcze w województwach:

– dolnośląskie	196.719
– kujawsko-pomorskie	121.006
– lubelskie	109.586
– lubuskie	65.433
– łódzkie	160.975
– małopolskie	229.266
– mazowieckie	428.926
– opolskie	54.037
– podkarpackie	102.013
– podlaskie	63.476
– pomorskie	173.476
– śląskie	277.425
– świętokrzyskie	67.323
– warmińsko-mazurskie	76.418
– wielkopolskie	254.514
– zachodniopomorskie	131.370

W powiecie puławskim funkcjonuje 5.857 firm a w gminie 418, w tym 8 w formie spółek cywilnych. Ilość podmiotów na 1000 wszystkich mieszkańców 53,7, a ilość podmiotów na 1000 pełnoletnich mieszkańców wynosi 66.

Większość zakładów produkcyjnych i usługowych w gminie Kurów jest średniej i małej wielkości. Przemiany społeczno-gospodarcze przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych spowodowały, że w miejscu likwidowanych przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni powstało szereg firm prywatnych prowadzących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne i prawne.

TABELA: Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Kurów wg miejsca zamieszkania przedsiębiorcy.

<u>KURÓW:</u>	187
<u>KLEMENTOWICE</u>	46
<u>PŁONKI</u>	43
<u>BRZozowa GAĆ</u>	26
<u>BUCHAŁOWICE</u>	11
<u>KŁODA</u>	11
<u>OLEsIN</u>	10
<u>ŁAKOĆ</u>	8
<u>DEBA</u>	6
<u>BRONISŁAWKA</u>	6
<u>SZUMÓW</u>	5
<u>CHOSZCZÓW</u>	5
<u>ZASTAWIE</u>	4
<u>WÓLKA NOWODWORSKA</u>	3
<u>WYGODA</u>	1
<u>MARIANKA</u>	1
<u>BARŁOGI</u>	1
<u>POSIOLEK</u>	0
<u>RAZEM</u>	374

TABELA: Zestawienie podmiotów gospodarczych w gminie Kurów według klasyfikacji PKD /wybrane pozycje/

Sektor działalności	Symbol PKD	Opis	Ilość PG
Transport drogowy	49.41.z	Transport Drogowy Towarów	69
Budownictwo	41.20.z	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	37
	42.11.z	Roboty związane z budową dróg i autostrad	18
	43.12.z	Przygotowanie terenu pod budowę	43
	43.21.z	Wykonywanie instalacji elektrycznych	22
	43.22.z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych	30
	43.31.z	Tynkowanie	37
	43.33.z	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	40
	43.34.z	Malowanie i szklenie	37
	43.91.z	Wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych	33

Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	45.11.z	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	33
	45.19.z	Sprzedaż hurtowa i detaliczna pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	28
	45.20.z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	34
	45.31.z	Sprzedaż hurtowa części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	15
Handel hurtowy	46.31.z	Sprzedaż owoców i warzyw	16
	46.71.z	Sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych	13
	46.73.z	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	18
	46.74.z	Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego	4
Handel detaliczny	47.11.z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	31
	47.19.z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	33
	47.21.z	Sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	15
	47.22.z	Sprzedaż detaliczna mięsa i wyrobów z mięsa prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	10
	47.24.z	Sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	10
	47.25.z	Sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych i bezalkoholowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	14
	47.26.z	Sprzedaż detaliczna wyrobów tytoniowych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	10
	47.29.z	Sprzedaż detaliczna pozostałej żywności prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	10
	47.30.z	Sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw	22
	47.52.z	Sprzedaż detaliczna drobnych wyrobów metalowych, farb i szkła prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	16
	47.59.z	Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	16
	47.73.z	Sprzedaż detaliczna wyrobów farmaceutycznych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	7

	47.79.z	Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach	19
	47.81.z	Sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych prowadzona na straganach i targowiskach	15
	47.82.z	Sprzedaż detaliczna wyrobów tekstylnych, odzieży i obuwia prowadzona na straganach i targowiskach	36
	47.89.z	Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona na straganach i targowiskach	47
	47.91.z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	43
	47.99.z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami	62
Działalność usługowa związana z wyżywieniem	56.10.A	Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne	22
	56.10.B	Ruchome placówki gastronomiczne	14
	56.29.z	Pozostała usługowa działalność gastronomiczna	10
	56.30.z	Przygotowywanie i podawanie napojów	13
Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	71.20.B	Pozostałe badania i analizy techniczne	7
Działalność weterynaryjna	75.00.z	Działalność weterynaryjna	2
Opieka zdrowotna	86.21.z	Praktyka lekarska ogólna	1
	86.23.z	Praktyka lekarska dentystryczna	6
Naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	95.29.z	Naprawa pozostałych artykułów użytku osobistego i domowego	11
Pozostała indywidualna działalność usługowa	96.01.z	Pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich	6
	96.02.z	Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne	9
Produkcja odzieży	14.11.z	Produkcja odzieży skórzanej	14
	14.13.z	Produkcja pozostałym odzieży wierzchniej	4
Produkcja mebli	31.02.z	Produkcja mebli kuchennych	5
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	37.00.z	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	7
Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	38.11.z	Zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne	7
Uprawy rolne, chów, hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową.	01.61.z	Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną	19
Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	02.40.z	Działalność usługowa związana z leśnictwem	10
Pozostałe górnictwo i wydobywanie	08.12.z	Wydobywanie żwiru i piasku; wydobywanie gliny i kaolinu	15

Dotychczas na terenie Gminy Kurów nie działają organizacje tworzące infrastrukturę otoczenia biznesu, których zadaniem było by wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz promocji gminy w tym zakresie.

Rolnictwo

Gmina Kurów ma charakter rolniczo – przemysłowy. Na jej ogólną powierzchnię 10.108 ha przypada 7.502 ha użytków rolnych, co stanowi 75% pow. gminy /natomiast w powiecie stanowi 63% pow. , w województwie 68% pow. /w tym gruntów ornych – 6.190 ha /62% pow./, sadów – 236 ha /2% pow./, łąk trwałych – 784 ha /8% pow./, pastwisk trwałych – 291 ha /3% pow./, lasów 1856 ha /18%/ pow. i gruntów pozostałych oraz nieużytków 7% pow.

Pod względem wartości ogólnego wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina zaliczona jest do grupy o najwyższej przydatności do produkcji.

Tabela. Wielkości charakteryzujące rolniczą przestrzeń produkcyjną.

Elementy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Wartość w punktach		Województwo = 100%
	Kurów	Województwo	
Bonitacja:			
gruntów ornych	65,2	62,2	104,8
trwałych użytków zielonych	50,5	42,2	119,7
Przydatność rolnicza:			
gruntów ornych	65,0	62,5	104,0
trwałych użytków zielonych	46,4	40,5	114,6
Wskaźnik syntetycznej jakości i przydatności:			
gruntów ornych	65,1	62,4	104,3
trwałych użytków zielonych	48,4	41,3	117,2
Wartości bonitacji:			
jakości i przydatności rolniczej	63,0	59,6	101,1
agroklimatu	10,8	10,7	100,9
rzeźby terenu	3,8	3,9	97,4
warunków wodnych	3,8	4,7	80,8
Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej	81,4	77,9	104,5

Z danych porównawczych zawartych w tabeli wynika, że niemal wszystkie elementy decydujące o przydatności do produkcji rolniczej są wyższe od przeciętnych warunków w województwie.

Gorsze są tylko warunki związane z dostępnością pól. Rzeźba terenu powoduje, że dojazd do pól sprzętem rolniczym, a także prowadzenie zabiegów agrotechnicznych odbywa się w warunkach trudniejszych niż przeciętne w województwie. A także warunki wodne.

Na w/w powierzchni użytków rolnych funkcjonuje 972 gospodarstw rolnych.

TABELA: Struktura gospodarstw rolnych w gminie Kurów /według siedziby gospodarstwa/ zgodnie z powszechnym spisem rolnym 2010 r.

Powierzchnia gospodarstw	Liczba gospodarstw	%
1 – 5 ha	545	56%
5 – 10 ha	282	29%
10 – 15 ha	89	9%
Powyżej 15 ha	56	6%
	972	100

Największa grupa gospodarstw rolnych, to gospodarstwa od 1 - 5 ha. Przeciętne gospodarstwo rolne składa się z 2 - 13 działek gruntu, a przeciętna wielkość działki wynosi poniżej 1 ha. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w: Polsce - 7 ha, województwie lubelskim - 6,1 ha, powiecie puławskim - 4,5 ha, Gminie Kurów - 6,5 ha.

Wiodącą formą władania ziemią w województwie jest sektor prywatny. W jego zasobach znajdowało się 78% ogólnej pow. województwa. Sektor publiczny dysponował 22% gruntów. Ludność związana z rolnictwem w województwie stanowiła 53% ogółu ludności /w Polsce 38%/.

TABELA: Struktura gospodarstw rolnych w gminie wg stanu na dzień 04.10.2002 r. zgodnie z rejestrem wymiaru podatku rolnego / wg tytułów prawnych gruntów/.

Lp.	Sołectwo	Ogółem	Do 2 ha	2 -5 ha	5-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
1.	Barłogi	34	12	5	9	7	1
2.	Bronisławka	61	9	31	16	3	2
3.	Brzozowa Gać	130	85	34	7	3	1
4.	Buchałowice	113	30	33	33	14	3
5.	Choszczów	74	22	18	29	4	1
6.	Dęba	83	15	24	39	4	1
7.	Klementowice	469	206	161	77	19	6
8.	Kłoda	95	33	25	34	3	-
9.	Kurów	330	228	74	15	7	6
10.	Łąkoć	74	15	28	25	6	-
11.	Marianka	13	4	5	2	2	-

12.	Olesin	63	37	25	-	-	1
13.	Płonki	296	108	120	53	13	2
14.	Posiołek	12	3	8	1	-	-
15.	Szumów	105	48	46	9	2	-
16.	Wólka Nowodworska	79	32	31	16	-	-
17.	Zastawie	43	9	13	19	2	-
	Razem:	2 074	896	681	384	89	24
	%	100	43	33	19	4	1

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego, które decydują o rozwoju rolnictwa, są: klimat, warunki wodne, rzeźba terenu i gleby.

Gmina Kurów jest wyraźnie zróżnicowana pod względem jakości i bonitacji gleb oraz produkcji rolnej z tym związanej. W części południowej gminy - wyżynnej (Olesin, Płonki, Buchałowice, Klementowice), występujące gleby pochodzenia lessowego tworzą kompleksy: pszenno – buraczane, upraw sadowniczych (sady jabłoniowe i wiśniowe) i ogrodniczych (porzeczka, agrest, aronia, malina) oraz warzywnych i przemysłowych /chmielu/. Ponadto rozwija się tu hodowla bydła mlecznego oraz tucz trzody chlewnej. W części północnej gminy - nizinnej (Barłogi, Kłoda, Zastawie, Łąkoć, Choszczów, Dęba, Wólka Nowodworska, Bronisławka, Marianka i Posiołek), występują gleby glin lekkich i piaszczystych kompleksu zbożowo – pastewnego z przewagą upraw zbożowych (żyto, owies) oraz ziemniaka, a ponadto upraw przemysłowych (tytoń, zioła). Ponadto hodowla bydła mlecznego i tucz trzody chlewnej. Wśród gruntów ornych zdecydowanie przeważają gleby utworzone z utworów lessowych. Zajmują one łącznie ok. 56% ogólnej powierzchni gruntów ornych w gminie. W południowej części gminy /Olesin, Płonki, Klementowice, Buchałowice/ dominują gleby lessowe. Na drugim miejscu pod względem zajmowanej powierzchni są gleby utworzone z piasku /Barłogi, Szumów, Łąkoć/, które zajmują ok. 27% ogółu gruntów ornych w gminie. Wraz z glebami utworzonymi z piasku na terenie środkowej części gminy /Kurów, Brzozowa Gać/, a przede wszystkim północnej części gminy /Bronisławka, Choszczów, Marianka/ występują gleby utworzone z glin. Stanowią one 17% ogółu gruntów ornych w gminie. Pod trwałymi użytkami zielonymi występuje największe zróżnicowanie gleb. Powierzchniowo przeważają zdecydowanie czarne ziemie zajmujące ok. 45% ogółu tych gleb. Natomiast na powierzchni ok. 35% występują gleby utworzone z torfów. W małych ilościach ok. 15% występują gleby glejowe oraz w dolinie rzeki Kurówki mady – głównie pod pastwiskami. Oceniając gleby gminy pod względem ich rolniczej przydatności 54% gruntów ornych

w gminie to gleby dobre i bardzo dobre /klasy I-IIIb/ Gleby średnie zajmują powierzchnię ok. 25% gruntów ornych. Natomiast gleby słabe i bardzo słabe powierzchnię 21% gruntów ornych /klasy V-VI/.

W gminie poszczególne klasy bonitacyjne zajmują:

Klasa I – 1 ha – 0% powierzchni użytków rolnych;

Klasa II – 1211 ha – 16% powierzchni użytków rolnych;

Klasa III – 3073 ha – 40,6% powierzchni użytków rolnych;

Klasa IV – 1920 ha – 25,3 % powierzchni użytków rolnych;

Klasa V – 1045 ha – 13,8 % powierzchni użytków rolnych;

Klasa VI – 323ha – 4,3% powierzchni użytków rolnych.

Kierunki produkcji roślinnej i zwierzęcej w gminie Kurów zależą głównie od warunków glebowych. Dominującą grupę upraw w gminie stanowią zboża /Polska 70%, woj. lubelskie 72%/.

W gminie Kurów występuje następująca struktura zasadzeń i zasiewów:

- zasiewy ogółem 4125,47 ha

w tym:

zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	850 ha
ziemniaki	404 ha
uprawy przemysłowe	242 ha
buraki cukrowe	53 ha
rzepak i rzepik razem	14 ha
strączkowe jadalne na ziarno razem	11 ha
warzywa gruntowe	161 ha

W gminie Kurów występuje następujący stan pogłowia zwierząt hodowlanych:

- bydło ogółem – 1324 szt.

w tym krowy mleczne –794 szt.

- trzoda chlewna –2912 szt.

w tym lochy – 252 szt.

- konie – 89 szt.

- drób ogółem – 11853 szt.

- w tym kury – 9209 szt.

W ostatnich latach zauważalny jest spadek pogłowia zwierząt hodowlanych.

Podział gruntów ze względu na klasy w Gminie Kurów.

Nr	Nr gospodarstwa	Nr	IMIE I NAZWISKO POSIADACZA Nr kompleksów nazwa niwy oznaczenie gruntów	Nr mapy	Nr działki lub konturów kla- syfikacyjnych	Ogólna powierz- chnia	KLASY GRUNTÓW													Razem
							SZACUNEK													
I	II	III	IV	V	VI	VI ₂	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			
a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b			
1.			BARŁOGI			385,82				18,01	60,43			32,10			144,80			
2.			BRONISŁAWKA			254,10		2,58	68,92	79,78	14,70			6,45	1,92		174,70			
3.			BRZozowa Gać			372,79		10,28	171,23	85,75	42,04			6,90			316,20			
4.			Buchalowice			500,92		128,97	205,34	3,21							373,96			
5.			Choszczów			401,85			16,29	99,61	85,42					7,16	316,79			
6.			Deba			1.604,99			23,02	165,27	79,27			41,85			461,53			
7.			Klementowice			1.857,61		361,04	776,86	21,75	1,89						1.297,88			
8.			Kłoda			414,21			56,20	24,79	21,32			80,29	0,12		277,81			
9.			Kurów			1.131,90		251,33	160,61	84,83	84,49			60,51			832,16			
10.			Łakoć			579,50			17,49	47,23	38,89			69,92	1,19		237,35			
11.			Marianka			89,75			26,71	19,69	11,88			12,00	0,73		71,01			
12.			Olesin			179,21		79,68	19,94	9,75							117,65			
13.			Płonki			1.054,49		279,28	382,34	65,19	8,37			1,48			886,35			
14.			Posiołek			45,61			2,23	18,23	13,95			0,38			39,80			
15.			Szumów			419,17			9,74	40,79	48,97			81,36	0,96		260,92			
16.			Wólka Nowodworska			531,95			5,53	81,24	72,21			27,94			244,30			
17.			Zastawie			284,40			4,73	5,07	9,39			60,64	2,89		137,63			
RAZEM						10.108,27	1,75	1.100,30	1.594,25	900,63	870,19	545,31	708,10	456,91	13,40	137,63	6.190,84			

Podział gruntów ze względu na użytki rolne w Gminie Kurów.

Nr	Nr rejestru rolniczego	IMIE i NAZWISKO POSIADACZY Niewłaścicieli kompleksów nazwy innych oznaczane gruntów	Ogólna powierz. czysa	GRUNTY ORNE												ŁĄKI TRWAŁE												PASTWISKA TRWAŁE												Razem użytków rolnych						
				I			II			III			IV			V			VI			Razem			I			II			III			IV			V				VI			Razem		
				a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI	a	b	VI										
1				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32											
1.		BARŁOPI	385,82													144,80							35,99	3,23										13,93	2,40	0,55	0,20	17,08	211,13							
2.		BRONISŁAWKA	254,10													174,70							18,04												8,46	15,66	1,39	0,29	25,80	219,70						
3.		BRZDOWA GAĆ	372,79													316,20							18,56												0,87	5,36	0,05		6,28	341,99						
4.		BUCHALOWICE	500,92													373,96							9,18	2,96	13,74	1,25								0,91	4,87	2,37	0,93		9,08	428,18						
5.		CHOSZCZÓW	401,85													316,79							3,93															2,63	3,85		6,48	340,43				
6.		DEBA	1.004,99													461,53							8,87													11,52	2,95		14,47	317,46						
7.		KLEMENTOWICE	1.857,61													1.297,88							116,40	21,16	52,98	28,80	11,10	3,54						1,79	10,23	2,66	2,30	0,55	17,55	1.549,41						
8.		KŁODA	414,21													277,81							4,70			59,43	5,03	0,43							18,26	4,98	0,60		23,84	371,24						
9.		KURÓW	1.131,90													832,16							30,64	5,68	46,74	13,42	4,86	1,17						0,37	76,36	2,90	3,13	1,22	1,36	8,54	1.019,91					
10.		ŁAKÓC	579,20													237,35							2,14			5,97	55,37	6,80							6,75	4,11			10,86	318,49						
11.		MARJANKA	892,5													71,01																														
12.		OLEŚN	179,21													117,65							2,44			4,00	9,46	1,48	0,39						4,68	7,24		0,98		13,90	148,32					
13.		PŁONCZ	1.054,49													886,55							30,40			16,40	19,10	4,01							20,81	2,29		4,87		27,97	984,23					
14.		POSOLEK	45,61													39,80							0,92													0,21	0,42	0,36		1,28	42,00					
15.		SZUMÓW	419,17													360,92							2,55			49,59	39,39	2,47	0,03						3,65	2,29	1,99	0,16	8,09	363,04						
16.		WÓLEKA NOWODWORSKA	531,95													344,30							3,16			1,43	60,76	2,05	0,29						0,63	14,66	1,13	0,20	16,62	528,61						
17.		ZASTAWIE	284,46													137,65							0,55													0,38	0,89	1,67		2,94	236,24					
RAZEM			10.106,27													6.190,84						236,85	39,84	212,26	433,85	79,34	6,71	784,00	3,07	327,42	112,18	35,69	11,25	1,72	291,23		7.902,91									

Na terenie gm. Kurów funkcjonują następujące zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego:

- Chłodnie owoców i warzyw w Klementowicach /Dorko i Klasa/;
- Zakład Przetwórstwa „Agro – Susz” w Kłodzie;
- Zakład Przetwórstwa Ryb „IKRA” w Kurowie;
- Piekarnia Stasiak w Klementowicach;
- Ubojnia żywca wieprzowego w Wólce Nowodworskiej;
- Zakład Drzewny w Olesinie;
- Zakład Utylizacji w Zastawiu.

Ponadto działają placówki usługowe i instytucje obsługi rolnictwa:

- sezonowe punkty skupu: owoców i warzyw;
- sklepy z artykułami do produkcji rolnej i środkami ochrony roślin w Klementowicach i Kurowie;
- opiekę weterynaryjną sprawują dwie prywatne lecznice weterynaryjne dla zwierząt w Kurowie.

Nowe możliwości rozwoju aktywności gospodarczej dla rolników stwarza wzrost zainteresowania agroturystyką. Ważnym elementem rozwoju miejscowego rolnictwa będzie rozwój małych zakładów przetwórczych, wykorzystujących lokalne płody rolne.

Od 1981 r. na terenie gm. Kurów działa **Koło Pszczelarzy**, które zrzesza 35 członków posiadających łącznie około 500 sztuk pni.

Melioracja

Regulacja przed trzydziestoma laty na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ok. 85% długości podstawowych cieków wodnych Kurówki i jej dopływów oraz rowów odwadniających na terenie gm. Kurów, rozwiązała podstawowe problemy melioracyjne w zakresie odwodnień lecz tylko częściowo nawodnień. Melioracje stały się jednym z czynników, które okazały się najbardziej groźne dla równowagi stosunków wodnych. Objęły one większość łąk w dolinach akumulacyjnych powodując ich osuszenie, ale jednocześnie zubożenie biocenoz. Równowagę utrzymywały jedynie wilgotne łąki w dolinach rzek i cieków. Tam też występuje koncentracja najcenniejszych gatunków roślin i zwierząt, w tym zagrożonych gatunków awifauny. Jednak obecnie pilną potrzebą jest uaktywnienie systemów nawadniających i odwadniających, które z różnych przyczyn są obecnie w złym stanie technicznym. Kurówka, jej dopływy, cieki wodne i rowy

odwadniająca wymagają systematycznej i stałej konserwacji, a szczególnie odmulania, gdyż prowadzą one duże ilości rumowiska unoszonego i wlezonego. Doprowadzenie systemów nawodnieniowych i odwodnieniowych do pełnej zdolności eksploatacyjnej, z uwagi na okres jaki upłynął od czasu zrealizowania systemów melioracyjnych (często nastąpiła już całkowita dekapitalizacja urządzeń technicznych – okres ponad trzydziestu lat), wymaga obecnie poniesienia nowych nakładów na inwestycje odtworzeniowe. Natomiast zajmująca się konserwacją urządzeń melioracyjnych na terenie gminy – Gminna Spółka Wodna w Kurowie, nie funkcjonuje /nie ściąga składek i nie prowadzi żadnych inwestycji o charakterze odtworzeniowym/. Na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych wystąpiła ona z Rejonowego Związku Spółek Wodnych w Puławach, do którego obecnie należą: gminy Janowiec, Końskowola, Nałęczów, Puławy i Żyrzyn.

Na obszarze gm. Kurów zmeliorowanych jest 2,294 ha użytków rolnych (w tym 1.721 ha gruntów ornych i 573 ha łąk trwałych). Długość rowów melioracyjnych wynosi 85 km. Budowli na rowach melioracyjnych jest 275 (w tym 261 przepustów, 9 stopni i 5 zastawek). Ponadto funkcjonuje 400 studzienek drenarskich i 458 wylotów drenarskich.

Rzeki uregulowane są na długości 23 km. Na rzekach funkcjonuje 7 budowli piętrzących, 31 przepustów oraz 17 stopni wodnych do nawadniania.

Ponadto 942 mb cieków wodnych jest zabudowanych krytym rowem połączonym z systemem dren (w tym 786 mb w Choszczowie).

Melioracje szczegółowe.

Lp.	Wies	Gmina										Rok wykonania																					
		Obszar zmeliorowany urządzeniami szczegółowymi i podstawowymi					Melioracje szczegółowe					budowle na urządzeniach wymienionych w rub. 10-14					Sieć drenarska z budowlami																
		Grunty orne		w tym nawadniane		w tym nawadniany		w tym naturalne		w tym ubezpieczone		brzozy w nawodnieniach		nuroczowniach		grole w systemach nawodnien		ogółem		w tym		powierzchnia		w tym									
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	m	m	m	m	m	m	m	m	szk	szk	szk	szk	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha				
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31				
	Stan na dzień 31 XII 2001 r. w latach																																
	KURÓW																																
1.	Dęba - Choszczów	406		22			22	22	8 936	3200				36	2		2	32	417	397	400	115	68										
2.	Chrzęchówek	25		2			2	2	1 450					10			10	10	26	25													
3.	Kurów - Klementowice	194		313	2	313	313	30 753	2780					32			32	32	346	170	170	17	123										
4.	Chrzęchów	392		23		23	23	6 132						17			17	17	403	385	339	51	50										
5.	- Brzozowa Gać			7		7	7	4 400	3800					55			55	55	34	28	28	5	20										
6.	Płonki	33		146	21	146	146	24 671	6430					77	2		3	72	234	212	196	80	106										
7.	Kłoda	217		50	3	50	50	6 199	2310					25	1		2	22	200	175	108	98	41										
8.	Kłoda - Łakoć	195		-		-	-	472						12			1	11	130	130	129	14	19										
9.	Bronisławka	134		-		-	-	860						8			8	8	121	121	103	20	31										
10.	Zyżyn - Zagrody - Kołomy Bronice	125		10		10	10	1 080	430					3			1	2	-	-	-	-	-										
	- Drzewce	-																															
	RAZEM	1721		573	26	573	573	84 953	18950			8500		275	5		9	261	1911	1643	1275	400	458										

Lp.	Objekt	Nr katastralny zlewni	Melioracje podstawowe																											
			Deszczownie								Slawy rybne								rzeki				kanały				wały p. powodziowe			
			ilość	powierzchnia nawadniana	agregaty deszczowniane	zmechanizowane jednostki deszczujące	stacje cieżeniowe	przenośne	studnie dla ujęć wód podziemnych	stacje hydranty	studzienki odwadniające	ilość	powierzchnia	dlugość grobli	budowle wpustowe i spustowe	ogółem	uregulowane	ogółem	uszczerbione	ogółem	ogółem	uregulowane	ogółem	uszczerbione	ogółem	obszar chroniony				
szt	ha	szt	szt	m	m	szt	szt	szt	szt	ha	m	szt	ha	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m	ha						
			27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46								
			KURÓW																											
1.																														
2.																														
3.																	15 490	15 490												
4.																														
5.												5	13	1 000	3															
6.																														
7.																														
8.																														
9.																														
10.																														
			RAZEM									5	13	1 000	3		22 954	22 954												

Łowiectwo

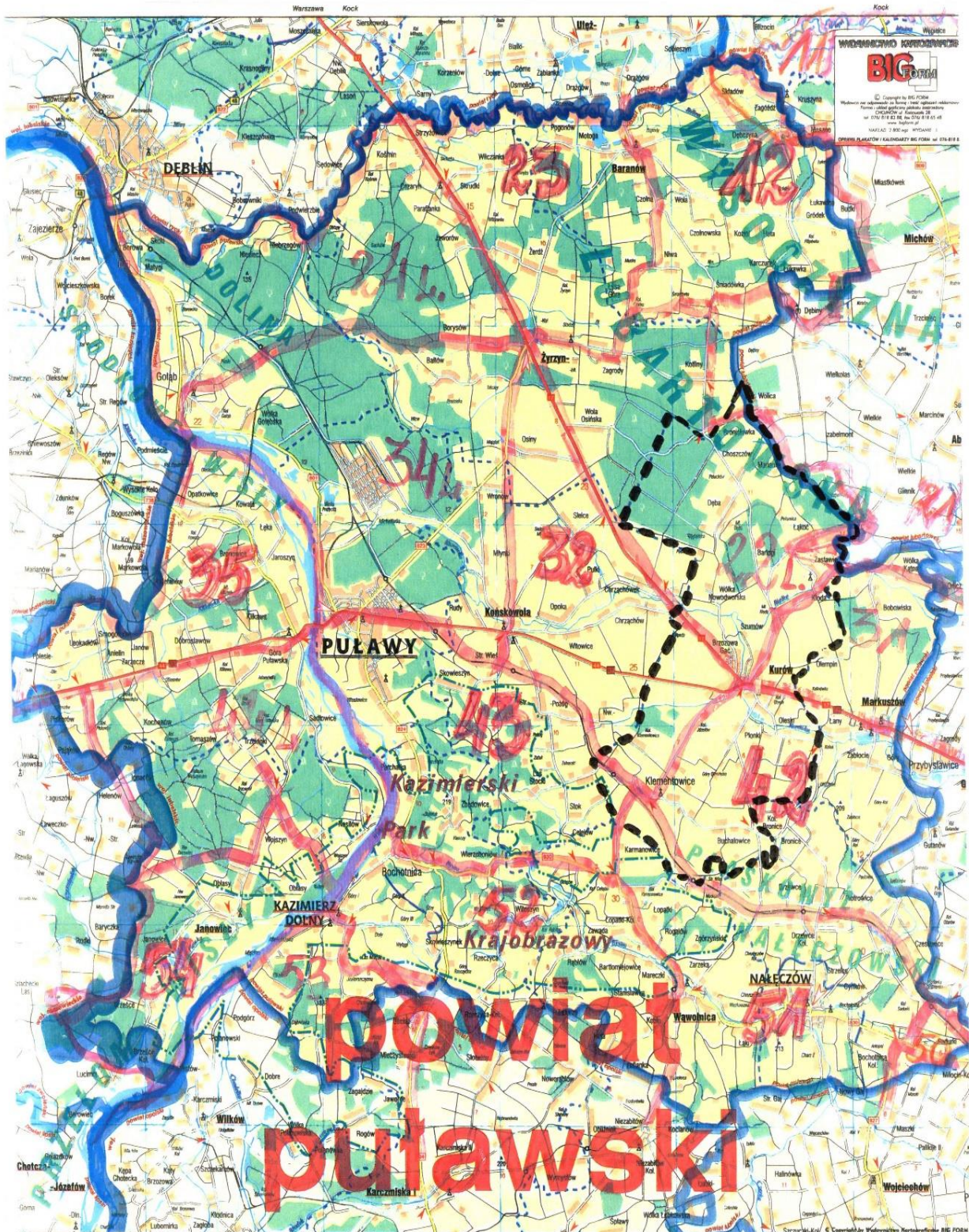
Na terenie gminy Kurów gospodarkę łowiecką prowadzi sześć kół łowieckich, są to:

- Koło Łowieckie Nr 44 „**SOKÓŁ**” w Puławach, dzierżawi obwód łowiecki nr 150 (pow. 1 300 ha w gm. Kurów);
- Koło Łowieckie Nr 57 „**DEBRA**” w Lublinie, dzierżawi obwód łowiecki nr 149 (pow. w gm. Kurów 3 190 ha);
- Koło Łowieckie Nr 77 „**CYRANKA**” Lublin, dzierżawi obwód łowiecki nr 146 (pow. 599 ha w gm. Kurów);
- Koło Łowieckie Nr 72 „**BEKAS**” w Puławach, dzierżawi obwód łowiecki nr 166 i 150 (pow. 1 500 ha w gm. Kurów);
- Koło Łowieckie Nr 336 „**DZIK**” w miejscowości Glinka 35 - Braniewo, dzierżawi obwód łowiecki nr 165 (pow. 2 500 ha w gm. Kurów);
- Koło Łowieckie „**PONOWA**” z siedzibą w Bronicach gmina Nałęczów dzierżawi obwód łowiecki nr 165 (pow. 2 500 ha w gm. Kurów);
- Koło łowieckie nr 91 „**AZOTROP**” w Puławach dzierżawi obwód łowiecki nr 183 (pow. 200 ha w gm. Kurów).

Czynsze dzierżawne z w/w obwodów łowieckich stanowią dochód gminy naliczany przez Starostwo Powiatowe w Puławach.

OBWODY ŁOWIECKIE

7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

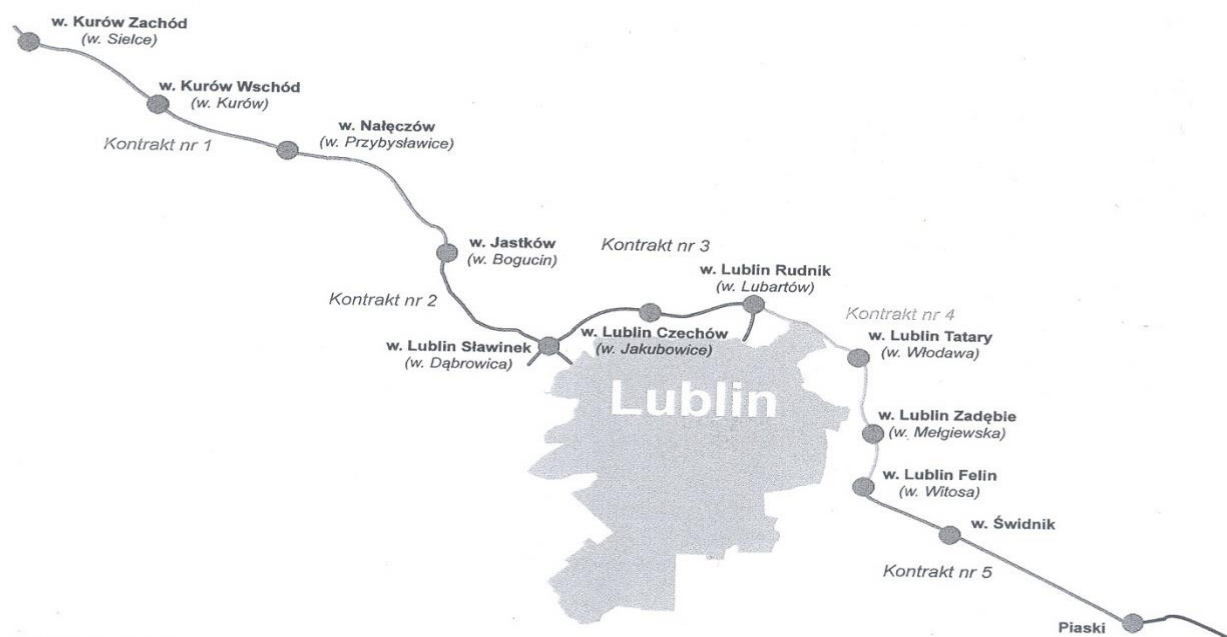
Drogi. Wprowadzona z dniem 1 stycznia 1999 r. reforma administracyjna kraju spowodowała także reformę drogownictwa, dzieląc drogi publiczne na: krajowe, wojewódzkie powiatowe i gminne.

Przez obszar gm. Kurów przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- droga nr 12 relacji: granica państwa – Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa – Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Kalisz – Sieradz – Łask – Piotrków Trybunalski – Sulejów – Opoczno – Radom – Puławy – Kurów – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – granica państwa;
- droga nr 17 relacji Warszawa (Zakręt) – Garwolin – Ryki – Kurów – Lublin – Piaski – Krasnystaw – Zamość – Tomaszów Lubelski – Hrebenne – granica państwa;
- Kontynuacja budowy drogi ekspresowej S 17 Warszawa-Lublin-granica państwa w powiązaniu z pozostałymi drogami ekspresowymi planowanymi na tym terenie S12 /łącznik do mostu na Wiśle w Puławach/ i S19 jest istotna dla rozwoju województwa lubelskiego, powiatu puławskiego i gminy, poprzez stworzenie nowoczesnych i bezpiecznych połączeń drogowych.

Zrealizowany odcinek drogi ekspresowej S17 Kurów-Lublin-Piaski alternatywny dla starej drogi krajowej Nr 17/12 stanowi bardzo ważny element krajowego układu dróg.

Przygotowanie podzielonej na pięć odcinków inwestycji pod względem formalno-prawnym począwszy od koncepcji programowych do wyłonienia w drodze przetargów wykonawców pięciu odcinków przedmiotowej drogi trwało od 2000 r. do 2011 r.

W efekcie od grudnia 2011 r. roboty budowlane prowadzone były na całej długości realizowanego zadania. Oddana do użytku droga ekspresowa S17 Kurów - Lublin - Piaski o długości 67km /przez teren gminy Kurów 5,6 km/ biegnie od Sielc gm. Końskowola węzeł „Kurów Zachód” do Piask. Ma dwie jezdnie po dwa pasy ruchu, a każdy z pasów szerokości 3,5m z rezerwą na trzecie pasy ruchu dla każdej jezdni, szerokość pasa dzielącego z opaskami 12 m, szerokość pasa awaryjnego – 2,5 m, szerokość pobocza gruntowego 0,75 m. Węzły: „Kurów Wschód” w Kurowie, „Nałęczów” w Przybysławicach gm. Garbów, „Jastków” w Bogucinie gm. Garbów, „Lublin Sławinek” w Dąbrowicy, „Lublin Czechów” w Jakubowicach, „Lublin Rudnik”, „Lublin Tatary”, „Lublin Zadębie”, „Lublin Felin” i „Świdnik”. Natomiast nad jej przebiegiem usytuowane są wiadukty, a pod jej powierzchnią mosty i przejścia dla zwierząt. Baza materiałowa dla służb utrzymania usytuowana w Kurowie przy węźle Kurów – Wschód oraz dwa Miejsca Obsługi Pasażerów /MOP/ usytuowane po prawej i lewej stronie drogi i ekrany akustyczne. Dozwolona prędkość 110 km/h. Droga została oddana do użytku dnia 28 maja 2013 r. Przebiega ona przez teren województwa lubelskiego powiat puławski /gminy; Końskowola, Kurów, Markuszów/, lubelski /gminy; Garbów, Jastków, Niemce, Wólka Lubelska, Lublin, graniczy z gm. Głusk/ oraz świdnicki /gminy; Piaski, Mełgiew, Świdnik/. Droga ekspresowa S 17 biegnie zarówno po nowym śladzie przez tereny niezamieszkałe, jak i w śladzie istniejącej drogi krajowej nr 12/17. Posiada wspólny przebieg z drogą ekspresową S12 na odcinku Kurów – Lublin - Piaski, a na części w okolicach Lublina także z drogą ekspresową S19 relacji Białystok-Lublin-Rzeszów.

Natomiast pierwsza część obwodnicy Puław /droga ekspresowa S12 wraz z nowym mostem na Wiśle/ powstała w 2008 r. Druga część obwodnicy Puław /droga ekspresowa S12 łącząca nowy most na Wiśle w Puławach z drogą ekspresową S17 na węźle „Kurów-Zachód” o długości ok. 12 km będzie miała dwa pasy ruchu w obu kierunkach. Każdy z pasów o szerokości 3,5m, szerokość pasa awaryjnego 2,5 m, szerokość pobocza gruntowego 0,75 m, z węzłami „Puławy Wschód”, „Michałówka”, „Końskowola”, wiaduktami na skrzyżowaniach „Azoty I” i „Azoty II” oraz mostami i przejściami dla zwierząt, a ponadto drogami dojazdowymi obsługującymi tereny przyległe, dwoma MOP-ami i bazą obwołu utrzymania drogi. Obecnie jest na etapie robót wykonawczych. Termin zakończenia prac - 2019 r.

Mapa obwodnicy Puław. /źródło: Wspólnota Puławska Nr 47 – 25 listopada 2014r./

Budowa drogi ekspresowej S17 relacji węzeł „Kurów Zachód” węzeł „ul. Lubelska – Warszawa” o długości ponad 112 km została podzielona na siedem odcinków realizacyjnych. Umowy z wykonawcami na zasadzie „zaprojektuj i wykonaj” zostały już podpisane na sześć odcinków. Odcinek od węzła „Lubelska w Góraszce pod Warszawą” do początku obwodnicy Kołbieli /15,2km/ z węzłami „Wiązowna”, „Wólka Mładzka”, „Ostrów”. Odcinek, który obecnie jest najbardziej newralgicznym punktem trasy do Warszawy czyli „obwodnica Kołbieli /8,7km/ - Rondo w Kołbieli” od lat ogranicza ruch jadących starą „siedemnastką”. Krzyżują się tam drogi krajowe nr 17 i 50 /tranzytowa obwodnica Warszawy/. Żeby przejechać przez rondo niejednokrotnie trzeba tam stać nawet godzinę. Najgorzej jest w poniedziałkowe poranki i piątkowe popołudnia. Odcinek od obwodnicy Kołbieli do początku obwodnicy Garwolina /13 km/, od obwodnicy Garwolina do końca obwodnicy Gończyc /12,2 km/, od obwodnicy Gończyc do granicy województwa lubelskiego /13 km/, od granicy województwa do węzła „Skrudki” /20 km/ i od węzła „Skrudki” do węzła „Kurów Zachód” /13 km/. Ponadto węzły „Ryki Północ” w Rykach, „Ryki Południe” w Moszczance i „Żyrzyn”. Projektowana droga będzie miała dwie jezdnie po dwa pasy ruchu, a każdy z pasów szerokości 3,5 m z rezerwą na trzecie pasy ruchu dla każdej jezdni, szerokość pasa dzielącego z opaskami 12 m, szerokość pasa awaryjnego 2,5 m, szerokość pobocza gruntowego 0,75 m. natomiast nad jej przebiegiem usytuowane będą wiadukty i przejazdy drogowe. Nad ciekami wodnymi zaprojektowano przepusty lub mosty. Ponadto przejścia dla zwierząt, a obok drogi ekspresowej drogi dojazdowe do obsługi ruchu lokalnego. Projektowane są również dwa MOP-y w Niwie Babickiej strona prawa drogi i w Sarnach strona lewa drogi. Bazy materiałowe dla służb utrzymania będą

usytuowane w Rykach, Moszczance i Żyrzynie. Ponadto ekrany akustyczne i przejścia dla zwierząt.

Na kwiecień bieżącego roku planowane jest wystąpienie o zgodę na realizację obwodnicy na odcinku Warszawa /Zakręt/ - „Lubelska” w Góraszce wraz w węzłem, który połączy południową obwodnicę Warszawy ze wschodnią. Budowa południowej obwodnicy Warszawy czyli trasy S2 na odcinku węzeł „Puławska” - węzeł „Lubelska” /18,5 km/ czeka na wybór wykonawców. Została ona podzielona na trzy odcinki. Najtrudniejsza będzie budowa 4,6 km fragmentu trasy od węzła „Puławska” do węzła „Przyczółkowska” obejmująca budowę tunelu pod Ursynowem. Będzie on najdłuższym tunelem w Polsce. Ma być budowany metodą odkrywkową. Pod powierzchnię wejdzie między ulicami *Indiry Ghandi a Rotmistrza Witolda Pieleckiego*, natomiast wyjdzie na skarpie za ulicą Nowoursynowską.

Do końca kwietnia GDDKiA wystąpi o decyzję środowiskową na budowę ostatniego fragmentu warszawskiego „ringu” – wschodnią obwodnicę Warszawy.

Z betonu a nie asfaltu z uwagi na większą odporność na obciążenie będzie budowana droga ekspresowa S2 – „Południowa Obwodnica Warszawy (POW)” – węzeł „Puławska” węzeł „Lubelska” na odcinku 18,5 km i droga ekspresowa S17 Drewnica –ul. Lubelska w Warszawie – Garwolin – Kurów na odcinku 115 km.

W marcu 2014 zapadła decyzja o budowie drogi ekspresowej S19 na 160 km odcinku Lublin-Rzeszów. Droga ekspresowa S19 jest częścią tzw. *Via Carpatia*, drogi która docelowo prowadzić ma przez cały kontynent od Bałtyku po Adriatyk i Morze Czarne aż do Turcji. Droga to ma ogromne znaczenie dla rozwoju województw wschodnich.

Długość dróg krajowych na terenie gminy Kurów wynosi 6 km. Zarządcą tych dróg podobnie jak i drogi ekspresowej S 17 jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Lublinie – Rejon Dróg Krajowych w Puławach. W Kurowie funkcjonują dwie bazy obsługujące w/w drogi.

Po oddaniu do użytku w dniu 28 maja 2013 r. drogi ekspresowej S17 zgodnie z obowiązującym prawem odcinek starej drogi krajowej Nr 17 od skrzyżowania w Kurowie do mostu w Chrzążówku przejęła do obsługi gmina jako drogę gminną. Po zmianie prawa w 2015 r. gmina przekazała przedmiotowy 3,9 km odcinek drogi marszałkowi województwa lubelskiego. Natomiast samorząd województwa przekazał tą drogę powiatowi. Konieczna jest dalsza poprawa stanu technicznego pozostałych odcinków dróg krajowych nr 12 i nr 17 na terenie gminy, jak i odcinka drogi powiatowej do Wygody oraz przebudowa (lewoskręty), a ponadto rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, zatoki autobusowe, sygnalizacja

świetlna, oznakowania drogowe, odwodnienie, ścieżki rowerowe) mające na celu poprawę płynności oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Na terenie gminy występuje liczna sieć dróg powiatowych. Powiat Puławski posiada 388,5 km dróg powiatowych. W tym dróg utwardzonych 334,4 km, natomiast dróg gruntowych 54,1 km. Na terenie gm. Kurów występuje 52,096 km dróg powiatowych w tym utwardzonych 42,499 km, a gruntowych 9,597 km tj. ok. 18,42%.

Drogi powiatowe w innych gminach Powiatu Puławskiego:

- gm. Puławy – 43 km w tym gruntowe – 58%;
- gm. Końskowola – 47 km w tym gruntowe – 9%;
- gm. Markuszów – 20 km w tym gruntowe – 12,5%;
- gm. Żyrzyn – 59 km w tym gruntowe – 51%;
- gm. Baranów – 58 km w tym gruntowe – 20%;
- gm. Janowiec – 33 km w tym gruntowe – 7%;
- miasto Kazimierz – 21 km w tym gruntowe – 27%;
- gm. Wąwolnica – 38 km w tym gruntowe – 21%;
- miasto Nałęczów – 29 km w tym gruntowe – 0%.

TABELA: Wykaz dróg powiatowych na terenie gm. Kurów.

<i>Nr drogi</i>	<i>Nazwa drogi</i>	<i>Długość drogi (km)</i>	<i>W tym o nawierzchni twardej</i>
1520L	Wola Osińska – Bronisławka – Wolica – Trzciniac	4,58 km	2 km
2515L	Baranów – Kotliny - droga pow. 1514L	6,611 km	6,611 km
1522L	Choszczów – Marianka – Glinik - droga pow. 1524L	2,687 km	0,4 km
1518L	Markuszów – Wolica – Zagwózdź – Blizocin	6,83 km	3 km
2517L	Dr. pow. 1514L – Kłoda – Wólka Kątna – Markuszów	2,4 km	1,5 km
2534L	Kurów – Karmanowice	6,766 km	6,766 km
2535L	Klementowice – Buchałowice – Bronice	4,597 km	4,597 km
2536L	Kurów – Wąwolnica	6,661 km	6,661 km
2537L	Kurów – Kaleń – Markuszów – dr. pow. 2203L	3,789 km	3,789 km
1514L	Dr. pow. 1516L – Michów – Kurów	8,175 km	8,175 km

Gmina Kurów posiada sieć dróg gminnych utwardzonych i gruntowych o łącznej długości 72,3 km z tego do utwardzenia 16,1 km. Drogi utwardzone stanowią 77,74% ogółu dróg gminnych.

Mapa dróg w powiecie puławskim.

**POWIATOWY ZARZĄD DRÓG
W PUŁAWACH**

Legenda:

- - drogi krajowe
- - drogi powiatowe
- - drogi wojewódzkie
- - granica województwa
- - granica powiatu

TABELA: Wykaz dróg gminnych.

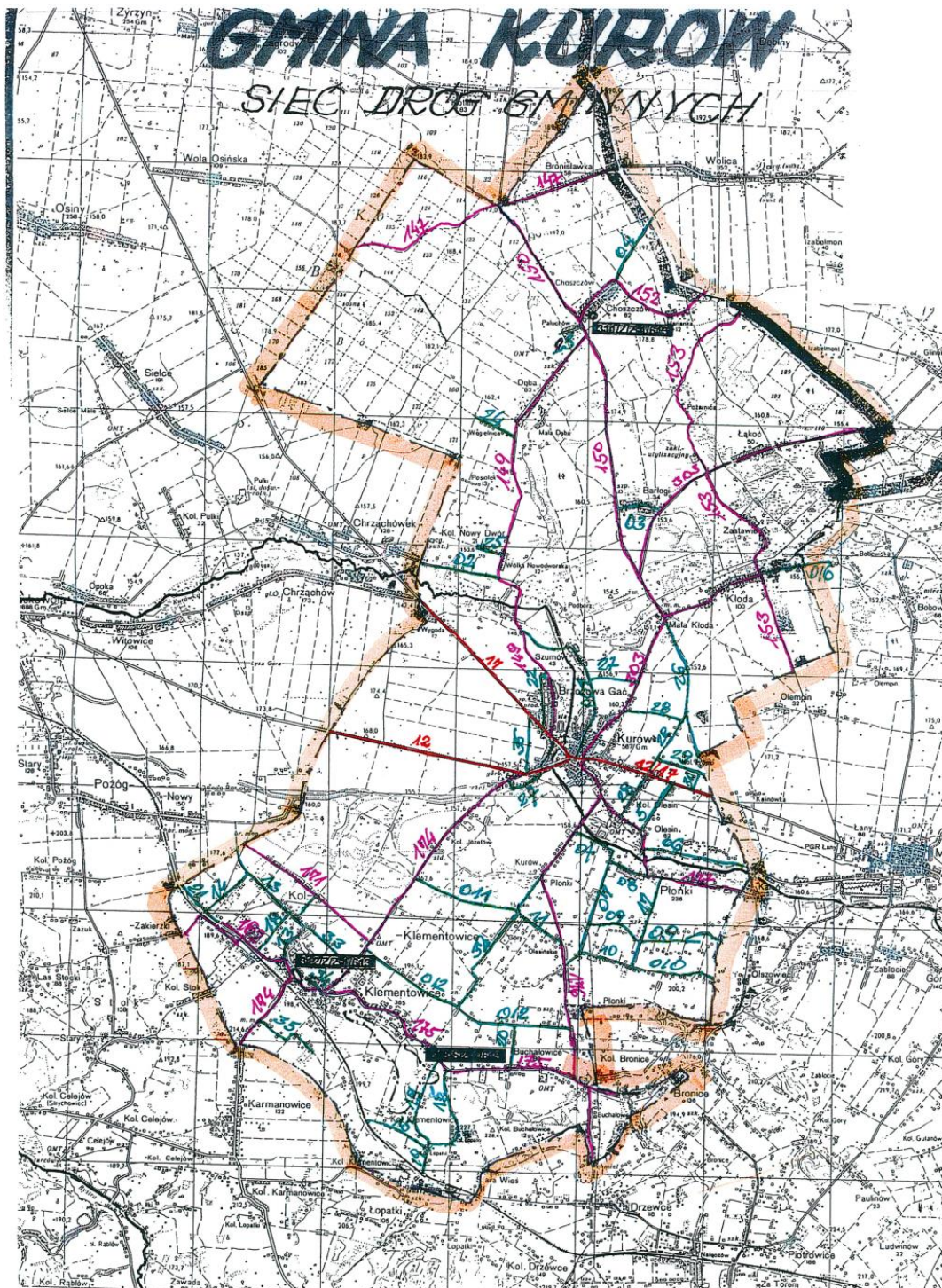
Numer drogi	Nazwa drogi	Rodzaj nawierzchni		Długość ogółem (km)
		Utwardzone (km)	Nieutwardzone (km)	
1	2	3	4	5
107721 L	dr. kraj. 12/17 – Szumów – dr. pow. 2516L	2,068	0,747	2,815
107706 L	dr. kraj. 17 – Chrzążówek – dr. pow. 2516L	1,262	-	1,262
107942L	Kurów – Wólka Nowodworska – Choszczów	7,794	-	7,794
107722 L	Barłogi (dr. pow. 2515L – dr. pow. 1514L)	0,681	-	0,681
103211 L	Wolica – Choszczów	-	1,285	1,285
107723 L	Olesin dr. kraj. 17 – dr. pow. 2537L	0,938	-	0,938
107724 L	Olesin dr. pow. 2537L – gr. gminy Markuszów (Kaleń)	1,696	-	1,696
107725 L	Płonki dr. pow. 2536L – dr. gm. 107728L	2,405	-	2,405
107726 L	Płonki dr. pow. 2537L – dr. gm. 107725L	0,62	-	0,62
107727 L	Płonki dr. gm. 107725L – gr. gminy Markuszów	3,048	-	3,048
107728 L	Płonki dr. pow. 2536L – gr. gminy Markuszów	3,086	-	3,086
107941L	Zakierzki – Klementowice – dr. pow. 2544L	1,483	-	1,483
107729 L	Dr. pow. 2534L – Klementowice – Płonki – dr. pow. 2536L	0,884	1,786	2,67
107730 L	Dr. pow. 2534L – Klementowice – Buchałowice – dr. pow. 2536L	3,676	-	3,676
107731 L	Dr. pow. 2544L – Klementowice – gr. gminy Końskowola (Pożóg)	0,409	1,963	2,372
107732 L	Kol. Klementowice (dr. pow. 2544L – dr. gm. 107731L)	0,891	-	0,891
107733 L	Dr. pow. 2535L – Kol. Klementowice – do torów Łopatki	2,013	-	2,013
107734 L	Dr. pow. 2517L – Zastawie - Bobowiska	0,713	-	0,713
107735 L	Płonki (dr. pow. 2537L) – Płonki – dr. gm. 107728L	1,512	-	1,512
107736 L	Kol. Klementowice (dr. pow. 2531L) – Klementowice (dr. pow. 2544L)	1,531	-	1,531
107737 L	Dr. pow. 2535L – Klementowice – gr. gminy Wąwolnica (Łopatki)	1,72	1,257	2,977
107738 L	Buchałowice (dr. pow. 2535L) – Kol. Buchałowice (dr. gm. 107730L)	0,71	-	0,71
107739 L	Klementowice (dr. pow. 2544L) – Klementowice – gr. gminy Końskowola (Pożóg)	2,197	0,277	2,474

107740 L	Brzozowa Gać (dr. kraj. 17 – dr. pow. 2516L)	0,71	0,266	0,976
107741 L	Dr. pow. 2515L – Paluchów	0,33	-	0,33
107742 L	Dr. pow. 2516L – Węgielnica	0,712	-	0,712
107743 L	Dr. pow. 2516L – Kol. Nowy Dwór	-	1,203	1,203
107744 L	Dr. pow. 1514L – Kłoda – Olesin – dr. gm. 107746L	0,49	0,588	1,078
107745 L	Dr. pow. 1514L – Kurów – dr. gm. 107721L	-	1,165	1,165
107746 L	Dr. pow. 2537L – Olesin – Kurów – dr. pow. 1514L	1,947	0,348	2,295
107747 L	Dr. gm. 107746L – Olesin – gr. gminy Markuszów	0,6	0,248	0,848
107748 L	Dr. kraj. 12/17 – Płonki – dr. gm. 107747L	0,869	-	0,869
107749 L	Kurów (dr. kraj. 12 – dr. pow. 2534L)	0,583	-	0,583
107750 L	Dr. pow. 2536L – Płonki – Klementowice – dr. gm. 107730L	1,828	0,416	2,244
107751 L	Dr. pow. 2534L – Klementowice – dr. gm. 107731L	-	1,081	1,081
107752 L	Dr. pow. 2534L – Klementowice	0,959	-	0,959
107753 L	Dr. pow. 2534L – Klementowice	0,696	0,397	1,093
107754 L	Dr. kraj. 12 – Kurów – Brzozowa Gać – dr. kraj. 17	-	0,521	0,521
107940L	Pożóg Stary - Klementowice	1,154	0,377	1,531
112804L	Od drogi powiatowej Nr 2536L Kurów-Wąwolnica (ul. Żabia) do drogi krajowej nr 12 (ul. Puławska)	0,284	-	0,284
112805L	Od drogi gminnej Nr 107737L Klementowice do drogi powiatowej Nr 2535L	0,565	0,768	1,333
112806L	Od drogi gminnej Nr 107737L Klementowice – Buchałowice do drogi powiatowej Nr 107750L	0,477	0,320	0,797
112807L	Od drogi gminnej Nr 107729L Klementowice Płonki do drogi gminnej Nr 107750L	-	1,422	1,422
112808L	Od drogi gminnej Nr 107729L Klementowice – Płonki do drogi powiatowej Nr 2535L	0,600	1,291	1,891
112824L	Droga oznaczona geodezyjnie numerem ewidencyjnym 381w m. Buchałowice (od drogi powiatowej Nr 2535L Klementowice – Buchałowice – Bronice)	0,578	0,030	0,608
RAZEM		56,2	16,1	72,3

Mapa sieci dróg gminnych i powiatowych.

- DRÓGI KRAJOWE
- DRÓGI POWIATOWE
- DRÓGI GMINNE

Sieć dróg gminnych uzupełniająca układ nadrzędny (drogi krajowe, drogi powiatowe) jest rozbudowana i umożliwia obsługę jednostek osadniczych gminy zarówno skupionych jak i występujących w zabudowie kolonijnej oraz obszarów rolniczych. Na drogach tych częściowo występują nawierzchnie gruntowe, stąd też niektóre z nich ze względu na zły stan są okresowo nieprzejezdne.

Drogi powiatowe ze względu na rozległość sieci na terenie gm. Kurów odgrywają bardzo istotną rolę w obsłudze jednostek osadniczych gminy. Również na tych drogach w części występują nawierzchnie gruntowe, które powodują ich okresową nieprzejezdność, a zarządca dróg powiatowych z uwagi na ich podrzędna rolę w układzie międzygminnym i powiatowym oraz między powiatowym i szczupłość środków finansowych na te cele nie jest zainteresowany poprawą ich stanu technicznego. Stąd konieczność przejmowania takich odcinków dróg przez gminę celem poprawy ich parametrów technicznych bądź partycypacji środkami gminnymi w budowie, odbudowie i przebudowie tych dróg.

Obecnie dróg utwardzonych nie posiada część kolonii, z których składają się wsie Klementowice, Buchałowice, Płonki, Olesin, Wólka Nowodworska, Dęba, Choszczów, Łąkoć oraz Marianka i Posiołek.

Gęstość dróg powiatowych oraz gminnych w granicach administracyjnych gm. Kurów jest zbliżona do średniej krajowej. Jednak jeszcze duży jest w nich udział dróg gruntowych, stan techniczny dróg utwardzonych wymaga poprawy a ponadto uboga jest infrastruktura okołodrogowa. Dlatego konieczna jest modernizacja dróg o ulepszonej nawierzchni (poprawa stanu technicznego, poszerzenie) oraz stopniowa likwidacja dróg gruntowych, a także rozbudowa infrastruktury okołodrogowej /chodniki, zatoki autobusowe, parkingi, ścieżki rowerowe, oznakowanie dróg oraz sygnalizacja świetlna, odwodnienie/, które zlikwidują kolizje ruchu pieszego i rowerowego z ruchem pojazdów.

Rozbudowa i modernizacja dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) poprawiając bezpieczeństwo i jakość podróżowania ułatwi dostęp do: obszarów atrakcyjnych turystycznie, oraz rozwój agroturystyki w gminie, a rozbudowa infrastruktury turystycznej (zajazdy, motele, restauracje, parkingi) zarówno przy drodze ekspresowej jak i przy drogach lokalnych, uatrakcyjni ofertę turystyczną gminy oraz przyczyni się do znacznej poprawy dostępności komunikacyjnej gminy.

Gmina posiada już w miarę dobre skomunikowanie z krajem w zakresie transportu drogowego. Sytuacja ta poprawi się znacznie po wybudowaniu dróg ekspresowych do nowego mostu na Wiśle w Puławach oraz do Warszawy.

Obciążenie sieci drogowej, szybki wzrost motoryzacji związany z tym znaczny wzrost ruchu, a także niedoinwestowanie sieci drogowej dróg lokalnych /powiatowe, gminne/ z powodu braku środków finansowych ograniczają możliwość utrzymania odpowiedniego ich standardu.

Na terenie gminy w 2008 r. funkcjonowało siedem stacji paliw (w tym 4 z dystrybucją gazu) obsługujących pojazdy mechaniczne, 3 w Kurowie, 2 w Klementowicach, 1 w Buchałowicach i 1 w Wygodzie. Obecnie ich liczba uległa zmniejszeniu: 2 w Kurowie, 1 w Klementowicach, 1 w Buchałowicach i 1 w Wygodzie.

Kolej

Przez południowe obrzeża gminy Kurów w Klementowicach przebiega na długości 6,2 km linia kolejowa relacji: Warszawa – Dęblin – Puławy – Klementowice – Lublin – Chełm – Dorohusk (granica państwa) /Linia nr 7 Szlak E – 20/. Linia ta jest dwutorowa, zelektryfikowana w 1968r. ze stacją kolejową w Klementowicach. Budynek kolejowy obsługujący pasażerów jak i budynki stacji towarowej są w bardzo złym stanie technicznym i wymagają znacznych nakładów remontowych.

Planowana modernizacja wyżej wymienionej linii kolejowej poprzez dostosowanie jej do ruchu kolejowego o dużej prędkości, jeszcze bardziej zmarginalizuje stację w Klementowicach i określi ją jako stację kolejową dla ruchu lokalnego. Jednocześnie ta przebudowa która jest na etapie przygotowywania dokumentacji formalno-prawnej wymusi zlikwidowanie skrzyżowań (przejazdów) w jednym poziomie z ruchem kołowym i pieszym. Obecnie na terenie gminy Kurów są cztery takie skrzyżowania: Zakierzki – Klementowice, Klementowice – Kol. Klementowice, Klementowice – Łopatki, Wąwolnica – Klementowice.

Komunikacja Zbiorowa

Przewozy wewnętrzne oraz zewnętrzne, na jakie jest zapotrzebowanie na terenie gminy. Kurów, są realizowane trasami komunikacji zbiorowej kursującej drogami krajowymi oraz utwardzonymi drogami powiatowymi i gminnymi. Linia kolejowa nie odgrywa istotnej roli w obsłudze gminy ze względu na znaczne ograniczenie kursów pociągów. Sieć tras zapewnia połączenie Kurowa i pozostałych miejscowości gminy z Puławami, Lublinem i innymi ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi oraz Warszawą. Na terenie gminy Kurów funkcjonuje komunikacja autobusowa i busowa obsługująca połączenia zagraniczne, krajowe, regionalne, powiatowe i lokalne. Przewozy są realizowane poprzez PKS

i przewoźników prywatnych. Najistotniejszą rolę odgrywa przystanek komunikacji zbiorowej w Kurowie. Natomiast Bronisławka jest obsługiwana trasą Kotliny – Żyrzyn – Puławy przez MZK Puławy.

Elektroenergetyka i oświetlenie drogowe

Dystrybucją energii elektrycznej w części województwa Lubelskiego zajmują się Lubelskie Zakłady Energetyczne Lubzel S.A. w Lublinie, które zostały podzielone na dwie spółki LUBZEL - Dystrybucja zajmująca się przesyłem i utrzymaniem sieci elektroenergetycznej i LUBZEL – Obrót zajmujący się sprzedażą detaliczną energii elektrycznej odbiorcom. Podlega im Zakład Energetyczny Puławy, który zajmuje się eksploatacją sieci elektroenergetycznej i sprzedażą detaliczną energii. Na rynku sprzedaży energii elektrycznej funkcjonują też inne podmioty prywatne. Na terenie gminy Kurów funkcjonował Posterunek Energetyczny Kurów. W 2012 r. został zlikwidowany i włączony do Posterunku Energetycznego w Nałęczowie.

Przez północną część gminy przebiega sieć elektroenergetyczna WN 400 kV relacji Kozienice – Lublin. Szerokość pasa technologicznego dla tej linii wynosi 80 m – po 40m w obie strony od osi linii. Natomiast przez część południową gminy przebiega sieć elektroenergetyczna WN 220 kV relacji Lublin /Abramowice/ – GPZ Azoty Puławy. Szerokość pasa technologicznego dla tej linii wynosi 50 m, po 25 m z obu stron osi linii. Ponadto sieć elektroenergetyczna WN 110 kV relacji Nałęczów – GPZ Puławy. Na terenie gminy zlokalizowane są również sieci elektroenergetyczne średniego napięcia SN 15 kV relacji:

- Klementowice – Brzozowa Gać – Kurów – Szumów – Kłoda – Olesin – Markuszów;
- Klementowice – Płonki – Buchałowice – Drzewce;
- Klementowice – Buchałowice – Nałęczów;
- Rudy gm. Końskowola – Dęba – Choszczów – Bronisławka – Łąkoć – Zastawie – Michów

Gmina zasilana była w energię elektryczną z istniejącego Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Klementowice. Było to bardzo awaryjne zasilanie. Do budowy planowana jest linia WN 110 kV, która ma zasilać projektowany GPZ Kurów. Obecnie gminę zasila w energię elektryczną GPZ Leśce gmina Garbów.

Stacje transformatorowe na terenie gminy funkcjonują jako słupowe, natomiast w Kurowie funkcjonuje stacja transformatorowa wewnątrzowa. Sieć rozdzielcza niskiego napięcia wykonana jest systemem napowietrzonym z niewielkimi odcinkami sieci kablowej

w terenach intensywnej zabudowy. Planowana jest przy pomocy funduszy unijnych dalsza modernizacja sieci rozdzielczej niskiego napięcia na terenie gminy Kurów, ponieważ takie potrzeby są zgłaszane przez wiele sołectw gm. Kurów. W ubiegłym roku została uruchomiona stacja transformatorowa wewnętrzna na Nowym Rynku w Kurowie.

Na terenie gm. Kurów funkcjonują 629 punktów świetlnych:

- przy drogach krajowych i powiatowych – 311 pkt. świetlnych;
- przy drogach gminnych – 293 pkt. świetlnych;
- oświetlenie wydzielone – 25 pkt. świetlnych.

Konserwację oświetlenia ulicznego wykonuje na zlecenie Zakład Energetyczny Puławy – Posterunek Energetyczny Nałęczów.

W gminie jest 2985 odbiorców energii elektrycznej.

Gazyfikacja

Przesyłem gazu ziemnego w województwie lubelskim i powiecie puławskim zajmuje się podległy Polskiemu Górnictwu Naftowemu i Gazownictwu S.A. w Warszawie – Karpacki Operator Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o. w Tarnowie, która działa poprzez Oddział Zakład Gazowniczy Lublin. Podlega mu Rozdzielnia Gazu w Końskowoli zajmująca się eksploatacją gazociągów na terenie miasta i gminy Puławy oraz gmin: Końskowola, Kurów, Markuszów i Żyrzyn, natomiast sprzedają gazu zajmuje się PGNiG SA – Oddział Handlowy w Warszawie Gazownia Lubelska Biuro Obsługi Klienta w Puławach.

Gmina Kurów zasilana jest w gaz ziemny z sieci wysokiego ciśnienia /Ø 700/ relacji Rozwadów woj. podkarpackie – Puławy /Wronów/, która na odcinku 2 250 metrów przebiega przez Klementowice. Od tego gazociągu biegnie sieć gazowa Ø150 dł. 3,5 km i Ø100 dł. 1,2 km /razem 4,7 km/ do Stacji Redukcyjno – Pomiarowej Rogalów gm. Wąwolnica z której czerpią gaz Klementowice i Buchałowice /inwestycję wykonano na przełomie lat 80/90/ oraz sieć gazowa Ø 200 długości 7 km z Pożoga gm. Końskowola do Stacji Redukcyjno – Pomiarowej Płonki gm. Kurów, z której poprzez sieć rozdzielczą korzystają z gazu ziemnego mieszkańcy: Kurowa, Płonek, Olesina, Brzozowej Gaci, Szumowa /inwestycję wykonano w latach 1993 – 96 r./ oraz gm. Markuszów i Garbów.

Sieć gazowa rozdzielcza /2008 r./:

- Klementowice: sieć - 30 km, przyłącza - 8 km, ilość przyłączy do gosp. domowych - 172;
- Buchałowice: sieć - 7,5 km, przyłącza - 1,5 km, ilość przyłączy do gosp. domowych - 27;

- Kurów, Płonki, Brzozowa Gać, Olesin, Szumów: sieć - 28,5 km, przyłącza - 16 km, ilość przyłączy do gosp. domowych - 680.

Pod względem ilości mieszkańców wyposażonych w gaz przewodowy woj. lubelskie /38% mieszkań zgazyfikowanych/ zajmuje przedostatnie miejsce w kraju /przed woj. podlaskim/. Natomiast gmina Kurów posiada 37% mieszkań podłączonych do instalacji gazu ziemnego. Od 2008 r. długość czynnej sieci uległa nieznacznemu wzrostowi i obecnie wynosi 82,959 km. Z sieci gazowej korzysta 908 odbiorców oraz 2886 osób. Celowa byłaby rozbudowa sieci gazowej w miejscowościach, które mają do niej dostęp oraz udostępnienie sieci gazowej miejscowościom północnej części gminy Kurów. Odpowiednia średnica kolektora sieci gazowej jest wyprowadzona poza Kurów celem realizacji w przyszłości dalszej gazyfikacji tej części gminy.

Telekomunikacja

Operatorem sieci telefonicznej w gm. Kurów jest Telekomunikacja Polska S.A. – Obszar Telekomunikacji w Lublinie.

Na terenie gminy Kurów funkcjonują cztery centrale telefoniczne w systemie Alkatel i Siemens:

- Barłogi – pojemność centrali 208 nr, wykorzystanych 190 (zlokalizowana w kontenerze na działce stanowiącej własność gminy.) – system Alkatel;
- Klementowice – pojemność centrali 554 nr, wykorzystanych 501 (zlokalizowana w lokalu Zespołu Szkół w Klementowicach – najem) – system Alkatel;
- Kurów – pojemność central:
(Alkatel) poj. 1000 nr i zajętość 1000, (Siemens) poj. 1000 nr, zajętość 40 (zlokalizowane na działce gm. Kurów – najem).

Ogółem do sieci telefonicznej podłączonych jest 1 731 abonentów. Natomiast rezerwa do wykorzystania wynosi ogółem 1 031 numerów. Telefonizacja objęła 88% mieszkańców gminy. Dostępu do sieci telefonicznej stacjonarnej nie posiadają: Choszczów, Dęba, Bronisławka, Wólka Nowodworska, Marianka i Posiołek, co stanowi 12% mieszkańców gminy. Telekomunikacja Polska S.A. Obszar Telekomunikacji Lublin odstąpiła od budowy sieci stacjonarnej w w/w wsiach ze względów ekonomicznych pomimo tego, że inwestycja była przygotowana pod względem formalno – prawnym.

Na rynku sprzedaży dostępu do sieci telekomunikacyjnej abonentów funkcjonują także inne podmioty prywatne. Na terenie gminy Kurów funkcjonuje 11 publicznych aparatów samoinkasujących (7 – Kurów, 3 – Klementowice, 1 – Dęba).

Stacjonarne połączenia telefoniczne zapewniają dostęp do Internetu. W najbliższych latach przewidywany jest dalszy rozwój sieci informatycznej gminy.

Ponadto na terenie gminy działają operatorzy telefonii bezprzewodowej (komórkowej). W Kurowie zainstalowane są trzy, natomiast w Bronisławce jedna wieża tej sieci.

Zaopatrzenie w wodę

Stopień zwodociągowania w miastach woj. Lubelskiego wynosi 90%, natomiast terenów wiejskich 55% gosp. domowych. Województwo lubelskie zajmuje bardzo wysoką 5 lokatę w długości sieci wodociągowej przypadającej na 1000 mieszkańców (5,64 km).

Gmina jest zwodociągowana w 100%. Funkcjonują cztery ujęcia wody ze stacjami uzdatniania: Bronisławka, Choszczów, Kurów (jedno ujęcie wyłączone z eksploatacji), Klementowice. Woda czerpana jest ze studni głębinowych bitych. Źródłem pozyskiwanej wody są wody podziemne czwartorzędowe i kredowe. Charakteryzują się one dobrą jakością przy stosunkowo wysokiej twardości i podwyższonej zawartości związków żelaza. Stąd też potrzeba jej uzdatniania.

Stan na dzień 31.12.2015 r.

<i>Stacje wodociągowe</i>	<i>Głębokość studni</i>	<i>Wydajność studni</i>	<i>Roczne zużycie wody (stan na dzień 31.XII.2015 r.)</i>	<i>Średnie dobowe zużycie wody</i>
<i>Kurów I</i>	I – 60 m II – 60 m	I – 150 m ³ /h II – 150 m ³ /h	194 380 m ³	533 m ³
<i>Kurów II</i>	ujęcie wyłączone z eksploatacji			
<i>Choszczów</i>	I – 92 m (podst.) II – 89 m (awar.)	I – 31 m ³ /h (podst.) II – 21,7 m ³ /h (awar.)	10 117 m ³	28 m ³
<i>Bronisławka</i>	I – 89 m II – 90 m	I – 14 m ³ /h II – 14 m ³ /h	9 380 m ³	26 m ³
<i>Klementowice</i>	68 m	54 m ³ /h	77 775 m ³	213 m ³

Stan na koniec 31.12.2015 r. - Źródło ZUK Sp. z o.o. w Kurowie

Lp.	miejscowość	dl. sieci rozdzielczej	Podłączenie do budynków		Woda pobrana z ujęć	Ilość wody pobranej z gospodarstw domowych i rolnych	Ilość wody pobranej przez podmioty gospodarcze	Zapotrzebowanie w wodę z poszczególnych ujęć
		km	km	szt	m ³	m ³	m ³	m ³ /d
I. KURÓW I					194380			
1.	Kurów	15,6	13,3	852		59 667	16 764	
2.	Łąkoć	1,8	2,8	60		6 393		
3.	Barłogi	1,5	1,2	37		3 715		
4.	Zastawie	2,5	2,5	33		4 541		
5.	Kłoda	6,1	5,1	90		8 639	299	
6.	Płonki	14,2	13,2	222		24 987		
7.	Szumów	5,4	1,5	37		3 483		
8.	Brzozowa Gać	4,5	3,3	168		12 734	614	
9.	Olesin	3,7	4,4	95		9 738		
10.	Posiołek	2,2	0,1	8		249		
11.	Wólka Nowodworska	3,7	0,3	19		1 452		
12.	Dęba	3,4	3,4	82		6 544	19	
13.	Wygoda	0,5	0,09	6		412		
Razem		65,1	51,19	1709		142 554	17 696	
II. Choszczów					10117			
1.	Choszczów	1,3	1,6	75		7 426		
2.	Marianka	1,0	0,8	7		457		
Razem		2,3	2,4	82		7 883		
III. Bronisławka		1,6	1,7	63	9380	5 917		
IV. Klementowice					77775			
1.	Klementowice	25	22,6	324		37 611	6 334	
2.	Buchałowice	8,2	7,2	90		8 588	667	
Razem		33,2	29,8	414		46 199	7 001	
Σ_{I,II,III,IV}		102,2	85,09	2268	291652	202 553	24 697	

- **Stacja wodociągowa Kurów I** zlokalizowana w Olesinie. Poprzez wodociąg grupowy obsługuje: Kurów, Brzozową Gać, Szumów, Olesin, Płonki, Łakoć, Barłogi, Zastawie, Kłodę doprowadzając wodę do 1 483 gospodarstw domowych oraz podmiotów gospodarczych. Łączna długość sieci z przyłączami – 84,6 km. Ujęcie działa systemem grawitacyjnym. Posiada 2 studnie głębinowe. Woda dostarczana przez pompy głębinowe podlega procesowi odżelazienia, a następnie jest gromadzona w zbiorniku wyrównawczym wieżowym (o pojemności $V_n = 300 \text{ m}^3$, wysokości $h = 22,5 \text{ m}$ od podstawy), z którego przepływa do sieci wodociągowej. Sieć wodociągowa zbudowana w większości w latach 1991 – 93 r. z rur PCV. Tylko w części centrum Kurowa (ul. B. Głowackiego, T. Kościuszki, Lubelska, Nowy Rynek, Partyzantów, Ogrodowa), z rur żeliwnych i stalowych oraz w Choszczowie w nieznacznej części cementowo – azbestowych (długość sieci – ok. 9 km). W związku z budową kanalizacji sanitarnej w południowej części Kurowa w latach 2013/2014 wymieniona została sieć wodociągowa na ul. I Armii WP, J. Kilińskiego i Nowej. Modernizacja sieci wodociągowej na ulicach pozostałej części centrum Kurowa nastąpi podczas II etapu budowy kanalizacji północnej części Kurowa.

- **Stacja wodociągowa Kurów II** zlokalizowana w Kurowie przy ul. Głowackiego. Obecnie ujęcie to jest nieczynne.

- **Stacja wodociągowa Choszczów** zlokalizowana jest w Choszczowie. Poprzez wodociąg grupowy obsługuje: Choszczów, Dębę i Mariankę doprowadzając wodę do 154 gospodarstw domowych. Łączna długość sieci z przyłączami – 10,3 km. Ujęcie działa systemem hydroforowym. Dwie studnie głębinowe. Woda ze studni głębinowych podlega procesowi odżelazienia i jest poprzez zbiorniki hydroforowe dostarczana do sieci odbiorczej. Sieć wodociągowa zbudowana w całości w latach 80 – tych z rur cementowo – azbestowych i żeliwnych.

- **Stacja wodociągowa Bronisławka** zlokalizowana jest w Bronisławce. Poprzez wodociąg grupowy obsługuje Bronisławkę doprowadzając wodę do 62 gospodarstw domowych. Łączna długość sieci z przyłączami – 2,9 km. Ujęcie wody działa systemem dwustopniowym hydroforowym. Dwie studnie głębinowe. Woda za pomocą pomp głębinowych, po uprzednim odżelazieniu jest gromadzona w zbiorniku naziemnym. Następnie za pomocą zestawu hydroforowego dostarczana do sieci odbiorczej. Ze względu na stan techniczny oraz wysokie koszty eksploatacji konieczna jest likwidacja tego ujęcia. Odbiorcy byłiby obsługiwani przez stację wodociągową w Choszczowie.

- Stacja wodociągowa Klementowice. Zlokalizowana w Klementowicach. Poprzez wodociąg grupowy obsługuje Klementowice i Buchałowice doprowadzając wodę do 396 gospodarstw domowych. Łączna długość sieci z przyłączami 59,9 km. Ujęcie działa systemem dwustopniowym. Jedna studnia głębinowa. Woda ze studni głębinowej przechodzi proces odżelazienia i jest gromadzona w jednym zbiorniku wyrównawczym naziemnym (o pojemności $V_n = 150 \text{ m}^3$). Następnie przez zestaw pomp jest podawana do sieci wodociągowej. Sieć wodociągowa zbudowana w latach 1994 - 95 z rur PCV.

Długość sieci rozdzielczej na terenie gminy wynosi 102,8 km. Przyłącza do budynków 2 164 sztuk. Mieszkańcy korzystający z sieci wodociągowej 6 431 osób.

Działki, na których znajdują się stacje wodociągowe stanowią własność gminy i są przekazane w dzierżawę na rzecz Zakładu Usług Komunalnych w Kurowie, który zajmuje się eksploatacją wodociągu, ujęć wody i stacji uzdatniania oraz naliczaniem i pobieraniem opłat za wodę z wodociągu gminnego.

Zakład Usług Komunalnych Kurów posiada pozwolenia wodnoprawne na eksploatację ujęć i pobór wód podziemnych. Eksploatowane wodociągi obejmują swoim zasięgiem cały teren gminy.

Stacje wodociągowe spełniają wymagania techniczno – sanitarne. Studnie posiadają wygrozione strefy ochrony bezpośredniej zaś warunki hydrogeologiczne nie wymagają od użytkownika ustanawiania stref ochrony pośredniej.

Ponadto funkcjonują **lokalne ujęcia wód podziemnych** użytkowane na terenie:

- Zakładów Futrzarskich Kurów 1 – Wiesław Peciak;
- Zespołu Szkół w Klementowicach;
- Wytwórni Koncentratów Paszowych Bacutil w Zastawiu;

Studnie kopane na terenie gminy czerpią wodę z przewarstwień piaszczystych, glin piaszczystych, lessów czwartorzędowych i odczuwają okresowy lub stały niedobór wody.

Oczyszczalnie ścieków

W woj. lubelskim funkcjonuje ok. 300 oczyszczalni ścieków o różnej sprawności technicznej. Natomiast w powiecie puławskim – 7 gminnych oczyszczalni ścieków, a na terenie gminy Kurów funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków:

- Oczyszczalnia ścieków – Gminy Kurów /mechaniczno-biologiczna/;
- Oczyszczalnia ścieków – Zespołu Szkół Agro w Klementowicach /biologiczna/;

-
- Oczyszczalnia ścieków – Zakładu Utylizacji i Wytwórni Koncentratów Paszowych „BACUTIL” s.c. w Zastawiu /mechaniczna/.

Oczyszczalnie ścieków byłych zakładów futrzarskich Kurów oraz byłej spółdzielni mleczarskiej są nieczynne.

Oczyszczalnia ścieków Gminy Kurów położona jest na działce o powierzchni 3,5 ha. Pozwolenie wodno-prawne do 2021r.

Oczyszczalnia ścieków Zespołu Szkół Agro w Klementowicach. Położona na działce stanowiącej własność Powiatu Puławskiego. Szkoła zaopatruje się w wodę z własnego ujęcia. Z obiektów szkolnych oraz osiedla mieszkaniowego odprowadzane są głównie ścieki socjalno – bytowe oraz ścieki z utrzymania czystości i kierowane na zmodernizowaną w 2004 r. oczyszczalnię typ – biologiczna o wydajności od 10-180 m³ /d. Aktualny przerób 30 m³ /d. Istnieje możliwość modernizacji oczyszczalni i przyjęcia ścieków komunalnych od 200-300 gospodarstw domowych do osiągnięcia planowanych 180 m³. Oczyszczalnia wyposażona jest w separator osadu /osadnik wstępny/ komory czyszczące, przepompownię. Oczyszczone ścieki odprowadzane są z tej oczyszczalni do rzeki Garbówki (Struga Kurów).

Oczyszczalnia ścieków – Zakładu Utylizacji i Wytwórni Koncentratów Paszowych „BACUTIL” s.c. w Zastawiu gminy Kurów. Zakład zajmuje się produkcją mączki mięsno – kostnej i tłuszczu technicznego. Surowcem do produkcji jest padlina zwierzęca i odpady rzeźnicze. Zakład zaopatruje się w wodę z własnego ujęcia. Na terenie zakładu powstają ścieki poprodukcyjne z procesów technologicznych, mycia urządzeń i pomieszczeń, ścieki sanitarne z pomieszczeń socjalnych, wody pochłonicze. Urządzenia oczyszczające, to: tłuszczownik, czterokomorowy osadnik gnilny, dwie komory odpływowe. Przepustowość oczyszczalni określana jest na 95 m³/dobę, a oczyszczone ścieki odprowadzane są do wód rzeki Bielkowej /Białka/ - Syrocanka. Z uwagi na jedynie mechaniczne oczyszczanie, jakość odprowadzanych ścieków niejednokrotnie przekracza wartości dopuszczalne dla ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych.

Wyżej wymienione oczyszczalnie są obiektami o dużym zużyciu technicznym, technologicznie nieprzygotowane do osiągnięcia wymaganych aktualnie przepisami ochrony wód parametrów ścieków oczyszczonych. Pozostałe istniejące na terenie gminy Kurów zakłady, obiekty użyteczności publicznej oraz znaczna część gospodarstw indywidualnych mają rozwiązana gospodarkę ściekową na zasadzie wywozu ścieków do oczyszczalni lub ich oczyszczanie w małych mechaniczno - biologicznych przydomowych i przyzakładowych oczyszczalniach ścieków.

Obecnie gmina ma tylko częściowo rozwiązany problem gospodarki wodno-ściekowej pomimo stuprocentowego dostępu mieszkańców do sieci wodociągowej. Powstałe ścieki socjalno-bytowe gromadzone są w zbiornikach i wywożone do oczyszczalni ścieków. Realizacja sieci kanalizacyjnej odbyła się w ramach „Aglomeracji Kurów”, w skład której wchodzi; Kurów, Brzozowa Gać i część Olesina /Al. Lipowa/. Inwestycja „Aglomeracja Kurów” została przyjęta do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, który umożliwi uzyskanie na tą inwestycję środków unijnych.

Zrealizowana **gminna oczyszczalnia ścieków komunalnych** usytuowana jest na działce o powierzchni 3,5 ha darowanej gminie przez Wspólnotę gruntową Okręglice w Kurowie. Pozwolenie wodno-prawne wydane do 2022 r. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna do oczyszczania ścieków komunalnych o wydajności 620m³/dobę oraz z następującymi obiektami i urządzeniami:

- punkt zlewu ścieków dowożonych /szybkozłącze do odbioru ścieków, wstępne mechaniczne podczyszczanie ścieków, pomiar ilości ścieków dowożonych, moduł rejestracyjny i wydruk danych/;
- zbiornik uśredniający ścieków dowożonych /układ napowietrzania, mieszania, porcjowe dozowanie ścieków/;
- wstępne mechaniczne podczyszczanie ścieków połączonych /automatyczna krata hakowa/
- pompownia główna /stacja pomp zatapialnych/;
- mechaniczne podczyszczanie ścieków połączonych /automatyczne sito skrawkowe, piaskownik pionowy/;
- oczyszczanie biologiczne ścieków połączonych /pięciokomorowy selektor beztlenowy, komora demityfikacji/ nityfikacji, osadniki wtórne pionowe – separacja osadu od ścieków/;
- stacja dmuchaw;
- zagęszczenie i dodatkowa stabilizacja osadu nadmiernego;
- stacja mechanicznego odwodnienia osadu;
- stacja wapnowania osadu odwodnionego;
- działanie oczyszczalni zautomatyzowane poprzez zastosowanie sterowania z możliwością przesyłania awaryjnych poszczególnych urządzeń poprzez łącze systemu GSM. Podstawowe elementy podczyszczania ścieków garbarskich;
- uśrednienie i podczyszczenie ścieków garbarskich /układ napowietrzania/ mieszania, pomiar odczynu ścieków, układ przygotowywania i dozowania mleka wapiennego, układ odprowadzania ścieków podczyszczonych, układ odprowadzania osadu/;

- Zbiornik retencyjny osadu /układ napowietrzania/ mieszania odprowadzenie osadów do stacji odwadniania.

Kanalizacja sanitarna

W ramach zrealizowanego układu sieci kanalizacyjnej wydzielono cztery zlewnie cząstkowe:

Pierwszy układ zakończony w przepompowni P-1 – składa się z dwóch kolektorów zbiorczych i zbiera ścieki z posesji zlokalizowanych przy ul. Lubelskiej oraz w obszarze zawierającym się pomiędzy ul. Lubelska i ul. I Armii Wojska Polskiego, a także z posesji zlokalizowanych na około ½ długości Olesina /Al. Lipowa/. Do pompowni P-1 sprowadzane są także ścieki dwoma kolektorami zbiorczymi poprowadzonymi z obu stron w kierunku przepompowni P-1 w ul. I Armii Wojska Polskiego, od wysokości zakładu mleczarskiego, sprowadzane są kolektorem w kierunku parku i poprzez park do początku istniejącego kanału ułożonego wzdłuż rzeki Kurówki.

Ścieki z posesji zlokalizowanych w obszarze pomiędzy ul. I Armii Wojska Polskiego (w tym centrum /ul. Kilińskiego, ul. Nowa/ oraz części ul. Puławskiej), a rzeką Kurówką zbierane są do zbiorczych układów kanalizacyjnych, które odprowadza je do istniejącej przepompowni głównej. /w pobliżu mostu na ul. Puławskiej/. Do jednego z takich układów tłoczone są ścieki z przepompowni P-1.

Przepompownia P-2 odbiera ścieki z kilku budynków zlokalizowanych na końcu ul. Nadrzecznej, po przeciwnej stronie Struga Kurów i kieruje je rurociągiem tłocznym PE90 ułożonym wzdłuż rzeki do studzienki rozprężonej zlokalizowanej przy studziencie w/w głównego (istniejącego) kanału grawitacyjnego w odległości 30 m od przepompowni głównej. Do przedmiotowego rurociągu tłoczego włączone są rurociągi tłoczne z 25 szt. przepompowni przydomowych zlokalizowanych na posesjach przy ul. Nadrzecznej.

Przepompownia P-3 odbiera ścieki z kilku posesji oraz budynku byłego posterunku energetycznego zlokalizowanych przy ul. Fabrycznej i tłoczy je do głównego rurociągu tłoczego PE 225 prowadzącego ścieki z przepompowni głównej na oczyszczalnię ścieków. Do rurociągu tego włączona jest także jedna przepompownia przydomowa Pd-2.

Osobnym kanałem grawitacyjnym zebrane zostały ścieki z posesji zlokalizowanych w Kol Józefów, wzdłuż drogi powiatowej.

Zbiornicze kanały grawitacyjne wykonane zostały z rur kanalizacyjnych PVC o średnicach:

- 200 x 5,9mm – 132,5 mb
- 250 x 7,3mm – 1 208,5 mb
- 315 x 9,2mm – 9 535,5 mb

Łączna długość zbiorczych kanałów grawitacyjnych: L = 10 876,5 mb.

W ramach układu kanalizacji grawitacyjnej przewidziano przejścia w rurach osłonowych pod drogami, w tym dwa przejścia długości po ok. 30 m pod drogą krajową (ul. Lubelska). Łączna długość przewiertów wynosi:

- rurami DN 350 mm – 42 mb
- rurami DN 300 mm – 215 mb

Sieć została wyposażona w studzienki rewizyjne i przyłączeniowe z tworzyw sztucznych, łącznie na sieci wykonano – 425 szt. studzienek.

Rurociągi tłoczne wykonane zostały z rur PE o średnicach:

- PE 225 x 13,4 mm L = 486 mb
- PE 125 x 7,4 mm L = 142 mb
- PE 90 x 5,4 mm L = 648 mb
- PE 75 x 4,5 mm L = 106 mb
- PE 63 x 3,8 mm L = 136 mb
- PE 50 x 3,0 mm L = 584 mb

Łączna długość rurociągów tłocznych wynosi 2 084 mb.

Wykonano również 232 przyłącza kanalizacyjne.

Przebudowa sieci wodociągowej. Równoczesne wykonanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej we wspólnym wykopie w układzie rozgałęzonym było zrealizowane wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Sieć uzbrojona została w zasuwę sekcyjne oraz hydranty p. poż. nadziemne. W zakres przebudowy sieci wodociągowej weszła wymiana przyłączy wodociągowych /113 sztuk/.

Kanalizacja deszczowa. W ramach projektu wykonany został zbieracz odprowadzający wody deszczowe z zachodniej części Olesin / al. Lipowa/ od początku al. Lipowej do skrzyżowania z ul. I Armii Wojska Polskiego, a następnie przez teren byłego POM do oczyszczalni ścieków wód opadowych zlokalizowanej w pobliżu zbiornika wodnego nad rz. Kurówką. Długość projektowanego zbieracza wynosi – 1029 m. Średnica zbieracza \varnothing 0,70 m.

Zagłębienia zbieracza wyniosą od 1,92 m do 4,90m. Długość kanału bocznego zbieracza o średnicy \varnothing 0,30 m.

Utylizacja odpadów stałych

W województwie lubelskim na koniec 2014 roku funkcjonowało 50 czynnych składowisk odpadów komunalnych. Natomiast w powiecie puławskim działa 21 składowisk.

Składowisko odpadów stałych w gminie zlokalizowane jest na gruntach Szumowa na działce stanowiącej własność Gminy Kurów o pow. 5,9 ha będącej nieużytkiem po kopalni kruszywa, przekazanej w dzierżawę ZUK Kurów. Składowisko zostało oddane do użytku 11 lipca 1991 r. W skład urządzeń technologicznych składowiska wchodzi: drogi dojazdowe, niecka na odpady stałe, drenaż i odgazowanie składowiska. Składowisko stanowi niecka o średniej głębokości 4,7 m, pow. całkowitej 2,84 ha, powierzchni dna 1,9 ha i pojemności dyspozycyjnej 78.600 m³ przy pojemności całkowitej 96.765 m³. Dno niecki o figurze ściętego trapezu o bokach 135 m i 110 m oraz dł. 60 m, jest zabezpieczone warstwą gliny o grubości 0,45 m. Skarpa południowa na całej szerokości uszczelniona jest folią PCV o grubości 0,4 mm pozostałe skarpy są uszczelnione gliną o grubości 0,3 m. Przy koronie obwałowania grubość warstwy gliny uszczelniającej spada do 0,15 m. Do 2003 r. funkcjonowały trzy niecki. Do pierwszej niecki przywożone były nieczystości z szamb, do drugiej serwatka z mleczarni, natomiast do trzeciej osady z oczyszczalni zakładów futrzarskich.

Na teren składowiska od drogi asfaltowej relacji Kurów – Michów prowadzi droga utwardzona. Wjeżdżają nią pojazdy przywożące odpady stałe o określonych kodach. Składowisko jest wyposażone w wagę. Według projektu eksploatacji składowiska uformowane zostały dwie warstwy sprasowanych odpadów o grubości 2 m. Warstwy te zostały oddzielone nasypem izolacyjnym z piasku o grubości 0,3 m. Przy wjeździe na teren wysypiska zlokalizowany jest brodzik do dezynfekcji kół pojazdów opuszczających składowisko. Istotnym elementem składowiska jest drenaż. Celem jego jest: przechwycenie powierzchniowych wód spływowych siecią rowów opaskowych i odprowadzenie ich do najbliższego cieku wodnego, przechwycenie wód odciekowych z dna niecki wysypiskowej i odprowadzenie ich do studzienek, z których mogą być wywożone. W celu przechwycenia wód ze spływu powierzchniowego wykonano dwa rowy okalające wysypisko od strony południowej, wschodniej i częściowo północnej. Rowy te odprowadzają wody ze spływu powierzchniowego do rzeki Bielkowej /Białki/ - Syroczanki. W celu przechwycenia wód odciekowych z niecki wysypiskowej położono rurki drenarskie PCV o średnicy 125 mm.

W dniu niecki zostało położonych siedem ciągów drenarskich odprowadzających odcieki do trzech studzienek; odcieki to wody z odpadów atmosferycznych infiltrujące przez odpady, wody ze spływu powierzchniowego, jak również wody zmagazynowane w dowożonych śmieciach. Odcieki ze składowiska gromadzone są w studzienkach i wywożone na oczyszczalnię. Dwie niecki wylewiskowe zostały zrehabilitowane w 2003 roku. Niecka na odpady stałe jest podzielona wodoszczelną groblą, na dwie części (1,26 ha) i (0,74 ha). Na składowisko przywożone były odpady remontowo - budowlane i cementarne. Z dniem 1 lipca 2016 r. składowisko zostało zamknięte po całkowitym wypełnieniu większej niecki. Jednocześnie ZUK Kurów ma pozwolenie na przebudowę składowiska w celu przedłużenia przyjmowania odpadów remontowo-budowlanych do mniejszej niecki. ZUK Kurów ma również pozwolenie na rekultywację i zagospodarowanie wypełnionej części niecki składowiska w kierunku terenów zielonych. Na składowisku znajduje się budynek dwudzielny z pomieszczeniem administracyjno-socjalnym i częścią garażowo-magazynową na przechowywanie sprzętu i materiałów. Jest ono wyposażone w kompaktor do ugniatania odpadów, spychacz oraz inny niezbędny sprzęt. Wyjeżdżające z terenu składowiska pojazdy dezynfekują koła w brodziku ze środkiem odkażającym. Składowisko jest ogrodzone. Wokół składowiska oraz na zrehabilitowanym terenie po wylewiskach jest pas zieleni izolacyjnej składający się z różnego gatunku drzew.

System gospodarki odpadami w gminie do 31.12.1997 r. polegał na ich składowaniu w systemie indywidualnym przez mieszkańców gminy na składowisku w Szumowie. Od 1.01.1998 r. 1 044 gospodarstwa domowe /na 2 500/ przystąpiło do zorganizowanego systemu zbierania odpadów zawierając umowy z ZUK Puławy. Od 1.01.2005 r. 1 169 gospodarstw domowych wypowiedziało umowy ZUK Puławy i zawarło umowy z ZUK Kurów na wywóz odpadów stałych na składowisko w Szumowie, a od 1 października 2008r. poprzez oddzielne gromadzenie segregowanych odpadów frakcji suchej /szkło, papier, tworzywo sztuczne/ w odrębnych pojemnikach lub workach na odpady okresowo raz w miesiącu odbieranych podobnie jak odpady zmieszane przez ZUK Kurów.

Od 1 lipca 2013r. obowiązuje nowy system zbierania odpadów stałych. Polega on na przejściu przez gminę obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie pozbywania się odpadów. Gmina przejęła odpowiedzialność za system ich zagospodarowania, pobierając opłatę ponoszona przez mieszkańców na jej rzecz za świadczenie usług polegających na odebraniu i zagospodarowaniu odpadów komunalnych. W tym celu wyłania w drodze przetargu firmę świadczącą taką usługę. Zmiany w dotychczas obowiązującym systemie

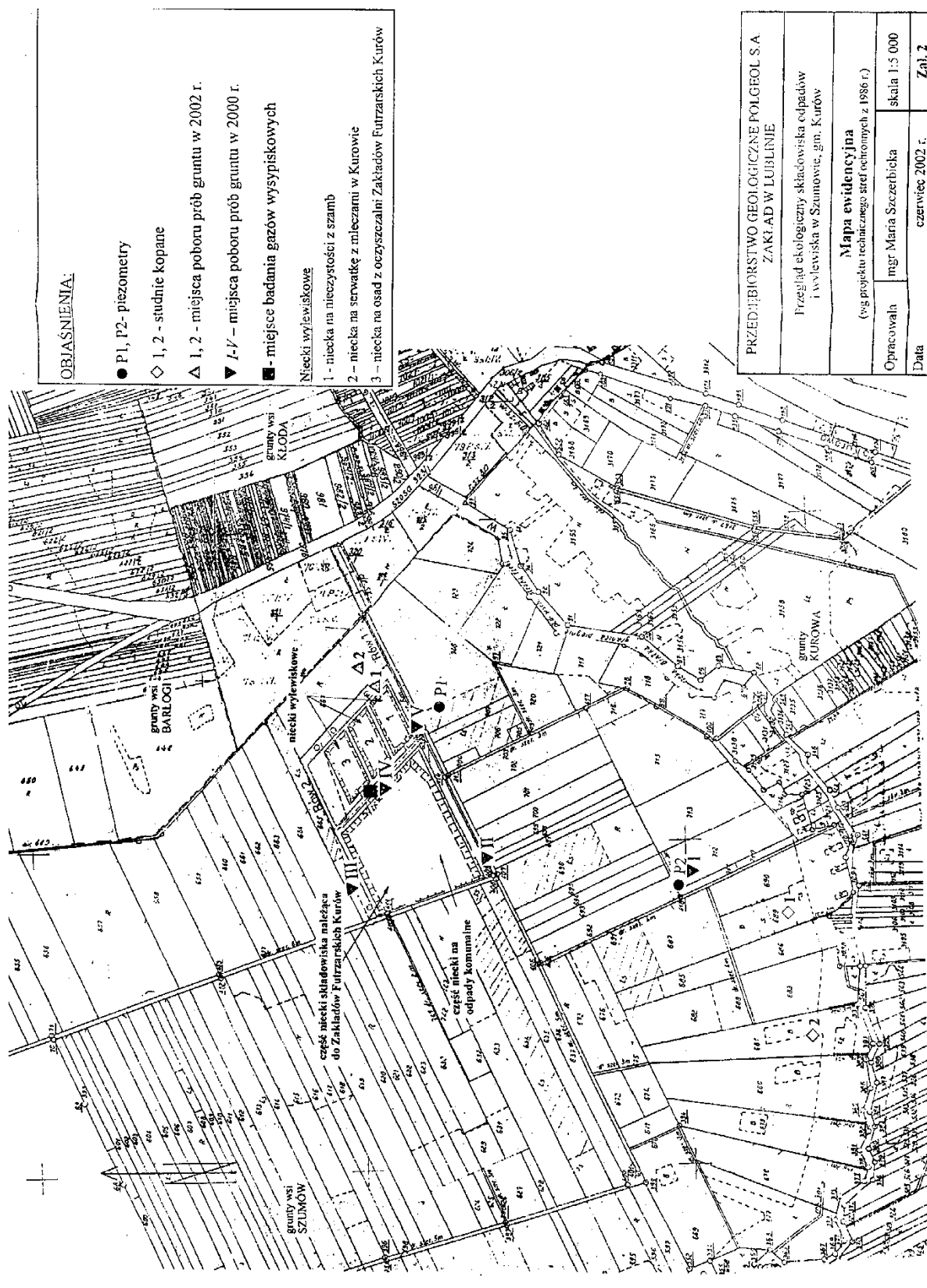

zbierania odpadów były wynikiem dyrektyw UE w tym zakresie i mają na celu uszczelnienie systemu poprzez objęcie nim całego strumienia odpadów komunalnych przez jeden podmiot, zwiększenie selektywnej zbiórki „u źródła” zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku i wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów.

W ramach tego systemu funkcjonuje */co najmniej jeden w gminie/* Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych /PSZOK/, który umożliwia bezpłatne przekazanie w dowolnym terminie wszelkich odpadów komunalnych, które powstały w gospodarstwie domowym. Taki PSZOK w gminie funkcjonuje na terenie składowiska odpadów.

SKŁADOWISKO ODPADÓW W SZUMOWIE

ORJAŚNIENIA:

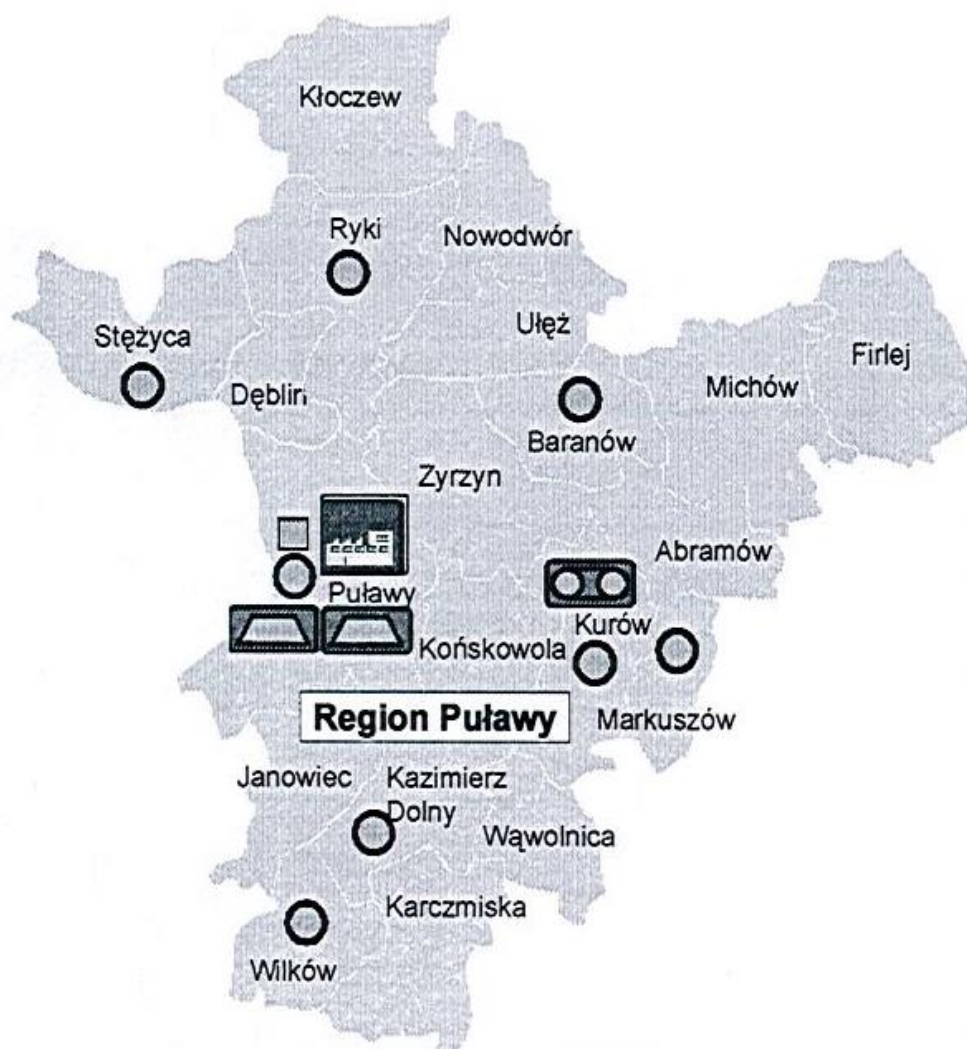
- P1, P2- piezometry
 - ◇ 1, 2 - studnie kopane
 - △ 1, 2 - miejsca poboru prób gruntu w 2002 r.
 - ▽ I-V - miejsca poboru prób gruntu w 2000 r.
 - - miejsce badania gazów wysypiskowych
- Niecki wyłewiskowe**
- 1 - niecka na nieczystości z szamb
 - 2 - niecka na serwatki z mleczarni w Kurowie
 - 3 - niecka na osad z oczyszczalni Zakładów Futrzarskich Kurów

PRZEDSIĘBIORSTWO GEOLOGICZNE POLGEOŁ S.A. ZAKŁAD W LUBLINIE	
Przeład ekologiczny składowiska odpadów i wylewiska w Szumowie, gm. Kurów	
Mapa ewidencyjna (wg projektu technicznego srod. ochronnych z 1986 r.)	
Opracował	mgr Maria Szczerbicka
Data	czerwiec 2002 r.
	Zal. 2

Zgodnie z obowiązującym Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 r. powstały regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych. Powstała również tego typu instalacja w Regionie Gospodarki Odpadami Komunalnymi /RJPOK Puławy/.

Z jego instalacji korzysta 21 miast i gmin; miasto Puławy, gminy: Kurów, Markuszów, Końskowola, Żyrzyn, Baranów, Puławy, Janowiec, Kazimierz Dolny, Wąwolnica z powiatu puławskiego, miasta Ryki i Dęblin i gminy: Stężyca, Ułęż, Nowodwór i Kłoczew, z powiatu ryckiego gminy: Michów, Firlej, Abramów z powiatu lubartowskiego oraz gminy Karczmiska i Wilków z powiatu opolskiego.

Instalacja będąca na wyposażeniu ZUK Puławy składa się z: instalacji do sortowania odpadów zmieszanych /część mechaniczna i część biologiczna/, kompostowni na odpady zielone oraz składowiska.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

Bezpieczeństwo publiczne

Zarządzeniem z dnia 3 listopada 1998 r. Komendant Główny Policji wprowadził nową organizację jednostek policji, sieć komend i komisariatów, posterunków i rewirów dzielnicowych, a dnia 1 października 1999 r. na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Puławach został utworzony komisariat w Kurowie. Oprócz Komendy Powiatowej Policji na czele której stoi Komendant Powiatowy Policji w Puławach funkcjonują ponadto: Komisariat Policji w Kurowie, Posterunek Policji w Kazimierzu Dolnym i Posterunek Policji w Nałęczowie na czele z Komendantami. W skład Komendy Powiatowej Policji w Puławach wchodzi: Wydział Kryminalny, Wydział do Walki z Przesłępczością Gospodarczą, Wydział Prewencji, Wydział Ruchu Drogowego.

Komisariat Policji w Kurowie swoim zasięgiem działania obejmuje cztery gminy: Kurów, Markuszów, Żyrzyn i Baranów. W jego skład wchodzi rewiry dzielnicowych. W Komisariacie Policji w Kurowie pracuje 25 policjantów, którzy dysponują dwoma radiowozami.

Od dnia 24 lipca 2000 r. siedzibą komisariatu jest w budynek komunalny po byłej lecznicy weterynaryjnej przejętej od Skarbu Państwa, zmodernizowany staraniem gminy Kurów dla potrzeb policji.

Ochrona przeciwpożarowa

Mocą ustawy o ochronie przeciwpożarowej 1 lipca 1991 r. powołana została **Państwowa Straż Pożarna**. Komendy PSP utworzono na bazie dotychczasowych komend zawodowych straży pożarnych tworząc strukturę: komendanta głównego oraz komendantów wojewódzkich i powiatowych PSP z komendami jako ich organami pomocniczymi.

Obok państwowej straży pożarnej funkcjonuje ochotnicza straż pożarna.

Ochotnicza Straż Pożarna jest stowarzyszeniem opierającym się na służbie społecznej swoich członków. Może być powołana w miejscowości (tzw. terenowa) lub w zakładzie pracy (tzw. zakładowa). Na terenie gminy Kurów zarejestrowanych jest **pięć (terenowych) jednostek OSP:**

- **Ochotnicza Straż Pożarna w Kurowie** funkcjonuje od 1912 r. Wyposażona jest w dwa średnie samochody bojowe: Renault Midlum z 2013 r. i Star 244 z 1987 r. oraz niezbędny sprzęt strażacki. Posiada strażnicę z dwoma garażami oraz świetlicę

z zapleczem kuchennym i sanitarnym, a ponadto izbę pamięci. Zrzesza 30 członków. Budynek strażnicy wymaga termomodernizacji. Budynek strażnicy jest własnością gminy.

- **Ochotnicza Straż Pożarna w Klementowicach** funkcjonuje od 1926 r. Wyposażona jest w średni samochód bojowy STAR 200 z 1985 r., lekki samochód bojowy Renault oraz niezbędny sprzęt strażacki. Posiada strażnicę z garażem, świetlicą i salą widowiskową oraz zapleczem kuchennym i sanitarnym. Zrzesza 20 członków. Budynek jest własnością gminy.
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Kłodzie** funkcjonuje od 1936 r. Wyposażona jest w dwa samochody bojowe marki RENAULT Midlum 4x4 z 2013r. i STAR 266 z 1991 r. oraz niezbędny sprzęt strażacki. Posiada strażnicę z dwoma garażami, świetlicą i salą widowiskową oraz zapleczem kuchennym i sanitarnym. Zrzesza 61 członków. Budynek wymaga remontu. Jest własnością OSP Kłoda.
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Płonkach** funkcjonuje od 1947 r. Wyposażona jest w dwa samochody bojowe marki RENAULT Midlum z 2013r. i STAR – MANN z 2004 r. oraz niezbędny sprzęt strażacki. Posiada strażnicę z trzema garażami, świetlicą i salą widowiskową oraz zapleczem kuchennym i sanitarnym. Zrzesza 31 członków. Budynek jest własnością OSP Płonki.
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Kol. Klementowice** – Funkcjonuje od 1957 r. Wyposażona jest w samochód marki Mercedes LP 913 D z 1980 r. oraz niezbędny sprzęt strażacki. Posiada strażnicę z dwoma garażami i świetlicą oraz zaplecze kuchenne i sanitarne. Zrzesza 30 członków. Budynek wymaga remontu. Jest własnością OSP Kol. Klementowice.
- **Ochotnicza Straż Pożarna w Choszczowie** nie prowadzi działalności statutowej. Nie posiada samochodu, sprzętu strażackiego i strażnicy.

Działalnością jednostek OSP kierują zarządy na czele z prezesami. Stronę bojową koordynują naczelnicy.

W powiecie puławskim funkcjonuje 68 jednostek OSP z czego 64 wyposażonych jest w samochody ratowniczo-gaśnicze, 4 nie posiada na swoim wyposażeniu samochodów, a 21 jednostek włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego wprowadzonego przez ustawę o ochronie przeciwpożarowej. Jest to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, która w celu ratowania życia, zdrowia,

mienia, środowiska – prognozuje, rozpoznaje i zwalcza pożary, klęski żywiołowe lub inne miejscowe zagrożenia. System ten skupia jednostki ochrony p. poż. i inne służby, inspekcje oraz podmioty, które dobrowolnie zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczo-gaśniczych. Nadzór nad systemem pełni Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Podlega mu w tym działaniu Komendant Główny PSP, wojewoda, starosta i wójt. Decyzjami Komendanta Głównego PSP do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego zostały włączone: 19 maja 1997 r. – OSP Płonki, 19 września 1997 r. – OSP Kurów, 27 maja 2010 r. – OSP Kłoda.

W 1974 r. w wyniku likwidacji powiatów oraz gromad i powstania gmin utworzona została struktura **gminnych związków ochotniczych straży pożarnych**. Działalnością ich kierują zarządy na czele z prezesami, a od 1 stycznia 1999 r. po przywróceniu powiatów, powiatowych związków ochotniczych straży pożarnych, które z wojewódzkimi związkami ochotniczych straży pożarnych oraz Związkiem Krajowym Ochotniczy Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie tworzą struktury ochotniczych straży pożarnych.

Jednostki te są sukcesywnie wyposażane w specjalistyczny sprzęt umożliwiający podejmowanie działań ratowniczo- gaśniczych zarówno na i jak poza terenem gminy.

Największe realne zagrożenie na terenie gminy Kurów jest związane z toksycznymi środkami przemysłowymi, a szczególnie z lokalizacją Zakładów Azotowych w Puławach gdzie występuje znaczna ilość toksycznych środków przemysłowych. Potencjalne wystąpienie nadzwyczajnych zagrożeń wiąże się również z przewożeniem materiałów toksycznych i niebezpiecznych drogami krajowymi nr 12 i 17 oraz drogą ekspresową S17 przebiegającymi przez gminę, a także możliwością awarii gazociągów i linii elektrycznych wysokiego napięcia na jej terenie.

Dlatego też istotne znaczenie w przeciwdziałaniu tym ewentualnym zagrożeniom może mieć współpraca wyżej wymienionych jednostek ochotniczych straży pożarnych z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Puławach.

Obecnie zdecydowana większość wyjazdów PSP Puławy oraz OSP z terenu gminy to tzw. inne niż pożary miejscowe zdarzenia, a głównie wyjazdy do kolizji i wypadków drogowych na drogach krajowych nr 12 i nr 17 i drodze ekspresowej S17.

Nieodzowne jest więc wyposażenie tych jednostek w niezbędny sprzęt.

9. DOCHODY BUDŻETU ORAZ ŚRODKI POZYSKANE Z ZEWNĄTRZ

Dochody budżetu:

- dochody własne /podatki od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych. Naliczane są wg. stawek określonych przez radę gminy i zbierane przez urząd gminy. Natomiast opłaty oraz udziały w podatkach stanowiących dochód państwa – karta podatkowa, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych, udział w podatkach dochodowych od osób: fizycznych PIT /39,34%/ i prawnych CIT /6,71%/ naliczane są przez urzędy skarbowe i przekazywane gminie.
- udziały z kwot uzyskiwanych dla budżetu państwa za wykonanie zadań administracji rządowej/; 5% z kwot uzyskiwanych przez gminę dla budżetu państwa za wykonywanie zadań administracji rządowej.
- subwencje ogólna składająca się z subwencji wyrównawczej, równoważącej, oświatowej;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Gminy, powiaty i województwa samorządowe otrzymują dotacje celowe na:

- zadania z zakresu administracji rządowej /np. sprawy wojskowe i z zakresu aktów stanu cywilnego/;
- inne zadania zlecone ustawami, które będą realizowane na podstawie porozumień /np. na dofinansowanie następujących zadań własnych: na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i innych klęsk żywiołowych, na stypendia i pomoc materialną dla młodzieży, na budowę i modernizację obiektów sportowych i boisk/.

Środki finansowe uzyskiwane z zewnątrz.

Zobowiązania finansowe: preferencyjnie oprocentowane kredyty i pożyczki z możliwością umorzenia części kwoty zaciągniętego kredytu lub pożyczki. /Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie/, kredyty komercyjne udzielane przez banki, obligacje i leasing, udziały kapitałowe – akcje, udziały w spółkach, dotacje z funduszy Unii Europejskiej, budżetu państwa, funduszy ochrony gruntów rolnych, środki finansowe osób fizycznych i prawnych.

10. MIENIE KOMUNALNE.

Wykaz mienia komunalnego według sołectw gminy i sposób jego zagospodarowania

Położenie	Nr działki	Pow.	księga wieczysta	Sposób zagospodarowania	Użytkownik - dzierżawca
Blich	977/1	0,0737	LU1P/00047612/9	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	977/2	0,0132	LU1P/00047612/9		
	976/1	0,1257	LU1P/00047612/9	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	975/3	0,0041	LU1P/00047612/9		
	2819	0,0072	LU1P/00047445/7	Wjazd do posesji	
	2818	0,0124	LU1P/00047445/7		
	970/3	0,6932	LU1P/00047612/9	Kirkut – teren wpisany do rejestru zabytków	
	970/4	0,0013	LU1P/00047612/9	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	970/5	0,0017	LU1P/00047612/9	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	970/6	0,0013	LU1P/00047612/9	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	978/2	0,0055	LU1P/00047612/9	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	974/1	0,0299	LU1P/00047612/9	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2817	0,0081	LU1P/00047612/9		
	1032	0,0248	LU1P/00047445/7	Ogród przydomowy	
	1033/1	0,0543	LU1P/00047445/7	Nieużytek przy zjeździe z ul. Puławskiej na ul. Blich	
	973	0,0273	LU1P/00047612/9	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	1031	0,0358	LU1P/00047445/7		
	1030/2	0,0608	LU1P/00047445/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	972	0,0334	LU1P/00047612/9	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2816	0,0078	LU1P/00047612/9		
1007/1	0,0095	LU1P/00047445/7	Wjazd do posesji		
1007/2	0,0190	LU1P/00047445/7	Wjazd do posesji		
2821	0,0410	LU1P/00047445/7	Ogród przydomowy	Osoba fizyczna	
991	0,0051	LU1P/00047445/7	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna	
1026	0,0355	LU1P/00047445/7	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna	
1018	0,0118	LU1P/00047445/7	Nieużytek przy Kurówce		
2138	0,0090	LU1P/00047445/7	Nieużytek przy Kurówce		
1056/1	0,0960	LU1P/00047445/7	Droga dojazdowa do posesji		
Puławska	1047	0,0082	LU1P/00047445/7	Działka przygrodzona do posesji	Osoba fizyczna
	1038	0,1617	LU1P/00047445/7	Nieużytek przy młynie	
	1039/1	0,1090	LU1P/00041267/3	Nieużytek przy młynie	
	1036	0,2837	LU1P/00047445/7	Nieużytek przy Kurówce	
	2800/1	0,0026	LU1P/00048459/5	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	2800/2	0,0035	LU1P/00048459/5		
	2800/3	0,0013	LU1P/00048459/5	Skarpa za Domem Kultury	
	2800/4	0,0022	LU1P/00048459/5		
2800/10	0,0056	LU1P/00048459/5			
2799/1	0,0660	LU1P/00043246/4	Działka z budynkiem komunalnym, w którym mieści się sklep oraz siedziba GPRPA	Sklep – dzierżawa osoba prawna Siedziba GKRPA - użyczenie	
Nowa	2871/3	0,0050	LU1P/00049114/3	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	2871/2	0,0106	LU1P/00049114/3		
	2873	0,0131	LU1P/00049175/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2809	0,0277	LU1P/00099910/7	Wjazd do posesji	
	2883	0,0033	LU1P/00048507/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2884	0,0396	LU1P/00049175/7		

	2885 2886	0,0343 0,0058	LU1P/00049175/7 LU1P/00048507/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2889	0,0252	LU1P/00049175/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2924/2 2925/2 2871/4 2872/1	0,0013 0,0024 0,0014 0,0040	LU1P/00049175/7 LU1P/00049175/7 LU1P/00049114/2 LU1P/00049175/7	Droga dojazdowa od ul. Nowej do pól	
	2895/1	0,0398	LU1P/00049175/7	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2940	0,0050	LU1P/00048917/4	Działka przygródzona	Osoba fizyczna
	2792	0,0445	LU1P/00039333/0	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2790	0,0475	LU1P/00039333/0	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2870/3	0,0050	LU1P/00062354/3	Działka przygródzona do posesji	Osoba fizyczna
	2870/5 2751/1	0,0070 0,0052	LU1P/00062354/3	Działka przygródzona do posesji	Osoba fizyczna
Krótką	2784/1	0,0291	LU1P/00048508/4	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2774/1 2791	0,0446 0,0073	LU1P/00048508/4 LU1P/00039333/0	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
Krzywa	2764/1	0,0275	LU1P/00048533/8	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2747	0,0172	LU1P/00062535/6	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
Żabia	2741	0,0130	LU1P/00055960/2	Działka przygródzona do posesji	Osoba fizyczna
	2946	0,1580	LU1P/00062425/2	Działka przeznaczona do sprzedaży	
	2686 2687	0,8972 0,6407	LU1P/00062425/2	Gruntów ornych w dzierżawie	Osoba fizyczna
I Armii WP	2708	0,0123	LU1P/00048917/4	Działka przygródzona do posesji	Osoba fizyczna
	2556	0,0503	LU1P/00047875/0	Działka nabyta od Mariusza Kuny na cele związane z budową kanalizacji	
	Udział w 1/2 części w działce nr 2560	0,1463	LU1P/00053175/8	1/2 część działki nabyta od Mariusza Kuny na cele związane z budową kanalizacji	
	Udział w 1/2 części w działce nr 2707/1	0,0074	LU1P/00079206/3	Udział po 1/2 z Leszkiem i Anną Rukasz do ich posesji i posesji Anny Stawińskiej	Osoba fizyczna
Warszawska	1009/1	0,0253	LU1P/00085647/1	Droga dojazdowa do posesji	
	1469/3	0,3094	LU1P/00048688/9	Działka ze zlewnią mleka, oraz trzema magazynami	Użytkowanie budynku – b. zlewni :- część frontowa bar gastronomiczny, część północna – sklep auto części. Magazyny – dwa dzierżawa, jeden służy OPS jako magazyn żywności
	3753	0,3832	LU1P/00048688/9	Targowisko gminne	
	1469/1	0,0962	LU1P/00048688/9	Działka z budynkami gosp. przejętymi od Spół. Mleczarskiej	Punkt sprzedaży art. metalowych – dzierżawa osoba prawna Część budynku - użyczenie KKS „Garbarnia” – szatnia dla sportowców
	1470/2	0,8969	LU1P/00048688/9	Parking przy boisku sportowym	KKS „Garbarnia”
	1472	2,6859	LU1P/00040910/9	Boisko sportowe	KKS „Garbarnia” Kurów

Głowackiego	3332/2 3335	0,2668 0,6445	LU1P/00106413/6 LU1P/00042343/7	Byłe wysypisko śmieci - nieużytek	
	3779	0,5695	LU1P/00078238/9	Siedziba ZUK	Użyczenie - ZUK sp. z o.o. w Kurowie
	3370/2	0,1639	LU1P/00041792/2	Działka przy piekarni z przepompownią wody	Użyczenie - ZUK sp. z o.o. w Kurowie
	3369/2 3369/3	0,3458 0,0360	LU1P/00040125/9	Grunt orny przy piekarni	Grunt może być przedmiotem sprzedaży
	1156/2 1157/2 1157/4	0,0015 0,0028 0,0012	LU1P/00062360/8	Działki stanowią trawnik przy bloku fabrycznym	
	3253/2	0,0171	LU1P/00084356/7	Droga dojazdowa od ul. Głowackiego do pól / przed b. kopalnia piasku spółki Muzyka	
	3510/1	0,0432	LU1P/000106988/7	Grunt nabyty przez gminę od P. Polak z Kalenia na utworzenie drogi graniczącej z gruntami Płonek / do gruntów Guz i inni /	
Nowy Rynek	752	0,0338	LU1P/00042342/0	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
	1189/7	0,4211	LU1P/00095217/1	Skwer Nowy Rynek	
Partyzantów	751	0,0117	LU1P/00042342/0	Działka przygrodzona	Osoba fizyczna
Nadrzeczna	2438 2449	0,2581 0,1594	LU1P/00048464/3	Skwer z miejscem pamięci narodowej	
Stary Rynek	2858/1	0,5441	LU1P/00048687/2	Plac Stary Rynek	
Kilińskiego	2799/3	0,1978	KW 43.246	Plac z budynkiem-Dom Kultury	Użyczenie :- Dom Kultury, OSP Kurów
	2734	0,0194	LU1P/00047442/6	Działka siedliskowa	Osoba fizyczna
	2757/2	0,0100	LU1P/00087710/8	Działka pomiędzy budynkiem Wacława Pecio a budynkiem nieżyjących braci Księżniak	
	2853/1 2855/1 2851 2852/1	0,2246 0,0154 0,0049 0,2500	LU1P/00047874/3 LU1P/00047874/3 LU1P/00047874/3 LU1P/00048687/2	Parking w centrum Kurowa	
	1469	0,1593	LU1P/00011135/1	Działka darowana w 2015 r. na rzecz gminy przez Wspólnotę „Okręglice” a cele publiczne Kurowa	Osoba fizyczna
Kowalska	1499	0,0130	LU1P/00042342/0	Wjazd od ul. Kowalskiej do 3 posesji	Osoby fizyczne
Lubelska	2532/3 2533/3 2533/6 2575/34 2947/1 2947/4	0,1424 0,0686 0,0045 0,0044 0,8131 0,0008	LU1P/ 00084315/8	Teren z budynkami szkolnymi	Trwały zarząd po ½ :- 1. Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Ignacego potockiego w Kurowie 2. Szkoła Podstawowa im. Grzegorza Piramowicza w Kurowie
	2531/3 2532/1 2532/4 2533/4 2533/5 2533/7 2562/3 2575/30 2575/31 2575/32 2575/33 2947/2 2947/3	0,0005 0,0188 0,0210 0,0013 0,0001 0,0260 0,0035 0,0034 0,0455 0,0126 0,2911 0,0781 0,1090	LU1P/00051814/6	Boiska sportowe przy szkołach	Trwały zarząd :- Szkoła Podstawowa im. Grzegorza Piramowicza w Kurowie
	2575/10 2575/20	0,0122 0,0053	LU1P/00065602/8	Pas gruntu od ul. G. Piramowicza stanowiący dojazd do zaplecza budynku, w którym mieści się poczta i apteka	

	2575/7	0,1723	LU1P/00065601/1	Działka z budynkiem, w którym mieści się obecnie poczta, apteka i zakład fryzjerski	Dzierżawa lokalu na siedzibę poczty – Poczta Polska S.A, apteka i zakład fryzjerski – osoby fizyczne	
	2861	0,0087	LU1P/00048687/2	Chodnik przy ul. Lubelskiej / przy sklepie p. Kozaka /		
	2575/38	0,2591	LU1P/00015208/1	Działka SP ZOZ Kurów	Użyczenie – Sam. Publ. Zakład Opieki Zdrow. w Kurowie	
	869/5 869/6	0,0225 0,0082	LU1P/00042339/6	Wjazd do OPS i posesji prywatnej		
	869/4	0,0664	LU1P/00042339/6	Parking dla pojazdów przy OPS Kurów		
	869/7	0,0228	LU1P/00042339/6	Pas gruntu przygrodzony	Osoba fizyczna	
	869/8	0,6510	LU1P/00042339/6	Działka z budynkiem b. Lecznicy Wet. i garażami	Budynek w części wynajmowany na Komisariat Policji, w części mieści się OPS, budynek gospodarczy - garaże – 2 szt. Komisariat, 1 szt.- najem osoba fizyczna	
	1217 1218/2 1219/2	0,2380 0,0318 0,0309	LU1P/00086857/3 LU1P/00047875/0 LU1P/00047875/0	Działka z budynkiem Urzędu Gminy, budynkami gospodarczymi, garażami, blaszanym kontenerem oraz budynkiem Orange Polska z centralą telefoniczną	siedziba Urzędu Gminy, 2 garaże – dzierżawa przez osoby fizyczne, pozostałe garaże służą potrzebom gminy / archiwum, magazyn żywności / ostatnie pomieszczenie w budynku gospodarczym dzierżawa - Koło Wędkarskie – siedziba koła. Kontener blaszany – dzierżawa Stowarzyszenia „Otwarty Krąg” i archiwum OPS. Budynek centrali telefonicznej z gruntem – dzierżawa Orange Polska	
	1213/1	0,0338	LU1P/00108309/8	Działka przygrodzony	Osoby fizyczne	
Kościuszki	1150 1152	0,0131 0,0166	LU1P/00040910/9 LU1P/00040910/9	Teren przygrodzony	Osoba fizyczna	
	1148/1 1149 2822	0,0164 0,0202 0,0070	LU1P/00041775/7	Teren u zbiegu ulic Kościuszki i Lubelskiej, stanowi parking przy BS Nałęczów		
	1161	0,0116	LU1P/00099352/7	Działka przegrodzona	Osoba fizyczna	
	3188/5	0,1967	LU1P/00040910/9	Działka budowlana / sekretarzówka /	Działka przeznaczona do sprzedaży	
	3188/6	0,1055	LU1P/00040910/9	Działka budowlana / sekretarzówka /	Działka przeznaczona do sprzedaży	
	3193/1	0,1333	LU1P/00040910/9	Działka budown. jedn. Obecnie użytkowana jako grunt orny / teren		
	3205/1 3205/2 3205/3	0,0136 0,0275 0,0084	LU1P/00042343/7	Działki dojazdowe do posesji	Osoby fizyczne	
	3210	0,1520	LU1P/00042343/7	Działka pod Szumowem stanowi boisko sportowe		
	Graniczna	680	0,0735	LU1P/00093134/1	Grunt orny	
	Głęboka	581/3	0,0079	LU1P/00042342/0	Teren stanowi wjazd od ul. Kowalskiej w ul. Głęboką	
582/4		0,0010	LU1P/00042342/0	Grunt przygrodzony	Osoba fizyczna	
582/2		0,0102	LU1P/00042342/0	Grunt przygrodzony	Osoba fizyczna	

Piramowicza	2575/19 2575/27 2567/6 2575/24	0,0391 0,0165 0,0195 0,0803	LU1P/00091576/7	Działki stanowią ulicę G. Piramowicza		
	2567/5	0,0103	LU1P/00091576/7	Działka przygodzona	Osoba fizyczna	
	2575/15 2562/5 2531/5	0,3245 0,0585 0,0214	LU1P/00091575/0	Działka z budynkiem Przedszkola Gminnego	Trwały zarząd – Gminne Przedszkole Nr 1 im. Czesława Janczarskiego w Kurowie	
	2531/7	0,0711	LU1P/00047875/0	Działka nabyta od P. Kaniów na cele związane z budową kanalizacji		
	2562/4 2531/4	0,0046 0,0008		Przejęcie między boiskiem szkolnym a przedszkolem		
	2575/29	0,0670	LU1P/00015208/1	Parking za ośrodkiem zdrowia		
	2575/39 2575/26	0,0496 0,0009	LU1P/00015208/1 LU1P/00015208/1	Droga dojazdowa od ul. Piramowicza do szkoły		
	2575/17	0,0198	LU1P/00015208/1	Parking przy przedszkolu		
	2575/22	0,0238	LU1P/00015208/1	Teren przygodzony do działki parafialnej	Parafia Rzym.-Kat. w Kurowie	
	Fabryczna	3524 3525 3526 3527 3528 3529 3530	0,0868 0,1371 0,3171 0,5271 0,6384 0,6892 1,2734	LU1P/00042341/3	Łąki za oczyszczalnią	Osoby fizyczne
3531		3,6043	LU1P/00093016/8	Działka przekazana darowizną przez Wspólnotę „Okręglice” w Kurowie , na części której pobudowana została oczyszczalnia ścieków, pozostały teren stanowi grunt orny.	Oczyszczalnia z terenem – użyczenie Zakład Usług Komunalnych spółka z o.o. Grunt orny w dzierżawie osoby fizycznej.	
496		42,6807	LU1P/00111135/1	Grunty darowane w 2015 r. na rzecz gminy przez Wspólnotę „Okręglice” na cele publiczne Kurowa	Grunty dzierżawione w ramach przetargu przez osoby fizyczne	
521/3		0,6455	LU1P/00111136/8			
525		0,5233	LU1P/00111135/1			
2436/1		0,6106	LU1P/00111136/8			
3566		27,9931	LU1P/00111135/1			
33631 3635 3740		0,4639 0,2183 0,1625	LU1P/00042341/3 LU1P/00042341/3 LU1P/00042341/3	Grunty orne i łąki „Za stawem”	Osoby fizyczne	
Drogi i ulice		148 działek	25,4806	LU1P/00047875/0 LU1P/00100743/6 LU1P/00101326/4 LU1P/00100691/6 LU1P/00099941/3	Drogi i ulice gminne z terenu Kurowa	
Klementowice		795	0,9600	LU1P/00048986/8	Działka rolna	Osoba fizyczna
	548	0,8200	LU1P/00048986/8	Działka rolna	Osoba fizyczna	
	485/2	0,0200	LU1P/00048986/8	Droga dojazdowa do budynku byłego przedszkola. Obecnie świetlica wiejska		
	485/3	0,0500	LU1P/00048986/8	Studnia głębinowa, ujęcie wody		
	485/4	0,1300	LU1P/00048986/8	Działka z budynkiem byłego przedszkola / obecnie świetlica wiejska /	Obiekt przekazany Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi	
	485/5	0,2700	LU1P/00048986/8	Działka na której mieści się OSP		
	485/6	0,2700	LU1P/00048986/8	Grunt za przedszkolem		
	500/1	0,1800	LU1P/00048986/8	Podmokły teren rolny / działka na której mieści się Klub Rolnika /		
	113 118/1	0,6700 0,3300	LU1P/00048986/8 LU1P/00048986/8	Grunt zalesiony położony w sąsiedztwie lasu		

	644	0,9800	LU1P/00054914/8	Grunt rolny	Osoba fizyczna
	657/3	1,6600	LU1P/00054914/8	Grunt rolny przy szkole, z którego wydzielono 3 działki nauczycielom na podstawie art.56 Karty Nauczyciela, pozostały grunt wdzierżawiany w drodze przetargów	Osoby fizyczne
	657/2	0,1800	LU1P/00055204/5	Działka z budynkiem hydroforni	Użyczenie – ZUK sp. z o.o. w Kurowie
	666	0,8300	LU1P/00054914/8	Grunt z budynkiem szkoły	Trwały zarząd – Zespół Placówek Oświatowych w Klementowicach
	701 692/9 692/10	0,1016 0,0305 0,0688	LU1P/00060548/6 LU1P/00072803/9 LU1P/00072803/9	Teren stanowi parking przy kościele	
	695	0,4900	LU1P/00054914/8	Grunt rolny przy starej szkole, z którego wydzielono 0,25 ha dla nauczycielki na podstawie art.56 Karty nauczyciela, pozostały grunt dzierżawa	Osoby fizyczne
	705	0,3800	LU1P/00054914/8	Działka z budynkiem starej szkoły – obecnie budynek mieszkalny w którym mieści się dwa lokale	Osoby fizyczne
	433/3	0,0173	LU1P/00085806/4	Grunt orny przy Aptece	
	433/6	0,3407	LU1P/00054914/8	Grunt orny przy Aptece	
	477/15	0,0049	LU1P/00028377/0	Grunt przygrodzony	Osoba fizyczna
	453/3 453/4	0,1500 0,0100	LU1P/00055931/0	Działki z budynkiem Ośrodka Zdrowia	Użyczenie – SP ZOZ w Kurowie
	134 działki	46,6705	LU1P/00072803/9 LU1P/00091390/0 LU1P/00028377/0	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Olesin	148/1 148/3 148/4	6,2500 0,2600 0,1100	LU1P/00042618/6	Zespół pałacowo-parkowy – obiekt wpisany do rejestru zabytków	
	181 182	10,7100 0,6300	LU1P/00042729/7	Stawy rybne	Dzierżawa – Polski Związek Wędkarski w Kurowie
	86	0,1900	LU1P/00003104/5	Działka z połową budynku mieszkalnego	Osoba fizyczna
	97	0,2300	LU1P/00100922/5	Cmentarz wojenny- obiekt wpisany do rejestru zabytków	
	Udział 2761/18440 w działce 116/5	0,1446	LU1P/00040909/9	Działka z budynkiem b. Agronomówki, w którym 1 lokal stanowiący własność gminy - świetlica wiejska	Lokal przekazany radzie sołectkiej na potrzeby wsi
	144/4 144/9	0,1800 0,4700	LU1P/00041768/5	Działka z budynkiem stacji wodociągowej	Użyczenie – ZUK Kurów sp. z o.o. w Kurowie
	41 działek	4,4778	LU1P/00097936/1 LU1P/00091391/6 LU1P/00106867/3	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Buchalowice	127/4 127/5	0,0947 0,0947	LU1P/00042371/2	Grunt przekazany do użytkowania nauczycielom na podstawie art.56 Karty Nauczyciela	
	127/2	0,1500	LU1P/00042371/2	Działka z budynkiem b. domu ludowego	Część budynku najem pod sklep, pozostała część przekazana radzie sołectkiej na potrzeby mieszkańców wsi
	127/7	0,0474	LU1P/00042371/2	Terren przy budynku b. domu ludowego	
	21 działek	6,1176	LU1P/00077440/1	Drogi gminne z terenu całej wsi	

Brzozowa Gać	546/2	0,2800	LU1P/00019333/4	Działka z budynkiem świetlicy wiejskiej	Obiekt przekazany Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi
	297	0,5600	LU1P/00110454/6	Dziaka położona przy szosie warszawskiej / glinianki/ porośnięta drzewami	
	515	0,1400	LU1P/00110454/6	Plac w środku wsi	
	539	0,0800	LU1P/00104838/7	Działka zakupiona przez gminę od Elwiry Koter dla potrzeb budowy kanalizacji	
	36 działek	11,7760	LU1P/00092073/8	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Dęba	147/3	0,0266	LU1P/00049148/9	Droga dojazdowa do pól pomiędzy sklepem a działka ze zlewnią mleka	
	1184/1 1185/1 1213	0,2270 0,1232 0,1525	LU1P/00049148/9	Działka z budynkiem b. szkoły. Obecnie świetlica wiejska	Obiekt przekazany Sołectwu na potrzeby mieszkańców wsi
	29 działek	10,3785	LU1P/00099364/4 LU1P/00094071/8	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Choszczów	398/3	0,3600	LU1P/00042113/6	Działka z bud.stacji wod., studnią głęb., dwa zbiorniki wyr.- stalowe	Użyczenie – ZUK spółka z o.o.
	374/1 375/1	0,0300 0,0600	LU1P/00053147/3	Działki z budynkiem byłej zlewni mleka nabyte przez gminę od Spółdzielni Mleczarskiej na cele budowy świetlicy wiejskiej	
	14 działek	4,5700	LU1P/00100692/3	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Barłogi	648	3,6400	LU1P/00029096/3	Grunt zakupiony przez gminę od RSP Łany na kopalnię kruszywa	Zgodnie z planem grunt przeznaczony pod kopalnię kruszywa.
	415/1	0,0136	LU1P/00104629/9	Droga dojazdowa	
	415/2	0,0098	LU1P/00104629/9	Grunt na którym pobudowano budynek centrali telefonicznej	Osoba prawna
	415/3	0,1695	LU1P/00104629/9	Działka z budynkiem świetlicy wiejskiej	Obiekt przekazany Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi
	17 działek	3,8900	LU1P/00093074/2	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Bronisławka	375/2	0,3700	LU1P/00011173/8	Działka z hydroformią	Użyczenie – ZUK spółka z o.o.
	281/2	0,7400	LU1P/00050127/6	Grunt zakupiony od AWR Skarbu Państwa z przeznaczeniem na kopalnię kruszywa	
	374	0,1500	LU1P/00047611/2	Działka z budynkiem świetlicy wiejskiej	Obiekt przekazany Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi
	255/1	0,1600	LU1P/00107163/5	Działka budownictwa zagrodowego	
	7 działek	2,6200	LU1P/00062355/0	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Posiołek	17/3	0,0400	LU1P/00093868/5	Grunty orne położone po obu stronach S-17 przeznaczone do dzierżawy	
	17/5	0,1600	LU1P/00093868/5		
	3 działki	0,7000	LU1P/00092076/9 LU1P/00092075/2	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Wólka Nowodworska	13/2 13/3	0,0937 0,0759	LU1P/00093867/8	Grunty rolne po obu stronach S-17 przeznaczone do dzierżawy	
	30 działek	7,7088	LU1P/00091642/1 LU1P/00088262/9	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Marianka	6 działek	1,1900	LU1P/00101349/1	Drogi gminne z terenu całej wsi	

Kłoda	259/1	0,0600	LU1P/00048509/1	Działka z budynkiem mieszkalnym i stodołą	Osoba fizyczna
	383/1	0,0200	LU1P/00049610/9	Droga dojazdowa przy zlewni mleka	
	383/4	0,0789	LU1P/00049610/9	Teren przy OSP	
	398/1	0,2800	LU1P/00049610/9	Działka z budynkiem b. szkoły., obecnie świetlica wiejska	Obiekt przekazany Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi
	17 działek	4,6590	LU1P/00077445/6	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Płonki	217/3	0,0960	Akt not.3852	Łąka przy zbiorniku retencyjnym	
	217/4	0,1247			
	690/2	0,0080	LU1P/00090913/5	Grunt zakupiony od Adama Karpińskiego na przepompownię	
	89/2	0,0209	LU1P/00048332/9	Teren b. Żwirowni - nieużytek	
	347/1	0,0100	LU1P/00056341/4	Działka przy budynku byłej szkoły z masztem telefonicznym	Osoba prawna
	347/2	0,9686	LU1P/00056341/4	Działka z budynkiem b. szkoły, w części której wydzielono lokal mieszkalny, a w pozostałej części urządzono świetlicę wiejską	Lokal mieszkalny – osoba fizyczna, świetlica wiejska przekazana Sołectwu dla potrzeb mieszkańców wsi
	Udział w 1/12 części w działkach 113/1 113/2 163	0,6221 0,4745 0,1605	Akt notarialny Rp.A – 2084/2011	Udział zakupiony od Antoniego Ścibiora na cele poszerzenia drogi gminnej	
	72 działki	19,8888	LU1P/00092077/6 LU1P/00022078/2	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Sumów	77	0,2200	LU1P/00042114/3	Nieużytek na Wygodzie	
	81	0,0900	LU1P/00042114/3	Działka bud. przeznaczona do sprzedania w drodze przetargu	
	300	0,7000	LU1P/00042114/3	Wyrobisko - zalesione	
	663	0,8400	LU1P/00042114/3	Wyrobisko po kopalni kruszywa – działka zalesiona	
	668	0,2800	LU1P/00042114/3	Wyrobisko po kopalni kruszywa – działka zalesiona	
	599	0,2500	LU1P/00042114/3	Wyrobisko po kopalni kruszywa – działka zalesiona	
	666	5,9000	LU1P/00042114/3	Wysypisko śmieci i wylewisko	Trwały zarząd – ZUK sp. z o.o. w Kurowie
	45 działek	7,9654	LU1P/00098197/5	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Łakoć	19 działek	5,0000	LU1P/00062356/7	Drogi gminne z terenu całej wsi	
Zastawie	9 działek	1,5100	LU1P/00077443/2	Drogi gminne z terenu całej wsi	

Razem grunty komunalne gminy Kurów	-	309,4114 ha
w tym :-		
- grunty	-	144,8084 ha
- drogi	-	164,6030 ha
- grunty oddane w użytkowanie wieczyste	-	1,8458 ha

Grunty będące własnością gminy oddane w użytkowanie wieczyste

Lp.	Użytkownik wieczysty	Grunt zabudowany	Pow. w m ²
1.	Osoba prawna	Dom towarowy w centrum Kurowa	685
2.	Osoba prawna	Płonki - sklep	418
3.	Osoba fizyczna	Piekarnia - Kurów ul. Głowackiego	8290
4.	Osoba prawna	Kłoda – sklep	436
5.	Osoba fizyczna	Kurów ul. Fabryczna /punkt skupu żywca/	1047
6.	Osoba fizyczna	Kurów ul. Nowa 16A – działka pod budynkiem mieszkalnym	151
7.	Osoby fizyczne *2	Kurów ul. Krótka 1 – działka pod dwoma lokalami mieszkalnymi	217
8.	Osoba prawna	Grunty pod zlewniami mleka: Klementowice Dęba Buchałowice	600 1500 800
9.	Osoby fizyczne *4	Kurów ul. Warszawska 14 – grunt na którym znajduje się budynek mieszkalny z 4 lokalami /łazienka /	1408
10.	Osoba fizyczna	Kurów ul. Nowa grunt z budynkami b. Spółdzielni Kuśnierzy	2205
11.	Osoba fizyczna	Płonki – grunt z b. zlewnią mleka	646
12.	Osoba prawna	Grunt w Kurowie przy ul. Głowackiego ze stacją transformatorową	56
Razem: –			18458

11. ORGANY GMINY I GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

Organy Gminy.

Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym gminy. Jej kadencja trwa 4 lata. Do jej kompetencji należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej.

Pracę rady gminy organizuje przewodniczący rady. Rada obraduje na sesjach, na których podejmowane są uchwały. Działa poprzez komisje, które opiniują projekty uchwał. Komisje rady gminy.

- Komisja Budżetu, Finansów, Mienia Komunalnego i Inicjatyw Społecznych;
- Komisja Oświaty, Kultury, Zdrowia, Opieki Społecznej i Bezpieczeństwa Publicznego;
- Komisja Rolnictwa, Leśnictwa, Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska;
- Komisja Rewizyjna;

Wójt jest organem wykonawczym gminy. Swoje zadania wykonuje przy pomocy urzędu gminy. Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa.

Gminne jednostki organizacyjne

Jednostki budżetowe /pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu gminy, a uzyskane dochody odprowadzają na rachunek budżetu/. Są to:

- Urząd Gminy Kurów /funkcjonuje w budynku wybudowanym w 1914 r. Odbudowany i przebudowany w 2005 r./.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie /funkcjonuje w budynku komunalnym w Kurowie przy ul. Lubelskiej oddanym do użytku pod koniec lat pięćdziesiątych. Remontowany wewnątrz w 2000 r. Wymiana pokrycia dachowego w 2009 r. Wymaga termomodernizacji/.
- Gminne Przedszkole Publiczne Nr 1 w Kurowie im. Czesława Janczarskiego. /Realizuje swoje zadania w budynku oddanym do użytku w 1979 r. Rozbudowany i termomodernizowany w 2014 r./.
- Zespół Placówek Oświatowych w Klementowicach /w którego skład wchodzi; Gminne Przedszkole Publiczne Nr 2 w Klementowicach oraz Szkoła Podstawowa w Klementowicach im. Ks. Stanisława Rzepeckiego funkcjonuje w budynku oddanym do użytku w 1965 r. rozbudowanym w 2012/2013 r. Budynek wymaga termomodernizacji/.

- Szkoła Podstawowa w Kurowie im. Ks. Grzegorza Piramowicza */funkcjonuje w budynku oddanym do użytku w 1964 r. Budynek wymaga termomodernizacji/.*
- Gimnazjum Publiczne Nr 1 im. Ignacego Potockiego w Kurowie funkcjonuje w budynku oddanym do użytku 01.09.2003 r.; W ramach gimnazjum funkcjonuje zespół administracyjny zajmujący się obsługą administracyjno-księgową jednostek oświatowych.

Gminne jednostki organizacyjne nie posiadają osobowości prawnej.

Instytucje Kultury */prowadzą działalność w zakresie upowszechniania kultury/.* Są to: Gminny Ośrodek Kultury w Kurowie */funkcjonuje w budynku oddanym do użytku w 1965 r., w którym również znajduje się strażnica OSP Kurów/.* Natomiast Gminna Biblioteka Publiczna */funkcjonuje w budynku wikariatu użyczonym do 2029 r. przez Parafię Rzymskokatolicką w Kurowie, a odbudowanym i przebudowanym przy pomocy dotacji UE/.* Znajdują się również tam: muzeum oraz siedziby chóru i orkiestry dętej.

Publiczny zakład opieki zdrowotnej */samodzielny zakład pokrywający z uzyskanych przychodów, koszty działalności i zobowiązania/.* Jest to:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kurowie */prowadzi działalność od 01.01.2000 r., jego organem założycielskim jest rada gminy. Funkcjonuje w dwóch budynkach; w Klementowicach wybudowanym w 1968 r. i Kurowie wybudowanym w 1974 r. Budynki w 2010r. zostały odbudowane i przebudowane przy pomocy dotacji z UE/.*

Wszystkie nieruchomości, na których funkcjonują jednostki organizacyjne gminy za wyjątkiem Gminnej Biblioteki Publicznej stanowią jej własność oraz posiadają stosowne tytuły prawne i założone księgi wieczyste.

Zakład Usług Komunalnych w Kurowie */został utworzony 1 stycznia 2000 r. jako zakład budżetowy. Funkcjonuje na zabudowanej nieruchomości o pow. 0,65 ha wdzierżawionej od gminy. Ponadto wdzierżawia składowisko odpadów stałych w Szumowie, ujęcia wody w Kurowie, Olesinie, Klementowicach, Choszczowie i Bronisławce, oczyszczalnię ścieków w Kurowie oraz zajmuje się utrzymaniem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej/.*

Na podstawie uchwały Rady Gminy Kurów z 18-12.2013 r. aktem notarialnym z 20.01.2014 r. dokonano przekształcenia Zakładu Usług Komunalnych w Kurowie w jednoosobową spółką zoo ze 100% udziałem Gminy Kurów i w dniu 3.03.2014 r.

Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z/s w Świdniku VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego dokonał wpisu spółki do rejestru przedsiębiorców.

12. WSPÓŁPRACA Z GMINAMI W KRAJU I ZAGRANICĄ

Współpraca z gminami w kraju

- Lokalna Grupa Działania /LGD/ „Zielony Pierścień” z siedzibą w Kośminie /pierwotna siedzibą był Nałęczów/ zarejestrowana została w dniu 3 marca 2008 r. przez Sąd Rejonowy – IX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego w Lublinie. Jest to stowarzyszenie działające na obszarze 11 gmin; Baranowa, Janowca, Kazimierza Dolnego, Końskowoli, Kurowa, Markuszowa, Nałęczowa, Puław, Wąwolnicy, Żyrzyna – powiat puławski i Wojciechowa – powiat lubelski. Członkiem stowarzyszenia jest również Powiat Puławski.

Nazwa LGD „Zielony Pierścień” nawiązuje do określenia używanego przez urbanistów i ekologów w odniesieniu do szczególnie atrakcyjnych pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i turystycznym obszarów okalających miasta którym przypisuje się funkcję stabilizującą środowiskowe warunki życia w mieście, funkcję ochrony struktury przestrzennej oraz funkcję wypoczynku codziennego i świątecznego dla mieszkańców miast. Takim szczególnie atrakcyjnym obszarem o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, a także o uznanej marce turystycznej jest teren objęty działaniem LGD. W znaczeniu symbolicznym nazwa „Zielony Pierścień” nawiązuje do tego co jest unikatowe, osobliwe i cenne. A za taki uznaje się obszar 11 gmin należących do LGD „Zielony Pierścień”, który wyróżnia się w województwie lubelskim najwyższymi walorami kulturowymi, historycznymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Mapa Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień”.

LGD „Zielony Pierścień” jest jedną z 26 LGD na Lubelszczyźnie, które wdrażały na obszarach wiejskich Lokalne Strategie Rozwoju /LSR/ 2009-2015 w ramach *Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich /PROW/ 2007-2013*. Wsparcie finansowe na przedsięwzięcia zaplanowane w LSR wyniosło ponad 16,3 mln zł. oznaczało to, że mieszkańcy 11 w/w gmin sami decydowali o tym na jakie projekty wykorzystać pomoc finansową.

Ponadto LGD była dysponentem 11 mln zł, Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy 2011-2014. Była to bezzwrotna pomoc finansowa przyznana przez rząd Szwajcarii Polsce i pozostałym państwom członkowskim UE, które przystąpiły do jej struktur 1 maja 2004r. Projekt „EUROszansa dla Lubelszczyzny ...” powstał dzięki zaangażowaniu w 2008 r. 11 w/w/ gmin, Powiatu Puławskiego, Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli /LODR/, Lubelskiego Ośrodka Samopomocy /LOS/ i LGD „Zielony Pierścień” w Nałęczowie. Podregion składający się z w/w 11 gmin to obszar o wyjątkowych w skali kraju walorach kulturowych i przyrodniczych. Jego znakiem rozpoznawczym jest turystyczny trójkąt Nałęczów – Kazimierz Dolny – Puławy. Szansą jego rozwoju jest podniesienie jakości usług turystycznych. Rozwój ten ogranicza słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, brak sieciowych produktów turystycznych oraz słaba współpraca partnerów z sektora społecznego, publicznego i gospodarczego /z którego się składa LGD/. Te czynniki oraz perspektywa Piłkarskich Mistrzostw Europy EURO2012 i bogate doświadczenie Szwajcarii w promocji turystyki zwłaszcza w kontekście EURO 2008 stały się przesłankami do aplikowania o wsparcie z tego programu. Powiat Puławski wystąpił w roli Instytucji Realizującej, reprezentującej wszystkich partnerów projektu LGD „Zielony Pierścień” w roli Operatora Dotacji w zakresie opracowania Planu Rozwoju Turystyki w podregionie na lata 2012-2020, szkolenia, doradztwa, audytu finansowego LODR i LOS w zakresie szkoleń.

Mapa obszaru objętego programem EUROszansa dla Lubelszczyzny”.

LGD „Zielony Pierścień” dysponowała również 1,35 mln zł z RPO WL/2011-2014/ i 1,19 mln zł z EFS.

LGD „Zielony Pierścień” współfinansowana jest ze środków UE w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucją Zarządzającą PROW 2014 - 2020 jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W ramach uchwalonej Lokalnej Strategii Rozwoju /LSR/ na lata 2016-2020 dla obszaru LGD „Zielony Pierścień” wytyczone zostały kierunki działań Stowarzyszenia oraz możliwości wsparcia dla sektora społecznego, gospodarczego i publicznego z w/w programu ze środkami pomocowymi UE. Budżet grupy na w/w okres programowania będzie wynosił ok. 11,2 mln zł. w tym 9 mln zł na projekty 2 mln zł na sprawy bieżące. Co najmniej 50% tj 4,5 mln zł ma być przeznaczony na rozwój przedsiębiorczości i miejsca pracy, a pozostałe 4,5 mln zł dla gmin i organizacji społecznych pozarządowych. Dofinansowanie w przypadku gmin 63,63% dotacje UE i 36,37% wkład własny. W przypadku organizacji społecznych 97% dotacja UE, a 3% wkład własny.

Partnerstwo gmin i miast z Kurem w herbie

Współpraca partnerska rozpoczęła się dnia 4 kwietnia 2007 r. Na zaproszenie burmistrza Oławy z województwa dolnośląskiego przybyli do tego miasta przedstawiciele 5 z 7 polskich miast i gmin oraz Powiat Oławski które mają kura w herbie. W Europie jest około 300 bliskich heraldycznie miast i gmin. Były to:

- *Duszniki Zdrój* – miasto i gmina w Powiecie Kłodzkim /ok. 5200 mieszkańców/ województwo dolnośląskie;
- *Cieszków* – gmina w Powiecie Milicz województwo dolnośląskie /ok. 4500 mieszkańców/;
- *Ślubice* – miasto powiatowe w województwie lubuskim, siedziba gminy miejsko-wiejskiej /ok. 17000 mieszkańców/ położone nad Odrą;
- *Kurzętnik* – gmina w Powiecie Nowe Miasto Lubawskie w województwie warmińsko-mazurskim /ok. 8700 mieszkańców/;
- *Kurów* – gmina w Powiecie Puławskim, województwo lubelskie /ok. 8000 mieszkańców/.

Nie przybyli przedstawiciele gminy *Zduny* w Powiecie Łowickim, województwo łódzkie /ok. 6000 mieszkańców/ oraz *Stoczek Łukowski* – miasto i gmina w Powiecie Łukowskim, województwo lubelskie / ok. 2700 mieszkańców/.

Dalszej współpracy nie podjęła gmina Cieszków i miasto Słubice.

Natomiast współpracę podjęły; miasta: Oława, Duszniki Zdrój oraz gminy Kurzętnik i Kurów. Współpraca polegała na udziale w ważnych uroczystościach jakie odbywały się w tych gminach i miastach.

W dniach 15/16 czerwca 2008 r. w obchodach pierwszego międzynarodowego spotkania gmin i miast z kurem w herbie pod nazwą „Oławskie Dni Koguta” wzięły udział delegacje z miasta Duszniki Zdrój oraz gminy Kurzętnik i Kurów.

Dnia 23/24 maja 2009 r. spotkanie gmin i miast z kurem w herbie odbyło się w Dusznikach Zdrój. Obchody uświetniła kurowska orkiestra dęta. Były obecne delegacje miasta Oława oraz gmin Kurzętnik i Kurów.

Dnia 10/11 lipca 2010 r. tradycyjne obchody Dnia Koguta odbyły się w Kurzętniku, który jest położony niedaleko Grunwaldu gdzie miała miejsce zwycięska bitwa nad Krzyżakami. Uroczystości odbyły się w 600-lecie tych wydarzeń ponieważ pierwotnie do tej bitwy miało dojść właśnie pod Kurzętnikiem. Również te uroczystości uświetniła kurowska orkiestra dęta.

W dniach 7,8 i 9 września 2012 r. miasta i gminy partnerskie gościła Gmina Kurów, podczas obchodów uroczystości 570-lecia lokacji /założenia/ Kurowa na prawie magdeburskim i 100 rocznicy utworzenia Ochotniczej Straży Pożarnej w Kurowie.

W dniach 21-23 czerwca 2013 r. delegacje gmin Kurzętnik i Kurów uczestniczyły w obchodach Święta Miasta Oława – Dni Koguta. Natomiast w dniach 20-22 września 2013 r. w Oławie miał miejsce Międzynarodowy Młodzieżowy turniej Piłki Nożnej miast i gmin partnerskich rocznik 2000/2001, w którym uczestniczyli młodzi piłkarze z Czeskiej Trzebowy, Oławy, Energetyka Siechnice, Garbarni Kurów, Miedzi Legnica i Śląska Wrocław.

Współpraca zagraniczna

W dniu 10 sierpnia 2009 r. gmina Kurów podczas pobytu jej przedstawicieli w gminie Frankenburg koło Salzburga w Górnej Austrii nawiązała kontakty partnerskie. Pierwszym najtrwalszym efektem tej współpracy było nawiązanie kontaktów między orkiestrami dętymi z Kurowa i Frankenburga. Okazją do tego był I Festiwal Orkiestr Dętych w Kurowie.

Efektom przyjęcia zaproszenia była wizyta delegacji gminy Frankenburg i frankenburskiej orkiestry dętej w Kurowie, a także w Garbowie i Nałęczowie w dniach 17,18 i 19 lipca 2010 r. Podczas tego pobytu orkiestra z Frankenburga koncertowała w Kurowie, Garbowie i Nałęczowie.

Rewizyta delegacji gminy Kurów i Kurowskiej orkiestry dętej we Frankenburgu miała miejsce w dniach 20,21,22 i 23 lipca 2012 r. Orkiestra z Kurowa koncertowała we Frankenburgu podczas festynu targowego. W dowód uznania i sympatii muzycy z Frankenburga ofiarowali kurowskiej orkiestrze cenny instrument – tubę. Wyjazd był okazją do zaprezentowania dorobku orkiestry dętej z Kurowa i wymiany muzycznych doświadczeń między orkiestrami.

13. PROJEKTY REALIZOWANE Z UDZIAŁEM DOTACJI UE ORAZ BUDŻETU PAŃSTWA W LATACH 2008 - 2014

Projekty realizowane z udziałem dotacji UE oraz budżetu państwa w latach 2008-2014

Nazwa projektu	Koszt całkowity projektu	Kwota dofinansowania	Program z jakiego projekt był finansowany
Stacja wodociągowa - montaż hydrofora	54 078,29	5 883,22	PFOŚiGW
Odbudowa drogi gminnej nr 2246010 w miejscowości Płonki	70 450,15	50 000,00	L UW
Odbudowa drogi gminnej nr 0107731 L w miejscowości Kol. Klementowice „Misiurówka”	219 771,32	165 137,00	L UW
Odbudowa drogi gminnej Klementowice do Pączkowskiego	88 229,69	30 000,00	FOGR
Odbudowa drogi Klementowice-Łopatki - Wąwolnica	189 328,34	93 694,17	Inne JST
„Efektywna pomoc społeczna w gminie Kurów”	27 884,36	6 127,10	POKL
Budowa drogi gminnej w Płonkach	100 452,56	30 000,00	FOGR

Odbudowa drogi gminnej w miejscowości Płonki (600 mb)	168 315,31	124 863,00	L UW
Utwardzenie dna wąwozu w ciągu drogi gminnej nr dz.490/5 i 849/4 w m. Klementowice od km 0+160 do km	80 063,13	51 502,00	L UW
Utwardzenie dna wąwozu w ciągu drogi gminnej dz. nr 372/5 w m. Klementowice od km 0+102 do km	43 614,25	46 633,00	L UW
Efektywna pomoc społeczna w gminie Kurów”	34 963,99	31 289,99	POKL
Utylizacja eternitu	16 444,74	16 444,74	WFOŚiGW
Odbudowa boisk sportowo-rekreacyjnych w Kurowie	347 405,07	100 000,00	FRKFiS
Odbudowa drogi gminnej w Płonkach	90 000,00	50 000,00	FOGR
Odbudowa drogi gminnej Płonki Kol. Michalewski Olszowiec etap XII	154 106,70	110 000,00	L UW
Projekt „Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Kurów”	7 665,06	3 300,00	WFOŚiGW
Utylizacja eternitu	6 459,17	6 459,17	WFOŚiGW
Kompleksowy system wodno – ściekowy Gminy Kurów – etap I	13 768 978,40	9 202 286,81	RPO NFOŚiGW
Budowa sieci wodociągowej oraz remont stacji wodociągowej „Kurów I”	1 213 963,00	497 140,00	PROW
Odbudowa centrum wsi Klementowice utwardzenie placu k/kościół i parkingu	193 691,43	99 849,69	PROW
Odbudowa i zagospodarowanie Starego Rynku - skwer oraz parkingi ul. Kilińskiego Kurów etap I	1 490 208,20	295 455,00	PROW
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim	14 990,00	-	EFRR
Projekt Program Operacyjny Kapitał Ludzki ”Na dobry start”	256 958,86	219 923,14	POKL

Wielostronny Partnerski Projekt Szkół „Comenius”	28 668,52	26 000,00	POKL
Remont budynku Ośrodka Zdrowia Kurów i Klementowice dostosowanie do obowiązujących wymogów	1 737 687,31	715 273,33	RPO
Odbudowa domu ludowego Barłogi	46 602,22	21 836,31	PROW
Wyposażenie zespołu ludowego Bronisławki w stroje ludowe i obuwie	7 622,28	4 926,90	PROW
Renowacja pomnika z 1854 roku na terenie zespołu parkowego Olesin	1 409,80	1 409,00	PROW
Renowacja kapliczki i prace konserwatorskie cmentarza wojennego z 1915 roku	7 615,00	7 600,00	PROW
Odbudowa drogi Płonki Dolne Zarzecze	134 929,73	50 000,00	FOGR
Odbudowa dna wąwozu Płonki Stawki	73 815,65	59 052,00	LUW
Odbudowa dna wąwozu Klementowice	103 761,43	82 992,00	LUW
Wytyczenie tras rowerowych i budowa wiosek rowerowych	153 822,79	17 834,33	RPO
Wydanie opracowania dotyczącego prehistorii gminy	5 504,57	4 396,00	PROW
System informatyczny Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim”	481,55	481,55	EFRR
Wielostronny Partnerski Projekt Szkół „Comenius”	33 613,02	30 613,00	POKL
Adaptacja poddasza oraz części parteru budynku szkoły w Kłodzie na pomieszczenia świetlicy wiejskiej	603 060,67	307 362,00	PROW
Odbudowa drogi gminnej w Kurowie w kierunku Szumowa	242 692,94	100 000,00	FOGR
Odbudowa drogi Brzozowa Gać boczna Warszawskiej	49 778,34	40 000,00	FOGR
Odbudowa dna wąwozu Klementowice k. Cwaliny	247 565,25	127 110,00	LUW

STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW
DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ 2030

Młodzieżowy turniej piłkarski „Małe Euro 2012”	11 346,37	9 582,00	SWPP
„Wrota Lubelszczyzny – Informatyzacja Administracji”	1 771,65	-	RPO
Zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych z wyposażeniem dla OSP Kurów, OSP Kłoda, OSP Płonki należących do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego	2 301 323,50	1 962 406,48	RPO
Wielostronny Partnerski Projekt Szkół „Comenius”	21 123,54	16 680,00	POKL
Projekt systemowy „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów”	128 570,51	114 944,00	POKL
Rewitalizacja budynku szkoły ks. Grzegorza Piramowicza na potrzeby kultury i turystyki	774 560,02	464 042,58	RPO
Remont pomieszczeń świetlicy wiejskiej w Olesinie	34 619,99	20 439,00	PROW
Wyposażenie punktu informacji turystycznej wraz z muzeum Ks Piramowicza i promocja produktu lokalnego	36 105,83	30 689,91	RPO
Odbudowa dna wąwozu Klementowice	122 776,54	89 181,00	L UW
Modernizacja Sali widowiskowej GOK	85 806,45	54 738,00	PROW
Odbudowa Centrum wsi Dęba-utwardzenie placu kostką brukową	117 819,37	75 085,00	PROW
Profesjonalna e-Administracja	17 865,71	17 865,71	POKL
„Wrota Lubelszczyzny – Informatyzacja Administracji”	2 246,46	620,55	POKL
Wydanie albumu „Gmina Kurów co warto zobaczyć”	29 340,00	19 341,94	PROW
Wydanie opracowania „Dziedzictwo kulturowe Gminy Kurów	26 796,00	20 498,00	PROW

STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW
DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ 2030

Gminny plac zabaw wraz z zatoką parkingową w Kurowie	154 784,50	101 766,00	PROW
Remont pomieszczeń połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Buchałowicach	72 969,11	42 419,00	PROW
Remont pomieszczeń połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Płonkach	106 986,11	55 790,00	PROW
Remont pomieszczeń połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Bronisławce	101 529,17	64 084,00	PROW
Droga Kurów-Szumów	128 952,74	60 000,00	FOGR
Droga Olesin	42 941,30	30 000,00	FOGR
RAZEM	26 436 887,96	16 083 047,62	

II. ANALIZA POTENCJAŁÓW I PROBLEMÓW GMINY KURÓW

Analiza **SWOT** jest skrótem angielskich słów **Strengths** /mocne strony/, **Weaknesses** /słabe strony/, **Opportunities** /szanse w otoczeniu/, **Threats** /zagrożenia w otoczeniu/.

Stanowi ona efektywną metodę identyfikacji słabych i silnych stron gminy oraz badania szans i zagrożeń jakie przed nimi stoją .

Jest syntezą szczegółowej analizy obecnego stanu społeczno - gospodarczego gminy oraz przyszłych jej uwarunkowań rozwojowych określonych w dwóch celach strategicznych /obszarach priorytetowych/.

1. Mocne strony

- Położenie gminy u zbiegu dróg krajowych S12 i S17 będących jednocześnie międzynarodowym szlakiem transportowym E372 oraz przy magistrali kolejowej E-7, dostępność komunikacyjna w związku z przebiegiem drogi ekspresowej S17,
- Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie atrakcyjnych turystycznie ośrodków; Kazimierz Dolny, Nałęczów, Janowiec,
- Bardzo duże zasoby nieruchomości mienia gminnego, których wynajem i dzierżawa przynosi lub może ewentualnie przynieść w przypadku sprzedaży znaczne środki finansowe,
- Kreacja marki związanej ze znaczącą pozycją gminy jako terenu upraw owoców miękkich /porzeczka, malina/, warzyw i roślin przemysłowych /tytoń, kozłek/,
- Kreacja marki związanej ze znaczącą pozycją Kurowa jako producenta kozuchów, okryć głowy, rękawic i innej odzieży futrzarskiej,
- Dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych,
- Dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych,
- Zasobność gminy w surowce mineralne /kruszywo, glinki/ oraz

2. Słabe strony

- Słaby stan techniczny infrastruktury drogowej na terenie gminy /drogi powiatowe/
- Niewystarczający stan infrastruktury drogowej i około drogowej – drogi gminne
- Nierównomierna dostępność komunikacyjna miejscowości gminy,
- Nierównomierna dostępność komunikacji zbiorowej na terenie gminy,
- Niski poziom dochodu na mieszkańca,
- Niskie nakłady inwestycyjne w gospodarce połączone z wysokim stopniem zużycia środków trwałych,
- Niska konkurencyjność sektora rolnego /rozdrobnienie struktury obszarowej gospodarstw, niski stopień towarowości i ich rentowności, słabe wyposażenie w nowoczesne środki techniczne, słabo rozwinięte powiązania producent-konsument oraz w ramach grup producenckich i rynkowych, przeludnienie agrarne, niski poziom i skłonność do przedsiębiorczości wokół rolnictwa, nadmierna monofunkcyjność gospodarza wsi,
- Słabo rozwinięty sektor przedsiębiorczości /dominacja

- surowce do rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego,
- Dobra aktywność mieszkańców w zakresie działalności gospodarczej i zdolności do funkcjonowania w trudnych warunkach prawno – ekonomicznych,
 - Niskie koszty pozyskania dobrze wykształconych kadr związane z wysokim bezrobociem i niskim poziomem wynagrodzenia,
 - Jakość środowiska przyrodniczego /niewielki stopień przekształcenia środowiska, zachowany względnie naturalny charakter rzek, znaczne zasoby dobrej jakości wód podziemnych, dobry stan lasów państwowych oraz względnie zadawalający stan lasów prywatnych, ostoja rzadkich gatunków fauny i flory, wysoka przydatność środowiska przyrodniczego do rozwoju turystyki weekendowej,
 - Względnie korzystnie ukształtowana struktura osadnicza gminy,
 - Bogate i zróżnicowane środowisko kulturowe /zabytkowy zespół pałacowo – parkowy, architektura sakralna/,
 - Położenie gminy w pobliżu ośrodków miejskich o dużym znaczeniu społeczno – gospodarczym - Warszawy, Lublina i Puław,
 - Działalność ze 100 – letnią tradycją zespołów muzyczno – artystycznych reprezentujących gminę na zewnątrz /orkiestra dęta, chór/,
 - Dobry poziom ogólnego wykształcenia mieszkańców,
 - Wysoki poziom kwalifikacji i specjalizacji kadr pracujących w sferze usług publicznych /oświata, wychowanie, służba zdrowia/,
 - Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.
- mikroprzedsiębiorstw, bardzo mały procent spółek prawa handlowego,
 - Niedostateczny kapitał własny podmiotów gospodarczych połączony z brakiem korzystnego finansowania zewnętrznego,
 - Ograniczona dostępność do sieci dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej,
 - Niewystarczająca ilość ciągów pieszych,
 - Brak ścieżek rowerowych i szlaków wędrówek turystycznych,
 - Ubogie zasoby wód powierzchniowych oraz ich zanieczyszczenie
 - Niewystarczająca sieć infrastruktury wodno – ściekowej
 - Przestarzały i zdegradowany system melioracji wymagający natychmiastowego odtworzenia,
 - Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza ze źródeł niskiej emisji pochodzącej z urządzeń od osób fizycznych i prawnych oraz natężenia ruchu drogowego,
 - Brak termomodernizacji budynków komunalnych oraz niewystarczający stopień termomodernizacji budynków prywatnych,
 - Konieczność objęcia ochroną prawną dalszych wartościowych obszarów przyrodniczych,
 - Niedoinwestowanie infrastruktury energii /konieczność reelektryfikacji znacznej części miejscowości gminy,
 - Wysoki poziom bezrobocia,
 - Tranzyt wiodący przez centrum gminy spowodowany nieukończeniem budowy obwodnicy Puław /drogi ekspresowej S12 do nowego mostu na Wiśle,
 - Niekorzystne procesy demograficzne: starzenie się populacji i wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,

- Niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego turystyki weekendowej i agroturystyki,
- Niewystarczająca ilość terenów inwestycyjnych,
- Niewystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury gazowej,
- Niskie standardy mieszkaniowe, znaczny stopień zużycia mieszkań,
- Trudny dostęp do własnych mieszkań ludzi młodych,
- Niska świadomość mieszkańców w zakresie ekologii i zdrowego stylu życia,
- Niewystarczające nakłady na działalność kulturalną oraz niski udział mieszkańców w korzystaniu z dóbr i usług kulturalnych.
- Brak mieszkań komunalnych w tym mieszkań chronionych oraz mieszkań na usamodzielnienie osób niepełnosprawnych,
- Brak dobrych rozwiązań w aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych i seniorów w celu wykorzystania ich potencjału w działaniach na rzecz lokalnej społeczności,
- Brak podmiotów ekonomii społecznej,
- Niska świadomość społeczeństwa na temat korzyści wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, zarówno dla pracodawców, jak i pracowników.

3. Szanse rozwoju

- Potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych, umożliwiający rozwój praktycznie wszystkich kierunków upraw i hodowli,
- Rosnący poziom ogólnego wykształcenia mieszkańców dający podstawę do budowy gospodarki opartej na wiedzy,
- Wykorzystanie dostępnych środków unijnych i innych środków

4. Zagrożenia rozwoju

- Niska atrakcyjność inwestycyjna regionu lubelskiego i powiatu puławskiego,
- Niskie dochody ludności kształtujące niski popyt wewnętrzny na dobra i usługi komercyjne co hamuje rozwój sektora usług rynkowych a tym samym restrukturyzując zatrudnienia i spadek bezrobocia co się wiąże z niskim wskaźnikiem

- pomocowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury: komunikacyjnej, ochrony środowiska, usług publicznych i ekonomicznych,
- Perspektywa wysokich nakładów na zmiany strukturalne w rolnictwie i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w tym na infrastrukturę techniczną i społeczną oraz ochronę i utrzymanie różnorodności biologicznej, krajobrazowej i kulturowej na obszarach wiejskich,
 - Wzrastająca świadomość mieszkańców gminy w zakresie ochrony środowiska naturalnego,
 - Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych gminy do rozwoju różnych form turystyki,
 - Wspieraniu rozwoju agroturystyki,
 - Rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie /energia wiatrowa/,
 - Możliwość uzyskania środków finansowych na rozwój współpracy krajowej i międzynarodowej,
 - Wdrażanie kompleksowej obsługi inwestora zewnętrznego i promocji inwestycyjnej gminy,
 - upowszechnianie nowoczesnych form infrastruktury wspomagającej przedsiębiorczość /inkubator przedsiębiorczości, informacja rynkowa/ w zintegrowanym systemie z urzędem marszałkowskim województwa lubelskiego,
 - działania w dziedzinie planowania przestrzennego inspirujące sukcesywne zwiększanie powierzchni leśnej,
 - Upowszechnianie ekologicznych form rolnictwa i produkcji zdrowej żywności,
 - Określenie gminy Kurów w planie zagospodarowania przestrzennego woj. lubelskiego jako ośrodka satelitarnego dla aglomeracji Lublina. Aglomeracyjny układ przestrzenny wielkiego Lublina poprawi zatrudnienia i aktywności zawodowej,
 - Wysoki poziom bezrobocia ukrytego,
 - Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego spowodowanego niepełnosprawnością i patologią społeczną,
 - Niekorzystne trendy demograficzne /ujemny przyrost naturalny oraz stopniowe wyludnianie się niektórych miejscowości/,
 - Utrwalanie się tendencji odpływu z gminy młodych i dobrze wykształconych mieszkańców,
 - Utrzymująca się niska atrakcyjność inwestycyjna gminy połączona z niskim napływem inwestorów krajowych i zagranicznych,
 - Postępujące zagrożenie dla różnorodności biologicznej w gminie /urbanizacja wielu terenów o wysokich walorach przyrodniczych, zanieczyszczenie wody i skażenie gleb/,
 - Słaby rozwój infrastruktury technicznej ochrony środowiska.

ekonomikę całego układu osadniczo
– gospodarczego,

- Dalsze określenie w planie zagospodarowania przestrzennego terenów pod działalność gospodarczą i usługową,
- Wykorzystanie zasobów podziemnych wód termalnych jako alternatywnego źródła energii oraz atrakcji turystyczno – rekreacyjnej,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie różnego rodzaju form wsparcia kierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Kampanie informacyjne oraz wsparcie lub partnerstwo dla tworzących się podmiotów ekonomii społecznej.

III. STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW

Wizja i misja /cel generalny/ strategii i programu rozwoju gminy

Wizja i misja są podstawowymi elementami strategii i programu rozwoju gminy. Łączą one aktualną diagnozę sytuacji społeczno – gospodarczej gminy oraz analizę jej problemów i potencjałów z określeniem jej przyszłości wynikającej z naszych oczekiwań, pragnień i ambicji.

Wizja przedstawia pożądaną stan przyszłości gminy na koniec założonego horyzontu czasowego zgodny z pragnieniami mieszkańców i oczekiwaniami władz samorządowych

Wizja Gminy Kurów:

***„GMINA KURÓW KORZYSTAJĄC ZE SWEGO POŁOŻENIA I DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO ORAZ POPRZEZ TRWAŁY I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ
ZHARMONIZOWANY Z NATURALNYM ŚRODOWISKIEM ZAPEWNI
BEZPIECZNE I DOSTATNIE ŻYCIE MIESZKAŃCOM.”***

Aby wyżej wymieniona wizja została osiągnięta konieczne jest określenie – **MISJI** – wskazuje ona **generalny kierunek**, w którym powinna podążać gmina w określonym horyzoncie czasowym.

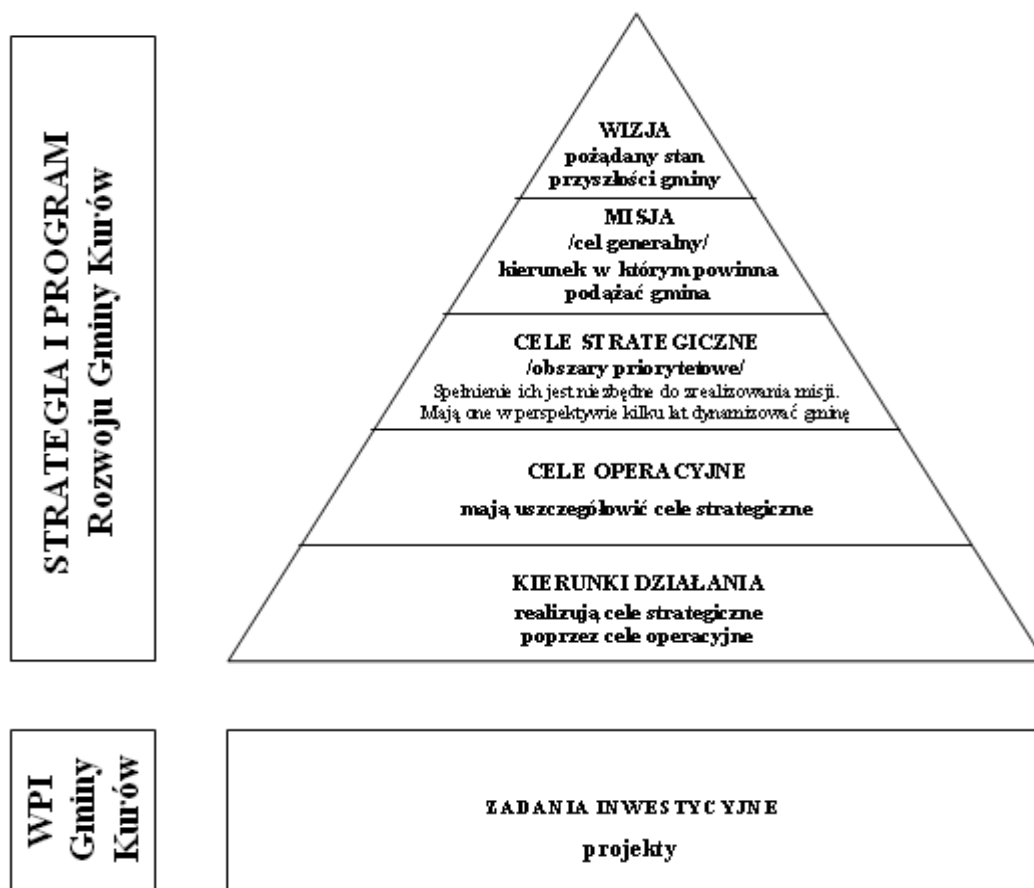
MISJA GMINY KURÓW

***DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ
DALSZY TRWAŁY
I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY***

Skuteczna realizacja misji pozwoli osiągnąć pożądaną stan przyszłości gminy na koniec założonego horyzontu czasowego określony w wizji Gminy Kurów.

Schemat strategii i programu rozwoju gminy.

Cele strategiczne i operacyjne

Z **misji** /celu generalnego/ wynikają **cele strategiczne** /obszary priorytetowe/, których spełnienie jest niezbędne do zrealizowania misji. Mają one w perspektywie kilku lat dynamizować rozwój gminy.

Cele strategiczne /obszary priorytetowe/ **Gminy Kurów:**

- dalsza poprawa jakości życia mieszkańców
- dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy.

Cele strategiczne będą realizowane przez cele operacyjne, które mają uszczegółwić cele strategiczne.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” będzie realizowany przez następujące **cele operacyjne:**

1. Podniesienie poziomu wychowania i oświaty,
2. Upowszechnianie i rozwój kultury,
3. Poprawa dostępności usług medycznych i świadczeń pomocy społecznej.
4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz stanu ochrony przeciwpożarowej i innych zdarzeń losowych oraz jakości zarządzania usług publicznymi.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” będzie realizowany przez następujące **cele operacyjne**:

1. Rozwój przedsiębiorczości i pozyskiwanie inwestorów oraz promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu.
2. Ochrona środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w ramach *wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa*.
3. Poprawa dostępności komunikacyjnej - /e-komunikacja, drogi, telekomunikacja/
4. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji.
5. Rozwój współpracy z gminami w kraju i zagranicą.

Kierunki działań

Przyjęte w poszczególnych celach strategicznych */obszarach priorytetowych/* cele operacyjne będą możliwe do osiągnięcia poprzez realizację konkretnych **kierunków działań**.

CEL STRATEGICZNY /obszar priorytetowy/ „POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW”

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” realizowany przez **cel operacyjny „Podniesienie poziomu wychowania i oświaty”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań**:

- Modernizacja i termomodernizacja obiektów oświatowo – wychowawczych dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych oraz wyposażanie ich w nowoczesne pomoce dydaktyczno – naukowe.
- Doskonalenie form oraz podnoszenie poziomu wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Podnoszenie poziomu kształcenia i wychowania jest jednym z celów warunkujących poprawę jakości życia mieszkańców naszej gminy. Chociaż poziom wykształcenia mieszkańców gminy ulega systematycznej poprawie i nie odbiega od poziomu w innych gminach to dalszy rozwój edukacji i podnoszenia jakości i efektywności kształcenia jest kluczowym warunkiem trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy. Dla stworzenia jak najlepszych warunków wychowania i kształcenia planowana jest modernizacja i termomodernizacja obiektów oświatowo – wychowawczych w zakresie poprawy stanu technicznego i ich funkcjonalności, a także przystosowania ich do potrzeb osób

niepełnosprawnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskania efektu energooszczędności. Ponadto celem podniesienia jakości i efektywności kształcenia placówki wychowawczo – oświatowe powinny być wyposażone w nowoczesne pomoce dydaktyczno-naukowe. Działania te będą w znacznym stopniu oparte o środki zewnętrzne w tym dotacje UE przy współudziale środków własnych gminy.

Kierunek działania „Modernizacja i termomodernizacja obiektów oświatowo – wychowawczych i wyposażenie ich w nowoczesne pomoce dydaktyczno - naukowe”

- Modernizacji obiektów wychowawczo – oświatowych celem lepszego przystosowania ich do potrzeb dydaktyczno – wychowawczych i socjalno – bytowych.
- Modernizacja obiektów wychowawczo – oświatowych celem dostosowania ich do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
- Termomodernizacja obiektów wychowawczo – oświatowych celem ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i uzyskania efektu energooszczędności.
- Poprawa wyposażenia placówek oświatowo - wychowawczych w nowoczesne pomoce dydaktyczno – naukowe.

Kierunek działania „Doskonalenie form oraz podnoszenie poziomu wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży”.

- Dalszej poprawie ulegnie jakość nauczania w przedszkolach i szkołach oraz rozwój nowoczesnych form i treści wychowania i kształcenia w tym dalsze podnoszenie jakości kadry pedagogicznej, zarządzania edukacją, współpracą z organami społecznymi tych placówek, standardów i metod nauczania, wspierania indywidualnego rozwoju uczniów i nabywania przez nich umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce, korzystania z informacji, rozumienia oraz myślenia analitycznego, a także umiejętności społecznych takich jak: podejmowanie decyzji, odpowiedzialność, umiejętność pracy w grupie czy kreatywność,
- Zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej,
- Stworzenie pełniejszej i atrakcyjniejszej oferty zajęć pozalekcyjnych,
- Rozszerzenie systemu stypendialnego dla młodzieży szczególnie uzdolnionej i z osiągnięciami sportowymi.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” realizowany przez cel operacyjny **„Upowszechnianie i rozwój kultury”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań**:

- Budowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów instytucji kultury, dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt i urządzenia,
- Rozwój działalności kulturalnej.

W obecnej dobie rozwoju gospodarki coraz większą rolę odgrywa kapitał kulturowy tkwiący w danej wspólnoty. Kultura kształtowana jest między innymi przez takie czynniki jak moralność, stan przestrzegania prawa, obyczajowość, dominujące zwyczaje i przyjęte systemy wartości. Stanowią one podstawę budowania lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, które aktywnie będzie uczestniczyło w życiu społecznym i kulturalnym gminy. Dla stworzenia jak najlepszych warunków dla działalności kulturalnej wśród mieszkańców gminy planowana jest budowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów celem poszerzenia oferty kulturalnej, poprawy ich funkcjonalności i uzyskania efektów energooszczędności, dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych oraz wyposażenie w niezbędny sprzęt i urządzenia do działalności kulturalnej.

Kierunek działania „Budowa, modernizacja i termomodernizacja obiektów kultury”, dostosowanie ich do potrzeb niepełnosprawnych oraz wyposażenia w sprzęt i urządzenia do działalności kulturalnej

- Modernizacji obiektów obecnie przeznaczonych oraz mających być wykorzystanymi na prowadzenie działalności kulturalnej celem poprawy ich stanu technicznego i funkcjonalności.
- Termomodernizacja obiektów kultury celem uzyskania efektów energooszczędnych.
- Dostosowanie obiektów kultury dla potrzeb niepełnosprawnych.
- Wyposażenie instytucji kultury w nowoczesny sprzęt i urządzenia niezbędne do właściwego świadczenia usług kulturalnych.

Kierunek działania „Rozwój działalności kulturalnej”

- Zwiększenie dostępności do kultury na wszystkich poziomach jej świadczenia.
- Poszerzanie atrakcyjności oferty kulturalnej i dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań różnych środowisk oraz dalsze podnoszenie jakości kadry animatorów kultury.

- Wspieranie społecznego ruchu kulturalnego i propagowanie zacieśnienia jego współpracy z instytucjami kultury.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” realizowany przez cel operacyjny **„Poprawa dostępności usług medycznych i świadczenie pomocy społecznej”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące kierunki działań:

- Modernizacja i termomodernizacja obiektu pomocy społecznej oraz poprawa jego warunków lokalowych poprzez zwiększenie jego kubatury użytkowej w innym lokalu lub określenie nowej siedziby w obecnym zasobie mienia komunalnego.
- Zwiększenie dostępności usług medycznych i ograniczenie poziomu ubóstwa.

Stan zdrowia mieszkańców gminy nie odbiega od standardów panujących w innych gminach powiatu jednak systematycznie należy zwiększać dostępność do usług medycznych. Natomiast realia obecnych warunków społeczno – gospodarczych wymagają zapewnienia opieki i pomocy osobom nie będącym w stanie sprostać współczesnym wymogom życia. Wzrost zadań opieki społecznej sprawia że niezbędnym jest poprawa warunków lokalowych gminnego ośrodka pomocy społecznej.

Kierunek działania „Modernizacja i termomodernizacja obiektu pomocy społecznej oraz poprawa jego warunków lokalowych poprzez zwiększenie jego kubatury użytkowej w innym lokalu lub określenie nowej siedziby w obecnym zasobie mienia komunalnego”

- Celem stworzenia jak najlepszych warunków funkcjonowania pomocy społecznej przewiduje się konieczność termomodernizacji obiektu obecnie przeznaczonego na wyżej wymienione cele.
- Z uwagi na zwiększający się zakres zadań pomocy społecznej oraz opieki nad rodziną niezbędna jest poprawa warunków lokalowych ośrodka pomocy społecznej poprzez zwiększenie jego kubatury użytkowej, w innym lokalu lub określenie nowej siedziby w obecnym zasobie mienia komunalnego

Kierunek działania „Zwiększenie dostępności usług medycznych i ograniczenie poziomu ubóstwa”

- Zwiększenie jakości i dostępności do usług podstawowej opieki zdrowotnej.
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych i diagnostyki medycznej,
- Edukacja i profilaktyka zdrowotna,

- Ograniczenie ubóstwa poprzez zapobieganie i zwalczanie patologii społecznych przyczyniających się do wykluczenia społecznego oraz wspieranie: realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, programów profilaktycznych, zapobiegających uzależnieniom, przemocy w rodzinie i wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalsza poprawa jakości życia mieszkańców” realizowany przez cel operacyjny **„Poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz stanu ochrony przeciwpożarowej i innych zdarzeń losowych” oraz jakości świadczenia usług publicznych administracji** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań:**

- Modernizacja i termomodernizacja obiektów służących do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, ochrony ppoż. i innych zdarzeń losowych oraz wyposażenie w specjalistyczny sprzęt,
- Dążenie do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz w ruchu drogowym, a ponadto stanu ochrony przeciwpożarowej i przeciwdziałania innym zdarzeniom losowym w gminie,
- Podniesienie poziomu jakości świadczenia usług publicznych administracji

Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego oraz stanu ochrony przeciwpożarowej oraz przeciwdziałania innym zdarzeniom losowym oraz jakości świadczenia usług publicznych w administracji stanowi ważny element budowy długofalowego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy. Bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz wysoka gotowość stanu ochrony przeciwpożarowej i przeciwdziałania innym zdarzeniom losowym oraz wysoki poziom jakości świadczenia usług publicznych w administracji to warunek wysokiego komfortu i poziomu życia mieszkańców, który wpływa zarówno na kształtowanie zachowań społecznych jak i poprawę wizerunku gminy i jej atrakcyjności inwestycyjnej.

Kierunek działania „Modernizacja i termomodernizacja obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, ochrony ppoż. i innych zdarzeń losowych, wyposażenie jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt”.

- Modernizacja i termomodernizacja obiektów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego – siedziba komisariatu policji oraz ochrony ppoż. – strażnice
- Dalsze doposażenie jednostek ochotniczej straży pożarnej w specjalistyczne pojazdy ratowniczo – gaśnicze oraz nowoczesny sprzęt

- Dalsze udoskonalenie pod względem organizacyjno – technicznym gminnego centrum zarządzania kryzysowego /łączność, plany reagowania kryzysowego, wyposażenie magazynu OC/.

Kierunek działania „Dążenie do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa publicznego i w ruchu drogowym oraz ochrony ppoż i przeciwdziałania innym zdarzeniom losowym. w gminie:

- Zmniejszenie poczucia zagrożenia mieszkańców przestępstwami pospolitymi w tym stworzenie sprawnych systemów bezpieczeństwa lokalnego, monitorowania i kontroli miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością przy zaangażowaniu społeczeństwa.
- Dalsza poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie poprzez budowę infrastruktury zwiększającej bezpieczeństwo drogowe, działalność profilaktyczna i edukacyjna.
- Przeciwdziałanie pożarom i klęskom żywiołowym oraz likwidacja ich skutków.

Kierunek działania „Podniesienie poziomu jakości świadczenia usług publicznych administracji”

- Poprawa warunków lokalowych urzędu gminy poprzez zwiększenie jego kubatury użytkowej w innym lokalu obecnego zasobu mienia komunalnego,
- Poprawa warunków lokalowych urzędu stanu cywilnego poprzez zwiększenie jego kubatury użytkowej w innym lokalu obecnego zasobu mienia komunalnego.

CEL STRATEGICZNY /obszar priorytetowy/

„DALSZY ZRÓWNOWAŻONY I TRWAŁY ROZWÓJ GMINY”

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” realizowany przez cel operacyjny **„Rozwój przedsiębiorczości, pozyskiwanie inwestorów oraz promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań:**

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w gminie.
- Promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu.

Rozwój gminy oparty jest na rozwoju sfery rynkowej, czyli na rozwoju przedsiębiorczości. Dobrze funkcjonująca mała i średnia przedsiębiorczość stanowi podstawę rozwoju gminy. Promowanie własnych atutów rozwojowych oraz aktywne podejście w przyciąganiu inwestycji z zewnątrz powinno stanowić podstawę prowadzonej w gminie efektywnej polityki rozwoju. Zważywszy, że aktywność zawodowa oraz zaangażowanie w sferę zatrudnienia i pracy odgrywa doniosłą rolę w życiu mieszkańców gminy. Wskaźnik zatrudnienia w gminie jest niski w stosunku do poziomu powiatowego. Niskiej stopie zatrudnienia towarzyszy wysoki poziom bezrobocia wynikający między innymi z braku wystarczającej ilości ofert pracy.

Kierunek działania „Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w gminie”

- Tworzenie lepszych warunków prawno – instytucjonalnych dla powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w gminie poprzez ograniczanie barier administracyjnych i finansowych.
- Promowanie postaw przedsiębiorczych i stwarzanie przyjaznego klimatu sprzyjającego inicjatywom gospodarczym w gminie.
- Inicjowanie i wspieranie kontaktów gospodarczych.
- Wprowadzanie korzystnych taryf i ulg podatkowych dla potencjalnych inwestorów.
- Budowa infrastruktury technicznej korzystnej dla rozwoju przedsiębiorczości i inwestowania w gminie.
- Stworzenie sprawnego i kompleksowego systemu informacji i obsługi inwestora.
- Wspomaganie mechanizmów powiązania inwestycji publicznych z komercyjnymi, w tym pomoc w opracowaniu i wdrażaniu projektów o charakterze partnerstwa publiczno – prywatnego i innych podobnego typu działań.

Kierunek działania „Promocja zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu”

- Dalsze wspieranie rozwoju instytucjonalnej obsługi rynku pracy w gminie, a szczególnie działania w kierunku poprawy efektywności publicznych służb zatrudnienia.
- Wspieranie inicjatyw ograniczenia barier prawno – administracyjnych hamujących tworzenie miejsc pracy w gminie oraz popularyzacja rozwoju różnych form zatrudnienia.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” realizowany przez cel operacyjny „**Ochrona środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w ramach wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa**” będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań**:

- Wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich,
- Ochrona środowiska naturalnego.

Rolnictwo jako jedna z najważniejszych sfer gospodarki gminy, przetwórstwo rolne i tereny wiejskie przechodzą gruntowną i wszechstronną restrukturyzację. Rolnictwo, które w naszej gminie korzysta z dobrych warunków przyrodniczych */w znacznej części gminy bardzo dobre gleby/* jest i nadal będzie oparte na gospodarstwach rodzinnych. Wieś jest słabo zurbanizowana. Dostęp mieszkańców wsi do miejsc pracy poza rolnictwem jest niewystarczający z uwagi na ich brak. Wielofunkcyjność wsi i dalsza postępująca urbanizacja obszarów wiejskich wpłynie na jej rozwój. Przestrzeń zamieszkania ludności wiejskiej powinna być czysta ekologicznie, dobrze wyposażona infrastrukturalnie, atrakcyjna krajobrazowo i dostępna komunikacyjnie. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich stanowi ważny element budowy trwałego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy. Walory środowiska przyrodniczego i krajobraz kulturowy należą do najważniejszych potencjałów gminy. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz racjonalne korzystanie z zasobów środowiska naturalnego może zapewnić stały i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy i podnieść poziom życia mieszkańców.

Kierunek działania „Wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich”

- Zmiana struktury agrarnej wsi,
- Dywersyfikacja działalności rolniczej,
- Wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego sektora rolnego,
- Poprawa systemu regulacji stosunków wodnych w rolnictwie,
- Rozwój infrastruktury technicznej i telekomunikacyjnej na obszarach wiejskich,
- Poprawę wyposażenia wsi w infrastrukturę społeczną,
- Tworzenie warunków integracji lokalnej społeczności,
- Ochrona i wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczo – krajobrazowych terenów wiejskich,
- Poprawa ładu przestrzennego jednostek osadniczych w tym estetyki i jakości zabudowy.

Kierunek działania „Ochrona środowiska naturalnego”

- Propagowanie świadomości ekologicznej i edukacji ekologicznej oraz wspieranie rozwoju budownictwa energooszczędnego, pasywnego, modernizacja źródeł ciepła i wzrost zastosowania OZE,
- Zwiększanie lesistości gminy i poprawa stanu ekologicznego lasów,
- Ochrona i utrzymanie różnorodności biologicznej gminy,
- Ochrona wód powierzchniowych, podziemnych i głębinowych, rozwój retencji wodnej oraz poprawa stanu sanitarnego układów osadniczych /kanalizacja zbiorcza, przydomowe oczyszczalnie ścieków/,
- Poprawa stanu czystości powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem,
- Ochrona powierzchni ziemi oraz poprawa jakości gleby,
- Rozwój gospodarki niskoemisyjnej,
- Rozwój zintegrowanego systemu gospodarki odpadami wraz z wchodzącym w jego skład gminnym składowiskiem odpadów stałych w Szumowie.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” realizowany przez cel operacyjny **„Poprawa dostępności komunikacyjnej”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań**:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej w zakresie infrastruktury transportowej,
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Komunikacja jest obecnie podstawowym warunkiem otwarcia gminy na powiązania zewnętrzne. Jest także jednym z najważniejszych warunków jej atrakcyjności inwestycyjnej, osadniczej i rynkowej. Kształtowanie nowoczesnej sieci komunikacyjnej w gminie będzie konieczne we wszystkich współcześnie możliwych jej rodzajach.

Kierunek działania: ”Poprawa dostępności komunikacyjnej w zakresie infrastruktury transportowej”

- Rozbudowa i modernizacja sieci infrastruktury drogowej i okołodrogowej /ciągi piesze, pieszo - rowerowe, parkingi, zatoki przystankowe, mosty, sygnalizacja drogowa, oświetlenie uliczne.
- Wspieranie rozwoju powiązań drogowych w układzie europejskim, krajowym, regionalnym i powiatowym.
- Wspieranie rozwoju komunikacji zbiorowej.
- Wspieranie realizacji rozbudowy i przebudowy sieci infrastruktury kolejowej w układzie europejskim, krajowym i regionalnym.

Kierunek działania „Rozwój społeczeństwa informacyjnego”

- Wspieranie rozbudowy sieci dostępowej na terenie gminy od łącza szkieletowej sieci szerokopasmowej,
- Dalsza informatyzacja administracji publicznej oraz usług publicznych w gminie poprzez tworzenie wewnętrznych sieci komputerowych i ustandaryzowanych systemów wewnętrznej informatyzacji instytucji.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” realizowany przez następujący cel operacyjny **„Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań**:

- Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego gminy,
- Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji.

Gmina Kurów nie była dotychczas traktowana jako atrakcyjna turystycznie mimo istniejącego potencjału przyrodniczego i kulturowego w tym zakresie. Obecnie narasta potrzeba stworzenia korzystnego wizerunku turystycznego w oparciu o dobra kulturowe i przyrodnicze gminy. Musi on być poparty współczesnymi atrakcjami dla turystów, w tym atrakcyjnymi formami obsługi. Wzrost atrakcyjności turystycznej wiąże się z kojarzeniem różnych dóbr turystycznych i form obsługi turystów. Walorem przyciągającym turystów jest bowiem zróżnicowanie wrażeń w miejscach pobytu. Może to być dobra oferta przyrodniczo-krajobrazowa, kulturowa, kulturalna, sportowa lub targowa.

Kierunek działania „Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego gminy”

- Ochrona dóbr kulturowych gminy poprzez wspieranie bądź realizację rewaloryzacji wartościowych obiektów, układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych,
- Wspieranie bądź realizacja rozwoju oferty kulturalnej, turystycznej i rekreacyjnej, przyrodniczo-krajobrazowej, kulturowej, sportowej i targowej gminy.

Kierunek działania „Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji”

- Wspieranie rozwoju różnych form turystyki na terenie gminy - turystyka: biznesowa, kulturowa, weekendowa, agroturystyka.
- Propagowanie i wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej w gminie.

- Włączenie się do tworzenia spójnego systemu informacji turystycznej z wykorzystaniem sieci internetowej.
- Organizowanie, kreowanie i promocja imprez turystycznych, kulturalnych i sportowych tworzących atrakcyjność turystyczną gminy.
- Rozwój i modernizacja bazy sportowej na terenie gminy.
- Promocja i wspieranie kultury fizycznej i rekreacji.

Cel strategiczny /obszar priorytetowy/ „Dalszy zrównoważony i trwały rozwój gminy” realizowany przez cel operacyjny **„Rozwój współpracy z gminami w kraju i zagranicą”** będzie możliwy do spełnienia poprzez następujące **kierunki działań:**

- Dalszy rozwój współpracy z gminami partnerskimi w kraju
- Dalszy rozwój współpracy z gminami partnerskimi zagranicą
- Tworzenie i promocja wizerunku gminy.

Rozwój kontaktów między gminami jest jednym z elementów zwiększania konkurencyjności. Wpływa na przekazywanie wiedzy, dobrych praktyk, wyzwalanie inicjatyw społecznych oraz rozszerza możliwości uzyskania dodatkowych środków pomocowych.

Kierunek działania: „Dalszy rozwój współpracy z gminami partnerskimi w kraju”

- Współpraca z gminami Powiatów Puławskiego w ramach LGD "Zielony Pierścień" /Janowiec, Puławy, Żyrzyn, Baranów, Markuszów, Nałęczów, Wąwolnica, Kazimierz Dolny, Końskowola/.
- Współpraca z gminami Powiatu Lubelskiego, Ryckiego i Lubartowskiego w ramach LGD "Zielony Pierścień" /Wojciechów /powiat Lubelski/ Dęblin /powiat rycki/, Kamionka /powiat Lubartowski//.
- Współpraca z gminami partnerskimi w kraju mającymi wspólny element heraldyczny kura w herbie: Oława i Duszniki Zdrój /województwo dolnośląskie/, Kurzętnik /województwo warmińsko-mazurskie/.

Kierunek działania: „Dalszy rozwój współpracy z gminami partnerskimi zagranicą”

- Rozwój współpracy z gminami partnerskimi za granicą Frankenburg k. Salzburga /Austria/.

Kierunek działania: „Tworzenie i promocja wizerunku gminy”

- Wykorzystanie walorów: kulturowych, przyrodniczo-krajobrazowych, tradycyjnej wytwórczości */produkcja kozuchów i innej odzieży futrzarskiej/*, upraw owoców miękkich */malina, porzeczka/* oraz osiągnięć do wykreowania pozytywnego wizerunku gminy.
- Działalność wydawnicza promująca gminę.
- Prowadzenie działań promujących walory i osiągnięcia gminy i kreujących wizerunek gminy przyjaznej dla mieszkańców, gości, przedsiębiorców i inwestorów, rozwijającej się w symbiozie z naturalnym środowiskiem i przez to tworzącej pozytywny klimat do nawiązywania kontaktów i realizacji ważnych dla rozwoju gminy przedsięwzięć.
- Wspieranie rozwoju punktu informacji turystycznej, muzeum gminnego i ośrodka dokumentacji dziejów gminy jako czynników promocji gminnej.

IV. WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY

1. Zadania inwestycyjne.

Określone do realizacji w strategii i programie rozwoju gminy cele operacyjne – kierunki działań – stanowią uzasadnienie do umieszczenia zadań inwestycyjnych w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym oraz podstawę do ustalenia harmonogramu realizacji zadań /projektów/ inwestycyjnych gminy.

Wieloletni program inwestycyjny stanowi instrument wdrażania strategii rozwoju gminy. Wskazuje konkretne zadania /projekty/ inwestycyjne, które będą realizowane w założonym horyzoncie czasowym wraz z oszacowaniem ich kosztów realizacji. Zadania te wynikają z przyjętych w strategii: celu generalnego, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań, a ich realizacja przyczyni się do osiągnięcia przyjętej wizji gminy Kurów.

Ze względu na stopień szczegółowości wieloletni program inwestycyjny /WPI/ zawiera zadania priorytetowe, które będą realizowane w horyzoncie czasowym do roku 2020.

Pierwszy podokres wieloletniego programu inwestycyjnego przy udziale dotacji zewnętrznych będzie do roku 2020. Natomiast następny podokres do 2030.

W miarę realizacji zadań wieloletni program inwestycyjny /WPI/ będzie podlegać aktualizacji.

2. Harmonogram realizacji zadań /projektów/ inwestycyjnych.

Zestawienie i harmonogram zadań inwestycyjnych priorytetowych /do roku 2020/

Podstawą utworzenia zestawienia i harmonogramu realizacji zadań inwestycyjnych priorytetowych /do roku 2020/ wprowadzonych do WPI było dążenie do realizacji celu generalnego strategii i programu rozwoju gminy jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez trwały i zrównoważony rozwój gminy zharmonizowany z naturalnym środowiskiem przy jednoczesnej możliwości pozyskania znaczących dotacji zewnętrznych na te projekty.

Tabela I. Zestawienie i harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych priorytetowych do roku 2020 z perspektywą do 2030

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji	Nakłady		Nakłady finansowe w latach /tys. zł/						Lata następne 2021-2030	Źródła finansowania w tys. zł.				
			ogółem	kwalifikowane	Realizowane w latach poprzednich	2016	2017	2018	2019	2020		Własne	Środki zewnętrzne			
													Mieszkańcy/inne	PROW	RPO	Razem
I	Gospodarka wodno-ściekowa i Ochrona środowiska		8 242	4 447	0	1 542	1 800	4 600	300	0	0	2 946	1 516	0	3 780	5 296
1	Kompleksowy system wodno-ściekowy gminy Kurów etap II i przydomowe oczyszczalnie ścieków	5	3 000			1 500	600	600	300	0	0	2 893	107			107
2	Zakup i instalacja kolektorów słonecznych dla mieszkańców	3	5 242	4 447		42	1 200	4 000	0	0	0	53	1409		3780	5189
II	Infrastruktura drogowa		740	0	0	740	0	0	0	0	0	272	0	468	0	468
1	Droga gminna kol. Klementowice (Wrzesiński- Robak)	1	740			740	0	0	0	0	0	272		468		468
III	Odbudowa systemu grzewczego i termomodernizacja budynków komunalnych		3 205	2 944	0	21	0	1 001	2 183	0	0	703	0	0	2 502	2 502
1	Szkoła Podstawowa w Kurowie		1 141	1 141		3	0	638	500	0	0	171			970	970
2	Zespół Placówek Oświatowych Klementowice		666	666		3	0	363	300	0	0	100			566	566
3	Strażnica OSP Kurów i GOK Kurów		525	427		3	0	0	522	0	0	162			363	363
4	Budynek komunalny ul. Lubelska		300	244		3	0	0	297	0	0	93			207	207
5	Budynek komunalny ul. Kilińskiego		150	122		3	0	0	147	0	0	46			104	104
6	Dom Ludowy Brzozowa Gać		123	100		3	0	0	120	0	0	38			85	85
7	GOPS		300	244		3	0	0	297	0	0	93			207	207
IV	Domy kultury		1 100	1 100	0	40	0	0	0	0	0	230	270	600	0	870
1	Budowa świetlicy Choszczów		300	300		5	0	0	0	0	0	100		200		200
2	Budowa świetlicy Dęba		300	300		5	0	0	0	0	0	100		200		200
3	Budowa świetlicy Klementowice		500	500		30		0	0	0	0	30	270	200		470
V	Informatyka		294	0	0	59	59	59	59	59	0	294	0	0	0	0
1	System informatyczny „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w województwie lubelskim” realizowany w ramach Programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka na lata 2007-2013” Trwałość projektu		294			59	59	59	59	59	0	294				0
Razem priorytetowe			13 581	8 491	0	2 402	1 859	5 660	2 542	59	0	4 445	1 786	1 068	6 282	9 136

Zestawienie i harmonogram zadań inwestycyjnych pozostałych /do roku 2020/

Podstawą utworzenia zestawienia i harmonogramu realizacji zadań inwestycyjnych pozostałych /2016-2030/ wprowadzonych do WPI było dążenie do realizacji celu generalnego strategii i programu rozwoju gminy jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez trwałe i zrównoważony rozwój gminy zharmonizowany z naturalnym środowiskiem przy jednoczesnej możliwości pozyskania dotacji zewnętrznych na te projekty.

Tabela II. Zestawienie i harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych pozostałych do roku 2020 z perspektywą do 2030

LP	Nazwa zadania inwestycyjnego	Okres realizacji	Nakłady		Nakłady finansowe w latach / tys. zł/											
			ogółem	Kwalifikowane	Realizowane w latach poprzednich	2016	2017	2018	2019	2020	Lata następne 2021-2030	Źródła finansowania w tys. zł.				
												Własne	Środki zewnętrzne			
													FOGR	FOŚiGW	PROW	Razem
I	Gospodarka wodno ściekowa i Ochrona środowiska		500	0	0	20	50	50	50	50	280	500	0	0	0	0
1	Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	10	500		20	50	50	50	50	280	500					0
I	Infrastruktura drogowa		5 579	0	0	250	519	563	525	781	2 942	5 519	60	0	0	60
1	dr. pow. 2544L – Klementowice – gr. gminy Końskowola (Pożóg) Nr 107731L		147		110	0	0	0	0	37	117	30				30
2	dr. pow. 2536L – Płonki – Klementowice – dr. gm. 107730L Nr 107750L		586		110	110	110	110	0	146	556	30				30
3	dr. gminna Nr 107746L-Olesin-granica gminy Markuszów Nr 107747L		209		30	120	0	0	0	59	209					0
4	Wolica - Choszczów - 103211L		324			0	0	0	0	324	324					

STRATEGIA I PROGRAM ROZWOJU GMINY KURÓW

DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWA 2030

5	dr. kraj.12/17 Szumów-droga powiatowa Nr 2516L - 107721L	348				0	46	0	302	0	348				
6	Olesin-dr.pow.2537L-gr. gminy Markuszów(Kaleń) - 107724L	306					150	156	0	0	306				
7	Płonki dr. gminna 107725L – gr. gminy Markuszów - 107727L	60							60	0	60				
8	dr. pow. 2534L – Klementowice – Płonki – dr. pow. 2536L - 107729L	530							150	380	530				
9	dr. pow. 2544L – Klementowice – gr. gminy Końskowola (Pożóg) Nr 103731L	258					120	138	0	0	258				
10	Kol. Klementowice (dr. pow. 2531L) – Klementowice (dr. pow. 2544L) Nr 107736L	153					0	0	0	153	153				
11	Brzozowa Gać (dr. kraj. 17 – dr. pow. 2516L) Nr 107740L	62					62	0	0	0	62				
12	dr. pow. 2515L Kol. Nowy Dwór Nr 107743L	282					0	0	0	282	282				
13	dr. pow. 1514L – Kłoda – Olesin – dr. gm. 107746L Nr 107744L	252					0	120	0	132	252				
14	dr.pow. 1514L Kurów – dr. gm. 107721L Nr 107745L	279					0	0	0	279	279				
15	dr.pow. 2537L-Olesin-Kurów-dr.pow. 1514L Nr 107746L	78					0	0	0	78	78				
16	dr. pow. 2534L-Klementowice – dr.gm.107731L Nr 107751L	270					0	0	0	270	270				
17	dr.pow.2534L-Klementowice Nr 107752L	215				215	0	0	0	0	215				
18	dr. pow. 2534L - Klementowice Nr 107753L	163				74	0	0	0	89	163				
19	Klementowice –Samorek - Wąwóz Nr 112805L	173					0	0	173	0	173				

20	Klementowice – Cwalina (od dr. gm. 107730L do dr. pow. 2535L) Nr 112806L	86					0	0	86	0	86				
21	Klementowice – Samorek-Wójcik Nr 112807L	306					0	0	0	306	306				
22	Klementowice – Samorek Jan Nr 112808L	407					0	0	0	407	407				
23	dr. pow. 2535L Buchałowice skraj lasu Nr 112824L	9							9	0	9				
Razem pozostałe		6 127	0	0	318	569	613	575	831	3 222	6 067	60	0	0	60

3. Prognoza finansowa do roku 2020

W poniższych tabelach przedstawiono prognozę dochodów do roku 2020 w podziale na dochody ogółem, z tego dochody bieżące oraz dochody majątkowe. Przyjęto wzrost dochodów bieżących w latach 2016-2020 o wskaźnik inflacji. Jako podstawę do prognozowania przyjęto plan dochodów na 2015 r.

Działania gminy muszą zmierzać do położenia nacisku na wszelkie próby pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych.

Na podstawie podobnego podejścia prognozowano wydatki.

W poniższych tabelach przedstawiono prognozę wydatków na lata 2016 – 2020 w podziale na wydatki ogółem, z tego wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe. Przyjęto wzrost wydatków bieżących w latach 2016-2020 o wskaźnik inflacji. Jako podstawę do prognozowania przyjęto plan wydatków na 2015 r.

Prognoza łącznej kwoty długu i jego spłat dla Gminy Kurów do roku 2020

	wykonanie na 31.12.2014 r.	Przewidywane wykonanie za rok 2015	Prognoza na kolejne lata w okresie spłaty długu				
			31.12.2016 r.	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	31.12.2020 r.
A. Dochody ogółem, z tego:	23 451 332	21 101 079	22 779 997	32 622 915	24 000 000	24 500 000	22 538 196
A.1. Dochody bieżące	21 445 809	20 553 761	20 779 997	27 377 915	20 900 000	21 150 000	21 200 000
A.2. Dochody majątkowe	2 005 523	547 318	2 000 000	5 245 000	3 100 000	3 350 000	1 338 196
B. Wydatki ogółem, z tego:	24 514 289	21 555 732	22 716 832	33 792 287	22 800 000	22 850 000	20 638 196
B.1. Wydatki bieżące	19 534 094	19 824 710	20 086 015	26 035 839	19 100 000	19 150 000	19 200 000
B.2. Wydatki majątkowe	4 980 195	1 731 022	2 630 817	7 756 448	3 700 000	3 700 000	1 438 196
C. Wynik budżetu (A-B)	-1 062 956	-454 653	63 165	- 1 169 372	1 200 000	1 650 000	1 900 000
D. Finansowanie (D.1. - D.2.)	1 062 956	454 654	-63 164	1 169 372	-1 200 000	-1 650 000	-1 900 000
D.1. Przychody ogółem, z tego:	2 919 356	2 479 654	1 166 836	2 669 372			
D.1.1. Kredyty i pożyczki, w tym:	2 184 365	2 479 654	1 166 836	2 669 372			
D.1.1.1. Kredyty i pożyczki prefinansujące*							
D.2. Rozchody ogółem, z tego:	1 856 400	2 025 000	1 230 000	1 500 000	1 200 000	1 650 000	1 900 000
D.2.1. Spłaty kredytów i pożyczek, w tym:	1 856 400	2 025 000	1 230 000	1 500 000	1 200 000	1 650 000	1 900 000
D.2.1.1. Spłaty kredytów i pożyczek prefinansujących							
E. Umorzenia pożyczek							
F. Udzielone poręczenia, w tym:							

G. Obciążenia związane z posiadanymi zobowiązaniami (bez poz D.2.1.1, D.2.2.1, F.1.1.), z tego:	2 092 535	2 367 321	1 560 000	1 681 000	1 400 000	1 800 000	1 300 000
G.1. Spłaty rat kredytów i pożyczek (D.2.1. - D.2.1.1.)	1 856 400	2 025 000	1 230 000	1 500 000	1 200 000	1 650 000	1 200 000
G.2. Spłaty odsetek od kredytów i pożyczek	236 135	342 321	330 000	181 000	200 000	150 000	100 000
H. Wskaźnik obsługi długu (G : A)	8,92%	11,22%	6,85%	5,15%	5,83%	7,35%	5,77%
I. Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego, z tego:	7 547 481	6 765 299	6 702 135	7 332 808	4 552 135	2 902 135	1 002 135
I.1. Papiery wartościowe, w tym:							
I.1.1. Papiery wartościowe prefinansujące							
I.2. Kredyty i pożyczki, w tym:	7 547 481	6 765 299	6 702 135	7 332 808	4 552 135	2 902 135	1 002 135
I.2.1. Kredyty i pożyczki prefinansujące							
I.3. Przyjęte depozyty							
I.4. Wymagalne zobowiązania							
J. Wskaźnik długu (I. - I.1.1. - I.2.1.): A	32,18%	32,06%	29,42%	22,48%	18,97%	11,85%	4,45%

Prognoza wolnych środków na inwestycje

Na podstawie przedstawionych prognoz, określono wysokość środków pieniężnych możliwych do przeznaczenia na inwestycje. Obliczenia przedstawiono w wariantach: inwestowania ze środków własnych i kredytów zaciąganych do dopuszczalnych poziomów kontrolowanych wskaźnikami ustawowymi.

Podsumowując można stwierdzić, iż planowane możliwości inwestycyjne Gminy Kurów w latach wdrażania Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (2016-2020) osiągną poziom 15,5 mln zł. Stanowi to poziom 14% wszystkich wydatków planowanych w ramach WPI. Pozostałe brakujące środki będą uzupełniane ze źródeł Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności.

Prognoza wolnych środków na inwestycje dla Gminy Kurów do roku 2020

	wykonanie na 31.12.2014 r.	Przewidywane wykonanie za rok 2015	Prognoza na kolejne lata w okresie spłaty długu				
			31.12.2016 r.	31.12.2017 r.	31.12.2018 r.	31.12.2019 r.	31.12.2020 r.
A. Dochody ogółem, z tego:	23 451 332	21 101 079	22 779 997	23 900 000	24 000 000	24 500 000	22 538 196
A.1. Dochody bieżące	21 445 809	20 553 761	20 779 997	20 800 000	20 900 000	21 150 000	21 200 000
A.2. Dochody majątkowe	2 005 523	547 318	2 000 000	3 100 000	3 100 000	3 350 000	1 338 196
B. Wydatki ogółem, z tego:	24 514 289	21 555 732	22 716 832	22 950 000	22 800 000	22 850 000	20 638 196
B.1. Wydatki bieżące	19 534 094	19 824 710	20 086 015	18 900 000	19 100 000	19 150 000	19 200 000
B.2. Wydatki majątkowe	4 980 195	1 731 022	2 630 817	4 050 000	3 700 000	3 700 000	1 438 196
C. Wolne środki (A-B.1)	3 917 238	1 276 369	2 693 982	5 000 000	4 900 000	5 350 000	3 338 196
D. Spłata zadłużenia	1 856 400	2 025 000	1 230 000	950 000	1 200 000	1 650 000	1 900 000
E. Wolne środki na inwestycje C-D	2 060 838	-748 631	1 463 982	4 050 000	3 700 000	3 700 000	1 438 196
F Dodatkowe kredyty inwestycyjne	2 919 356	2 479 654	1 166 836				
G. Wynik zwiększenia E+F	4 980 194	1 731 023	2 630 818	4 050 000	3 700 000	3 700 000	1 438 196

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII I PROGRAMU ROZWOJU GMINY

Monitoring to kluczowy element wdrażania strategii. Opiera się na systematycznym jakościowym i ilościowym zbieraniu danych dotyczących realizacji założeń strategii i programu rozwoju gminy oraz porównywaniu osiągniętych wskaźników z zakładanymi. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Istotą systemu monitoringu strategii i programu rozwoju gminy jest określenie czy i w jakim stopniu realizowane są zadania inwestycyjne, a przez nie osiągnięte cele strategiczne. Na podstawie analiz stanu obecnego i zakładanego w strategii i programie rozwoju gminy formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w celach operacyjnych i strategicznych niniejszego dokumentu.

Podstawowymi elementami systemu monitoringu są:

- instytucje zaangażowane w proces monitoringu dokumentu,
- system sprawozdawczości oraz wskaźników i różnego rodzaju analizy na podstawie, których będzie monitorowany dokument.

Za monitorowanie strategii i programu rozwoju gminy odpowiedzialny jest Wójt Gminy Kurów, który ma do dyspozycji swój organ pomocniczy Urząd Gminy Kurów. Będzie miał on za zadanie dokonywanie bieżącego monitoringu operacyjnego, stopnia wdrażania strategii i programu rozwoju gminy, a w szczególności realizacji zadań inwestycyjnych zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz wizją i misją rozwoju gminy. Podstawą tego monitoringu będzie system sprawozdawczości, zestaw wskaźników oraz różnego rodzaju analizy osiągnięcia wskaźników monitoringowych, źródeł statystycznych. Informacje o postępach realizacji strategii i programu rozwoju gminy będą przekazywane do publicznej wiadomości z końcem każdego roku na zebraniach z mieszkańcami i na sesjach Rady Gminy Kurów.

Natomiast monitoring strategiczny */w odróżnieniu od operacyjnego/* jest oceną realizacji strategii i programu rozwoju gminy odnośnie jej dopasowania do bieżących, średniookresowych i długookresowych potrzeb mieszkańców gminy oraz w tym kontekście stopnia wypełnienia celów strategicznych w niej zawartych służących realizacji wizji gminy. Monitoring strategiczny będzie realizowany w cyklach dłuższych.

Monitoring operacyjny może stać się podstawą aktualizacji dokumentu jeżeli w wyniku uzyskanych danych uwidoczni się potrzeba uzupełnienia lub aktualizacji zapisów, które będą istotne z punktu widzenia wizji rozwoju gminy.

Monitoring strategiczny w dobie dynamicznych przemian społeczno-gospodarczych może stać się podstawą aktualizacji tego dokumentu ponieważ zmiany zachodzące w okresach kilkuletnich mogą być na tyle istotne, że konieczne będzie uaktualnienie jej zapisów.

Aby monitorowanie stało się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania strategii i programu rozwoju gminy musi się charakteryzować wiarygodnością informacji opierającej się na niepodważalnych danych oraz aktualnością informacji, które będą zbierane, przekazywane i oceniane w sposób ciągły umożliwiając podjęcie na czas działań korygujących.

Systematycznie przeprowadzany monitoring realizacji zadań inwestycyjnych i osiągniętych przez nie celów strategicznych może być podstawą ewaluacji zapisów strategii i programu rozwoju gminy. **Ewaluacja** to systematyczna ocena tego dokumentu z punktu widzenia przyjętych kryteriów w celu jego ewentualnej aktualizacji. W konsekwencji może ona prowadzić do zmian w zapisach tego dokumentu. Ważną kwestią, która wywiera wpływ na każdą ewaluację jest wybór kryteriów. Stanowią one pewien rodzaj standardów, według których dokonuje się oceny dokumentu. Powinny być one sformułowane jasno i precyzyjnie. Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji: efektywność ocenia poziom ekonomiczności dokumentu, skuteczność ocenia w jakim stopniu cele na etapie programowania zostały osiągnięte, użyteczność pozwala ocenić do jakiego stopnia efekty dokumentu odpowiadają rzeczywistym potrzebom, trwałość ocenia czy pozytywne efekty projektu mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na rozwój gminy, oddziaływanie pozwala ocenić związek pomiędzy celem ogólnym, a celami szczegółowymi.

W ramach zarządzania strategią i programem rozwoju gminy ewaluacja będzie realizowana w układzie standardowym na bieżąco i będzie ewentualnie prowadzić do zmian w harmonogramie dokumentu, weryfikacji zadań */zmiana, usunięcie, wprowadzenie nowych/*, zmiany celów operacyjnych, znaczącej aktualizacji konstrukcji celów i zadań strategii. Będzie również realizowana po upływie połowy okresu, jak i po zakończeniu okresu wdrażania dokumentu. Ponadto będą prowadzone ewaluacje cząstkowe odnoszące się do szczegółowych zagadnień. Będą one prowadzone przez Wójta Gminy Kurów przy pomocy Urzędu Gminy Kurów oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

SPIS RYSUNKÓW I WYKRESÓW

1. Mapa Administracyjna Województwa Lubelskiego.....	11
2. Mapa Gminy Kurów.....	12
3. Mapa Administracyjna Rzeczpospolita Polska.....	15
4. Mapa Gminy Kurów z podziałem na sołectwa.....	16
5. Gmina Kurów – Podział na Obszary Polityki Przestrzennej.....	23
6. Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kurów.....	24
7. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Kurów – Centrum.....	25
8. Gmina Kurów.....	26
9. Granice utworzonego w 1474 r. Województwa Lubelskiego.....	47
10. Liczba mieszkańców zamieszkujących poszczególne miejscowości gminy Kurów.....	74
11. Mapa szlaków rowerowych i konnych.....	94
12. Obwody łowieckie.....	112
13. Mapa obwodnicy Puław.....	115
14. Mapa dróg w powiecie puławskim.....	118
15. Mapa sieci dróg gminnych i powiatowych.....	121
16. Składowisko odpadów w Szumowie.....	138
17. Mapa Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnym Puławy.....	139
18. Mapa Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień”.....	155
19. Mapa obszaru objętego programem EUROszansa dla Lubelszczyzny.....	156

SPIS TABEL

1. Wykaz obrębów ewidencyjnych Gmina Kurów.....	13
2. Zestawienie ujęć wód podziemnych dla potrzeb wodociągów zbiorowych w gm. Kurów....	37
3. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.....	54
4. Wykaz zabytków nieruchomych włączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków	54
5. Wykaz zabytków nieruchomych archeologicznych	54
6. Prognozy demograficzne dla powiatu puławskiego	66
7. Liczba mieszkańców w gminie wg sołectw.....	67
8. Struktura wieku ludności gminy	68
9. Mieszkańcy Gminy Kurów z wyszczególnieniem na miejscowości	69
10. Mieszkańcy do 18 lat.....	70
11. Mieszkańcy gminy 18 – 60 lat	71
12. Mieszkańcy gminy powyżej 60 lat	72
13. Liczba ludności zamieszkującej 1 km ² w gminach wraz z prognozą na lata 2015, 2020, 2025	73
14. Liczba osób zamieszkujących powiaty województwa lubelskiego w 2013 r.....	75
15. Ilość placówek oświatowych w powiecie puławskim	77
16. Żywność przekazana z Banku Żywności w poszczególnych latach.....	84
17. Liczba gospodarstw domowych i osób.....	84
18. Czytelnictwo w gminie w latach 2008-2015	88
19. Zestawienie zbiorcze warunków mieszkaniowych dla gminy Kurów	89
20. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Kurów wg miejsca zamieszkania przedsiębiorcy.....	97
21. Zestawienie podmiotów gospodarczych w gminie Kurów według klasyfikacji PKD /wybrane pozycje/.....	97
22. Wielkości charakteryzujące rolniczą przestrzeń produkcyjną	100
23 . Struktura gospodarstw rolnych w gminie Kurów /według siedziby gospodarstwa/ zgodnie z powszechnym spisem rolnym 2010 r.....	101
24. Struktura gospodarstw rolnych w gminie wg stanu na dzień 04.10.2002 r. zgodnie z rejestrem wymiaru podatku rolnego / wg tytułów prawnych gruntów/	101
25. Struktura zasadzeń i zasiewów w gminie Kurów	103
26 . Podział gruntów ze względu na klasy w Gminie Kurów.....	104

27. Podział gruntów ze względu na użytki rolne w Gminie Kurów	105
28. Melioracje szczegółowe	108
29. Wykaz dróg powiatowych na terenie gm. Kurów.....	117
30. Wykaz dróg gminnych	119
31. Zaopatrzenie w wodę	127
32. Wykaz mienia komunalnego według sołectw gminy i sposób jego zagospodarowania...	144
33. Grunty będące własnością gminy oddane w użytkowanie wieczyste.....	152
34. Projekty realizowane z udziałem dotacji UE oraz budżetu państwa w latach 2008-2014.	159
35. Zestawienie i harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych priorytetowych do roku 2020 z perspektywą 2030.....	184
36. Zestawienie i harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych pozostałych do roku 2020 z perspektywą 2030.....	185
37. Prognoza łącznej kwoty długu i jego spłat dla Gminy Kurów do roku 2020	188
38. Prognoza wolnych środków na inwestycje dla Gminy Kurów do roku 2020.....	190